

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

MIKROREGIÓNU HOREHRON

**NA ROKY 2007 – 2013
S VÝHLÁDOM DO ROKU 2015**

**MIKROREGIÓNU
HOREHRON**

©

PRE MIKROREGIÓNU HOREHRON

SPRACOVALA N.O. AGENTÚRA GRANTY A FONDY, BREZNO

SEPTEMBER – DECEMBER 2005

REDAKČNÁ RADA:

JUDr. Lýdia Popluhárová
Stanislav Medveď
Ing. Peter Baliak
Jozef Fillo
Ján Šulej
Ing. Ján Lihan
Ing. Mária Beťáková
Martin Mekel
Mária Bobáková
Pavel Hruška
Mária Kemková

agf@zoznam.sk
obecbacuch@stonline.sk
obecbravacovo@stonline.sk
ouhelpa@stonline.sk
obec@pohorela.sk
polomka@bb.psg.sk
obusumiac@stonline.sk
outelgart@stonline.sk
obuvalkovna@stonline.sk
obuzavadka@stonline.sk
kemkova@helpa.sk

Zostavil:

Mgr. Stanislav Mičev

Autori:

Charakteristiky
Priemysel a služby
Poľnohospodárstvo
Životné prostredie
Kultúra a šport
Sociálne veci a zdravotníctvo
Školstvo a vzdelávanie
Programy hospodárskeho
a sociálneho rozvoja

Mgr. Matej Kán
Ing. Magdaléna Grellnethová
Ing. Ivan Demjan
Ing. prof. Juraj Hraško, akademik SAV
Mgr. Stanislav Mičev
PhDr. Ján Hrčka
Ing. Vladimír Belovič

Ing. Pavol Kráľ

Jazyková úprava
Grafická úprava

JUDr. Zuzana Rajčoková
PhDr. Roman Hradecký

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OBSAH

Redakčná rada:	2
Obsah	3
Úvod	5
Charakteristika obcí mikroregiónu Horehron	6
Bacúch	8
Braväcovo	10
Heľpa	12
Pohorelá	14
Polomka	16
Šumiac	15
Telgárt	18
Val'kovňa	20
Závadka nad Hronom	22
Ekonomické a sociálne východiská	24
Priemysel, služby a cestovný ruch	26
Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo	36
Životné prostredie	41
Školstvo a v zdelávanie	47
Kultúra a šport	54
Sociálne veci a zdravotníctvo	58
Akčný plán a finančné tabuľky	63
Komentár k akčnému plánu	69
Poznámky	70
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bacúch	71
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Braväcovo	87
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Heľpa	103
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Pohorelá	119
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Polomka	135
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šumiac	151
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Telgárt	167
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Val'kovňa	183
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Závadka nad Hronom	199
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Mikroregiónu Horehron	215
Prílohy	229

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Úvod

Na základe zákona NR SR č.503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona NR SR č.351/2004 Z. z., ktorý nadobudol platnosť 1. júla 2004 obec **„vypracúva, schvaľuje a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a zabezpečuje jeho plnenie“**, ďalej sa podieľa „na príprave a uskutočňovaní programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja, poskytuje súčinnosť na príprave regionálnych operačných programov, **spolupracuje pri zabezpečovaní rozvojových zámerov spoločných pre viacero obcí, zriaďuje s inými obcami združenie obcí s predmetom činnosti, ktorým napomáha hospodárskemu a sociálnemu rozvoju obce, ako aj samosprávneho kraja**, vypracúva stanovisko k programom regionálneho rozvoja“.

V súlade s týmito právnymi normami bol vypracovaný aj *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mikroregiónu Horehron* (ďalej len „Program“) ako strednodobý program s cieľmi a zámermi do roku 2013. Program je otvorený dokument, ktorý je možné dopĺňať a meniť na základe aktuálnych potrieb mikroregiónu alebo jeho jednotlivých obcí. Platný je po schválení všetkými obecnými zastupiteľstvami zúčastnených obcí. Zápisnice so schvaľovacími uzneseniami sú prílohou tohto dokumentu. Program vychádza z dlhodobých koncepčných materiálov jednotlivých rezortov¹ a základných dokumentov vplývajúcich na rozvoj regiónov a obcí². Zohľadňuje návrhy a pripomienky zástupcov jednotlivých obcí mikroregiónu, mienku obyvateľov obcí patriacich do tohto mikroregiónu a podnikateľov pôsobiacich na jeho území.

Spočiatku sme postupovali v zmysle Príručky pre mikroregióny a obce na prípravu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ktorú koncom roku 2002 pripravila Agentúra pre rozvoj vidieka v Nitre a Vidiecka organizácia pre komunitné aktivity v Banskej Bystrici. Následne sme uprednostnili Metodickú príručku na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, ktorú v apríli 2004 zverejnilo Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.

Na príprave konečnej verzie sa podieľali externí spolupracovníci n.o. Agentúry granty a fondy Brezno, poverení zástupcovia a starostovia jednotlivých obcí.

CHARAKTERISTIKA OBCÍ MIKROREGIÓNŮ HOREHRON

BACÚCH

Najstaršou obcou mikroregiónu Horehron je Bacúch ležiaci 2 km severne od hlavnej cesty (smer Brezno – Telgárt). Bogomer Comes, liptovský župan dostal výhradné právo vymývať z potokov zlato. Od svojich poddaných sa dozvedel, že potoky bohaté na tento kov sú aj v severnej časti vrchov, na breznianskom území. Už roku 1 274 preto v dolina Silva Wazuch založil osadu. Prvé domy stáli medzi potokmi, kde sa ťažilo zlato. Neskôr sa železná ruda ťažila v Sparistej, keď Pod vrchom, ťažilo sa tu aj striebro a malachit. Podľa zápisnice z roku 1563 bol na Bacúchu železný hámor postavený Jurajom Schaflerom z Banskej Bystrice. Pôvodne boli obyvatelia obce pastieri, baníci a uhliari. Uhlie chystali pre hámre. Bacúch zasiahla nemecká banícka kolonizácia, a tak časť obyvateľstva tvorili Nemci. Okrem toho boli bacúšania aj pltníkmi. Za pomoci hatí splavovali drevo do Banskej Bystrice ale aj Budapešti.

V roku 1896 bol postavený tajch, ktorý je technickou kultúrnou pamiatkou. Bacúšania sú bilohandenci – obchodovali s drevom. Obyvatelia obce sú katolíci, kostol postavený v roku 1863 je zasvätený svätému Jozefovi patrónovi drevorubačov. Oltárny obraz sv. Jozef načrtol Dr. Kazimír Gustáv Zechenter Laskomerský, ktorý sem chodieval ako lekár a s ním aj Božena Němcová, ktorá tu napísala dielo Chyže pod horami. V chotári obce je Prameň Boženy Němcovej, kedysi tu boli dvojvaňové kúpele.

B A C Ú C H	
Počet obyvateľov	1 030
Extravilán obce (km ²)	34,4
Intravilán obce (km ²)	3,75
Objekty v majetku obce	5
Počet domov	427
Počet priemyselných prevádzok	4
Počet poľnohospodárskych a lesníckych prevádzok, vrátane súkromne hospodáriacich roľníkov)	2
Počet prevádzok poskytujúcich služby	8
Zdravotnícke zariadenie	nie
Zariadenie sociálnych služieb	nie
Školské zariadenia	1 MŠ, 1 ZŠ
Zariadenia určené na šport	5
Kultúrne zariadenia	1 KD, 1 kino, 1 knižnica
Počet technických kultúrnych pamiatok	1
Počet kultúrnych podujatí v roku	6
Plynofikácia	áno
Kanalizácia	nie

Zdroj: Obec Bacúch

MIKROREGIÓN
HOREHRON

ZÁKLADNÉ ÚDAJE

prvá písomná zmienka	1 274
nadmorská výška stredu obce v metroch	629
počet obyvateľov k 31.12.2003	1 017
výmera v ha v roku 2003	3 819
z toho: poľnohospodárska pôda	509
lesné pozemky	3 244
vodné plochy	12
zastavaná plocha	49

HISTORICKÝ VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV

rok	počet obyvateľov	rok	počet obyvateľov
1869	828	1950	1 192
1880	931	1961	1 726
1890	1 006	1970	1 743
1900	1 131	1980	1 546
1910	1 241	1991	1 163
1921	1 228	2001	1 040
1930	1 386		

ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE

Pohyb obyvateľstva v roku 2003

počet obyvateľov	
živonarodení	8
zomrelí	21
prirodený prírastok (-úbytok)	-13
pristáhovalí	19
vysťahovalí	16
saldo migrácie	3
celkový prírastok (-úbytok)	-10

Veková štruktúra k 31.12.2003

vek počet obyvateľov	
predproduktívny	136
produktívny	546
poproduktívny	335
index stárnutia	246,32
priemerný vek	44,03

Zdroj: Štatistický úrad SR

Obec vznikla v 16. storočí ako komorská drevorubačská osada. Leží 2 km severne od hlavnej cesty (smer Brezno – Telgárt), odbočuje sa v obci Beňuš.

Je známe, že obec založili nemeckí baníci a poľskí uhliari, bližší údaj o dobe vzniku nie je známy. Braväcovo má dve osady Podholie a Srnkovo. Obyvatelia pracovali v medených baniach, neskôr po vyčerpaní zásob rudy sa tu usadili natrvalo.

Zaujímavý je názov obce. Pôvodne tu boli močariny a bahniská, kde sa zdržiavali diviaky – bravy, ktoré potom chovali v chlievoch a po nich dostala obec meno.

B R A V Ä C O V O	
Počet obyvateľov	750
Extravilán obce (km ²)	29,66
Intravilán obce (km ²)	3,02
Objekty v majetku obce	8
Počet domov	242
Počet priemyselných prevádzok	0
Počet poľnohospodárskych a lesníckych prevádzok, vrátane súkromne hospodáriacich roľníkov)	4
Počet prevádzok poskytujúcich služby	4
Zdravotnícke zariadenie	1 zverolekár
Zariadenie sociálnych služieb	nie
Školské zariadenia	1 MŠ
Zariadenia určené na šport	8
Kultúrne zariadenia	1 KD, 1 obecná knižnica
Počet kultúrnych pamiatok	0
Počet kultúrnych podujatí v roku	4
Plynofikácia	áno
Kanalizácia	nie

Zdroj: Obec Braväcovo

ZÁKLADNÉ ÚDAJE

prvá písomná zmienka	1630
nadmorská výška stredu obce v metroch	615
počet obyvateľov k 31.12.2003	738
výmera v ha v roku 2003	2 941
z toho: poľnohospodárska pôda	407
lesné pozemky	2 469
vodné plochy	3
zastavaná plocha	34

ČASTI OBCE

Braväcovo, Podhorie

HISTORICKÝ VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV

rok	počet obyvateľov	rok	počet obyvateľov
1869	-	1950	964
1880	736	1961	1 035
1890	-	1970	1 027
1900	-	1980	946
1910	-	1991	765
1921	-	2001	752
1930	-		

ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE

Pohyb obyvateľstva v roku 2003

počet obyvateľov	
živonarodení	7
zomrelí	12
prirodený prírastok (-úbytok)	-5
pristáhovalí	4
vysťahovalí	7
saldo migrácie	-3
celkový prírastok (-úbytok)	-8

Veková štruktúra k 31.12.2003

vek počet obyvateľov	
predproduktívny	120
produktívny	470
poproduktívny	148
index stárnutia	123,33
priemerný vek	37,72

Zdroj: Štatistický úrad SR

Najstaršia zmienka o obci pochádza z roku 1549. Obec patrila Muránskemu panstvu a vznikla na základe valašskej kolonizácie. Obyvatelia tejto rázovitej obce sa venovali a dodnes venujú chovu oviec, tradíciu má drevorubačstvo, povozníctvo a baníctvo. Podpivničené drevenice, ktoré možno ešte vidieť aj dnes sú dôkazom zručnosti miestnych majstrov.

Obyvatelia obce sú prevažne rímskokatolíckeho vierovyznania, kostol Nanebovzatia Panny Márie je z roku 1806, bol postavený v barokovom slohu. Svojrázne zvyky a život helpanov inšpirovali spisovateľa Jozefa Cígera Hronského, maliarov Janka Alexyho a Miloša Bazovského, ako aj milovníka slovenského vidieka Karola Plicku.

V Helpe je tradičné šindliarstvo, rezbárstvo, kožušníctvo, výšivkárstvo, tkáčstvo, spracovanie vlny, je tu funkčná valcha. Na sviatočné príležitosti sa ešte stále využívajú kroje. Tradície sa udržiavajú aj prostredníctvom folklórnych festivalov – od roku 1966 sú to nadregionálne Horehronské dni spevu a tanca, od roku 1999 detský folklórny festival Kolovrátok.

HELPA	
Počet obyvateľov	2 937
Extravilán obce (km ²)	41,7
Intravilán obce (km ²)	1,5
Objekty v majetku obce	18
Počet domov	926
Počet priemyselných prevádzok	3
Počet poľnohospodárskych a lesníckych prevádzok, vrátane súkromne hospodáriacich roľníkov)	11
Počet prevádzok poskytujúcich služby	9
Zdravotnícke zariadenie	áno
Zariadenie sociálnych služieb	nie
Školské zariadenia	1 MŠ, 1 ZŠ, 1 ZUŠ
Zariadenia určené na šport	5
Kultúrne zariadenia	1 obecná knižnica, 1 amfiteáter
Počet kultúrnych pamiatok	1
Počet kultúrnych podujatí v roku	9
Plynofikácia	áno - 100 %
Kanalizácia	áno (80%)

Zdroj: Obec Hel'pa

ZÁKLADNÉ ÚDAJE

prvá písomná zmienka	1551
nadmorská výška stredu obce v metroch	695
počet obyvateľov k 31.12.2003	2 972
výmera v ha v roku 2003	4 170
z toho: poľnohospodárska pôda	1 821
lesné pozemky	2 143
vodné plochy	16
zastavaná plocha	100

HISTORICKÝ VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV

rok	počet obyvateľov	rok	počet obyvateľov
1869	1 743	1950	2 307
1880	1 821	1961	3 314
1890	2 047	1970	3 547
1900	2 250	1980	3 525
1910	2 164	1991	3 148
1921	2 189	2001	3 019
1930	2 248		

ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE

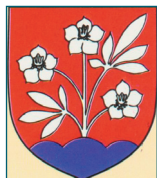
Pohyb obyvateľstva v roku 2003

počet obyvateľov	
živonarodení	17
zomrelí	28
prírodný prírastok (-úbytok)	-11
pristáhovalí	17
vysťahovalí	29
saldo migrácie	-12
celkový prírastok (-úbytok)	-23

Veková štruktúra k 31.12.2003

vek počet obyvateľov	
predproduktívny	477
produktívny	1 849
poproduktívny	646
index stárnutia	135,43
priemerný vek	38,73

Zdroj: Štatistický úrad SR

Osídlenie v tejto oblasti siaha do dávnych vekov o čom svedčí nález striebornej keltskej mince. Obec Pohorelá patrila Muránskemu panstvu a vznikla na základe valašského práva. Obyvatelia sa venovali chovu dobytky, pastierstvu a ťažbe a spracovaniu dreva. Aj v období rozmachu železiarskej výroby v Pohorelskej Maši, Val'kovni, Zlatne a Červenej Skale si obyvatelia zachovali pôvodný spôsob života a boli drevo - kovoŕníkmi.

Obyvateľstvo je zväčša rímskokatolíckeho vierovyznania, barokový kostol bol postavený v roku 1762. Staršieho dáta sú kaplnky Panny Márie a svätého Jána Nepomuckého.

Osada Pohorelská Maša vznikla v 2. polovici 18. storočia okolo železiarskej huty a hámy, ktoré sa rozširovali. V 19. storočí tu bola jedna z najmodernejších valcovní plechu so 7 valcovacími traťami. V rokoch 1831 – 1838 tu pôsobil v Coburgovskom kaštieli známy český maliar a grafik Max Švabinský. Vytvoril tu mnoho kresieb a litografií. Katolícky kostol pochádza z roku 1902.

Aj v Pohorelej je pomerne dobre zachovaná tradičná remeselná výroba spojená hlavne s drevom a opracovaním kovu. Dôkazom zručnosti miestnych majstrov je aj liatinový pomník venovaný bulharskému cárovi Ferdinandovi Coburgovi.

POHORELÁ	
Počet obyvateľov	2 677
Extravilán obce (km ²)	46,29
Intravilán obce (km ²)	0,64
Objekty v majetku obce	12
Počet domov	827
Počet priemyselných prevádzok	1
Počet poľnohospodárskych a lesníckych prevádzok, vrátane súkromne hospodáriacich roľníkov)	14
Počet prevádzok poskytujúcich služby	7
Zdravotnícke zariadenie	áno
Zariadenie sociálnych služieb	1
Školské zariadenia	1 MŠ, 1 ZŠ
Zariadenia určené na šport	10
Kultúrne zariadenia	1 obecná knižnica, 1 amfiteáter
Počet kultúrnych pamiatok	5
Počet kultúrnych podujatí v roku	3
Plynofikácia	áno
Kanalizácia	nie

Zdroj: Obec Pohorelá

ZÁKLADNÉ ÚDAJE

prvá písomná zmienka	1612
nadmorská výška stredu obce v metroch	764
počet obyvateľov k 31.12.2003	2 575
výmera v ha v roku 2003	4 649
z toho: poľnohospodárska pôda	2 015
lesné pozemky	2 479
vodné plochy	12
zastavaná plocha	72

ČASTI OBCE

Pohorelá, Pohorelská Maša

HISTORICKÝ VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV

rok	počet obyvateľov	rok	počet obyvateľov
1869	2 466	1950	2 544
1880	2 494	1961	3 338
1890	2 468	1970	3 339
1900	2 736	1980	3 380
1910	2 806	1991	2 942
1921	2 705	2001	2 677
1930	2 679		

ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE

Pohyb obyvateľstva v roku 2003

počet obyvateľov	
živonarodení	18
zomrelí	30
prirodený prírastok (-úbytok)	-12
pristáhovaní	9
vysťahovaní	27
saldo migrácie	-18
celkový prírastok (-úbytok)	-30

Veková štruktúra k 31.12.2003

vek počet obyvateľov	
predproduktívny	329
produktívny	1 612
poproduktívny	634
index stárnutia	192,71
priemerný vek	40,76

Zdroj: Štatistický úrad SR

Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1525. Je poslednou obcou gemerského Horehronia smerom dole Hronom.

V roku 1678 bola najbohatšou obcou Muránskeho panstva, a preto sa dostala na 16 rokov do užívania Ostrihomskej kapituly, aby panstvo vyrovnalo svoje dlhy.

Pôvodní obyvatelia boli chovatelia oviec a dobytky, drevorubači, ale aj baníci. K obci patrí aj osada Hámor, ktorá patrila do Coburgovského železiarskeho komplexu. V oblasti Polomky je údolie Hrona najširšie v celej jeho hornej časti.

V chotári obce sa nachádzajú vzácne druhohorné usadeniny. Z kultúrnych pamiatok si zasluhuje pozornosť barokový kostol obohatý múrom so strieľňami z polovice 17. storočia, budova bývalého chudobinca, božie muky z 18. storočia a kaplnka z roku 1828, ako aj drevenice nachádzajúce sa v obci.

Na miestnom cintoríne je pochovaná manželka Janka Kráľa, Mária rodená Modrányová. V chotári obce pod Homôlkou sa počas Slovenského národného povstania skrývali príslušníci anglo – americkej vojenskej misie. Na Vianoce 1944 ich tu prepadli a zajali príslušníci bojovej skupiny Edelweiss. Boli odtransportovaní do koncentračného tábora Mauthausen, kde zahynuli.

P O L O M K A	
Počet obyvateľov	3 250
Extravilán obce (km ²)	70
Intravilán obce (km ²)	24
Objekty v majetku obce	23
Počet domov	1 021
Počet priemyselných prevádzok	2
Počet poľnohospodárskych a lesníckych prevádzok, vrátane súkromne hospodáriacich roľníkov)	6
Počet prevádzok poskytujúcich služby	9
Zdravotnícke zariadenie	áno, 5 lekárov
Zariadenie sociálnych služieb	1
Školské zariadenia	1 MŠ, 1 ZŠ, 1 ZUŠ
Zariadenia určené na šport	12
Kultúrne zariadenia	1 KD, 1 obecná knižnica, 1 pamätná izba
Počet kultúrnych pamiatok	4
Počet kultúrnych podujatí v roku	3
Plynofikácia	áno - 90 %
Kanalizácia	áno - 60 %

Zdroj: Obec Polomka

ZÁKLADNÉ ÚDAJE

prvá písomná zmienka	1525
nadmorská výška stredu obce v metroch	628
počet obyvateľov k 31.12.2003	3 184
výmera v ha v roku 2003	9 402
z toho: poľnohospodárska pôda	3 151
lesné pozemky	5 872
vodné plochy	54
zastavaná plocha	150

ČASTI OBCE

Hámor, Polomka

HISTORICKÝ VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV

rok	počet obyvateľov	rok	počet obyvateľov
1869	2 684	1950	3 057
1880	2 745	1961	3 771
1890	2 897	1970	3 813
1900	3 182	1980	3 599
1910	3 119	1991	3 210
1921	3 007	2001	3 250
1930	3 287		

ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE

Pohyb obyvateľstva v roku 2003

počet obyvateľov	
živonarodení	27
zomrelí	38
prirodený prírastok (-úbytok)	-11
pristáhovalí	34
vysťahovalí	29
saldo migrácie	5
celkový prírastok (-úbytok)	-6

Veková štruktúra k 31.12.2003

vek počet obyvateľov	
predproduktívny	551
produktívny	1 883
poproduktívny	750
index stárnutia	136,12
priemerný vek	39,04

Zdroj: Štatistický úrad SR

Prvá zmienka o obci je z roku 1573. Obec vznikla na základe valašského práva a patrila k Muránskému panstvu. Ešte v 19. storočí to bola dôležitá priemyselná základňa patriaca Coburgovcom. Obec je významnou cestnou križovatkou východo-západného a severo-južného smeru. Neďaleká Kráľova Hoľa je výraznou dominantou okolia. Meno podobne, ako aj iné prírodné dominanty, dostala podľa Mateja Korvína, ktorý tu býval častým hosťom.

Obyvateľstvo pôvodne chovalo dobytok, ťažilo a spracovávalo drevo – drevorolníci.

Obyvatelia sú zväčša grékokatolíckeho vierovyznania. V obci sa nachádza barokový kostol, ktorý je z roku 1775. Podobne ako v Telgárte, je tu vzácny ikonostas. V obci sa zachovalo niekoľko pôvodných podpivničených dreveníc.

V obci sa dosiaľ uchováva tradícia remeselnej výroby – výroba tradičných ľudových krojov, vyšívanie a trlovanie, preberanie a tkanie

Súčasťou obce je aj Červená Skala, rodisko známej slovenskej spisovateľky Kláry Jarunkovej.

Š U M I A C	
Počet obyvateľov	1 415
Extravilán obce (km ²)	74,46
Intravilán obce (km ²)	7,33
Objekty v majetku obce	8
Počet domov	699
Počet priemyselných prevádzok	4
Počet poľnohospodárskych a lesníckych prevádzok, vrátane súkromne hospodáriacich roľníkov)	6
Počet prevádzok poskytujúcich služby	2
Zdravotnícke zariadenie	2
Zariadenie sociálnych služieb	nie
Školské zariadenia	1 MŠ, 1 ZŠ
Zariadenia určené na šport	1
Kultúrne zariadenia	1 obecná knižnica
Počet kultúrnych pamiatok	10
Počet kultúrnych podujatí v roku	11
Plynofikácia	nie
Kanalizácia	buduje sa

Zdroj: Obec Šumiac

ZÁKLADNÉ ÚDAJE

prvá písomná zmienka	1573
nadmorská výška stredu obce v metroch	880
počet obyvateľov k 31.12.2003	1 428
výmera v ha v roku 2003	8 176
z toho: poľnohospodárska pôda	2 512
lesné pozemky	5 478
vodné plochy	20
zastavaná plocha	99

ČASTI OBCE

Červená Skala, Šumiac

HISTORICKÝ VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV

rok	počet obyvateľov	rok	počet obyvateľov
1869	2 794	1950	1 917
1880	2 628	1961 ¹⁾	2 346
1890	2 550	1970	2 244
1900	2 569	1980	2 043
1910	2 558	1991	1 678
1921	2 603	2001	1 479
1930	2 742		

¹⁾ Vrátane obce Vaľkovňa

ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE

Pohyb obyvateľstva v roku 2003

počet obyvateľov	
živonarodení	20
zomrelí	27
prirodený prírastok (-úbytok)	-7
pristáhovalí	1
vysťahovalí	16
saldo migrácie	-15
celkový prírastok (-úbytok)	-22

Veková štruktúra k 31.12.2003

vek počet obyvateľov	
predproduktívny	282
produktívny	789
poproduktívny	357
index stárnutia	126,60
priemerný vek	38,69

Zdroj: Štatistický úrad SR

Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1326. Usadlosť vznikla pri prameni Hnilca, na ceste spájajúcej Gemer so Spišom, ktorú založil Šoltýs Mikuláš syn Ladislava Kuna zo Spiša a bola založená na nemeckom práve podľa mesta Krupina. Usadlosť začiatkom 15. storočia vypálili krymskí Tatári pri nájazdoch na Slovensko. Pôvodní obyvatelia, ktorí sa zachránili, začali stavať obec v novej lokalite pri sútoku Zubrovice a Hrona, kde sa rozrástla do dnešnej podoby. Obec až do roku 1918 patrila administratívne patrila do gemerskej župy – gemerského Horehronia, ktoré siahalo po potok Bacúch, kde začínalo zvolenské Horehronie – Zvolenská župa. Územie bolo a aj ešte je rozdelené aj diecézne na Rožňavskú a Banskobystrickú diecézu.

Pôvodne sa obyvateľstvo zaoberalo chovom oviec. Bohaté lesy oddávna lákali na poľovačky.

Obyvateľstvo obce je gréckokatolícke, kostol Najsvätejšej trojice bol postavený roku 1784. Na západnom okraji obce stojí starý mlyn postavený v roku 1843.

V obci je ešte niekoľko zachovaných dreveníc – pôvodnej ľudovej architektúry. Významnými technickými unikátmi sú kruhový železničný tunel s výškovým rozdielom a pôsobivý viadukt.

Prameň Hrona je chránený strieškou. V teritóriu obce sa nachádza aj meteorologická stanica postavená v roku 1942 ako letecká poveternostná stanica.

V období Slovenského národného povstania bola pri bojoch obec skoro úplne zničená – zorelo 263 domov. Na cintoríne je pochovaných 103 povstaleckých vojakov.

TELGÁRT	
Počet obyvateľov	1 539
Extravilán obce (km ²)	5,6
Intravilán obce (km ²)	0,5
Objekty v majetku obce	9
Počet domov	442
Počet priemyselných prevádzok	2
Počet poľnohospodárskych a lesníckych prevádzok, vrátane súkromne hospodáriacich roľníkov)	5
Počet prevádzok poskytujúcich služby	5
Zdravotnícke zariadenie	1
Zariadenie sociálnych služieb	nie
Školské zariadenia	1 MŠ, 1 ZŠ, 1 špeciálna ZŠ
Zariadenia určené na šport	9
Kultúrne zariadenia	1 KD, 1 kino, 1 obecná knižnica
Počet kultúrnych pamiatok	3
Počet kultúrnych podujatí v roku	15
Plynofikácia	nie
Kanalizácia	čiastočná

Zdroj: Obec Telgárt

ZÁKLADNÉ ÚDAJE

prvá písomná zmienka	1326
nadmorská výška stredu obce v metroch	881
počet obyvateľov k 31.12.2003	1 522
výmera v ha v roku 2003	5 597
z toho: poľnohospodárska pôda	1 815
lesné pozemky	3 657
vodné plochy	10
zastavaná plocha	102

HISTORICKÝ VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV

rok	počet obyvateľov	rok	počet obyvateľov
1869	1 493	1950	1 622
1880	1 301	1961	2 087
1890	1 502	1970	2 089
1900	1 620	1980	1 863
1910	1 494	1991	1 650
1921	1 505	2001	1 539
1930	1 635		

ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE

Pohyb obyvateľstva v roku 2003

počet obyvateľov	
živonarodení	19
zomrelí	19
prírodný prírastok (-úbytok)	0
pristáhovalí	10
vysťahovalí	17
saldo migrácie	-7
celkový prírastok (-úbytok)	-7

Veková štruktúra k 31.12.2003

vek počet obyvateľov	
predproduktívny	376
produktívny	839
poproduktívny	307
index stárnutia	81,65
priemerný vek	34,59

Zdroj: Štatistický úrad SR

Súčasťou obce sú osady Nová Maša, Švábolka, Zlatno, ktoré vznikli v 18. a 19. storočí v rámci komplexu železiarskej výroby Coburgovcov. Od roku 1954 sú súčasťou obce Val'kovňa. Coburgovský komplex tvorili pece, hámre, valcovne a iné priemyselné objekty.

Nová Maša vznikla ako Ferdinandova huta v rokoch 1837–1839, keď na mieste starej vysokej pece v Pohorelskej Maši postavili v blízkosti Švábolky novú vysokú pec a zlievareň.

V osade Zlatno pod Muránskou planinou sa ťažilo zlato.

Záchrana dosiaľ zachovaných niektorých technických pamiatok v obci dosiaľ nebola uskutočnená.

Vo Val'kovni sa je jediný evanjelický kostol mikroregiónu Horehron, ktorý bol vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku. Bol postavený v roku 1901 a vysvätený v roku 1902. V súčasnosti sa už v ňom bohoslužby nekonajú.

V minulosti obyvateľov obce nazývali pantofliare, pretože ako jediní v širokom okolí nenošili kroje, ale pantofle. V obci sú tri zaujímavé zvoničky – jedna v Zlatne, druhá vo Švábolke a tretia v Novej Maši.

VALKOVŇA	
Počet obyvateľov	327
Extravilán obce (km ²)	14,85
Intravilán obce (km ²)	0
Objekty v majetku obce	0
Počet domov	116
Počet priemyselných prevádzok	0
Počet poľnohospodárskych a lesníckych prevádzok, vrátane súkromne hospodáriacich roľníkov)	0
Počet prevádzok poskytujúcich služby	0
Zdravotnícke zariadenie	nie
Zariadenie sociálnych služieb	nie
Školské zariadenia	nie
Zariadenia určené na šport	0
Kultúrne zariadenia	1 obecná knižnica
Počet kultúrnych pamiatok	1
Počet kultúrnych podujatí v roku	0
Plynofikácia	nie
Kanalizácia	nie

Zdroj: Obec Val'kovňa

ZÁKLADNÉ ÚDAJE

prvá písomná zmienka	1 612
nadmorská výška stredu obce v metroch	720
počet obyvateľov k 31.12.2003	330
výmera v ha v roku 2003	1 485
z toho: poľnohospodárska pôda	383
lesné pozemky	1 060
vodné plochy	6
zastavaná plocha	35

ČASTI OBCE

Nová Maša, Švábolka, Val'kovňa, Zlatno

HISTORICKÝ VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV

rok	počet obyvateľov	rok	počet obyvateľov
1869	-	1950 ¹⁾	449
1880	-	1961	518
1890	-	1970	502
1900	-	1980	411
1910	-	1991	320
1921	-	2001	317
1930	-		

¹⁾ v roku 1954 bola obec Val'kovňa odčlenená od obce Šumiac

ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE

Pohyb obyvateľstva v roku 2003

počet obyvateľov	
živonarodení	11
zomrelí	2
prirodený prírastok (-úbytok)	9
pristáhovalí	4
vysťahovalí	8
saldo migrácie	-4
celkový prírastok (-úbytok)	5

Veková štruktúra k 31.12.2003

vek počet obyvateľov	
predproduktívny	94
produktívny	180
poproduktívny	56
index stárnutia	59,57
priemerný vek	33,01

Zdroj: Štatistický úrad SR

ZÁVADKA NAD HRONOM

Obec vznikla na základe valašskej kolonizácie a patrila Muránskemu panstvu. Pôvodne sa obec nazývala Nagy patak – Veľký potok. Terajší názov Závadka nad Hronom sa objavil v roku 1617, pričom najstaršia zmienka o obci je z roku 1611.

Pôvodní obyvatelia obce boli pastieri, drevorubači, menšia časť obyvateľstva sa zaoberala baníctvom a hutníctvom.

Obyvateľstvo je väčšinou rímskokatolícke, kostol svätého Jána Nepomuckého je barokový a je z roku 1784. Je charakteristický Zallingerovým obrazom svätého Jána. V obci je aj kaplnka svätého Jána Nepomuckého, zachovalo sa aj niekoľko pôvodných dreveníc.

Kroje sú ešte aj dnes súčasťou slávnostných príležitostí.

Na veľkom potoku je rybník vhodný na rybolov, v obci je krytý plavecký bazén.

ZÁVADKA NAD HRONOM	
Počet obyvateľov	2 469
Extravilán obce (km ²)	40,07
Intravilán obce (km ²)	1,11
Objekty v majetku obce	24
Počet domov	561
Počet priemyselných prevádzok	5
Počet poľnohospodárskych a lesníckych prevádzok, vrátane súkromne hospodáriacich roľníkov)	11
Počet prevádzok poskytujúcich služby	8
Zdravotnícke zariadenie	0
Zariadenie sociálnych služieb	0
Školské zariadenia	1 MŠ, 1 ZŠ
Zariadenia určené na šport	5
Kultúrne zariadenia	1 KD, 1 kino
Počet kultúrnych pamiatok	1
Počet kultúrnych podujatí v roku	2
Plynofikácia	áno
Kanalizácia	áno - čiastočne

Zdroj: Závadka nad Hronom

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

ZÁKLADNÉ ÚDAJE

prvá písomná zmienka	1 611
nadmorská výška stredu obce v metroch	627
počet obyvateľov k 31.12.2003	2 466
výmera v ha v roku 2003	4 118
z toho: poľnohospodárska pôda	1 511
lesné pozemky	2 409
vodné plochy	26
zastavaná plocha	89

HISTORICKÝ VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV

rok	počet obyvateľov	rok	počet obyvateľov
1869	1 320	1950	1 544
1880	1 314	1961	2 002
1890	1 358	1970	2 083
1900	1 506	1980	1 979
1910	1 526	1991	2 516
1921	1 452	2001	2 469
1930	1 591		

ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE

Pohyb obyvateľstva v roku 2003

počet obyvateľov	
živonarodení	17
zomrelí	23
prírodný prírastok (-úbytok)	-6
pristáhovalí	50
vysťahovalí	36
saldo migrácie	14
celkový prírastok (-úbytok)	8

Veková štruktúra k 31.12.2003

vek počet obyvateľov	
predproduktívny	482
produktívny	1 509
poproduktívny	475
index stárnutia	98,55
priemerný vek	36,26

Zdroj: Štatistický úrad SR

Ekonomické a sociálne východiská

„V roku 2001 väčšina okresov Banskobystrického kraja vykazuje úbytok obyvateľstva stá-hovaním, najväčšie úbytky sú v okresoch Rimavská Sobota – 146, Brezno – 100, Žiar nad Hronom – 63 a Veľký Krtíš – 53.

Banskobystrický kraj patrí medzi územia s najhorším demografickým potenciálom, spolu s Nitrianskym krajom zaznamenáva najväčší prirodzený úbytok obyvateľstva, ako i najhoršiu vekovú skladbu obyvateľstva. V tomto jave sú ale značné disproporcie v rámci jednotlivých okresov kraja.

Najväčšia rómska populácia Banskobystrického samosprávneho kraja je v okresoch Brezno, Revúca, Rimavská Sobota, Krupina, Poltár, Lučenec a Veľký Krtíš. V kraji sa za účasti rómskych aktivistov, štátnej správy a samosprávy, zástupcov mimovládnych organizácií vypracoval Akčný program riešenia rómskej problematiky³.

Na území mikroregiónu Horehron s celkovou rozlohou 410,603 km² žije 16 327 obyvateľov z toho je 8 436 žien (51,66%), čo predstavuje hustotu osídlenia 40 obyvateľov na km². Najviac 91,35% obyvateľstva mikroregiónu sa hlási k slovenskej národnosti, 8,26% k rómskej národnosti a len 0,39% uvádza inú národnosť, zväčša českú, alebo maďarskú. Čisto slovenské osídlenie je v Braväcove. Zastúpenie rómskej komunity sa zvyšuje smerom na východ. V Telgárte tvoria Rómovia 42,1% obyvateľov obce, vo Val'kovni 37%, v Šumiaci 16,36% a v Závadke nad Hronom 12,19%.

Z hľadiska pôrodnosti percento Rómov neustále rastie a podľa miestnych údajov ani výsledky posledného sčítania obyvateľov z roku 2001 objektívne nezachytávajú počet rómskeho obyvateľstva, pretože mnohí sa prihlásili k slovenskej národnosti. Napríklad vo Val'kovni je v posledných rokoch pôrodnosť u slovenského obyvateľstva nulová, avšak u rómskeho obyvateľstva ročne pribúda 12 až 15 novorodencov. Pritom nezamestnanosť rómskej komunity je vzhľadom na nízku vzdelanosť a kvalifikovanosť veľmi vysoká. Tieto trendy predstavujú hlavne pre uvedené obce riziká najmä v sociálnej oblasti. Nezamestnanosť pritom v celom mikroregióne Horehron predstavuje 13,87% zo všetkých obyvateľov a až 29,91% z ekonomicky činného obyvateľstva – celkovo 6 573 ekonomicky činných a 1 966 nezamestnaných.

U nezamestnaných prevládajú obyvatelia so základným vzdelaním, ich kvalifikačná úroveň je nízka. Dlhé roky je badateľný odliv vysokoškolsky vzdelaných ľudí mimo obcí mikroregiónu, a to zväčša natrvalo, v menšej miere dochádzajú za zamestnaním. V mikroregióne sa markantne prejavujú ukazovatele naznačené v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja BBSK – neustály pokles pôrodnosti, zvýšená migrácia, stúpajúca prestárlosť obyvateľstva, percentuálny nárast rómskeho obyvateľstva.

1. Demografické údaje podľa sčítania obyvateľstva roku 2001

OBEC	BA-CÚCH	BRAVÁ-COVO	HELPA	PO-LOMKA	ZÁVAD-KA	VAL'KO-VŇA	ŠU-MIAC	TEL-GÁRT	POHO-RELÁ
Počet obyvateľov	1030	750	2937	3130	2469	327	1415	1539	2677
z toho									
žien	442	389	1523	1617	1258	166	761	799	1481
detí	160	157	582	534	533	98	299	382	422
slovenskej národnosti	1017	750	2917	3090	2155	204	1228	1389	2665
rómskej národnosti	-	-	14	18	301	121	242	138	6
Inej národnosti	2		6	9 ma-ďarská	3 ma-ďarská	2 českéj	4 českéj	2 česká	3 česká
			-	7 česká	10 česká	-	5 ma-ďarská	-	2 ruská
			-	5 kra-jinská	-	-	-	-	1 ukra-jinská
	-	-	-	1 poľská	-	-	-	-	-

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OBEK	BA- CÚCH	BRAVĀ- COVO	HELPA	PO- LOMKA	ZĀVAD- KA	VALKO- VŇA	ŠU- MIAC	TEL- GĀRT	POHO- RELĀ
Ekonomicky činní	415	449	1450	1453	1162	30	600	638	1280
Počet neza- mestnaných	125	100	340	377	355	66	252	341	310
Z toho rómskej národnosti	-	-	14	-	110	49	146	290	6

Zdroj: Štatistický úrad SR a údaje obcí

V obciach mikroregiónu Horehron je celkom 4 751 stavebných objektov, z ktorých je trvale obývaných 4 276 a 353 je využívaných na rekreačné účely, pričom 19 z nich je možné aj prenajať. V majetku obcí je celkom 79 objektov.

Naprieč mikroregiónom vedie železničná trať Banská Bystrica – Brezno – Červená Skala – Margecany a cestná komunikácia I/66, ktorá spája obce mikroregiónu Horehron smerom na západ s Breznom a smerom na severovýchod s Popradom a na juhovýchod cez Rožňavu s Košicami. Táto cestná komunikácia je v správe Slovenskej správy ciest. V správe obcí mikroregiónu Horehron je celkom 92,5 kilometrov obecných komunikácií, čo vzhľadom na klimatické podmienky kladie pomerne veľké nároky na obecné rozpočty na ich údržbu.

2. Rozloha a urbanizácia

OBEK	BA- CÚCH	BRAVĀ- COVO	HELPA	PO- LOMKA	ZĀVAD- KA	VALKO- VŇA	ŠU- MIAC	TEL- GĀRT	POHO- RELĀ
Extravilán km ²	34,4	29,66	41,7	70	40,07	14,85	74,46	55,97	46,29
Intravilán km ²	3,75	3,02	1,5	24	1,11	0	7,33	0,5	0,64
Počet domov	427	242	926	1021	561	116	699	442	827
Trvale obýva- ných	344	200	782	846	448	70	570	335	681
Využívaných na rekreáciu	79	42	11	25	53	46	99	8	15
Z toho aj na prenájom	-		0	25	-	0	5	0	2
Neobývaných	3		103	173	112	40	25	105	146
Objekty v ma- jetku obce	5	8	18	23	24	0	8	9	1
Počet chát		42	2	65	0	1	8	9	1
Počet lôžok v nich	-	200	0	220	0	18	52	55	14
Z toho aj na prenájom	-	-	0	0	-	1	8	0	-

Zdroj: Štatistický úrad SR a údaje obcí

Priemysel a drobné prevádzky v mikroregióne Horehron vytvárajú celkovo 660 pracovných miest. Najväčším zamestnávateľom v tejto oblasti je akciová spoločnosť WLM, s.r.o., Bohuš s.r.o. a Slovumpump trade, s.r.o.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja BBSK konštatuje, že „taktiež sú tu okresy, kde priemyselná základňa je málo diverzifikovaná“ a k nim zaraďuje okrem okresu Detva aj okres Brezno, čo v zásade platí aj pre mikroregión Horehron. Ďalej tu možno nájsť konštatovanie, že okrem iných „k firmám, ktorým sa úspešne darí prekonávať problémy, patria SLOVPUMP – TRADE, a.s. Závodka nad Hronom“.

Popri zániku mnohých nosných podnikov, ktoré boli tradičným zamestnávateľom obyvateľov mikroregiónu Horehron, je to však len čiastočne uspokojivé najmä, keď ďalej je objektívne konštatované, že „drevárske podniky hlavne na Horehroní sa dostali do veľmi zlej ekonomickej situácie“.

Ďalší rozvoj drevárskej výroby v tomto mikroregióne má však perspektívy, pretože „aj napriek predchádzajúcemu konštatovaniu, drevospracujúci priemysel má v kraji dobré podmienky na rozvoj – od vedecko-technickej základne na Technickej univerzite vo Zvolene, cez tradíciu tejto výroby, až po dostatok drevnej hmoty“. Okres Brezno má pritom v rámci samosprávneho kraja najvyššiu lesnatosť, ktorá predstavuje až 68,4% celkovej plochy. Okrem toho je možné do budúcnosti uvažovať s podporou, resp. oživením, drobnej výroby, založenej na ekologicky neškodných výrobných postupoch a obnove, či revitalizácii tradičných remeselných zručností najmä v oblasti drevovýroby, predmetov z kovov, kože a iných tradičných materiálov.

Z hľadiska ďalšieho napredovania mikroregiónu, tak ako je naznačené aj v iných častiach programu, nie je priemysel v jeho predchádzajúcej podobe tým najvhodnejším spôsobom rozvoja. Pretože priemyselné rozvojové programy sú výrazne limitované dodržiavaním ochranných opatrení, je potrebné hľadať také priemyselné prevádzky, ktoré nebudú zaťažovať životné prostredie. Sú to hlavne prevádzky na spracovanie drevnej hmoty, ktorej je dostatok a prevádzky zaoberajúce sa modernými technológiami. V tomto prípade však bude potrebné postupne meniť vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva. Tak ako sme už naznačili, jedným z možných východísk je aj oživenie tradičných výrobných postupov a techník, ktoré sa môžu na trhu etablovať v súvislosti s predpokladaným rozvojom cestovného ruchu, hlavne agroturistiky. Najviac pracovných miest by sa však v budúcich rokoch malo vytvoriť hlavne v oblasti služieb.

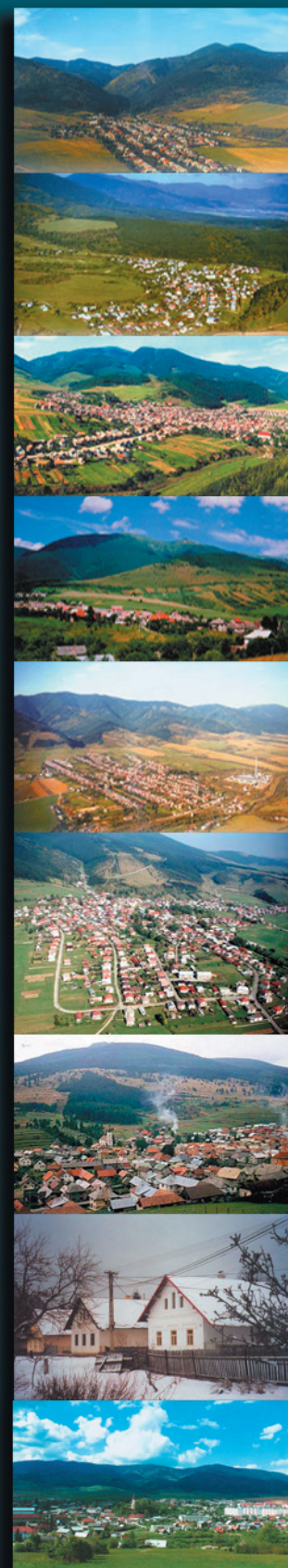
Organizačná štruktúra hospodárstva k 31.12.2003

V oblasti služieb pracuje v drobných prevádzkach okolo 90 zamestnancov. Prevládajú pohostinstvá a malé predajné jednotky, ale v zásade možno konštatovať, že obyvatelia mikroregiónu Horehron majú k dispozícii pomerne širokú škálu služieb, dostupných buď priamo vo vlastnej obci alebo v jej blízkosti, a to vrátane napríklad autoservisu, či autoškoly.

V každom prípade však možno konštatovať, že väčšina súčasných prevádzok v oblasti služieb je zameraná na uspokojovanie potrieb miestnych obyvateľov. Z tohto tvrdenia sa samozrejme vymykajú zariadenia služieb, ktoré sú zamerané výlučne na cestovný ruch, a o ktorých je podrobnejšie rozpísané v nasledujúcich častiach. Do budúcnosti je však nevyhnutné zvýšiť počet pracovných miest v oblasti služieb a rozšíriť ich ponuku smerom k návštevníkom regiónu. Pôjde hlavne o požičovne športových a turistických potrieb, služby cestovných kancelárií, kozmetické a kadernícke služby, ale aj iné - podľa požiadaviek.

Základná regionalizácia predstavuje rozdelenie územia SR do 21 regiónov:

1. Bratislavský	8. Severopovažský	15. Pohronský
2. Podunajský	9. Turčiansky	16. Tatranský
3. Záhorský	10. Oravský	17. Spišský
4. Dolnopovažský	11. Liptovský	18. Košický
5. Strednopovažský	12. Ipel'ský	19. Šarišský
6. Nitriansky	13. Gemerský	20. Hornozemplínsky
7. Hornonitriansky	14. Horehronský	21. Dolnozemplínsky

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Regióny s najvyššou prioritou:

- ♦ Gemerský (najmä letné pobyty v horskom prostredí, vidiecky cestovný ruch, návšteva jaskýň a speleológia, poznávanie pamiatok),
- ♦ Šarišský (najmä kúpeľníctvo, pobyt v horskom prostredí),
- ♦ Tatranský (najmä letný relax v horskom prostredí, pešia turistika, zjazdové lyžovanie, kúpeľníctvo, vidiecky cestovný ruch),
- ♦ Liptovský (najmä zjazdové lyžovanie, letné horské pobyty, pobyt pri vode, vodné športy, kúpeľníctvo, návšteva jaskýň a speleológia),
- ♦ **Horehronský (najmä zjazdové lyžovanie, letné horské pobyty, vidiecky cestovný ruch, kúpeľníctvo).**⁴

„Obce Pohorelá, Polomka a Telgárt majú z hľadiska rozvoja cestovného ruchu regionálny význam a realizujú umelé zasnežovanie svahov. Svojím špecifickým osídlením je Horehronie charakteristické drevenou architektúrou a tradičnou ľudovou kultúrou, ktorá je aj dodnes zachovaná v obciach Helpa, Polomka, Šumiac a Telgárt, kde sa periodicky konajú folklórne slávnosti. Územie má dobré podmienky na rozvoj vidieckej turistiky, avšak pretrvávajú konzervatívnosť vidieckeho obyvateľstva na rozvíjanie podnikateľských aktivít v tejto oblasti.“⁵

Ako vyplýva z pripravovaných zámerov Ministerstva hospodárstva SR, turistický región Horehronia, pod ktorým sa v tomto prípade rozumie územie bývalých okresov Banská Bystrica a Brezno, bude regiónom s najvyššou prioritou pri podpore rozvoja cestovného ruchu. Pre mikroregión Horehron to poskytuje možnosti hlavne na rozvoj zimných športov, vidieckej turistiky a letnej horskej turistiky. V súčasnosti sa pohybujú ubytovacie kapacity rôznej kvality na úrovni okolo 800 miest.

V rámci rozvojových materiálov boli ako priority podpory cestovného ruchu určené regióny: Gemer, **Horehronie**, Liptov, Tatry, Šariš, vysokú prioritu má Ipel', Pohronie, Dolný Zemplín, Orava a Spiš.

Mikroregión Horehronie patrí medzi strediská cestovného ruchu. Podľa Regionalizácie cestovného ruchu MH SR prevláda domáci turizmus. Formy turizmu sú zimný turizmus na horách, letné pobyty na horách – pešia turistika a vidiecky turizmus.

Aktivity s najvyšším dlhodobým potenciálom sú pobyt v lesnom/horskom prostredí – pešia turistika, cykloturistika, lyžiarska turistika a vidiecky turizmus. V zimnom období je tento región vyhľadávaný pre zimné lyžiarske pobyty na horách. Zatiaľ menej úspešný počas letnej sezóny, čo znižuje aj jeho výkony, ktorých podiel na celonárodných je nižší ako podiel jeho kapacít. Pre letnú sezónu citelne chýba voda, nie sú tu ani termálne pramene. Preto je nevyhnutné sústrediť sa na ponuku služieb a atraktivít pre letné obdobie.

Mikroregión potrebuje viac marketingovo zvýrazniť svoje osobitosti, kombinácia hôr s útvarmi cestovného ruchu, vidieckeho typu alebo priamo v prírode. Rekreačný potenciál je značný, ale bez atraktívnejších turistických daností.

Regionálny a vyšší význam majú prírodné a civilizačné danosti v Národnom parku Muránska planina, kde je kvalitné horské prostredie.

Dominantnú úlohu pri rozvoji infraštruktúry cestovného ruchu prisudzuje návrh MH SR štrukturálnym fondom EÚ, ktoré sa prednostne budú využívať na realizáciu veľkých investičných akcií. Štátny rozpočet bude naďalej zdrojom na štátnu propagáciu a marketing a táto úloha zostane Slovenskej agentúre pre cestovný ruch.

Profil mikroregiónu Horehron

V mikroregióne je veľká nezamestnanosť – až 15,03%. Podľa miery nezamestnanosti s využitím na rozvoj cestovného ruchu, disponuje tento mikroregión vysokou prioritou na využitie prírodných a kultúrnych daností pre zníženie nezamestnanosti a zvýšenie príjmov obyvateľstva prevádzkovaním ubytovania v súkromí, využívaním služieb agroturistiky a vidieckej turistiky. Veľký potenciál má tiež cykloturistika, ktorá má už v tomto regióne tradíciu a vyznačené cyklotrasy.

Regionálnu mapu, ktorú vypracoval Ústav turizmu v Bratislave, tvorí 21 regiónov. Každý z nich má definovaný a ocenený nielen súčasný potenciál a kapacity, ale na národnej a regionálnej úrovni vytýpané priority rozvoja turizmu s relevantnými dosahmi na podnikanie a zvýšenie zamestnanosti.

V prospech rozvoja cestovného ruchu hovoria v tejto oblasti prírodné danosti, ako aj pomerne zachovalá tradičná kultúra a zvykoslovie, a to vo väčšine obcí mikroregiónu.

Okrem prírodných daností je na území mikroregiónu Horehron aj krytý bazén v Závadke nad Hronom, amfiteátre v Heľpe a Braväcove, kultúrne zariadenia s celkovou kapacitou takmer 1 400 miest. Je tu k dispozícii pamiatková zóna v Heľpe, rybník v Závadke nad Hronom, strelnica v Pohorelej, technické pamiatky vo Val'kovni, Pohorelej, Bacúchu a Šumiáci, Meandre Hrona v Telgárte. Sú tu dobre značené turistické chodníky, možnosti splavovania rieky Hron a športového rybolovu na tejto rieke a jej prítokoch.

V zimnom období sú v piatich obciach mikroregiónu k dispozícii lyžiarske vleky, niektoré aj s umelým zasnežovaním, v šiestich obciach sú k dispozícii prírodné ľadové plochy, pre záujemcov o severské lyžovanie sú v dvoch obciach k dispozícii bežecké trate. V štyroch obciach sú okrem toho k dispozícii tenisové kurty, v Braväcove volejbalové ihrisko a v Polomke fitness centrum. Chýba však komplexná ponuka služieb za mikroregión a vyžadovala by sa štúdia na rozvoj cestovného ruchu v celej oblasti.

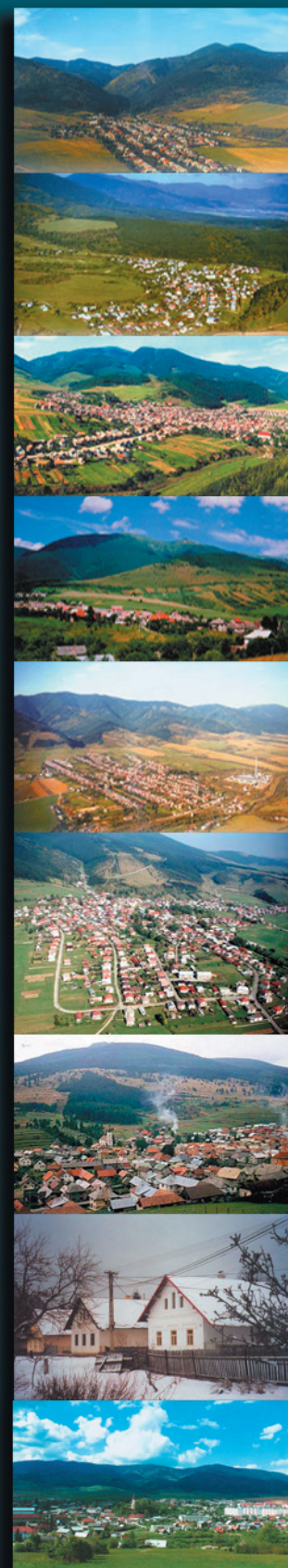
Región ponúka aj množstvo kultúrnych a športových akcií, ktoré sa konajú periodicky. Výraznou danosťou regiónu je zachovávanie a rozvoj tradičnej kultúry, ktorá má svoje vyvrcholenie na každoročnom folklórnom festivale Horehronské dni spevu a tanca v amfiteátri v Heľpe. Tradície rozvíjajú folklórne súbory Bukovinka z Braväcova, Heľpan a Priehyba z Heľpy, Brezinky z Polomky, Závadčan zo Závadky nad Hronom, Šumiačan zo Šumiaca, Telgárt z Telgártu a Kráľova Hoľa z Pohorelej, ako aj detské folklórne súbory Heľpančok z Heľpy, Šumiačaník zo Šumiaca, Mladosť z Pohorelej a Telgárčok z Telgártu. Obyvatelia obcí ešte stále ovládajú tradičnú remeselnú výrobu, ale len v malej miere ju využívajú ako zdroj príjmov.

V podnikateľskej sfére cestovného ruchu existuje rozvinuté konkurenčné prostredie prevažne malých a ekonomicky slabých podnikov poskytujúcich predovšetkým ubytovacie a stravovacie služby. Neexistujú žiadne väčšie spoločnosti, ktoré by plnili funkcie trhového vodcu z hľadiska kvality a inovácie služieb a zlepšovania obrazu krajiny v zahraničí.

Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a v rámci neho aj agroturistiky, dáva možnosť využiť veľký potenciál slovenského vidieka na ponuku produktov účastníkom cestovného ruchu. Okrem ponuky ubytovacích kapacít to môže byť pobyt na gazdovskom dvore, so zachovanou typicky vidieckou architektúrou, rôznorodá rekreačná činnosť pri poľnohospodárskych prácach, zber úrody, či lesných plodín, štúdiu folklóru a miestnych zvyklostí, atď. Nemalý je význam vidieckej turistiky a agroturistiky pre stabilizáciu a ekonomické zabezpečenie vidieckeho obyvateľstva, ktoré sa rozhodne na takéto podnikanie, čo môže mať priaznivý vplyv na čiastočné zníženie vysokej nezamestnanosti v niektorých regiónoch Slovenska.

Vízia mikroregiónu Horehron:

- ♦ strategické oblasti, formy turizmu
- ♦ letné pobyty na horách – pešia turistika
- ♦ cykloturistika
- ♦ vidiecky turizmus
- ♦ zimný turizmus na horách lyžovanie
- ♦ kultúrny turizmus

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Letná a zimná turistika:

- ♦ individuálne prechody hrebeňom Nízkych Tatier od Kráľovej hole po Čertovicu
- ♦ výstup na Orlovú hoľu z Pohorelej - celonárodný výstup na hoľu Orlová k symbolu slovenskej štátnosti v posledný májový víkend,
- ♦ výstup na Veľký Bok z Heľpy v 1. polovici augusta
- ♦ 31. decembra Silvestrovský výstup z Heľpy na Veľkú Vápenicu
- ♦ jazda na saniach s konským záprahom

Národný park Muránska planina - možnosti na turistické pochody

Ždiarske sedlo (1473,3 m): Turisticky dôležité sedlo. Priechod cez hlavný hrebeň Kráľovo-hoľských Tatier z Pohorelej do Liptovskej Tepličky. Sedlo tvorí plytká trávnatá poľana. Prameň vody v južnom svahu na hranici lesa, pri chodníku do Pohorelej (5 min. od sedla).

Orlová (1840,4 m): Výrazná kužeľovitá hora v masíve Kráľovej hole, majestátne sa týčia nad horehronským podolím. Vrchol i svahy sú posiate rulovými balvanmi. Široký rozhľad najmä na horehronské podolie. Neďaleko vrcholu je postavený symbol slovenského národa - slovenský dvojkríž (viditeľný voľným okom z údolia Hrona).

Gindura (1098,2 m): Strmý skalnatý vrchol. Z okraja vrcholových skál výhľad na Kráľovo-hoľské Tatry. Smerom na Strundžaník (902,1 m) a k doline Rácovo sa rozprestierajú lúky a vhodné lyžiarske terény. Na severných svahoch Gindury lyžiarske vleky, na severovýchodnom výbežku prírodná rezervácia Mašiarske skalky.

Andrejcová (1519,5 m.n.m.): Vrch v hlavnom hrebeni Kráľovo-hoľských Tatier. Poľana Andrejcovej je najkrajším úsekom hrebeňa. V sedle západne od Andrejcovej, neobhospodarovaná zrubová turistická útulňa. Služi na núdzové ubytovanie pre 20-25 osôb. Je otvorená a prístupná po celý rok. Dá sa zakúriť v kachliach a usušiť veci. Turistická zrubová útulňa bez hospodára, celoročne otvorená, prične na spanie, vlastný spací vak a karimatka sú nutné, kapacita pre cca 25 osôb, výdatný prameň s názvom Zimná voda hneď vedľa útulne, schránka na návštevnú knihu, nádoba na odpadky. Odpadkovú nádobu pravidelne (min. 2 krát ročne po turistickej sezóne) vyprázdňuje Správa NAPANT-u. Útulňa sa nachádza na dlhej horskej poľane Andrejcová, z ktorej je dobrý výhľad (Vysoké Tatry, Nízke Tatry, Muránska planina, atď.).

Cyklistické trasy v regióne Horehronie

Trasa 1 - **Zelená stuha Horehronia** - 60 km prevýšenie 1037/749 m.

Zelená stuha Pohronia je časťou pripravovaného projektu „Ozdravovania Horehronia“ a ako cykloturistická trasa začína v obci Valaská pri železničnej stanici, končí v obci Telgárt.

Trasa 2 - **Okolo Muránskej planiny** - 40 km prevýšenie 395/493

Trasa je vhodná pre všetky druhy bicyklov. Začína v Brezne na železničnej zastávke a pokračuje do Červenej Skaly.

Trasa 3 - **Z Liptova cez sedlo Priehyba** - 37 km prevýšenie 513/495 m

Trasa vedie od železničnej stanice Kráľova Lehota popri toku rieky Váh. Trasu ukončíme na rázcestí so štátnou cestou č. 66 v Heľpe.

Trasa 4 - **Muráň** - 31 km prevýšenie 595/379 m

Trasa vedie krížom cez chránenú krajinnú oblasť Muránska planina. Trasa začína v Tisovci a končí na železničnej stanici v Závadke nad Hronom.

Na cestných bicykloch máte možnosť spoznať krásy tradičnej ľudovej architektúry v horehronských dedinách, originálnu zbierku zvoncov v Šumiaci a iné rôzne historické a architektonické zaujímavosti, napr. obhliadka zrúcanín Muránskeho hradu.

Na horských bicykloch po množstve horských ciest a horských značených chodníkoch môžete spoznávať krásy Horehronia, pokochať sa z rozhľadu na majestátnych holiach.

Zimná turistika:

Prehľad lyžiarskych vlekov mikroregiónu Horehronie

VLEK	VÝŠKOVÝ ROZDIEL	Vrcholová stanica (m.n.m.)	MĽŽKA (m)
Michalová	250	820	
Pohorelá, Pod Gindurou 1	245	980	993
Pohorelá, Pod Gindurou 2	266	965	1280
Telgárt - Stodolisko I.	90	1180	600
Telgárt - Stodolisko II.	80	1135	550
Telgárt - Tresník I.	370	1398	1500
Telgárt - Tresník II.	150	1210	1000
Hel'pa	37	750	450
Polomka - Bučník 1	300	905	1600
Polomka - Bučník 2	90	695	600
Závadka nad Hronom	168		800

Lyžovanie - v Závadke nad Hronom, ale aj v okolitých obciach je veľa lyžiarskych svahov s vlekmí, v Polomke je svah umelo zasnežovaný. V Telgárte sú všetky svahy umelo zasnežované technickým snehom v celej dĺžke.

Korčuľovanie – v Bacúchu, Braväcove, Hel'pe, Polomke, Telgárte a Pohoreleji sa nachádzajú verejné klziská, ktoré sú osvetlené a prevádzkované až do noci. V obci Telgárt je viac ako 30 rokov verejné klzisko s osvetlením, na ktorom sa v minulosti konali súťažné hokejové zápasy.

Kultúrny cestovný ruch:

Ludové, architektonické, historické a technické pamiatky

Tradičný ľudový odev – kroj je charakteristický pre každú obec mikroregiónu Horehron, využíva sa hlavne pri slávnostných príležitostiach a na folklórnych festivaloch.

Ľudovú architektúru charakterizuje drevený viacpriestorový zrubový dom so šindľovou strechou, niekedy čiastočne bielený.

Ľudové a náboženské zvyky sú stále ešte udržiavané a odovzdávané mladším generáciám.

Horehronské dni spevu a tanca v Hel'pe – festival/prehliadka folklórnych súborov s medzinárodnou účasťou v prírodnom amfiteátri sa koná každoročne v posledný víkend v júni.

Festival viachlasého spevu „Ozveny staroslovienčiny pod Kráľovou hoľou v Telgárte“ zameraný na ľudové a duchovné piesne v cirkevnej staroslovienčine ktorý býva v auguste.

Návšteva historických pamiatok a miest regiónu Horehronia, hlavne pamiatkovej zóny v Hel'pe, technických pamiatok vo Val'kovni a Bacúchu, ako aj pamätnej izby v Polomke, kostolov a cirkevných pamiatok vo všetkých obciach mikroregiónu.

Ekoturizmus

Veľký význam bude mať rozvíjajúci sa ekoturizmus, ktorý naplní naše zámery v oblasti trvalo udržateľného rozvoja cestovného ruchu v súlade s trendmi v krajinách Európskej únie. Budovanie cyklistických chodníkov, kempingových plôch, poľovníckych revírov, tematických parkov bude musieť zohľadňovať aktuálne obmedzenia vyplývajúce zo stanovených hraníc únosnosti územia pre danú formu cestovného ruchu. Návštevník musí byť vychovávaný a pripravený na šetrný pobyt a pohyb v prírode.

V obciach mikroregiónu Horehron pôjde o vybudovanie kvalitných, dobre udržiavaných a medzinárodným štandardom zodpovedajúcich ubytovacích a stravovacích zariadení s dostatočnou kapacitou a štruktúrou, s komplexom doplnkových služieb, ktorými musí disponovať každá lokalita, obec a stredisko, ak sa má stať súčasťou trhu cestovného ruchu. Postupne sa budú spájať aktivity viacerých obcí. Spoločným postupom a plánovaným marketingom môžu obce dosiahnuť niekoľkonásobne vyššiu efektívnosť v získavaní turistov, ako pri izolovaných krokoch každej zo zúčastnených obcí.

Spojením finančných prostriedkov obcí možno založiť miestne združenia cestovného ruchu a vytvoriť konkurencieschopnú reklamnú kampaň, ktorá pomôže získať väčšie množstvo návštevníkov aj z väčších vzdialeností, resp. návštevníkov zo zahraničia.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Strategický rozvojový cieľ mikroregiónu Horehron Udržateľný rozvoj cestovného ruchu

Priority:

- ♦ **Využitie prírodného a kultúrneho potenciálu na vytváranie nových pracovných miest v odvetví cestovného ruchu**

V mikroregióne Horehron, ako je už skôr uvedené, je veľká nezamestnanosť 15,03%. Podľa miery nezamestnanosti s využitím na rozvoj cestovného ruchu disponuje tento mikroregión vysokou prioritou na využitie prírodných a kultúrnych daností na zníženie nezamestnanosti a zvýšenie príjmov obyvateľstva prevádzkovaním ubytovania v súkromí, využívaním služieb agroturistiky a vidieckej turistiky. Veľký potenciál má tiež cykloturistika, ktorá má už v tomto regióne tradíciu a vyznačené cyklotrasy.

- ♦ **Podpora dobudovania stredísk cestovného ruchu na komplexné strediská s cieľom poskytovania služieb na európskej úrovni, podľa špecificky daných podmienok**

Podľa Stratégie cestovného ruchu SR na vzostupe je domáci cestovný ruch, pričom sa zaznamenáva aj rast seniorského a mládežníckeho cestovného ruchu. Rastie dopyt po tradičnom nehotelovom ubytovaní, preferuje sa cestná doprava (najmä vlastnými autami).

Fragmentácia dovoleniek je väčšia v nadväznosti na skrátenie pracovného času a predĺženie platenej dovolenky, zreteľný je aj prechod od pasívne strávenej dovolenky k dovolenke ako skúsenosti a zážitku. Snahou je niečo zažiť a nadobudnúť skúsenosť, získať nové poznatky a vedomosti, autentické pocity, súčasne sa kladie dôraz na kvalitu služieb a životného prostredia. Do popredia sa dostávajú aktivity v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Rozširujú sa príležitosti pre turistické destinácie s minimálnymi vstupnými prekážkami, čoraz dôležitejšiu úlohu zohráva proces ekonomickej integrácie a novodobé migračné prúdy.

Z hľadiska slovenského cestovného ruchu predstavuje dôležitý prvok v jeho vývoji vstup Slovenska do Európskej únie. Voľný pohyb tovaru a voľný pohyb služieb otvára ponuku turistických služieb na celom teritóriu EÚ a expandovanie ponuky na nové trhy. Z hľadiska podnikateľských subjektov pôjde zároveň o zvýšenie konkurencie. Jednotná spoločná mena bude znamenať zjednotenie cenovej úrovne, pritom však zvýšenie cien môže znížiť atraktivitu niektorých krajín. Z pohľadu spotrebiteľa sa zvyšuje ochrana jeho práv. Už nielen jednotná ochrana spotrebiteľa ale aj voľný pohyb tovarov a služieb posúvajú hranice cestovného ruchu SR na úroveň krajín EÚ. Aj s týmto vývojom musíme počítať.

Pri nedostatku vlastných, vnútorných zdrojov, vstup do EÚ podstatným spôsobom rozširuje podporu rozvoja cestovného ruchu prostredníctvom štrukturálnych fondov EÚ ako jedného zo zdrojov pomoci Európskej únie. Otvára sa príležitosť spoločnej prezentácie krajiny prostredníctvom EÚ a jej orgánov. Rozširovanie cestovného ruchu prinesie potrebu rozvoja ľudských zdrojov a kvality služieb cestovného ruchu.

Vízia postavenia cestovného ruchu v roku 2013:

Mikroregión - s dynamicky sa rozvíjajúcim cestovným ruchom, ktorý ponúka širokú paletu produktov a je schopný uspokojiť meniaci sa spotrebiteľský dopyt domácej i zahraničnej klientely.

Postavenie cestovného ruchu je stabilné, široké vrstvy spoločnosti poznajú jeho význam a pozitívny prínos pre štátny rozpočet. Cestovný ruch je tak pre podnikateľov, ako aj pre ich zamestnancov príťažlivým sektorom so zárukami existenčnej istoty, rentabilita podnikov sa trvale zlepšuje.

Mikroregión Horehron má pre rozvoj cestovného ruchu spracovaný program podpory cestovného ruchu.

Vytvorená a stabilizovaná je organizačná štruktúra cestovného ruchu od obce a mikroregiónu cez región až po vyšší územný celok a štát, jasná je medzi nimi deľba práce a koordinácia a fungujú všetky regionálne štruktúry. V cieľových miestach a regiónoch sú spracované plány rozvoja cestovného ruchu.

Pravidelná komunikácia medzi jednotlivými záujmovými sférami podnikateľov a riadiacich štruktúr na miestnej, regionálnej a celoštátnej úrovni prispieva ku konštruktívnemu dialógu a spoločnému riešeniu aktuálnych problémov.

Príjmy z aktívneho cestovného ruchu rastú rýchlejšie ako počet návštevníkov, čo je výsledkom orientácie na vyššiu kvalitu a efektívnosť, ako aj získania nových lukratívnych trhov so solventnejšou klientelou. Ekologické zaťaženie krajiny vplyvom aktivít cestovného ruchu nerastie, čím sa prispieva k ekologicky únosnému rozvoju cestovného ruchu, nie však na báze masovosti, ale na báze rastúcej kvality.

Zamestnanci v cestovnom ruchu disponujú takým vzdelaním a odbornou kvalifikáciou, že môžu poskytovať profesionálne služby aj náročnej klientele. Trvale sa celoživotne vzdelávajú a zdokonaľujú vo svojej profesii. Rozvinutá je intenzívna poradenská činnosť pre podnikateľov.

Definovanie rozvojovej stratégie, hlavné aspekty rozvoja Produktov

Cestovný ruch na území mikroregiónu Horehron musí byť pripravený na inovačné trendy, na rýchle reagovanie ponúk na dopyt klientov, lebo len tak si zachová schopnosť konkurencie na trhoch cestovného ruchu.

Jeho produkty sa musia dať odlíšiť od produktov iných regiónov, aby si zachovalo jedinečnosť svojho turistického produktu. Preto sa musia vyformovať a prednostne rozvíjať tie produkty, ktoré sú príťažlivé, žiadané a dobre predajné na našich zdrojových trhoch. Úlohou bude hľadať a nájsť také nepokryté, ale aj nové segmenty na trhoch, aby sa ich spoznanie využilo na prípravu a predaj turistických produktov tohto mikroregiónu.

Produkt cestovného ruchu má však predovšetkým regionálny charakter. Úlohou mikroregiónu bude rozvíjať tie produkty, pre ktorých ponuku a predaj majú najlepšie podmienky.

Ťažiskovými formami cestovného ruchu, pre ktoré má mikroregión Horehron najlepšie predpoklady, a ktoré treba v priebehu najbližších rokov prednostne podporovať, rozvíjať a skvalitňovať sú:

- ♦ kultúrny cestovný ruch,
- ♦ zimný cestovný ruch a zimné športy,
- ♦ letná turistika a pobyty pri vode,
- ♦ vidiecka turistika.

V rámci týchto foriem pôjde o ponuku jednotlivých celkov a v pôvodnej podobe s ich architektúrou, kultúrou, históriou, zvykmi, folklórom, remeslami, gastronómiou, ktoré nás odlišujú od nášho okolia a robia región jedinečným.

Osobitný význam budú mať rôzne kultúrne podujatia, festivaly, jarmoky a predstavenie kultúrneho a prírodného svetového dedičstva Slovenska.

Tvorba produktov jednotlivých atraktivít

Tvorba produktov cestovného ruchu sa musí preniesť predovšetkým do regiónov, kde najmä miestne a regionálne združenia v spolupráci s podnikateľskými subjektmi sú hlavnými nositeľmi tejto úlohy. Ich úlohou bude budovanie tematických ciest, náučných chodníkov v spolupráci s pracovníkmi z oblasti ochrany prírody a krajiny, ako aj ponuka a predaj výrobkov tradičných remesiel v turisticky navštevovaných oblastiach.

V rámci regiónov a v mestských aglomeráciách bude účelná distribúcia tzv. turistických kariet, ktoré budú turistov oprávňovať na čerpanie zliav pri zakúpení rôznych druhov služieb alebo výrobkov. Využívanie tohto systému bude spočívať na podnikateľskej báze, iniciovanie ich zavedenia bude však úlohou miestnych a regionálnych orgánov cestovného ruchu.

Vytváranie zdrojov a financovanie rozvoja turizmu v mikroregióne Horehron

Zdroje financovania a rozhodovacie procesy vznikajú, resp. sa vytvárajú tam, kde sa konkrétna úloha najlepšie dá vyriešiť v zmysle zásady subsidiarity Európskej únie. Stále významnejšiu úlohu v cestovnom ruchu zohrávajú samosprávne inštitúcie, obce a mestá.

Finančná podpora všetkých rozvojových zámerov spočíva na dôkladných výskumoch a analýzach, pri výbere uchádzačov sa uplatňuje výberové konanie a verejná súťaž, štátne prostriedky sa vynakladajú maximálne efektívne. Podpora je orientovaná na postupné budovanie už existujúcich stredísk cestovného ruchu a budovanie nových stredísk cestovného ruchu v tých oblastiach, ktoré majú pre danú formu cestovného ruchu vhodné podmienky. Veľké celoštátne projekty podporuje štát z centrálnych zdrojov, regionálne projekty podporujú regióny z vlastných prostriedkov stanovených legislatívnymi normami o cestovnom ruchu.

Mikroregión Horehron musí zabezpečiť finančné prostriedky na financovanie:

- ♦ tvorby plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja na území obcí vrátane stratégií a koncepcií rozvoja cestovného ruchu,

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

- ♦ tvorby územných plánov lokalít a zón,
- ♦ miestnych združení cestovného ruchu,
- ♦ turistických informačných kancelárií,
- ♦ inštalácie a údržbu dopravných informačných a propagačných systémov,
- ♦ prevádzky, rekonštrukciu a modernizáciu zariadení vo vlastníctve samosprávy, ktoré sú využívané na účely cestovného ruchu (predovšetkým kultúrne zariadenia a zariadenia kultúrneho dedičstva, ochrana prírodných atraktivít, kúpaliská a pod.),
- ♦ infraštruktúry podporujúcej aktivity v cestovnom ruchu (cesty, vodovod, plynofikácia, kanalizácia, verejné sociálne zariadenie, atď.),
- ♦ budovania a údržby miestneho orientačného a informačného systému cestovného ruchu, vrátane značenia turistických chodníkov, cyklotrás, náučných chodníkov, odpočívadiel, atď.,
- ♦ aktivít súvisiacich s výchovou miestneho obyvateľstva k cestovnému ruchu a jeho rozvoja,
- ♦ opatrení na zlepšenie verejnej hygieny, estetického vzhľadu miest, obcí a ich verejných priestranstiev.

Podnikateľské subjekty v mikroregióne Horehron budú financovať:

- ♦ výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu zariadení slúžiacich na poskytovanie služieb cestovného ruchu,
- ♦ združenia cestovného ruchu formou členských príspevkov,
- ♦ ďalšie vzdelávanie a zdokonaľovanie profesionálnych schopností vlastných pracovníkov poskytujúcich služby cestovného ruchu,
- ♦ propagáciu a prezentáciu vlastných služieb a zariadení cestovného ruchu s využitím ďalších atraktivít v danom regióne,
- ♦ zavádzanie systémov kvality,
- ♦ partnerstvá pre neplatené služby potrebné na podnikateľskú činnosť.

Na splnenie strategických cieľov je potrebné:

Posilniť destinačný manažment, produkt diferencovať podľa potrieb a očakávaní cieľových skupín domácich a zahraničných turistov.

Ponuku produktov a balíkov služieb zostavovať v záujme predĺženia pobytu účastníkov cestovného ruchu v mikroregióne, tieto produkty presadzovať do ponukových katalógov.

Časový horizont: 2005-2013

Zostaviť a stále dopĺňať zoznam ubytovacích, stravovacích a rokovacích priestorov a objektov, ktoré sú vhodné na poskytovanie služieb cestovného ruchu. Vyvíjať aktivity na získanie organizátorov pre uskutočňovanie a organizovanie kultúrnych, športových a zábavných podujatí v mikroregióne.

Časový horizont: 2005-2013

Spolupráca: združenie cestovného ruchu.

Indikátory dopadu:

INDIKÁTOR	2003	2006	2009	2013
Priemerný počet prenocovaní	3,1	4,5	4,0	4,5
Počet ubytovaných turistov celkom	161 359	162 000	165 000	175 000
v tom zahraniční %	23,4	1 450	1 570	1 710
Počet prenocovaní turistov celkom	497 068	500 000	550 000	600 000
v tom zahraniční %	25,1	30	35	40

Údaje z Regionalizácie cestovného ruchu v SR, vydaného MH SR, odbor cestovného ruchu, Horehronský región

SWOT ANALÝZA

1. SILNÉ STRÁNKY	2. SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> Potenciál na rozvoj kultúrneho turizmu, folklórne festivaly, rekreačno-športový turizmus a cykloturizmus v rámci priliehajúcich rekreačných oblastí Horehronské dni spevu a tanca v Helpe Prehliadka folklórneho spevu Pohorelá Cykloturistické trasy vyššieho významu CHKO – prírodný potenciál pre rozvoj turizmu Bohaté historické a kultúrne tradície Významné osobnosti v mikroregióne Zachovalý kultúrny a vidiecky región s dobrou kvalitou životného prostredia 	<ul style="list-style-type: none"> Nedostatočné služby pre potreby poznávacieho turizmu a rekreačno-športového turizmu Nedostatočná úroveň a dostupnosť zariadení kultúrneho turizmu a rekreačno-športového turizmu Nedostatočný informačný systém, informačná kancelária, propagácia Chýbajúce turistické náučné chodníky a cyklistické chodníky Nedostatočná sieť poradenských služieb pre podnikanie v oblasti cestovného ruchu
3. PRÍLEŽITOSTI	4. OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> Sieť cykloturistických trás v širšom okolí a zámery rozšírenia tejto siete Budovanie partnerstiev obce - podnikateľa - združenia cestovného ruchu Kultúrny potenciál na organizovanie folklórnych slávností, festivalov, prehliadok Oživenie tradičných remesiel Zimná a letná turistika, lyžovanie, poznávacie chodníky Rozšírenie počtu lyžiarskych vlekov, umelého zasnežovania svahov, prístreškov na odkladania lyží a prezliekarne 	<ul style="list-style-type: none"> Nezáujem obyvateľov mikroregiónu o zvyšovanie kvalifikácie v oblasti projektovania a získavania finančných zdrojov zo štrukturálnych fondov EÚ a iných zdrojov EÚ Nevypracovanie akčného plánu rozvoja cestovného ruchu v mikroregióne Nezáujem obyvateľov mikroregiónu o zvyšovanie kvality poskytovaných služieb cestovného ruchu, najmä v ubytovacích a stravovacích zariadeniach Nedostatočná reklama a prezentácia ponúkaných služieb, nepostačujúce zviditeľnenie mikroregiónu a jeho atraktivít, nedostatok propagačných materiálov o mikroregióne, jeho možnostiach, danostiach a službách Nedostatočné vytváranie nových inovačných produktov cestovného ruchu Pretrvávajúce nedostatočných a nekvalitných služieb Nevybudovaná infraštruktúra pre rozvoj cestovného ruchu Nedostatočné kroky na zvýšenie atraktívnosti mikroregiónu a jeho jednotlivých obcí Zlá dostupnosť zariadení pre cestovný ruch a turizmus

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

STRATEGICKÝ PLÁN ZVYŠOVANIA IMIDŽU A ATRAKTIVITY MIKROREGIÓNU HOREHRON

VÍZIA	STRATEGICKÝ ZÁMER	PROGRAMOVÉ CIELE	AKTIVITY
<ul style="list-style-type: none"> ♦ Vytvoriť atraktívny a rešpektovaný mikroregión ♦ Mikroregión bude atraktívnym pre svojich obyvateľov i návštevníkov ako centrum cestovného ruchu so zameraním na kultúrne a historické tradície, osobnosti, možnosti rozšírenia atraktivít zimného a letného pobytu na horách, agroturistiky a vidieckeho cestovného ruchu. ♦ Mikroregión bude ako významná destinácia pre domácich a zahraničných návštevníkov a východiskom k prírodnému zázemiu Muránskej pláňiny i do širšieho regiónu. ♦ Mikroregión bude stavať na autentickosti a „oživení“ kultúrneho a historického dedičstva (pamiatky, osobnosti, aktivity) 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kultúrne a ekonomické zviditeľnenie mikroregiónu na celoslovenskej úrovni ♦ Vytvorenie turistického centra s regionálnou sférou vplyvu ♦ Posilnenie kultúrnej, historickej i prírodnej jedinečnosti a atraktivity mikroregiónu Horehron ♦ Vytvorenie rámcov pre oživenie mikroregiónu ♦ Obnova a rozvoj mikroregiónu ako celku, s nadväznosťou na okolitú krajinu 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Starostlivosť o obnovu a zveľaďovanie kultúrneho dedičstva ♦ Zmapovanie jedinečností a atraktivít mikroregiónu a jeho okolia ♦ Interpretácia pamiatkového a prírodného dedičstva mikroregiónu ♦ Rozvoj atraktivity diania ♦ Akcelerácia cestovného ruchu v mikroregióne a okolí ♦ Podpora marketingu mikroregiónu a jednotlivých obcí ♦ Vytvorenie a rozvoj imidžu mikroregiónu ♦ Podpora a rozvoj informovanosti o mikroregióne dovnútra aj vonok ♦ Rozvoj spolupráce s okolitými obcami, mestami a mikroregiónmi 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Vypracovanie marketingovej stratégie mikroregiónu ♦ Vytvorenie kultúrnych trás a náučných chodníkov v mikroregióne a jeho okolí, vrátane systému interpretácie ♦ Dni otvorených múzeí ♦ Zviditeľnenie mikroregiónu cez osobnosti, ktoré žili, žijú alebo majú vzťah k mikroregiónu ♦ Obnova historických tradícií ♦ Zachovanie remeselníckych tradícií ♦ Vybudovanie a zmapovanie cyklotrás a ich propagácia pre domácich a zahraničných návštevníkov

POLNOHOSPODÁRSTVO A LESNÉ HOSPODÁRSTVO

Podľa dostupných údajov pracuje v mikroregióne Horehron v oblasti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva okolo 400 zamestnancov. Najväčším zamestnávateľom je štátny podnik OLZ Beňuš. Poľnohospodárstvo sa venuje zväčša chovu dobytka a oviec, pestovaniu krmovín, pšenice a zemiakov, v oblasti lesného hospodárstva je to starostlivosť o lesné porasty a ťažba dreva, najmä ihličnanov.

Poľnohospodársku výrobu v danom regióne určujú klimaticko – pôdne podmienky. Z celkovej rozlohy regiónu zaberajú 55% lesy. Poľnohospodársky pôdny fond sa skladá z 21% ornej pôdy a ostatok predstavujú trvale trávnaté porasty. V predchádzajúcom období bola poľnohospodárska výroba realizovaná veľkovýrobnou formou. Väčšina poľnohospodárskych družstiev vznikla v 70-tych rokoch 20. storočia ako novovybudované podniky. Väčšia časť výrobných prostriedkov je v súčasnosti fyzicky a morálne opotrebovaných.

V poslednom období však poľnohospodárske podniky zaznamenali značné zmeny. Poľnohospodárske družstvá sa pretransformovali na podielnícke družstvá (Telgárt, Šumiac a Braväcovo), zanikol štátny majetok, vznikli nové družstvá vlastníkov, spoločenstvá vlastníkov pôdy, nové právnické spoločnosti a hlavne samostatne hospodáriaci roľníci. To si vyžiadalo aj zmeny v štruktúre výroby. Taktiež došlo k značnej zmene vo výmere poľnohospodárskej pôdy, keď v rámci verifikácie pôdneho fondu sa znížila výmera z pôvodných 12 300 ha na 7 800 ha, t.j. zníženie o 1/3. Ide hlavne o pôdu nevhodnú na poľnohospodárske využívanie (zarastená samonáletom).

Úbytok pôdy a tiež zmeny na domácom a zahraničnom trhu viedli k reštrukturalizácii poľnohospodárskej výroby. To malo nepriaznivý dopad na zamestnanosť, keď pôvodne v poľnohospodárskych podnikoch pracovalo celkom 1 400 pracovníkov, v súčasnosti pracuje len niečo cez 200 ľudí. Treba však poznamenať, že veľká časť pracovníkov pracovala v pomocných a pridružených výrobných, ktoré buď zanikli alebo vznikli ako nové samostatné subjekty.

V súčasnom období sa poľnohospodárska výroba v obciach daného regiónu zabezpečuje nasledovne:

Bacúch – na poľnohospodárskej pôde obce hospodári spoločnosť Agrospoločnosť Polomka, s.r.o. o rozlohe 300 ha, na ktorej okrem 60 ha ornej pôdy prevládajú trvale trávne porasty. Celá výmera sa využíva na pestovanie objemových krmovín. Na výmere 50 ha hospodári Poľno-osadnícke družstvo Bacúch, ktoré sa venuje chovu oviec (300 kusov).

Braväcovo – pôda tejto obce je súčasťou podielníckeho Poľnohospodárskeho družstva Beňuš, ktoré v tejto obci hospodári na výmere 480 ha, z toho je 35 ha ornej pôdy. Celú výmeru využíva na pestovanie objemových krmovín pre živočíšnu výrobu. Chová celkom 170 kusov dojnic a zamestnáva 20 ľudí.

Heľpa – podobne i družstvo v Heľpe sa dostalo do konkurzu a prevažnú časť majetku odkúpila spoločnosť Agrohelp, s.r.o. Heľpa. Z celkovej výmery 780 ha, ktorú spoločnosť obhospodaruje je 300 ha ornej pôdy, ostatné sú trvale trávnaté porasty. Na ornej pôde okrem obilnín v rozsahu 110 ha pestujú i konzumné zemiaky (20-30 ha). V živočíšnej výrobe sa spoločnosť zameriava na chov hovädzieho dobytka 550 kusov, z toho je 240 kusov dojnic. Spoločnosť zamestnáva v priemere 35 pracovníkov. Ďalej v obci hospodári súkromné Ovčiarске spoločenstvo Heľpa, ktoré na výmere 260 ha chová 500 kusov oviec a samostatne hospodáriaci roľník Ing. Marián Ďurica, ktorý využíva na svoju činnosť hlavne hĺbne pastvy. Celkovo chová 1 100 kusov oviec.

Pohorelá – pôvodné družstvo v dôsledku zlej ekonomickej situácie sa dostalo do konkurzu a podstatnú časť majetku odkúpilo Poľnohospodárske družstvo Agropohorelá. Hospodári na výmere 815 ha, z toho je 186 ha ornej pôdy. Na ornej pôde pestuje obilniny cca 90 ha a objemové krmoviny. Chovajú celkom 500 kusov hovädzieho dobytka, z toho 200 je dojnic. Zamestnávajú v priemere 20 pracovníkov. V uvedenej obci hospodári aj Družstvo vlastníkov pôdy Pohorelá, ktoré sa okrem chovu hovädzieho dobytka venuje aj chovu oviec, a to v množstve 600 kusov.

Polomka – bola súčasťou Štátneho majetku Závadka nad Hronom. Po jeho zániku začal hospodáriť v uvedenej obci nový subjekt Agrospoločnosť Polomka, s.r.o., neskoršie i spoločnosť Maja, s.r.o. Polomka, Urbársko-pozemkové spoločenstvo Polomka a Pasienkové spoločenstvo Polomka. Spoločnosť Agrobacúch, s.r.o. obhospodaruje 750 ha poľnohospodárskej pôdy. Na ornej pôde (500 ha) pestuje obilniny v rozsahu 300 – 350 ha.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

V živočíšnej výrobe sa zaoberá chovom hovädzieho dobytku (500 kusov), z toho je 200 kusov dojníc. Taktiež sa zaoberá chovom oviec - cca 500 kusov. Zamestnáva celkom 35-40 pracovníkov.

Spoločnosť Maja, s.r.o. hospodári na výmere 140 ha a chová hovädzí dobytok. Urbársko – pozemkové spoločenstvo svoje pozemky využíva na chov hovädzieho dobytku svojich členov. Pásienkové spoločenstvo, ktoré obhospodaruje 332 ha trvale trávnych porastov využíva na chov oviec.

Šumiac – aj u poľnohospodárskeho družstva v tejto obci došlo k transformácii na podielnícke družstvo, ktoré obhospodaruje 1 100 ha poľnohospodárskej pôdy. Z uvedenej výmery predstavuje 50 ha orná pôda, ktorá sa využíva len na výrobu objemových krmív, ostatné plochy predstavujú trvale trávnaté porasty. V súčasnosti družstvo chová 500 kusov hovädzieho dobytku, z toho 200 kusov je dojníc. Družstvo zamestnáva v priemere 22 pracovníkov. V obci hospodári niekoľko samostatne hospodáriacich roľníkov, zhruba na výmere 130 ha.

Telgárt – poľnohospodárske družstvo sa pretransformovalo na podielnícke družstvo. Hospodári na výmere 830 ha, pričom celá výmera sú trvale trávnaté porasty. Klimatické podmienky neumožňujú pestovať technické plodiny, preto celá rastlinná výroba je zameraná na výrobu objemových krmív pre potreby živočíšnej výroby. Živočíšna výroba je zameraná na chov hovädzieho dobytku, ktorý sa v súčasnosti chová v počte 590 kusov, z toho je 195 kusov dojníc. Roľnícke družstvo zamestnáva v priemere 25 pracovníkov.

V obci sa začiatkom 80-tych rokov 20. storočia začalo zaoberať poľnohospodárskou výrobou niekoľko samostatne hospodáriacich roľníkov. Niektorí z nich postupne rozširovali výrobu (Lunter, Černák, Rejdovian, Lunterová), ostatní realizujú poľnohospodársku výrobu prevažne pre vlastnú potrebu.

Závadka nad Hronom – zánikom Štátneho majetku vznikol nový subjekt Poľnospol Plus, s.r.o. Závadka nad Hronom, ktorý hospodári na výmere 580 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho je 250 ha ornej pôdy. Okrem pestovania obilnín cca na výmere 120 ha sa zaoberá aj pestovaním zemiakov 8 – 10 ha.

V živočíšnej výrobe sa zaoberá chovom hovädzieho dobytku, a to hlavne chovom kráv bez trhovej produkcie mlieka (100 kusov) a chovom oviec (350 – 400 kusov). Zamestnáva 8 pracovníkov. (Príloha č. 4.)

Služby v poľnohospodárskej oblasti:

Poľnohospodárske subjekty daného regiónu využívajú na svoju činnosť biologické a technické služby. Prevažná časť týchto podnikov má sídlo v okrese Banská Bystrica, len niektoré podniky majú vysunuté pracovisko aj v okrese Brezno (Štátna veterinárna správa). Ponúkané sú služby na úseku rastlinnej výroby, ochrany rastlín, živočíšnej výroby, technických služieb, poradenstva a vzdelávacej činnosti, obchodného manažmentu a servisných služieb.

Spracovateľský podnik v regióne je len jeden, a to Bitúnok, ktorý prevádzkuje Agrobacúch, s.r.o. a odporáza všetky druhy hospodárskych zvierat z celého regiónu. Niektoré poľnohospodárske subjekty realizujú odbyt hospodárskych zvierat cez Mäsokombinát Hrádok, s.r.o. Lučenec a Tauris, a.s., Rimavská Sobota.

Odbyt kravského mlieka zabezpečuje v regióne Gemerská mliekareň, a.s. Rimavská Sobota. Ovčí syr a ovčie mlieko produkuje Bryndziareň Zvolenská Slatina a Hriňová.

Nedostatky v oblasti poľnohospodárstva:

- ♦ nesúlady medzi dosahovanou mierou rentability a úrokovou mierou pri poskytovaní finančných prostriedkov pre podnikateľské subjekty a absencia účinného mechanizmu plynulého úverovania pri nákupe produktov prvovýroby a pri obstarávaní kapitálových investícií. Reprodukčný proces v poľnohospodárstve, vzhľadom na biologický charakter výroby, má svoje špecifiká, ktoré znevýhodňujú poľnohospodárov pri uchádzaní sa o zdroje v komerčných bankách,
- ♦ agropotravinársky trh, ktorý by mohol byť postavený na pevných kvótach rozhodujúcich komodít rastlinnej a živočíšnej výroby (surové kravské mlieko, bravčové a hovädzie mlieko, zemiaky a potravinárska pšenica), nepodarilo sa (okrem mlieka) dostať na takú zmluvnú úroveň, ktorá by eliminovala anarchiu na trhu, motivovala korektnosť dodávateľsko-odberateľských vzťahov a tvrdo sankcionovala porušovanie dohodnutých zásad a princípov,
- ♦ globalizácia a liberalizácia trhu má na nepripravenú ekonomiku a najmä na trh s potravinami v krajine s nedostatočnou legislatívou na ochranu domáceho trhu často zničujúci dopad,

- ♦ pre nedostatok zdrojov sa nerealizovali národné a ani regionálne cieľovo orientované rozvojové programy, ktoré by rozhodujúcou mierou pozitívne ovplyvnili efektívnu reštrukturalizáciu, diverzifikáciu a alokáciu výroby v súlade s prírodnými, ľudskými a výrobnými zdrojmi,
- ♦ registrácia vlastníctva, identifikácia pozemkov a program pozemkových úprav sa realizuje metódami, metodickými usmerneniami a zákonmi, ktoré nedávajú predpoklad na úspešné zvládnutie tejto náročnej úlohy v termíne.

Príčiny nedostatkov v poľnohospodárstve:

- ♦ znižovanie konkurenčnej schopnosti poľnohospodárstva pod vplyvom nízkej produktivity a zvyšovania nákladovosti v dôsledku rastu cien vstupov,
- ♦ pomalý pokrok v obnove práva užívania a disponovania s pozemkovým vlastníctvom, v dôsledku pomalého postupu v obnove registrácie vlastníctva a vykonávaní pozemkových úprav, čo brzdí zásadnejšie reštrukturalizačné procesy v podnikateľskej sfére a rozvinutie trhu s pôdou,
- ♦ nízka dôchodkovosť poľnohospodárstva, spôsobená disproporčným vývojom cien vstupov a výstupov, nízkou efektívnosťou poľnohospodárskej výroby, nedostatočnou účinnosťou podpory poľnohospodárstva zo strany štátu,
- ♦ platobná neschopnosť podnikateľskej sféry prvovýroby a nadväzujúcich článkov potravinovej vertikály, spôsobená legislatívne a právne nedoriešenými otázkami finančnej disciplíny v celom reťazci obchodovania,
- ♦ zhoršenie kapitálovej vybavenosti, nízky stupeň a pomalé tempo modernizácie poľnohospodárstva pod vplyvom všeobecného nedostatku finančných prostriedkov,
- ♦ problémy s odbytom poľnohospodárskych produktov v dôsledku nízkej kúpnej sily obyvateľstva, ako aj nedoriešených odberateľských vzťahov a nedokonalého systému štátnej intervencie do agrárneho trhu, nedostatočne rozvinutý distribučný systém a neexistujúca podpora predaja domácich potravín verejnými inštitúciami,
- ♦ postupujúca devastácia poľnohospodárskej pôdy a kultúrneho rázu krajiny, spôsobená prerušením obhospodarovania niektorých pozemkov, hlavne v oblastiach s menej priaznivými prírodnými podmienkami,
- ♦ nízka zodpovednosť nových vlastníkov, ktorí vznikli privatizáciou štátnych podnikov a transformáciou poľnohospodárskych družstiev v porovnaní s právomocami pri nakladaní s majetkom,
- ♦ zhoršovanie mzdovej parity odvetvia a chýbajúce účinné opatrenia na zabezpečenie alternatívnej zamestnanosti na vidieku,
- ♦ nedostatočná pozornosť venovaná ekologickým dosahom poľnohospodárskej výroby.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

SWOT ANALÝZA

1. SILNÉ STRÁNKY	2. SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> Vhodná koncentrácia pôdy v poľnohospodárskych podnikoch a skúsenosti s veľkovýrobnými formami hospodárenia Priestor pre diverzifikáciu poľnohospodárskej výroby aj nepoľnohospodárskych činností Skúsenosti poľnohospodárskych podnikov s nepoľnohospodárskou výrobou Vybudovaná základňa živočíšnej výroby Skladovacie priestory v rastlinnej výrobe Rozmanitá organizačná štruktúra podnikov (s.r.o., družstvá, farmári) a ich vzájomná súťaživosť Relatívne vysoký podiel kvalifikovaných pracovných síl 	<ul style="list-style-type: none"> Vysoký podiel poľnohospodárskej pôdy alokovanej v poľnohospodársky znevýhodnených oblastiach Neudržateľná štruktúra poľnohospodárskej výroby v poľnohospodársky znevýhodnených oblastiach, a to z hľadiska ekonomického aj environmentálneho Dlhodobá ekonomická nestabilita veľkej časti poľnohospodárskych podnikov Nízka konkurencieschopnosť v dôsledku nízkej produktivity a nerozvinutej trhovej infraštruktúry Nedostatočná kooperácia poľnohospodárov najmä pri odbyte výrobkov Roztrieštenosť pozemkového vlastníctva a nedostatočne rozvinutý trh s pôdou Slabá inovačná aktivita, zastaralé budovy a technológie Veľký počet poľnohospodárskych podnikov s vysokou zadĺženosťou Nízky dôraz na starostlivosť o zvieratá (welfare) Odliv kvalifikovaných síl z vidieka Relatívne nízka úroveň poľnohospodárstva z hľadiska ochrany životného prostredia
3. PRÍLEŽITOSTI	4. OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> Využitie zdevastovaných a kontaminovaných plôch na získavanie netradičných zdrojov tzv. ekologickej energie Zvyšovanie konkurencieschopnosti vytváraním medzi podnikových kooperačných väzieb v oblasti odbytu agropotravinárskych produktov Zmena koncepcie poľnohospodárstva a podporných mechanizmov v nadväznosti na harmonizáciu s politikou EÚ Vstup zahraničných investorov do spoločných poľnohospodárskych podnikov Využitie štátnych podporných programov a programov financovaných z EÚ Podpora rodinného a individuálneho podnikania 	<ul style="list-style-type: none"> Pokračujúca vyčerpanosť finančných zdrojov podnikov môže vyústiť do ďalšieho rastu medzipodnikovej zadĺženosti a do tlaku na plošnú likvidáciu podnikov Pokračujúci pokles zamestnanosti v poľnohospodárstve až k rizikovým a prahovým hodnotám môže narušiť fungovanie agrárneho sektora, spôsobiť problémy spojené s údržbou krajiny, krajinotvorbou a ochranou životného prostredia Nízka dostupnosť na medzinárodné trhy znehodnotí potenciálnu konkurencieschopnosť rastlinných a živočíšnych produktov Riziká pôdnej a vodnej erózie Nízke dotácie štátu do poľnohospodárstva Odklad vstupu investorov do zaostávajúcich vidieckych oblastí Neukončený proces transformácie vlastníckych vzťahov

Priority a opatrenia:

Priorita 1.: Trhové režimy na rozhodujúce komodity .

Opatrenie 1.1: Organizovanie trhu vybraných komodít

Opatrenie 1.2: Zlepšenie podmienok agrárneho domáceho a zahraničného obchodu

Priorita 2.: Podpora hospodárenia v horších výrobných podmienkach

Opatrenie 2.1: Podpora znevýhodnených oblastí

Opatrenie 2.2: Chov hovädzieho dobytku a oviec, rozširovanie mäsových typov

Priorita 3.: Modernizácia a diverzifikácia v poľnohospodárstve

Opatrenie 3.1: Modernizácia a diverzifikácia v poľnohospodárstve

Opatrenie 3.2: Modernizácia a reštrukturalizácia v potravinárstve

Opatrenie 3.3: Podpora realizácie vlastníckych práv

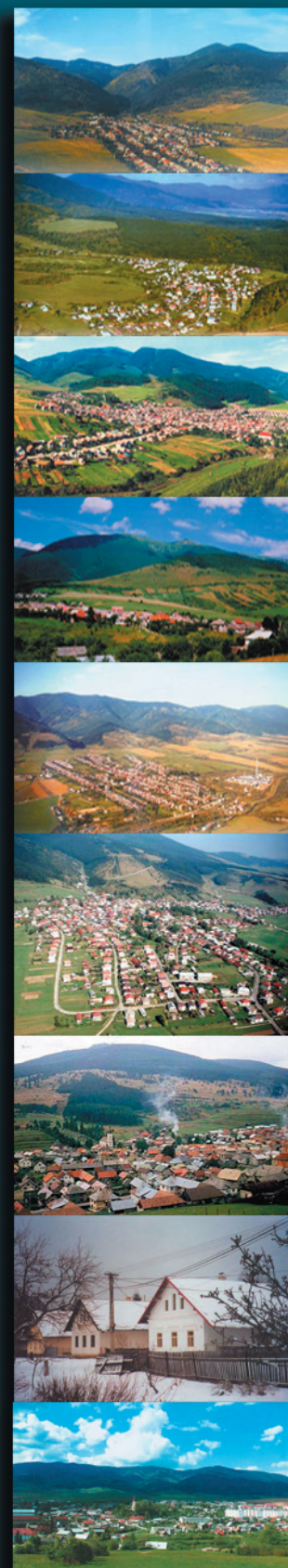
Opatrenie 3.4: Podpora urýchlenia reštrukturalizácie poľnohospodárskych subjektov

Opatrenie 3.5: Využitie neobhospodarovanej pôdy na získavanie netradičných zdrojov energie

Priorita 4.: Environmentálne opatrenia

Opatrenie 4.1: Agroenvironmentálny program

Opatrenie 4.2: Environmentálne investície.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Horehronské podolie, v ktorom ležia obce mikroregiónu Horehron, lemujú zo severnej strany Nízke Tatry a z južnej strany gemerská časť Slovenského rudohoria. Patria k zakarpatskému vnútornému oblúku vyvretých hornín, pričom je zaujímavé, že oblasť Kráľovej hole je prameňiskom štyroch riek – Čierneho Váhu, Hnilca, Hornádu a Hrona a rozvodím medzi povodím Dunaja a Tisy – Podoliu hovoríme aj Horehronská kotlina – brázda, pretože je veľmi úzka, rozširujúca sa v oblasti Pohorelej a hlavne Polomky, aby sa v oblasti Bacúcha a Bravčova opäť zúžila.

Nízke Tatry sa tiahnu ako súvislé pohorie v dĺžke 80 km. Začínajú masívom Kráľova hoľa (1948 m.n.m.), najnižším miestom je sedlo Priehyba (1190 m.n.m.), ktorým vedie spevnená lesná cesta z Helpy na Čierny Váh do obce Liptovská Teplička. V blízkosti Veľkej Vápenice (1691 m.n.m.) sa nachádza výdatný prameň.

Cez Čertovicu vedie najvyššie položená cestná komunikácia na Slovensku (1238 m.n.m.). Nízke Tatry v oblasti Ďumbiera stúpajú až do výšky nad 2000 m.n.m. Slovenské rudohorie, hlavne jeho výbežky, majú pestrejší geologický vývoj. Dominujúcou je Gindura (1098 m.n.m.), strmý skalnatý vrchol, ktorý sa vypína nad Pohorelskou Mašou. Západnejšie je Fabova hoľa (1438 m.n.m.), ktorá bola roku 1988 vyhlásená na výmere 269 ha za národnú prírodnú rezerváciu. Zabezpečuje ochranu najvyšších polôh Veporských vrchov so vzácnymi druhmi flóry a fauny Muránskej planiny.

Katastre obcí mikroregiónu Horehron tvoria vlastne širšiu pramennú oblasť rieky Hron, čo radí túto oblasť **z hľadiska ochrany životného a najmä prírodného prostredia k územiám hodným najvyššej štátnej pozornosti, ktorá musí byť premietnutá do komplexných programov regionálneho rozvoja.**

Rieka Hron je druhou najdlhšou slovenskou riekou (298 km). Pramení na východnom úpätí Kráľovej hole, pod sedlom Besník (880 m.n.m.). Západne pri obci Telgárt sa tvoria meandre. Štátna prírodná rezervácia Meandre Hrona bola vyhlásená s cieľom ochrany geomorfologických foriem toku a lúčnych rašelinových fytocenóz. V oblasti Červenej skaly už tečie Hron pozvoľne a tvorí prirodzenú hranicu medzi Nízkymi Tatrami a Veporskými vrchmi – Muránskou planinou. Tu rieka preteká malebným Helpianskym podolím. Vodácky je splavná od Pohorelej, a to hlavne od marca do mája, keď sa topí sneh v Nízkych Tatrách. Hron je v týchto častiach svojho toku jednou z najčistejších riek na Slovensku, čo platí aj o jeho prítokoch. Je tu významná pstruhová oblasť, a to hlavne pri sútoku potoka Bacúch s riekou Hron. V Závadke nad Hronom na Veľkom potoku sa nachádza rybník.

Oblasť mikroregiónu Horehron je bohatá aj na flóru. Východná časť Nízkych Tatier je pritom menej pestrá ako západná. Charakteristický je Horec, Prvosienka holá, Zvonček maličký, Poniklec slovenský, Rosička okrúhlostá, Medvedica lekárka, Žltohlav európsky, Astra alpínska a iné, chránené rastliny. Obe pohoria sú bohaté na lesné plody – čučoriedky, brusnice, černice, lesné jahody. Na svoje si prídu aj hubári.

Výmera lesov Banskobystrického samosprávneho kraja sa na výmere lesov Slovenska podieľa 23%. Z celkovej výmery kraja lesné pozemky predstavujú 48,9% plochy, pričom najnižšiu lesnatosť má okres Veľký Krtíš (30,5%) a najvyššiu lesnatosť okres Brezno (68,4%), pritom lesnatosť mikroregiónu Horehron je ešte vyššia. V nízkotatranskej časti prevládajú ihličnaté lesy, smrekovo – jedľového charakteru, v rudohorskej oblasti sú lesy miešané. Vzácnou drevinou v oblasti Nízkych Tatier je limba, ktorá ako nenáročná drevina rastie v eróziu narušených vyšších polohách. Vo výškach nad 1800 m.n.m. sú porasty kosodreviny.

Lesy na obidvoch stranách Hrona sú bohaté na zverinu rôzneho druhu. Poľovná zver je zastúpená hlavne kráľovskou jeleňou zverou, menej srnčou, diviacia zver je rozšírená hlavne v Slovenskom rudohorí. Obidve strany Hrona sú bohaté na šelmy. Rozšírený je medveď, ale aj rysy, vlky a lišky, ako aj drobné šelmy - hlavne tchor, kuna a lasica.

Pôvodne bola celá oblasť zalesnená a takmer bezľudnatá. Jej hospodárske cennosti využilo v stredoveku Gemerské panstvo, ktoré podporilo valašskú kolonizáciu územia, čo znamenalo odlesnenie pozemkov a vznik osád, ale aj pôdodestrukčných procesov vo forme urýchlenej erózie svahových pozemkov.

Niektoré osady (súčasný obce mikroregiónu Horehron) vznikli ako osady drevorubačov, niektoré sa rozvíjali v súvislosti s výskytom nerastov, najmä rúd.

Charakter súčasného využitia krajiny mikroregiónu Horehron ukazuje tabuľka.

Využitie krajiny v regióne Horehron (údaje zaokrúhlené v ha):

KATASTER	CELKOM	LESY	PPF	VODNÉ	ZASTAVANÉ PLOCHY	OSTATNÉ PLOCHY
Bacúch	3819	3244	509	12	49	6
Braväcovo	3940	2468	4071	3	34	27
Heľpa	4170	2143	1821	6	99	90
Pohorelá	4694	2479	2015	12	72	116
Polomka	9403	5872	3151	54	149	176
Šumiac	8176	5478	2512	19	99	68
Telgárt	5597	3657	1812	11	102	1
Val'kovňa	1485	1060	381	8	34	2
Závadka n Hr.	4118	2401	1511	26	89	83

Celá oblasť mikroregiónu Horehron v súčasnej dobe patrí do ochranného pásma národných parkov Nízke Tatry, Muránska planina a východným okrajom v katastri obce Telgárt zasahuje do územia Národného parku Slovenský raj. Táto skutočnosť spôsobuje problémy pri realizácii podnikateľských zámerov, ako súkromnej sféry, tak aj samosprávy, zámerov na rozvoj cestovného ruchu, ako aj poľnohospodárskych aktivít.

Nízke Tatry boli roku 1978 vyhlásené za Národný park Nízke Tatry – NAPANT. Rozloha územia je 72 842 ha vlastného územia a 110 162 ha ochranného pásma. Sedlo Čertovica delí pohorie na východnú časť – Kráľovohoľské Tatry a západnú časť – Ďumbierske Tatry. Celá pravá strana Hrona mikroregiónu Horehron je súčasťou chránených území vrátane intravilánu a extravilánu všetkých deviatich obcí.

Kľúčovým problémom životného prostredia je rozvoj územia v súlade s koncepciou trvalo udržateľného rozvoja. Znamená to, že rozvoj celého mikroregiónu je potrebné podriaďovať koexistencii ochrany prírody a takých ekonomických aktivít, ktoré budú zabezpečovať dostatočnú kvalitu života pre domorodé obyvateľstvo. Nevyhnutné je preto nielen chrániť prírodné a kultúrno-historické pamiatky, ale aj rozvíjať prirodzené danosti regiónu a zamestnanosť obyvateľov orientovať najmä na turistický ruch a činnosti vyplývajúce z dlhoročných remeselných zručností.

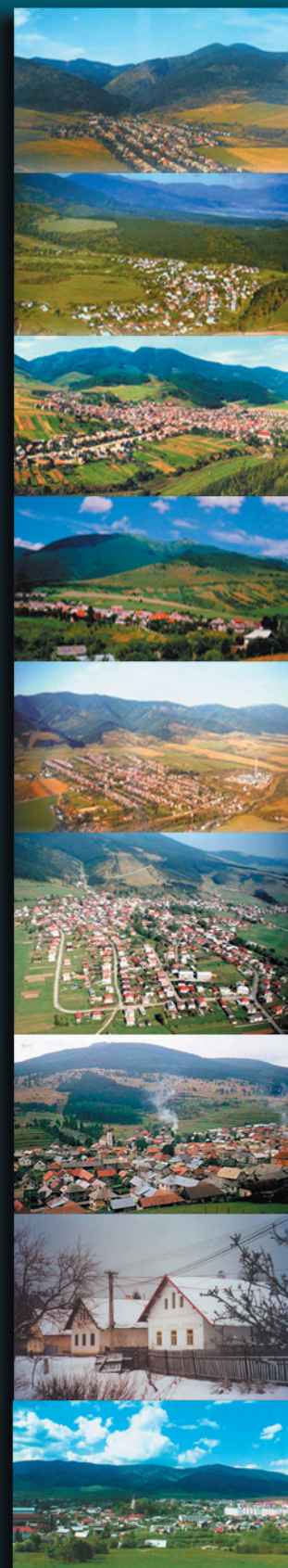
Podľa Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja majú „obce Telgárt, Polomka a Pohorelá z hľadiska rozvoja cestovného ruchu regionálny význam a realizujú umelé zasnežovanie svahov. Svojim špecifickým osídlením je Horehronie charakteristické drevenou architektúrou a tradičnou ľudovou kultúrou, ktorá je aj dodnes zachovaná v obciach Polomka, Telgárt, Šumiac a Heľpa, kde sa periodicky konajú folklórne slávnosti a festivaly.

Územie má dobré podmienky na rozvoj vidieckej turistiky, avšak pretrvávajú konzervatívnosť vidieckeho obyvateľstva pre rozvíjanie podnikateľských aktivít v tejto oblasti.

Ako vyplýva aj z pripravovaných zámerov Ministerstva hospodárstva SR, turistický región Horehronia, pod ktorým sa v tomto prípade rozumie územie bývalých okresov Banská Bystrica a Brezno, bude regiónom s najvyššou prioritou pri podpore rozvoja cestovného ruchu. Horehronský región sa má orientovať najmä na zjazdové lyžovanie, letné horské pobyty, vidiecky turizmus a kúpeľníctvo. Pre mikroregión Horehron to poskytuje možnosti hlavne na ekonomický rozvoj, ale súčasne zakladá antagonizmus so striktnými záujmami ochrany prírody.

Čistota vodných tokov, vrátane horného toku Hrona je v tejto oblasti na vysokej úrovni, o čom svedčí aj prítomnosť pstruhovitých rýb v tejto rieke a jej prítokoch. Niet tu väčšieho znečisťovateľa vodných tokov, ani ovzdušia. Región však nemá vyriešené otázky starých ekologických záťaží, ako aj otázky odpadového hospodárstva, vrátane separovaného zberu odpadov.

Vodné toky mikroregiónu je možné využívať na rybárčenie. Využitie vodných tokov na kúpanie je nepriaznivo ovplyvnené kvalitou vody. Rieka Hron sa využíva aj na rekreačné splavovanie, či už športové alebo rekreačné, čo je úzko naviazané na cestovný ruch.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

MIKROREGIÓN HOREHRON

Vysoké zalesnenie mikroregiónu má pozitívny vplyv na klímu a čistotu ovzdušia a zároveň je surovinovou základňou pre ťažbu a spracovanie dreva a drevnej hmoty.

V zmysle stavebného zákona má väčšina relevantných obcí územno-plánovaciú dokumentáciu, v niektorých prípadoch aj s nevyhnutnými doplnkami, ktoré si vyžiadala doba.

Potrebné je vyriešiť odkanalizovanie obcí s vybudovaním čistiarní odpadových vôd. V riešení je aj plynofikácia niektorých obcí mikroregiónu, aj keď v súvislosti s rastúcimi nákladmi za plyn mnohé domácnosti prechádzajú na vykurovanie tuhými palivami, čo by mohlo mať v budúcnosti nepriaznivý vplyv na životné prostredie - na znečisťovanie ovzdušia.

Charakteristika súčasných faktorov životného prostredia a ich zlepšenie.

Vzhľadom na absenciu priemyslu v tejto oblasti, hlavným zdrojom obživy i ekonomickej aktivity je poľnohospodárstvo, zalesňovanie a drevorubačstvo. (pozri príslušné kapitoly Programu).

Poľnohospodárstvo je orientované hlavne na rovinatejšie polohy, rozhodujúcu časť pôdneho fondu tvoria trvalé trávne porasty, ako to vidieť z tabuľky.

Členenie poľnohospodárskeho pôdneho fondu v regióne Horehron (údaje zaokrúhlené v ha)

KATASTER	PPF	TTP	ORNÁ PÔDA	ZÁHRADY	SADY
Bacúch	509	328	159	22	2
Braväcovo	407	331	65	10	-
Heľpa	1821	1577	225	19	-
Pohorelá	2015	1724	273	18	-
Polomka	3151	2534	568	48	5
Šumiac	2512	2478	24	14	-
Telgárt	1812	1755	51	5-	
Val'kovňa	381	367	2	12	-
Závadka n. Hr.	1511	1311	167	32	-

Negatívnymi vplyvmi poľnohospodárstva v širšom slova zmysle je najmä urýchlená vodná erózia (pozri mapy eróznej ohrozenosti podľa Wischmeiera a potenciálneho erózneho ohrozenia podľa BPEJ), možný únik močovky z chovov hospodárskych zvierat do vodných tokov s negatívnym dopadom na kvalitu vody a obmedzenie možností chovu rýb, a tým aj športového rybárstva.

Územie mikroregiónu Horehron je ideálnym krajinným priestorom na integráciu agrárnej a environmentálnej politiky s cieľom ekologizácie hospodárenia v poľnohospodárskej krajine, biologickej rozmanitosti flóry i fauny a najmä pre ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva.

Klasická poľnohospodárska rastlinná výroba zameraná na výrobu zrnín nemá v mikroregióne budúcnosť, môže slúžiť len na eventuálne samozásobenie, ktoré bude drahšie ako nákup v marketoch/supermarketoch. ***Ekonomicky efektívnejšia je orientácia na environmentálnu trhovú produkciu, napr. pasenie oviec a kráv určených na výrobu mlieka s cieľom výroby syrov.***

Účelné bude vypracovať strategickú koncepciu rozvoja poľnohospodárstva, ktorá by bola v súlade s poľnohospodárskou politikou Európskej únie a využila by možnosti podpory jej realizácie aj z fondov a grantov EÚ. Orientovať sa na obmedzenie výmery ornej pôdy, perspektívou je chov hovädzieho dobytku a syrárstvo. So získaním odbytových možností tradičnej produkcie pre tento región, ktorá vzhľadom na výborné environmentálne ukazovatele, môže získať charakteristiku bioprodukcie.

Významnú príjmovú možnosť, ale aj vysoko pozitívnu environmentálnu príležitosť, treba vidieť v oblasti zachrany genofondu rozšírením chovu a udržania ohrozených druhov zvierat. V mikroregióne Horehron je to konkrétne **slovenská valaška a huculské plemeno koní** (pozri **Plán rozvoja vidieka**, spracovaný Ministerstvom pôdohospodárstva SR).

Pre ďalší ekonomický rozvoj mikroregiónu uvažujú ako krajské, tak aj celoslovenské koncepcie s využitím prírodných daností mikroregiónu na rozvoj turistického ruchu a športov, najmä zimných športov.

Aj tento zámer je možné riešiť len v súlade s prehodnotením striktného používania zákazov činností zo strany správ Národných parkov a v hľadaní možností v súlade so zákonom NR SR č. 157/1994 Z.z. o hodnotení vplyvov na životné prostredie.

Rozšírením týchto aktivít sa dá očakávať nárast odpadov – odpadových vôd, ale aj komunálnych i nebezpečných odpadov. V plánoch rozvoja regiónu sa musí počítať s čistením vôd ako z obytných domov, tak aj z priestorov živočíšnej výroby pričom sa musí zamedziť únik odpadových vôd do vodných tokov a vodných nádrží.

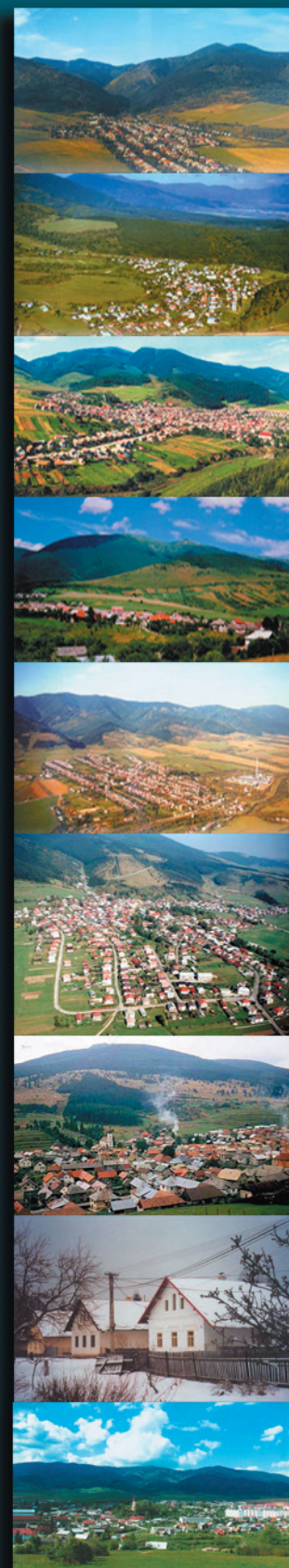
Treba očakávať požiadavky na modernizáciu ubytovacích možností, pretože európskym štandardom je, aby každá izba mala samostatnú kúpeľňu (vaňa/sprchovací kút) a WC.

Jedným z najväčších problémov životného prostredia je problém odpadov. Ich separácia a skladovanie nie je v takej prírodnej oblasti žiaduce, preto bude potrebné spracovanie komplexného programu nakladania s odpadmi, predovšetkým ich triedeným zberom, recykláciou a likvidáciou spaľovaním. Súčasné moderné plazmové spaľovne z Talianska, Francúzska, či Nemecka sú významne (až do výšky 70%) dotované z prostriedkov EÚ.

Z pohľadu ochrany ovzdušia nemôže zostať nepovšimnutý problém vykurovania domov a priestorov obchodov a služieb v súvislosti s neustálym nárastom cien plynového kúrenia. Alpské strediská sú vykurované olejom, resp. elektrickým prúdom, nie však spaľovaním dreva a uhlia. Tento problém treba riešiť taktiež s podporou VÚC a vlády SR, inak zostane len zbožným želaním spracúvaných koncepcií.

Odporúčania na rozvoj mikroregiónu Horehron z pohľadu zdravého životného prostredia:

Kľúčovým problémom tvorby zdravého životného prostredia v mikroregióne Horehron je **vytvorenie podmienok na také ekonomické aktivity obyvateľov mikroregiónu, ktoré im zabezpečia slušnú životnú úroveň**. Riešenie je teda v komplexe aktivít, ktoré budú ekonomicky efektívne len v podmienkach využitia a ochrany prírodného bohatstva regiónu, ktoré sú svojim spôsobom unikátne a neopakovateľné.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

SWOT ANALÝZA

1. SILNÉ STRÁNKY	2. SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> Výrazne lesnatá oblasť s bohatou flórou a faunou a vysokou ekologickou stabilitou Pramenná oblasť s relatívne čistou povrchovou i podzemnou vodou, vhodnou na chov najnáročnejších rýb (pstruh a hlavátka) Priaznivá emisná situácia vďaka absencii, resp. stagnácii výroby v priemyslových podnikoch Ideálne podmienky i tradícia pre rozšírenie tradičných plemien zvierat pre zachovanie genofondu Ideálne územie na vzorové riešenie antagonizujúcich vzťahov medzi záujmami štátnej ochrany prírody v troch národných parkoch a chránenej krajinej oblasti, súčasnou orientáciou poľnohospodárskej výroby a uvažovanými aktivitami v oblasti rozvoja cestovného ruchu a strediska zimných športov 	<ul style="list-style-type: none"> Nevhodná štruktúra poľnohospodárskej výroby s vysokým podielom ornej pôdy a pretrvávajúcou orientáciou na pestovanie obilnín Výrazná plošná i výmoľová erózia pôdy so zanášaním vodných tokov i komunikácií Absencia zariadení na zachytávanie a efektívne využitie tekutých výkalov hospodárskych zvierat, čo vedie ku kontaminácii vodných tokov už v ich pramenej oblasti Nízka úroveň nakladania s komunálnymi odpadmi a opotrebovanou technikou Chátrajúce stavby, slúžiace v minulosti najmä na poľnohospodársku veľkovýrobu
3. PRÍLEŽITOSTI	4. OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> Využiť fondy EÚ na zatravnenie, resp. zalesnenie erodovaných pozemkov a preorientovať súčasnú poľnohospodársku výrobu na agroenvironmentálne poľnohospodárstvo Orientovať sa na výrobu špecificky krajovej finálnej produkcie, (napr. syrárstvo, jahňacie mäso, mladý dobytok) Využiť zdroje na podporu zachovania tradičného genofondu zvierat rozšírením chovu slovenskej valašky a huculského plemena koní Podporiť realizáciu zámerov Ministerstva hospodárstva SR na rozvoj turizmu, zimných športov i rekreačného a komerčného rybolovu Pripraviť vhodné projekty so spolufinancovaním zo štátnych fondov na výstavbu kanalizácie, čistiarní odpadových vôd, separovaný zber odpadov so zameraním na recykláciu odpadov a likvidáciu nerecyklovateľných odpadov spaľovaním v spaľovni odpadov, s výnimkou spaľovania nebezpečného odpadu 	<ul style="list-style-type: none"> Neochota spolupracovať na realizácii potrebných programov a priorít Aplikovanie nevhodných a životné prostredie zaťažujúcich priemyselných výrobných procesov Nedostatok finančných prostriedkov na potrebné štrukturálne zmeny Neochota na zmeny zo strany dotknutých organizácií Zachovanie súčasnej štruktúry poľnohospodárskej výroby Neúmerné zvyšovanie ťažby drevnej suroviny a s ňou súvisiaca možnosť zvýšenej erózne činnosti Zvyšujúce sa znečisťovanie vodných tokov Zvyšujúce sa znečisťovanie ovzdušia prechodom na vykurovanie pevnými palivami

Priority a opatrenia:

Priorita 1.: Usporiadanie krajiny s orientáciou na agroenvironmentálne poľnohospodárstvo

- Opatrenie 1.1: Rozpracovanie a realizácia postupov na ochranu biotopov prírodných a poloprírodných trvale trávnatých porastov s možnou podporou EÚ až 123,70 EUR/ha
- Opatrenie 1.2: Zatrávnenie eróziou ohrozených orných pôd s možnou podporou EÚ až 97,81 EUR/ha
- Opatrenie 1.3: Postupné obmedzovanie samozásobiteľského pestovania obilnín s perspektívnym zameraním na výrobu finálneho produktu, ktorý bude typický pre daný región. (napr. mliečne špeciality, jahňacie a teľacie mäso a pod.)

Priorita 2.: Ochrana genofondu ohrozených druhov zvierat

- Opatrenie 2.1: Rozšírenie chovu ohrozených druhov zvierat na ochranu genofondu, v mikroregióne Horehron je to plemeno ovce slovenská valaška a huculské plemeno koní. Obidve plemená sú pre mikroregión tradičné a na ich rozšírenie je možné počítať s dotáciami Mpo a EÚ.

Priorita 3.: Zamedzenie znečisťovania pramennej oblasti rieky Hron a jeho prítokov

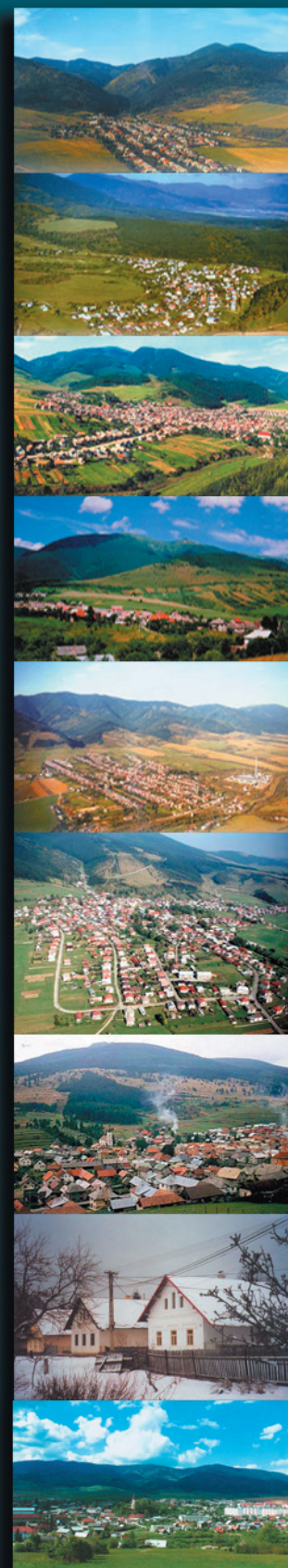
- Opatrenie 3.1: Zamedziť únik odpadových vôd z budov a ustajňovacích priestorov s vybudovaním kanalizácie a vhodných (biologických) čistiarní odpadových vôd, aby vo vodných tokoch mohlo byť rozšírené pestovanie pstruha a iných ušľachtilých rýb určených na športové rybárstvo, ale aj na komerčné účely
- Opatrenie 3.2: Zaviesť striktný triedený zber odpadov (odpadom sú nepotrebné veci v domácnosti, ktoré sa vyhadzujú na odľahlé miesta alebo do potokov) s prevádzkou na jeho opätovnú recykláciu so spaľovaním nerecyklovateľného odpadu. Skládkovanie nie je východiskom. Na spaľovanie komunálneho odpadu je potrebné vybudovať ekologickú čistú plazmovú spaľovňu.

Priorita 4.: Zamedzenie znečisťovania ovzdušia

- Opatrenie 4.1: Vykurovanie riešiť rozsiahlym prechodom na elektrické vykurovanie, pretože masový prechod na spaľovanie drevnej hmoty bude negatívne vplyvať na ovzdušie. Energetickým zdrojom môže byť i navrhovaná spaľovňa komunálneho odpadu.

Priorita 5.: Využiť prírodné danosti regiónu na hospodársky rozvoj

- Opatrenie 5.1: Možný rozvoj športovísk a ich výstavbu, ako aj výstavbu ubytovacích zariadení a infraštruktúry riešiť v spolupráci so správami Národných parkov (nie však systémom striktného odmietnutia zo strany ochrancov prírody – pozri príklad z alpskej krajiny)
- Opatrenie 5.2: Ubytovacie kapacity v existujúcich ubytovniach a penziónoch modernizovať a pri výstavbe nových dbať, aby každá izba mala samostatnú kúpeľňu a WC s teplou vodou, čo patrí v súčasnej dobe k európskemu štandardnému minimu. Inak sa nedá počítať s príchodom turistov, či návštevníkov mikroregiónu a rozvojom turizmu
- Opatrenie 5.3: Zarybniť vodné toky a vodné plochy s cieľom rozvoja chovu ušľachtilých rýb pre športové rybárstvo i komerčné účely

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

ŠKOLSTVO A VZDELÁVANIE

Európske a slovenské aspekty v oblasti výchovy a vzdelávania

Na zasadnutí Európskej rady v Lisabone v marci 2001 bol pre Európsku úniu stanovený nový strategický cieľ pre ďalšie desaťročie – do roku 2010 vybudovať najkonkurencieschopnejšiu a najdynamickejšiu sa rozvíjajúcu ekonomiku založenú na vedomostiach, s väčšou sociálnou súdržnosťou a s vyššou mierou zamestnanosti.

Hlavné ciele v oblasti vzdelávania smerujú k zvýšeniu kvality ľudského potenciálu a sú úzko prepojené s cieľmi v oblasti zamestnanosti a sociálnej kohézie. Boli vytýčené 3 strategické ciele, ktoré sú rozpracované do 13 špecifických cieľov v oblasti vzdelávania, ktoré sú zamerané hlavne na zlepšenie kvality a efektívnosti vzdelávacích a výchovných systémov, uľahčenie prístupu k vzdelávaniu a výchove, zabezpečenie prístupu k informačným technológiám, zlepšovaniu vyučovania cudzích jazykov.

Bolo stanovených 5 základných ukazovateľov v oblasti vzdelávania, ktoré sa nechápu ako ciele stanovené pre jednotlivé členské štáty, sú to skôr orientačné body. Členské štáty sa môžu rozhodnúť, akým spôsobom prispievajú k splneniu týchto cieľov na európskej úrovni, no tieto ukazovatele sú sledované. Ide o nasledovné ukazovatele:

- 1) nie viac ako 10% žiakov, ktorí predčasne opúšťajú školu v roku 2010;
- 2) celkový počet absolventov z matematických, prírodovedných a technických študijných odborov by mal narásť v celej EÚ do roku 2010 o najmenej 15%, pričom by sa súčasne mala vyrovnávať nerovnováha podľa rodov;
- 3) aspoň 85% 22-ročných v EÚ by malo nadobudnúť v roku 2010 stredné vzdelanie;
- 4) do roku 2010 by sa v porovnaní s rokom 2000 malo znížiť percento 15-ročných, ktorí dosahujú nízke výsledky v čítaní, o najmenej 20%;
- 5) do roku 2010 by sa mala v EÚ dosiahnuť účasť dospelaj pracujúcej populácie (veková skupina 25-64 roční) vo vzdelávaní aspoň vo výške 12,5%.

Slovensko z verejných výdavkov na vzdelávanie vykazuje hodnotu 4 % hrubého domáceho produktu (HDP), čo je vôbec najnižšia hodnota zo všetkých členských štátov EÚ (priemer pre členské štáty EÚ je 4,95% HDP).

Najvyššie výdavky na vzdelávanie z členských štátov EÚ vykazujú Dánsko (8,38 % HDP) a Švédsko (7,39 % HDP), z nových členských štátov všetky tri pobaltské štáty (približne 6 % HDP).

V rámci 5 zmienených ukazovateľov EÚ je Slovenská republika na prvom mieste, v porovnaní so všetkými členskými štátmi EÚ, v podiele osôb vo veku nad 22 rokov, ktoré nadobudli minimálne stredné vzdelanie (SR 94,6%, priemer v EÚ 75,4 %).

Vláda SR vo svojom schválenom Programovom vyhlásení vlády na roky 2002–2006 považuje výchovu a vzdelávanie za jednu zo svojich najvýznamnejších a trvalých priorít. Deklaruje, že chce vytvoriť spoločnosť, v ktorej vzdelávanie bude zdrojom dlhodobej prosperity Slovenska, čo ovplyvní postavenie Slovenska v Európe, ako aj všestranný rozvoj osobnosti a uplatnenie každého občana. Rozhodujúcu úlohu štátu vláda vidí v zastavení úpadku a vo vzostupnom koncepčnom rozvoji výchovy a vzdelávania, ako aj v zaistení rovnosti v prístupe k vzdelaniu. Úlohou štátu je vytvárať podmienky na zabezpečenie kvality poskytovanej výchovy a vzdelávania a zaistenie rovnocennosti s vyspelými európskymi krajinami. Vláda deklaruje vytvorenie dlhodobej koncepcie rozvoja výchovy a vzdelávania. Pri jej tvorbe je pripravená zohľadniť pripomienky a stanoviská rozhodujúcich politických strán, predstaviteľov regiónov, zamestnávateľov, odborov, učiteľskej i rodičovskej verejnosti tak, aby sa stala základom rozvoja školstva na najbližších 15-20 rokov bez ohľadu na striedanie vlád.

V nadväznosti na koncepciu vláda SR pripraví nový školský zákon (zákon o výchove a vzdelávaní), v ktorom bude garantovať právo každého občana na bezplatnú výchovu a vzdelávanie v rozsahu jeho schopností vzdelávať sa najmenej dovtedy, kým sa nestane svojprávnym subjektom na trhu práce.

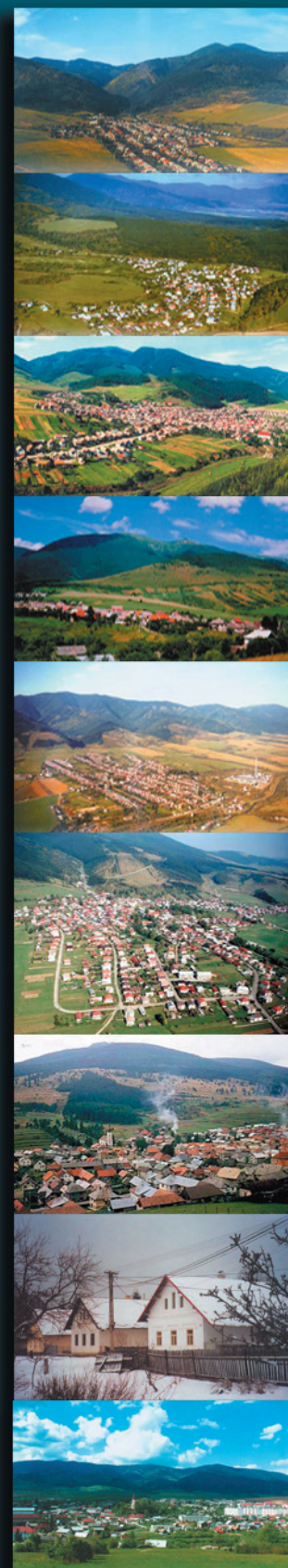
Chce zabezpečiť nielen možnosť získať stredoškolské vzdelanie pre každého občana, ale aj sústavný rast počtu absolventov vysokých škôl. Počas tohto procesu chce žiakom a študentom umožniť cenovo prístupné stravovanie, ubytovanie, dopravu a účinnú pomoc vo forme štipendií.

Vláda SR chápe vzdelávanie ako celoživotný proces, a preto chce vytvoriť podmienky na rozvoj ďalšieho vzdelávania. Vláda sa zaviazala, že bude postupne zvyšovať prostriedky určené na zabezpečenie školstva takým podielom z HDP, aby to bolo porovnateľné s krajinami EÚ. Deklarovaný zákon o financovaní regionálneho školstva, ktorý zabezpečuje normatívne rozdeľovanie prostriedkov na jednotlivé školy bol prijatý.

Koncepcia rozvoja výchovy a vzdelávania v SR na najbližších 15–20 rokov:

Koncepcia rozvoja výchovy a vzdelávania v SR na najbližších 15–20 rokov (projekt Milénium) bola schválená vládou SR a NR SR v roku 2002 na základe Programového vyhlásenia vlády SR z novembra 1998. Odsúhlasených bolo nasledovných 12 pilierov Národného programu výchovy a vzdelávania na najbližších 20 rokov v SR:

1. *Byť vo svete, Európe, na pulze moderného času, vedy, výskumov, poznatkov a pritom ostať sebou:* európska dimenzia Koncepcie rozvoja výchovy a vzdelávania, ako aj národný program sa prejaví v otvorenosti k Európe a svetu tým, že sa na všetkých úrovniach zintenzívnia kontakty s inými krajinami, že sa Slovensko bude orientovať na hodnoty všeludzské, na normy, princípy a legislatívu, ktorá sa uplatňuje vo vyspelých štátoch, napr. na Deklaráciu ľudských práv, Deklaráciu práv dieťaťa a pod.
2. *Zaviesť do praxe teóriu tvorivo – humánnej výchovy:* tvorivo – humánna výchova predstavuje protiklad výchovy, ktorá v mene ideológie deformovala a direktívne manipulovala človeka. Táto teória predstavuje koncepčný rámec, v ktorom môžu vznikať rozličné alternatívy a kde sa môže prejavovať sloboda a tvorivosť pedagogického pracovníka. V tejto teórii je osobnosť žiaka, študenta postavená na prvé miesto vo svojej integrite a dynamike rozvoja, vo svojej schopnosti sebarozvíjania.
3. *Zmeniť obsah učiva, redukovať ho, urobiť ho funkčnejším, kontrolovateľnejším a životnejším:* cieľom kurikulárnej transformácie je zníženie informačnej záťaže a stresu pre žiakov, študentov, ale aj učiteľov a vytvorenie priestoru pre školské kurikulum, pre priblíženie sa školy životu, pre zvýšenie motivácie k učeniu sa žiakov, pre tvorivosť učiteľa, pre účinnejšiu etickú a estetickú výchovu.
4. *Diverzifikácia ciest, spôsobov, metód a foriem vzdelávania a výchovy:* posilnenie vytvárania neštátnych škôl a školských zariadení, posilnenie tvorby alternatívnych škôl a školských zariadení, vlastných vzdelávacích a výchovných programov rešpektujúcich štátne kurikulum bude tvoriť jednu časť diverzifikácie.
5. *Profesionalizácia a decentralizácia riadenia:* ide o prejavenie väčšej dôvery a zodpovednosti školám a školským zariadeniam, riaditeľom škôl, pedagogickým pracovníkom, radám školy, rodičom, miestnej komunite.
6. *Učiteľ – rozhodujúci činiteľ vo výchove:* je potrebné vypracovať profily pedagogických pracovníkov a štandardy na posudzovanie kvality ich kompetencií v praxi, kariérové cesty a vytvoriť motivačné podmienky na zvyšovanie kvality a efektívnosti pedagogickej práce. Rovnako je dôležitá zdravotná a sociálna starostlivosť o pedagogických pracovníkov.
7. *Finančné zabezpečenie moderného výchovno – vzdelávacieho systému:* bez vyšších finančných dotácií do školstva, výchovy a vzdelávania, nie je možné uskutočniť ani transformáciu školského systému, ani podstatne zvýšiť kvantitu a zlepšiť kvalitu vzdelávania. Bez zvýšenia platov pedagogickým pracovníkom nebude možné uskutočniť národný program v takej podobe, ako je projektovaný a stane sa len odloženým dokumentom tejto doby. Národný program požaduje zvýšiť výdavky z verejných, štátnych zdrojov na vzdelávanie zo súčasných 4 % HDP na minimálne 5 % do roku 2007.
8. *Podporné služby škole:* ide o psychologicko – výchovné poradenské služby, lekársku pomoc, pomoc informatikov, špeciálnych pedagógov, školských psychológov a iných odborníkov, ktorí na profesionálnej úrovni budú pomáhať škole.
9. *Informačné technológie:* krajiny EÚ rozhodli o pripojení všetkých škôl na internet už v roku 2001, vyškolenie všetkých učiteľov pre prácu na internete a predpokladajú, že všetci žiaci končiaci školskú dochádzku, budú vedieť pracovať s internetom.
10. *Ovládanie cudzích jazykov:* program výchovy a vzdelávania požaduje urýchlené zavedenie vyučovania najmenej jedného západného svetového jazyka najneskoršie od tretieho ročníka základnej školy pre všetkých žiakov. To ďalej predpokladá mať dostatok učiteľov cudzích jazykov, dostatočné materiálne vybavenie počítačmi, softvérm, učebnicami, časové a priestorové podmienky na výučbu cudzích jazykov.
11. *Odborné a celoživotné vzdelávanie:* celoživotné vzdelávanie sa zdôrazňuje a koncipuje ako nevyhnutný podsystem vzdelávania, ktorý má pružne reagovať na požiadavky trhu práce, ako i požiadavky globalizácie sveta.
12. *Zabezpečenie transformácie školstva:* ide o to, aby sa program stal rezistentným voči politickým zmenám a iným neodborným vplyvom, ktoré budú pôsobiť proti jeho realizácii. Navrhuje sa ustanoviť vládneho splnomocnenca pre transformáciu výchovy a vzdelávania v SR.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Cieľový stav výchovy a vzdelávania (kam smerovať):

Na zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva SR podľa schváleného programu výchovy a vzdelávania by bolo potrebné uskutočniť nasledovné kroky:

- ♦ zvýšiť počet prijímaných študentov na vysoké školy z terajších 25% na 35 % do roku 2015; postupne zvyšovať podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí v ekonomicky činnnej populácii do roku 2010 z terajších 8% na 12% a do roku 2020 na 16 – 20%;
- ♦ terciárnou sférou vzdelávania (pomaturitné štúdium, vyššie odborné školy, odborné vysoké školy, špecializované vysoké školy, univerzity) bude postupne do roku 2015 prechádzať až 50 % populácie;
- ♦ zvýšiť podiel maturantov (až na 80 % do roku 2010);
- ♦ zvýšiť počet žiakov gymnázií zo súčasných 17-18% na 25 až 30% príslušného populačného ročníka;
- ♦ vytvoriť podmienky na celoživotné vzdelávanie čo najväčšieho počtu záujemcov;
- ♦ uskutočniť také zmeny vo vzdelávacom systéme, aby sa umožnil prístup k vyššiemu vzdelaniu aj deťom zo sociálne menej podnetného prostredia; osobitnú pozornosť venovať rómskym obyvateľom, menšinám, nadaným a talentovaným žiakom, zabezpečiť prístupnosť škôl a vzdelávacích ciest; je potrebné zabezpečiť právo rodičov na slobodnú voľbu vzdelávacej cesty pre dieťa;
- ♦ sledovať stav a znížiť počty negramotných obyvateľov; zvýšiť počet ľudí s funkčnou gramotnosťou, gramotnosťou pre život v globálnom svete;
- ♦ rozvinúť systém vyučovania cudzích jazykov - najneskôr od tretieho ročníka základnej školy začať s výučbou aspoň jedného povinného cudzieho jazyka a postupne druhého cudzieho jazyka ako povinne voliteľného; ale popritom venovať pozornosť ovládaniu štátneho jazyka všetkými obyvateľmi na čo najvyššej úrovni;
- ♦ dôraz klásť na počítačovú a informačnú gramotnosť. Učiť deti pracovať s informačnými technológiami, aby všetci končiaci školáci ovládali internet;
- ♦ znížiť počty detí v špeciálnych školách, najmä osobitných, a to spresnením diagnóz a koncepciou integrácie detí so špeciálnymi potrebami do štandardných škôl; vypracovať efektívne a skupinové vzdelávacie programy pre tieto deti, pripraviť na túto prácu dostatok učiteľov;
- ♦ rozšíriť a skvalitniť prácu v materských školách. Vyvinúť úsilie, aby najmä deti zo znevýhodneného sociálneho prostredia navštevovali aspoň posledný ročník materskej školy povinne. Vypracovať nový, moderný výchovný program postavený na princípoch tvorivo – humanistickej výchovy a afektívnom rozvoji dieťaťa;
- ♦ osobitnú pozornosť venovať nadaným, talentovaným a tvorivým žiakom. Zlepšiť diagnostikovanie týchto detí. Rozšíriť počty špecializovaných tried s rozšíreným vyučovaním predmetov, tried a škôl pre nadané deti, výskumne pracovať na overovaní špecifických metód a obsahov, programov vzdelávania a výchovy, zaviesť rozširujúce štúdium pre učiteľov týchto detí, neupustiť od súťaží, olympiád a viac detí a mládež zapájať do medzinárodných súťaží, ale aj spolupráce; na stredných a vysokých školách zaviesť výskumné, bádateľské projektové metódy; zlepšiť vzdelávanie, ale najmä výchovu v umeleckých a športových triedach a školách;
- ♦ v modernom školskom a výchovnom systéme majú podporné a nápomocné orgány a inštitúcie svoje zvláštne miesto. Ide najmä o poradcov (výchovný poradca, špeciálny pedagóg, logopéd, školský psychológ, protidrogový poradca, kariérový poradca, školský lekár, pedagóg voľného času a iné), ale aj inštitúcie, akými sú pedagogicko – psychologické poradne, metodické centrá, centrá prevencie, centrá voľného času, špeciálne – pedagogické poradne, logopedické a lekárske služby, ale aj školy v prírode, školské výpočtové strediská, rozličné združenia a nadácie, pracovníci tretieho sektoru, ktorí pomáhajú vo výchove a vzdelávaní detí a mládeže;
- ♦ neštátne školy posudzovať ako integrálnu a rovnocennú súčasť vzdelávacieho systému;
- ♦ program výchovy a vzdelávania na všetkých školách by mal rešpektovať a vytvárať podmienky pre výchovu v duchu porozumenia, tolerance, nezaujatosti a spravodlivosti voči národnostným a iným menšinám;

Ako už bolo uvedené, na zasadnutí Európskej rady v Lisabone v marci 2001 bol pre Európsku úniu stanovený nový strategický cieľ pre ďalšie desaťročie – do roku 2010 vybudovať najkonkurencieschopnejšiu a najdynamickejšiu sa rozvíjajúcu ekonomiku založenú na vedomostiach, s väčšou sociálnou súdržnosťou a s vyššou mierou zamestnanosti. Slovensko ako členská krajina EÚ sa prihlásila k týmto cieľom a v záujme ich naplnenia vláda SR vo februári 2005 prijala Stratégiu konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 – Lisabonskú stratégiu pre Slovensko. Týmto by aj Slovensko ako člen EÚ malo prispieť k tomu, aby sa z Európskej únie do roku 2010 podarilo vybudovať najkonkurencieschopnejšiu

a najdynamickejšiu znalostnú ekonomiku na svete, schopnú udržateľného hospodárskeho rastu, v ktorej bude viac pracovných miest a väčšia sociálna súdržnosť.

V oblasti vzdelávania a zamestnanosti je v materiáli deklarované, že zabezpečenie vysokej miery zamestnanosti a predpokladov pre vysokú produktivitu práce je najlepšou zárukou dlhodobej vysokej životnej úrovne pre všetkých obyvateľov Slovenska. Verejná politika v oblasti ľudských zdrojov musí vytvoriť pre všetkých občanov možnosti a schopnosti neustále sa vzdelávať, absorbovať nové informácie a plynulo prechádzať z jedného zamestnania do druhého. Osobitne dôležité je však využiť vzdelávaciu politiku ako nástroj boja proti medzige neračnej reprodukcie chudoby. Každé dieťa musí mať možnosť dosiahnuť kvalitné vzdelanie zodpovedajúce jeho potenciálu.

Hlavné priority v oblasti ľudských zdrojov sú nasledovné:

- ♦ moderná vzdelávacia politika,
- ♦ dosiahnutie vysokej miery zamestnanosti,
- ♦ vyrovnanie sa so starnutím obyvateľstva.

Základným krokom na zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti Slovenska v oblasti ľudských zdrojov je dokončenie reformy základného a stredného školstva s dôrazom na reformu obsahu vzdelávania. Vzdelávanie musí zabezpečiť všeobecné zručnosti pre všetkých žiakov a predovšetkým odrážať súčasné a očakávané potreby trhu práce. Zmeny v systéme školstva musia zabezpečiť vysokú mieru slobody žiaka vybrať si školu a možnosť školy vybrať si formu a obsah vzdelávania. To musí byť spojené s univerzálnym a prepracovaným systémom merania kvality učenia, inštitúcií a zriaďovateľov. Zároveň je potrebné zlepšovať moderné vybavenie škôl na všetkých stupňoch vzdelávania.

To si bude vyžadovať nasledovné kroky:

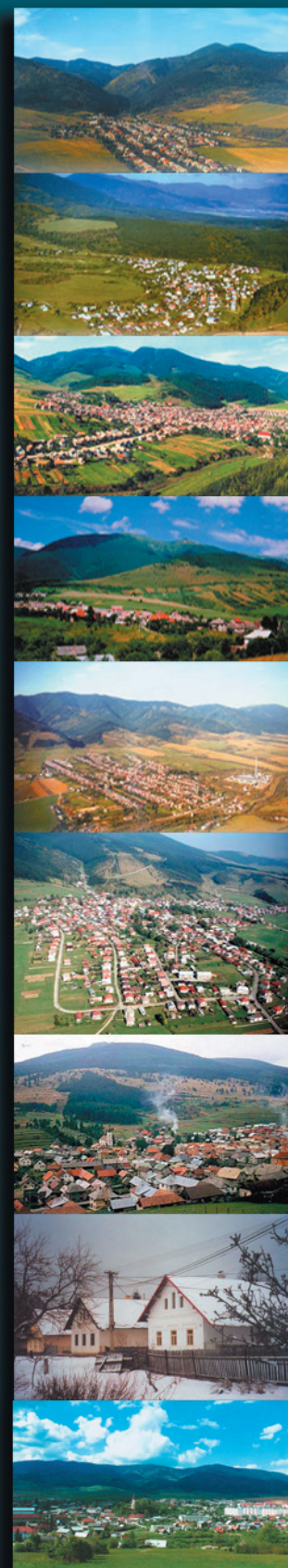
- ♦ uskutočniť obsahovú a procesnú premenu tradičnej školy na modernú školu a zaviesť celkovú zmenu obsahu vyučovania od memorovania informácií smerom k schopnosti ich získavať, vyhodnocovať a využívať,
- ♦ posilniť a zlepšiť vzdelávanie v oblasti cudzích jazykov, informačných technológií a základných podnikateľských vedomostí a zručností pre každého absolventa strednej školy,
- ♦ zvyšovať kvalitu učiteľov, najmä zatriaktívňovaním učiteľského povolania pre kvalitných pedagógov a prostredníctvom zlepšovania podmienok na ich výchovu a neustály rozvoj ich zručností,
- ♦ postupne predlžovať priemernú dĺžku vzdelávania, tak aby sa maturita stala štandardným ukončením vzdelania pre takmer všetkých žiakov,
- ♦ konsolidovať, profesionalizovať a rozširovať nástroje na rozvoj talentu detí a mládeže, či už v podobe základných umeleckých škôl, športových škôl, olympiád, alebo korešpondenčných seminárov,
- ♦ podporovať programy integrácie detí z marginalizovaných skupín do štandardného školského prostredia; dôraz by mal byť kladený aj na finančnú podporu prístupnosti vzdelania pre deti z chudobných rodín prostredníctvom štipendií a podobných nástrojov.

Väčšina obyvateľstva v práceschopnom veku bude potrebovať niekedy počas svojho života ďalšiu injekciu vedomostí a zručností. Z tohto dôvodu je nevyhnutné urýchlene vytvoriť prístupný, modulárny a trhový systém celoživotného vzdelávania.

Najdôležitejšou úlohou štátu je:

- ♦ podporovať vytváranie a používanie štandardov v kľúčových oblastiach (napr. vodičský preukaz pre IT alebo cudzie jazyky),
- ♦ odstránenie bariér vstupu poskytovateľov do rôznych segmentov vzdelávacieho systému,
- ♦ vytvoriť funkčný model financovania ďalšieho vzdelávania spojením zdrojov zamestnávateľa, verejných financií a zamestnanca,
- ♦ posilniť vzdelávacie programy druhej šance pre ľudí s nízkym vzdelaním; takéto programy musia byť postavené na prepojení centrálne podporovaných partnerstiev a aktivít samospráv,
- ♦ podporovať princíp učiacich sa regiónov, kde regionálne siete rozličných inštitúcií vytvárajú na mieru šité služby poradenstva a celoživotného vzdelávania.

Pre naplnenie týchto cieľov a v nadväznosti na odsúhlasenú Stratégiu konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 – Lisabonskú stratégiu pre Slovensko, ako i v záujme toho, aby Slovensko čo najrýchlejšie dobehlo životnú úroveň najvyspelejších krajín EÚ, boli v júli 2005

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

MIKROREGIÓN HOREHRON

vládou SR schválené 4 akčné plány. Jedným z nich je Akčný plán – Vzdelávanie a zamestnanosť. V tomto Akčnom pláne sú podrobnejšie rozpracované úlohy v oblasti vzdelávania a zamestnanosti s časovým horizontom funkčného obdobia súčasnej vlády.

V súčasnosti je v SR v oblasti vzdelávania niekoľko aspektov, ktoré by bolo potrebné riešiť z dôvodu prihlásenia sa k celoeurópskej stratégii; z verejných výdavkov na vzdelávanie vykazuje SR najnižšiu hodnotu hrubého domáceho produktu zo všetkých členských štátov EÚ; okrem poddimenzovanosti financovania slovenského školstva je ďalším problémom niekoľkoročné oddiaľovanie prijatia modernej legislatívy prispôbenej európskemu modelu; z tohto pohľadu absentuje oneskorovanie prijatia zákona o výchove a vzdelávaní (školského zákona), ktorý by inicioval napĺňanie európskej dimenzie vo vzdelávaní. Ide napríklad o zabezpečovanie zvýšenia kvality vzdelávania, implementovanie kľúčových kompetencií do vzdelávacích programov škôl, podpora rozvoja učiteľských kompetencií, motivácia učiteľov, ich pracovnej angažovanosti, otázky celoživotného vzdelávania a ďalších dôležitých aspektov. Stále je v platnosti školský zákon č. 29/1984 Zb., ktorý bol už 11-krát novelizovaný. Viazne tiež kurikulárna reforma, ktorej hlavnou úlohou je zosúladiť študijných odborov v rámci celoeurópskeho vzdelávacieho systému. V časovom sklze je vypracovanie stratégie celoživotného vzdelávania, koncepcie výučby cudzích jazykov, podpory aktívneho využívania IKT vo vyučovacom procese, zabezpečenia počítačovej gramotnosti učiteľov na všetkých stupňoch škôl na požadovanej úrovni a pod.

Preto v súlade s celoeurópskymi princípmi budovania spoločnosti založenej na vedomostiach bude nevyhnutné značne zvýšiť kvalifikačnú úroveň obyvateľstva Slovenska nielen prijatím potrebnej legislatívy (zákon o výchove a vzdelávaní – školský zákon), ale tiež zvýšením investícií do vzdelania, rekvalifikáciami, ale i celoživotným vzdelávaním. Takto bude potom možné naplniť celoeurópske ciele i z pohľadu slovenskej vzdelávacej politiky „vybudovať najkonkurencieschopnejšiu a najdynamickejšie sa rozvíjajúcu ekonomiku založenú na vedomostiach, s väčšou sociálnou súdržnosťou a s vyššou mierou zamestnanosti“.

Túto časť v oblasti výchovy a vzdelávania sme uviedli z dôvodu získania väčšieho prehľadu v danej oblasti. Je zrejmé, že pri tvorbe koncepčných dokumentov sa zvyčajne vychádza najprv z implementácie európskych do národných, národných do regionálnych až po mikroregionálne samosprávne úrovne.

V oblasti výchovy a vzdelávania žiaľ dlhodobo absentuje ucelený systém riešenia tejto problematiky. Odsúhlasená koncepcia výchovy a vzdelávania – Milénium bola na to obdobie vynikajúcim dokumentom, ale žiaľ zatiaľ sa stále nedotiahla do konca.

Vzdelanostná štruktúra:

Ako vyplýva z hodnotenia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického kraja, vzdelanostnú úroveň obyvateľov tohto regiónu možno považovať celkovo za nízku. Tento aspekt v mnohých ukazovateľoch prakticky platí i pre mikroregión Horehron. Dôvodov tohto stavu je niekoľko a medzi hlavné patrí - súčasný vzdelávací systém nedokáže produkovať v dostatočnej miere absolventov, ktorí sa bezproblémovo vedú zaradiť do pracovného procesu vzhľadom na to, že obsah vzdelávania je vo vzťahu k potrebám trhu práce nedostatočný, keďže sa vyžaduje stále viac pracovná sila, ktorá je schopná vytvárať vysokú pridanú hodnotu.

Špecifickým problémom je vzdelanostná úroveň rómskej populácie. Preto je nevyhnutné zlepšiť systém celoživotného vzdelávania, ktorý musí poskytovať žiakom a študentom možnosť osvojiť si základné kľúčové zručnosti tak, aby sa stali na trhu práce pružnou pracovnou silou schopnou prispôbovať sa požiadavkám znalostnej spoločnosti. Veľkým problémom sú dlhodobo nezamestnaní hlavne z dôvodu nízkeho stupňa ukončeného vzdelávania.

Vo všetkých obciach mikroregiónu Horehron, okrem obce Vaľkovňa, sú predškolské zariadenia – materské školy, ktoré zamestnávajú celkom 37 ľudí. V jednotlivých 14,5 triedach je umiestnených celkom 274 detí. Materské školy navštevujú vždy len deti z obce, v ktorej je zriadená, pretože dochádzka detí predškolského veku z iných obcí je problematická. Finančné zabezpečenie týchto zariadení je nedostatočné, a preto sa postupne pristupuje k racionalizačným opatreniam.

Neexistencia predškolského zariadenia vo Vaľkovni, kde ako už bolo uvedené, ročne pribúda 12 až 15 výlučne rómskych detí, sa ukazuje ako závažný nedostatok, čo sa prejavuje v zaostalosti týchto detí pri nástupe do prvého ročníka základnej školy. Osvedčil sa v minulých rokoch experiment s predškolskou prípravou týchto detí, ktorý sa realizoval aj s finančnou podporou splnomocnenkyne vlády SR pre rómsku problematiku. Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov však musel byť ukončený, pretože obec na túto činnosť nemá dostatok finančných zdrojov.

Základné školy sú vo všetkých obciach mikroregiónu, okrem Braväcova a Val'kovne, pričom v Bacúchu sú len dve triedy prvého stupňa. V školských zariadeniach je zamestnaných celkom 52 zamestnancov, z toho je 38 odborných.

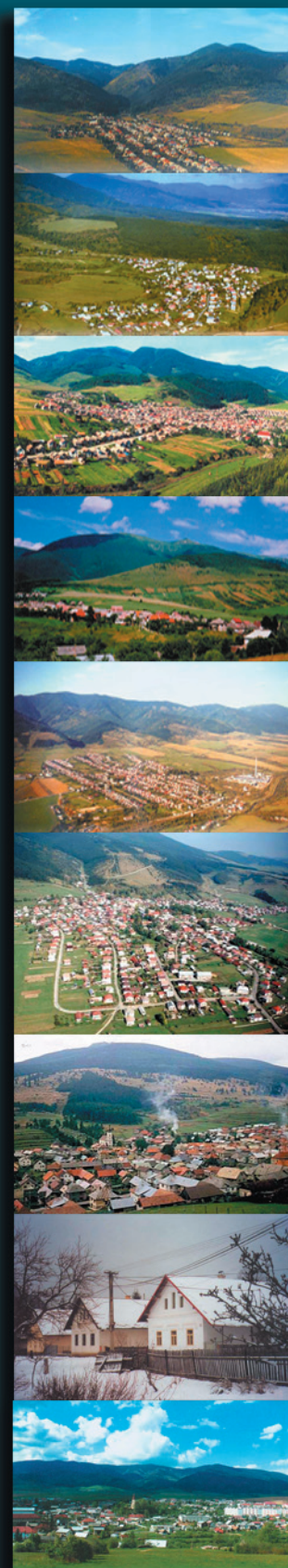
Na prvom stupni ZŠ je v 43 triedach celkom 666 detí a na druhom stupni v 36 triedach 933 detí. V celkom 6-tich školských knižniciach je k dispozícii 25 336 knižných titulov.

V siedmich základných školách je k dispozícii spolu 61 osobných počítačov a 5 škôl má priamy prístup na internet. Ani jedna obec vo svojich zámeroch nepočíta so zrušením školského zariadenia, ale je celkom zrejmé, že bude nutné pristúpiť k ich racionalizácii. Obec Polomka uvažuje o spojení MŠ a ZŠ do jednej budovy.

Racionalizácii školských zariadení v mikroregióne Horehron bráni hlavne nedostupnosť, resp. zlá dostupnosť podhorských obcí v zimných mesiacoch, čo komplikuje školskú dochádzku nielen medzi jednotlivými obcami, ale aj vo vnútri obcí. Väčšina školských budov je pritom v nevyhovujúcom technickom stave, v niektorých triedach ZŠ dokonca teplota v triedach v zimných mesiacoch nedosahuje zďaleka potrebné teploty v triedach často dosahuje iba 13 °C, žiaci v triedach musia sedieť v teplom oblečení (vetrovky, bundy, čížmy). Najmä v jesenných a zimných mesiacoch je nutné okná zaklincovať, aby ich vietor nevytrhal aj s rámami. Pri silnom vetre hrozí nebezpečenstvo havárií, počas vyučovania hrozí nebezpečenstvo úrazu žiakov i učiteľov. Veľmi často sa stáva, že sa rodičia sťažujú na nevyhovujúce podmienky z hľadiska požiadaviek hygieny zdravia. Podľa Typizačnej smernice Ministerstva školstva SSR pre stredné školy č. 12086/1982-442 čl. 2.4.2, teplota v učebni/triede má mať 20° C. Povolený teplotný rozdiel je +/- 3° C (Šumiac, Telgárt, Závadka nad Hronom). Jedinou možnou cestou na zlepšenie vyučovacieho procesu sa tak ukazuje rekonštrukcia a modernizácia existujúcich školských zariadení.

Väčšina obcí vypracovala v tejto oblasti projekty na čerpanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ a predložila ich ešte v priebehu roka 2004 na MVR SR, s ich realizáciou sa však podľa všetkého dá počítať najskôr v programovacom období 2007–2013. Skvalitnenie vyučovacieho procesu je pritom jedným zo základných predpokladov rozvoja mikroregiónu v nasledujúcom období.

Ako veľké pozitívum je potrebné vyzdvihnúť, že v Heľpe a Polomke naďalej pracujú umelecké školy, kde 17 pracovníkov zabezpečuje vyučovanie pre celkom 291 detí. Obidve školy sú pritom neustálou zásobárňou pre detské folklórne súbory a folklórne súbory dospelých, a to hlavne pre ich hudobné zložky. Udržanie potrebnej úrovne folklórnych súborov v mikroregióne je možné len vďaka činnosti oboch týchto škôl.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

SWOT ANALÝZA

1. SILNÉ STRÁNKY	2. SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> ♦ Solídne vybavenie základných škôl počítačovou technikou, ♦ Existencia a využívanie školských knižníc, ♦ Prepracovaný systém mimoškolských činností, ♦ Orientácia vzdelávania na podporu zachovania tradícií, ♦ Existencia dvoch umeleckých škôl v regióne a záujem o ich navštevovanie 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Zlý technický stav školských budov, ♦ Nedostatok priestorov na mimoškolskú a športovú činnosť, ♦ Nedostatok finančných prostriedkov na zabezpečenie modernizácie vyučovacieho procesu
3. PRÍLEŽITOSTI	4. OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> ♦ Využitie štrukturálnych fondov EÚ na rekonštrukciu školských budov a zariadení, ♦ Orientácia na vyučovanie regionalizmu a rozvoj tradícií a tradičných výrob, ♦ Neustále skvalitňovanie vyučovacieho procesu, ♦ Zlepšenie vyučovania cudzích jazykov, ♦ Zintenzívnenie využívania informačných technológií vo vyučovacom procese 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Neochota na reštrukturalizáciu školských zariadení, ♦ Nedostatok finančných prostriedkov na rekonštrukciu školských budov z vlastných zdrojov

Napriek tomu, že Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky v podstate vo svojich kľúčových dokumentoch rezignovalo na možnosti podpory a ovplyvňovania miestnej a regionálnej kultúry, jej úloha v rámci celkovej kultúrnej ponuky na Slovensku neustále rastie.

Kultúra ako jedna z prvých prešla celým procesom decentralizácie, keď kompetencie v prvej fáze už začiatkom deväťdesiatych rokov prešli na obce a mestá a následne na začiatku nového milénia na vyššie územné celky. Nedostatočná príprava decentralizácie hlavne v roku 1991 spôsobila zánik niektorých kultúrnych organizácií a kultúrnych zariadení, ktoré obce na základe svojich finančných možností neboli schopné naďalej prevádzkovať. Výrazne to postihlo najmä záujmovú umeleckú činnosť, obecné knižnice a kiná. Transformácia organizácií a zariadení napriek tomu, že prešla bolestivým obdobím nakoniec priniesla výsledky. Aktivity sa chopili, ako obce samotné, tak aj tretí sektor. Najmä kolektívy záujmovej umeleckej činnosti sa pomerne rýchlo zorientovali a dokázali si nájsť svoje miesto.

Aj medzinárodné spoločenstvá v dobe globalizácie všetkých činností si uvedomujú silu a význam nemotného kultúrneho dedičstva „ako hnacej sily kultúrnej rozmanitosti a záruky udržateľného rozvoja“, ako je to zdôraznené v dohovore UNESCO o ochrane tradičnej kultúry a folklóru z roku 1989, vo Všeobecnej deklarácii UNESCO o kultúrnej rozmanitosti z roku 2001 v Istanbulskej deklarácii z roku 2002 a Dohovore UNESCO o ochrane a podpore rôznorodosti kultúrneho prejavu z roku 2005, pričom rešpektuje hlboko zakorenenú vzájomnú závislosť medzi nemotným kultúrnym dedičstvom a hmotným kultúrnym a prírodným dedičstvom.

Pritom nositeľom hlavných línií nemotného kultúrneho dedičstva je ľud. Na Slovensku to platí v plnej miere, keď v podstate každá obec sa môže prezentovať svojím vlastným nemotným kultúrnym dedičstvom, a to vo všetkých jeho oblastiach, ako sú definované v jednom z kľúčových dokumentov UNESCO:

- ♦ ústne tradície a prejavy vrátane jazyka ako prostriedku nemotného kultúrneho dedičstva;
- ♦ interpretačné umenie;
- ♦ spoločenské zvyky, rituály a slávnostné udalosti;
- ♦ poznatky a obyčaje súvisiace s prírodou a vesmírom;
- ♦ tradičné remeselníctvo.⁶

Obce mikroregiónu Horehron dlhodobo chápu význam ochrany a rozvoja kultúrnych tradícií a v oblasti nemotného kultúrneho dedičstva pôsobí niekoľko kolektívov záujmovej umeleckej činnosti.

Samozrejme, že podpora ochrany tradícií a dlhodobých kultúrnych hodnôt nie je len samoúčelným vynakladaním finančných prostriedkov na zmysuplné využívanie voľného času. Ide o komplexný proces, ktorý má regionálny aj celoštátny význam. V prvom rade ide o upevňovanie vzťahu jednotlivca ku kolektívu, obci, regiónu a vlastnému štátu a následne o významný prvok v rámci rozvoja a podpory cestovného ruchu. Bohužiaľ, zo strany kompetentných činiteľov je tento aspekt rozvoja kultúrnych hodnôt dosiaľ nedocenený. Tento dlhodobý proces sa v konštatenej podobe objavuje aj v kľúčových materiáloch Ministerstva kultúry Slovenskej republiky: „Nepochopenie významu kultúrneho dedičstva pretrvávalo desaťročia počas bývalého režimu, trvá aj dnes v podmienkach transformujúcej sa spoločnosti. Pritom nejde iba o nedocenenie kultúrneho a spoločenského významu zachovaných kultúrnych a historických hodnôt, ale aj o trvalé podcenenie ekonomického významu kultúrneho dedičstva, ktoré v každom vyspelom štáte je nielen zdrojom inšpirácie pre tvorbu nových hodnôt, ale aj zdrojom významných príjmov z rozvoja kultúrnej turistiky“.⁷

Kultúrna ponuka využiteľná pre potreby cestovného ruchu je v rámci mikroregiónu Horehron pomerne rozmanitá a založená na dlhodobej tradícii, zároveň však dochádza k inovatívnym prvkom v ponuke, ktoré zatriktívňujú prostredie pre turistický ruch. Z hľadiska tradície a rozsahu podujatia sú najatraktívnejšie Horehronské dni spevu a tanca, ktoré sa konajú pravidelne každoročne v júni v amfiteátri v Helpe. Organizátorom podujatia je Stredoslovenské osvetové stredisko Banská Bystrica v spolupráci s obcou Helpa. Tento kľúčový festival sa v poslednom ročníku stal súčasťou Dní tradičnej kultúry, ktoré pod gesciou Národného osvetového centra sústreďujú významné folklórne podujatia v rámci celého Slovenska.

Aktivity Banskobystrického osvetového strediska sa však neobmedzujú len na toto podujatie. Je aj organizátorom Detského folklórneho festivalu, ktorý sa v máji koná v Polomke, ako aj Horehronskej valašky, ktorá býva v marci v Telgarte. Rozmanitá ponuka je aj v oblasti

MIKROREGIÓN HOREHRON

zvykoslovných tradícií od fašiangov, cez veľkonočné zvyky, svätajánske slávnosti, až po via-
nočné sviatky. Do povedomia širokej verejnosti sa v poslednej dobe dostávajú aj majstrovstvá
- preteky v kosení, ktoré sa konajú v Pohorelej. (Príloha č. 7.)

Z hľadiska kľúčového dokumentu Ministerstva kultúry SR je pre rozvoj miestnej kultúry
najdôležitejšie, že štát prijíma garanciu mimo iného aj v nasledujúcich oblastiach:

- ♦ vytvorenie prostredia umožňujúceho všetkým zúčastňovať sa na kultúrnom živote, anga-
žovať sa vo vlastných tvorivých aktivitách a mať prístup ku kultúrnym hodnotám,
- ♦ podpora národnej kultúry a kultúry národnostných menšín a etnických skupín v jej
rozmanitosti, rôznosti umeleckých foriem a nových trendov, s dôrazom na kvalitu
a rovnosť šancí,
- ♦ transformácia kultúrnych inštitúcií vo verejnom sektore – ich pôsobenia, právnej formy,
riadenia a financovania,
- ♦ vytvorenie prostredia umožňujúceho umeniu a kultúre byť nezávislým a dynamickým fak-
torom rozvoja občianskej spoločnosti a spolupodieľať sa na jej ekonomickom rozvoji,
- ♦ podpora rozvoja spolupráce verejného, neziskového a súkromného sektora v oblasti
kultúry a kultúrneho priemyslu, vytvorenie prostredia a zabezpečenie podmienok na
kontinuálnu existenciu a rozvoj kultúrneho priemyslu,
- ♦ zabezpečenie ochrany a sprístupňovania kultúrneho dedičstva, jeho systematickej digi-
talizácie a informatizácie kultúrnej infraštruktúry,
- ♦ podpora výchovy v oblasti kultúry a umenia, vzdelávania profesií pre kultúrny priemysel,
- ♦ systematická tvorba nástrojov pre priblíženie kultúry a umenia deťom a mládeži,
- ♦ podpora medzinárodnej kultúrnej výmeny na území Slovenska a efektívnej prezentácie
slovenskej kultúry v zahraničí,
- ♦ vytvorenie podmienok na efektívne zapojenie kultúry do procesov rozvoja turistického
ruchu a služieb.⁸

Samozrejme, že v súčasnej dobe je podpora vo väčšine uvedených prípadov len v dekla-
ratívnej podobe, v budúcnosti by však mali byť vytvorené podmienky na ich dôslednú reali-
záciu. Pre obce je však dôležité, aby sa im aj napriek zložitým podmienkam podarilo udržať
funkčnosť zariadení určených na kultúrne účely.

V mikroregióne Horehron je k dispozícii v piatich funkčných kultúrnych domoch so šiestimi
sálami celkom 1 418 miest na sedenie. Niektoré sa zároveň využívajú ako kinosály s celkovou
kapacitou 1 156 miest.

Všetky obce majú zriadené obecné knižnice, v ktorých je k dispozícii cca 53 312 titulov. V ob-
ciach v Braväcovo, Pohorelá, Heľpa a Závadka nad Hronom je prístup na internet pre verejnosť.

Okrem miest v kultúrnych domoch je možné využiť na kultúrne účely aj prírodné amfiteátre
v Heľpe a Pohorelej s celkovou kapacitou 3 750 miest. Mínusom je, že v Heľpe, Šumiáci, Po-
horelej a Val'kovni nie sú k dispozícii kultúrne domy. Napriek tomu sa vo všetkých týchto
obciach darí držať záujmovú umeleckú činnosť na vysokej úrovni. Najväčším problémom
je absencia kultúrneho domu v obci Heľpa, kde nie je možné zabezpečiť „mokrý variant“ tu
konaných folklórnych slávností.

Veľkým pozitívom pre zachovanie a rozvoj nehmotného kultúrneho dedičstva v mikrore-
gión Horehron je fungovanie škôl Základných umeleckých škôl v Heľpe a Polomke, ktoré
vytvárajú dostatočné zázemie pre miestne folklórne súbory, divadelné ochotnícke krúžky,
hudobné skupiny, ako aj iné druhy umeleckej tvorby.

Návrat k pôvodným remeselným zručnostiam je badateľný aj z činnosti rezbárskeho krúž-
ku v Heľpe. V budúcnosti bude potrebné rozšíriť ponuku takýchto aktivít aj na iné, niekedy
v tejto oblasti tradičné remeselné zručnosti – hlavne výroba z kože a výrobky z kovu. Tu sa
možno oprieť o skúsenosti Stredoslovenského osvetového strediska alebo novozriadeného
Regionálneho remeselného centra ÚLUV-u v Banskej Bystrici.

V mikroregióne Horehron sa nachádzajú významné architektonické a technické kultúrne pa-
miatky. V zozname kultúrnych pamiatok figuruje: pamiatková zóna v Heľpe, evanjelický kostol
vo Val'kovni, kostol sv. Jána Nepomuckého v Závadke nad Hronom, Grécko-katolícky kostol
Najsvätejšej trojice, pamätník SNP a hrob padlých hrdinov v Telgárte, Tajch v Bacúchu.

V niektorých obciach sa však nachádzajú pamiatky ľudového staviteľstva. Niektoré boli už
často necitlivo prestavané novými majiteľmi na rekreačné účely, iné nie sú v dobrom tech-

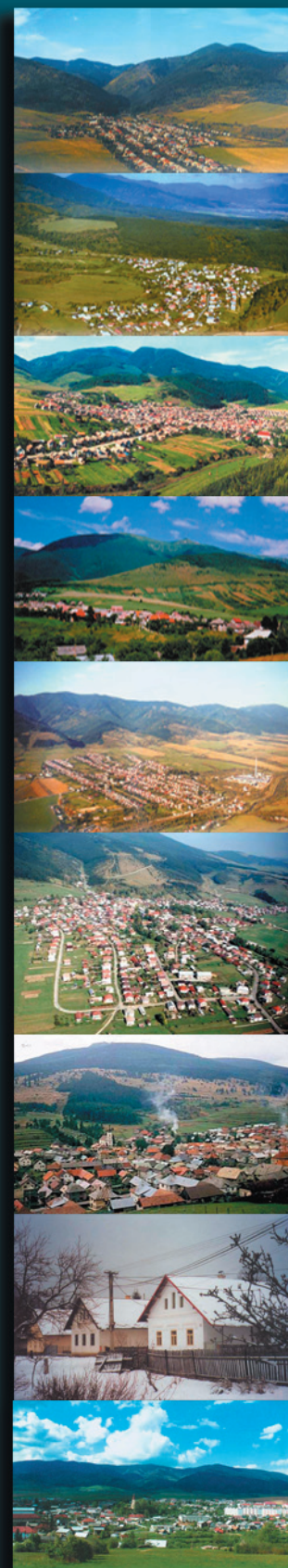
nickom stave. O záchranu takýchto objektov sa pokúšajú napríklad v Závadke nad Hronom, ale aj v iných obciach mikroregiónu. Otázkou zostáva, či by pre mikroregión nebolo vhodné vytvoriť koncept Múzea horehronskej dediny. Najvhodnejším miestom na jeho realizáciu je areál amfiteátra v obci Heľpa, ktorý by takto mohol byť využívaný celoročne a zároveň by mohol slúžiť ako vzdelávacie centrum regionálnej výchovy. Takýto projekt by sa mohol riešiť v spolupráci s Banskobystrickým vyšším územným celkom a pod patronátom Horehronského múzea v Brezne.

Široké je zapojenie obyvateľov mikroregiónu aj do športových aktivít. Okrem Val'kovne a Šumiaca disponujú všetky obce futbalovými ihriskami, v Heľpe a Polomke majú navyše aj tréningové plochy. Neprekvapuje preto, že najviac záujemcov je o futbal. V šiestich obciach mikroregiónu je k dispozícii v zimných mesiacoch ľadová plocha, čo je pozitívom aj pre turistický ruch.

K rozšíreniu ponuky by malo dôjsť pri tratiach na bežecké lyžovanie, ktoré by boli doplnkové k pomerne solídne zabezpečeným terénom na alpské lyžovanie. Žiadalo by sa rozšíriť aj služby spojené so zimnými športmi, čo už však viac súvisí s cestovným ruchom. V tejto súvislosti je potrebné rozšíriť aj ponuku letného športového vyžitia. Veľkým pozitívom je krytá plaváreň v Závadke nad Hronom, a to aj napriek tomu, že jeho prevádzka dosť zaťažuje obecný rozpočet. Bazény sú k dispozícii aj v Telgárte a Heľpe.

Ponuku športového vyžitia dopĺňajú cyklotrasy, značené turistické chodníky, volejbalové ihriská, tenisové kurty a fitness centrá. Mimoriadne zaujímavá je aj ponuka rybolovu v potokoch obcí a na rieke Hron, ako aj v rybníku v Závadke nad Hronom a možnosti na splavovanie rieky Hron.

V obci Pohorelá je funkčná strelnica. Jej modernizáciou a ponukou v rámci cestovného ruchu by sa rozšírili možnosti aj pre turistov, hlavne v letnej sezóne. Realizovať je potrebné aj ďalšie aktivity na rozšírenie ponuky letných športov – hlavne športový rybolov, splavovanie Hrona na pltiach, hypoturistika a podobne.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

SWOT ANALÝZA

1. SILNÉ STRÁNKY	2. SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> ♦ Zachovaná tradičná kultúra a živý folklór ♦ Rôznorodá ponuka tradičných aj inovatívnych kultúrnych podujatí počas celého roka ♦ Dobre fungujúca spolupráca so Stredoslovenským osvetovým strediskom v Banskej Bystrici ♦ Fungujúce školy umenia ♦ Existencia amfiteátrů v mikroregióne ♦ Rozširujúca sa ponuka športovísk ♦ Možnosti športového rybolovu 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Zlý technický stav kultúrnych zariadení a kultúrnych pamiatok, vrátane amfiteátra v Helpe, ktoré vyžadujú rekonštrukciu, ♦ Chátrajúce pamiatky ľudovej architektúry, ♦ Zanikajúce praktiky ľudovej umeleckej výroby
3. PRÍLEŽITOSTI	4. OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> ♦ Možnosť vybudovania Múzea horehronskej dediny ♦ Oživenie tradičných remeselníckych zručností ♦ Rozšírenie ponuky športových zariadení pre letné športy ♦ Záujem mladých o tradičné ľudové remeslá a folklór 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Neochota spolupracovať na realizácii spoločných programov, ♦ Nedostatok finančných prostriedkov na realizáciu projektov, ♦ Ohrozenie fungovania umeleckých škôl ♦ Nedostatok finančných prostriedkov na rekonštrukciu budov (ZUŠ, kultúrnych domov a iných kultúrnych objektov)

SOCIÁLNE VECI A ZDRAVOTNÍCTVO

Analýza sociálnych služieb v mikroregióne Horehron

Sociálne služby sú nástrojom sociálnej pomoci, ktoré sú charakterizované ako špeciálne činnosti a aktivity vytvárajúce podmienky na riešenie sociálnej núdze občanov daného regiónu. Sociálne služby sú definované v zákone č. 453/2003 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnancov a o zmene a doplnení niektorých zákonov o sociálnej pomoci a podľa poskytovania a prostredia delíme sociálne služby na:

1. inštitucionálne sociálne služby,
2. terénne sociálne služby.

Podľa času poskytovania sociálnej služby na:

1. inštitucionálne sociálne služby s celoročným pobytom,
2. inštitucionálne sociálne služby s týždenným pobytom,
3. inštitucionálne sociálne služby s denným pobytom,
4. ambulantné sociálne služby.

Zvláštnu kategóriu sociálnej pomoci predstavuje sociálne poradenstvo a prevencia. Zariadenia sociálnych služieb môžu byť zriadené:

- a) samosprávnym krajom,
- b) obcou, resp. mestom,
- c) inou právnickou alebo fyzickou osobou.

Cieľovými skupinami sú:

1. seniori,
2. občania so zdravotným postihnutím,
3. rodina a deti,
4. neprispôsobiví občania,
5. občania závislí na drogách rôzneho druhu.

Z hľadiska svojej štruktúry, zloženia a vonkajšieho prejavu predstavujú sociálne služby systém, t.j. sústavu orgánov a sociálnych inštitúcií, ktoré poskytujú sociálnu pomoc vo forme úkonov nahrádzajúcich v rôznej miere stratu sociálnej samostatnosti občanov.

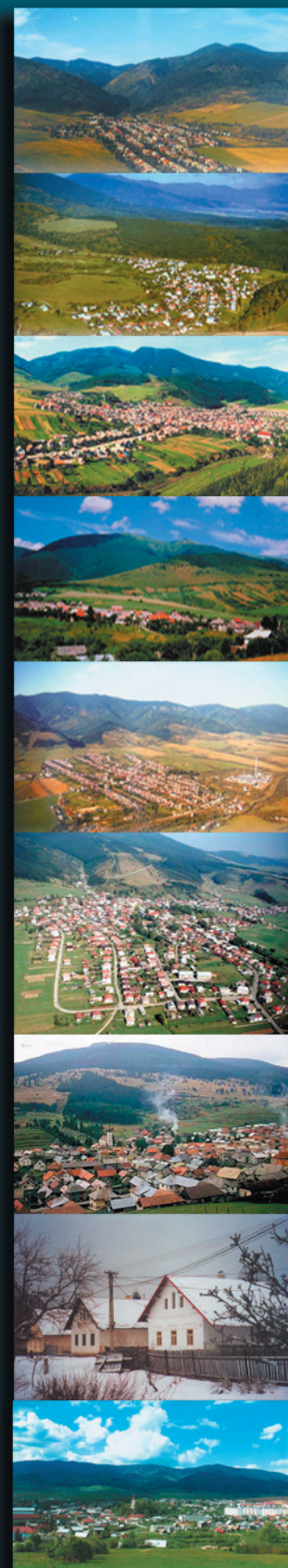
Pri nazeraní na takéto formy sociálnej služby definujeme:

- ♦ terénne sociálne služby, ktoré sú realizované v prirodzenom prostredí klienta v ktorom žije a takto realizované služby idú priamo ku klientovi a medzi tieto služby patrí opatrovateľská služba, poskytovanie spoločného stravovania a prepravné služby,
- ♦ servis zameraný v inštitúciách charakterizujeme ako inštitucionálne služby, v ktorých dominantné postavenie majú zariadenia sociálnych služieb. Akýkoľvek servis je realizovaný mimo sociálneho priestoru domácnosti občanov. Sú to predovšetkým domovy dôchodcov, domovy sociálnych služieb pre klientov so zdravotným postihnutím – v týchto zariadeniach sa sociálny servis poskytuje dlhodobo. Naopak medzi krátkodobé zariadenia, v ktorých sa sociálne služby realizujú krátkodobu na preklenutie negatívnych dôsledkov najrozmanitejších sociálnych situácií ako napríklad útulky, stanice opatrovateľskej služby pre deti, krízové strediská pre deti, zariadenia opatrovateľskej služby, domovy pre osamelých rodičov a pod.,
- ♦ dôležitú a nezastupiteľnú úlohu majú ambulantné sociálne služby za ktorými klient dochádza jednorázovo alebo opakovane do miesta, kde sa stabilne poskytujú. Medzi takéto služby patrí organizovanie spoločného stravovania, kluby dôchodcov, stredisko osobnej hygieny, pracovne, zariadenia opatrovateľskej služby a podobne. Výhodou ambulantných sociálnych služieb je ich odľahčujúca aktuálnosť pre rodinu, nakoľko pomáha preklenúť osamelému občanovi nepriaznivé obdobie.

Účastníci sociálnych služieb

Teoretické východiská a praktické východiská mapujúce rámec sociálnych služieb deklarujú, že za účastníkov sociálnych služieb sa považujú:

- ♦ občan, ktorý vystupuje ako hlavný subjekt vzťahov sociálnych služieb stojaci so svojimi potrebami a možnosťami v centre systému sociálnych služieb, je aktívnym subjektom sociálnych služieb, podieľajúci sa na vytváraní a spolurozhodovaní vo všetkých náležitostiach poskytovania sociálnych služieb. Zjednodušene môžeme konštatovať, že je to občan v sociálnej a hmotnej núdzi,

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

- ♦ poskytovatelia sociálnych služieb patria medzi výkonné prvky daného systému. Vytvárajú sieť inštitúcií, občianskych združení a iných právnických a fyzických osôb s najrôznejšou formou a právneho a ekonomického statusu. Poskytovanie služieb v týchto zariadeniach je právne nárokovateľné v rámci správneho konania (po splnení zákonom stanovených podmienok),
- ♦ riadiace a koordinačné prvky systému – na regionálnej úrovni je ním Banskobystrický samosprávny kraj, ktorý riadi poskytovanie služieb a rozvoj systému programovo tým, že rozvíja koncepcie rozvoja a sociálneho plánovania, koordinuje činnosti a aktivity ostatných subjektov, metodicky poskytuje zabezpečovanie rôznych procesov a informačných tokov, ekonomicky financuje vlastné zariadenia a poskytuje príspevky ostatným poskytovateľom, právne reguluje niektoré vzťahy všeobecnými záväznými nariadeniami a následne ich kontroluje. Na komunálnej úrovni tento systém riadiaco-koordinačný preberajú samosprávy obcí a miest.

Diskusia o sociálnych službách, ktorá kopíruje súčasnosť, zadáva víziu o akých službách chceme hovoriť s tým, aby boli kvalitným riešením situácie konkrétneho jedinca, no zároveň akým spôsobom je možné dosiahnuť bezproblémové doplnenie a kombinácie poskytovania sociálno-zdravotných služieb. V sociálnych službách je nevyhnutné diskutovať, precizovať, skúmať povahu subjektu v tomto procese. V teoretickej oblasti sociálnej práce je bezpodmienečne nutné, aby výskum smeroval k filozofickým konceptom a etickým teóriám a z toho vyplýva ich potreba a nevyhnutnosť pre vedecké opodstatnenie a zdôvodnenie sociálnej práce a vzdelávania v sociálnej práci, majúci pritom na zreteli potreby praxe. Skutočnosť avizuje absenciu komplexne vypracovaných teoretických základov sociálnej práce, ktorá v sebe zahŕňa také sociálne služby, ktoré sú pre občana kvalitným riešením jeho situácie s tým, že sú to služby, ktoré rešpektujú človeka ako dôstojnú a jedinečnú ľudskú bytosť.

Inak povedané, sociálne služby by mali byť:

- ♦ **kvalitné** - to znamená, že sú plne v súlade so štandardami kvality sociálnych služieb, pričom akceptujú skutočnosť, že všetci občania sa rodia slobodní a rovní v dôstojnostiach a právach a prístupujú k nim s rešpektom a úctou bez ohľadu na sociálny problém, v ktorom sa nachádzajú. V interakcii s prijímateľmi služieb ponúkajú a realizujú adekvátnu individuálnu, skupinovú, komunitnú sociálnu službu a to tak, že podporujú znižovanie sociálnej odkázanosti prijímateľov, sociálny rozvoj a postupné osamostatňovanie, výrazne podporujú pracovnú integráciu a inklúziu prijímateľov služieb,
- ♦ **dostupné** - to znamená, z hľadiska ceny a systému hradenia služieb, z hľadiska vzdialenosti od miesta bydliska alebo pobytu občana a z hľadiska dostatočnej rozvinutej siete požadovaných služieb. Ak nazeráme na systém sociálnych služieb v Slovenskej republike cez prizmu kvality, hodnotíme situáciu ako nedostatočne kvalitnú majúci na zreteli práve systém a postup práve zo strany personálu poskytujúcich sociálne služby.

Inštitucionálne zastúpenie sociálnych služieb

Na daný problém poskytovania sociálnych služieb nazrieme cez okres Brezno, v ktorom participuje aj mikroregión Horehron.

ZSS	Z TOHO ZRIAĎOVATEĽ								POČET SUB- JEKTOV	CEL- KOVÁ KAPA- CITA
	ÚPSVR		BBSK		MVO		OBEC			
	POČET	KAPACITA	POČET	KAPACITA	POČET	KAPACITA	POČET	KAPACITA		
DD			0	0						
DPD			0	0						
DD a DSS			3	224					3	224
z toho DD				175						175
z toho DSS				49						49
DSS pre deti			1	160						160
CP				160						160
TP										
DP										
DSS pre dospelých				2	43	1	9			52
CP				2	43	1				52
TP										

DP										
ZCHB										
ZOS										
DOR										
SOS										
ZPS										
Resoc. stredisko										
Rehabil. stredisko										
DeD	2	114						2	114	
Útulok										
Krízové stredisko										
Opatrov. služba					3	12,5			3	12,5
Organ. spoloč. stravy					1	*			1	*
Klub dôchodcov					1	10	1	42	2	52
Jedáleň pre dôchodcov										
Práčovňa										
Stred. osobnej hygieny										
Spolu	2	114	6	427	6	31,5	1	42	15	614,5

Legenda:

*poskytuje sa neoprávneným klientom

Záujem o službu typu domovov dôchodcov a domovov sociálnych služieb je v tejto lokalite vyšší ako súčasná ponuka zariadení sociálnych služieb. Nadmerný záujem prejavujú obyvatelia o Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb LUNA v Brezne z toho dôvodu, že ide o nadštandardné zariadenie, ktoré má charakter prirodzeného prostredia. Obyvatelia bývajú v klasických bytových jednotkách, kde majú zabezpečené maximálne súkromie. Ďalším dôvodom vysokého záujmu je aj absencia terénnych sociálnych služieb v tejto lokalite, ako je napr. opatrovateľská služba a prepravná služba. Odhliadnuc od predmetného zariadenia, ostatné zariadenia tohto typu nevykazujú väčší záujem o takúto sociálnu službu.

V mikroregióne Horehron sa nachádzajú tri domovy sociálnych služieb pre klientov s mentálnym a psychickým postihom. Pri cieľovej skupine muži s takýmto postihnutím nezaznamenávame väčší dopyt, avšak pri cieľovej skupine ženy je ponuka nižšia ako dopyt. Mierne zvýšený dopyt súčasne sledujeme u cieľovej skupiny deti. Vzhľadom na to, že predmetná služba má celoregionálnu pôsobnosť, bude BBSK tento stav riešiť podporením nového zariadenia. Analýza ďalej preukázala, že asi u 10% klientov, ktorí sú v súčasnej dobe umiestnení v týchto zariadeniach, by postačovala starostlivosť v rodine – dohľad, asistentská služba, pretože ide o ľahký stupeň postihnutia.

Z uvedenej analýzy vyplýva, že mikroregión Horehron „nedisponuje“ zariadením sociálnych služieb pre dlhodobý a pre strednodobý pobyt klientov.

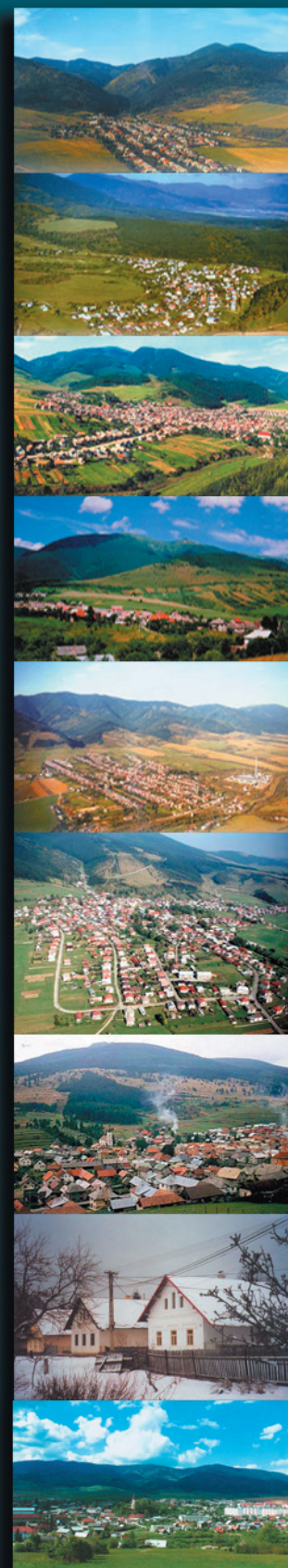
V dostatočnej miere nie je rozvinutá ani sieť činností mapujúca oblasť opatrovateľskej služby.

Ciele rozvoja sociálnych služieb v regióne

Cieľom rozvoja sociálnych služieb je vytvorenie kvalitatívne nového funkčného systému sociálnych služieb v mikroregióne Horehron, ktorý by poskytoval kvalitné a dostupné sociálne služby. Štruktúra systému by mala akceptovať potreby občanov primeranej rovnováhe možnostiam a zdrojom mikroregiónu. Charakteristika systému sociálnych služieb predstavuje súhrn cieľových vlastností k získaniu a dosiahnutiu takých činností, ktoré majú smerovať k novému kreovaniu systému sociálnych služieb vytvárajúcich kvalitný rámec rozvoja sociálnych služieb v mikroregióne Horehron.

Tento systém v sebe zahŕňa:

1. TRANSFORMÁCIU – ide o kreovanie nového systému sociálnych služieb s dlhodobým procesom premeny súčasného systému sociálnych služieb na kvalitatívne nový systém ktorého podstatou je zmena vzťahu poskytovateľov sociálnych služieb k príjemcovi sociálnych služieb t. j. k sociálnemu klientovi, ten sa stane z objektu poskytovania sociálnych služieb jeho subjektom. Fungovanie transformovaného systému musí byť prioritne zamerané na uspokojovania potrieb klienta, na súlad požiadaviek kladených klientom, na sociálne služby s možnosťami ponuky zo strany ich poskytovateľov.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

2. **DOSTUPNOSŤ** – jeho hlavným znakom je samotný zmysel sociálnych služieb a celý systém ich poskytovania vo vzťahu ku klientovi. Dostupnosť spočíva v rešpektovaní možností občanov – klientov, využívať produkty systému – sociálne služby majú na pamäti dostupnosť:
finančnú (ekonomické hľadisko o klienta)
miestnu (dosiahnuteľnosť, charakter, lokalizácia konkrétnej služby)
časovú (primeranosť a včasnosť poskytovania od vzniku cez proces posudzovania, priznania a realizácie danej sociálnej služby).
3. **PROGRESÍVNOSŤ** – je založená na sledovaní a realizovaní najnovších trendov v poskytovaní sociálnych služieb pri zohľadňovaní špecifických podmienok systému regiónu.
4. **FLEXIBILNOSŤ** – zahŕňa stabilitu a funkčnosť systému, ktorý je determinovaný schopnosťou pružne reagovať na pôsobenie objektívnych vnútorných i vonkajších zmien s prispôbením sa ich tak, aby nedošlo k narušeniu rovnováhy a funkčnosti. Očakávané sú legislatívne zmeny prípravou a schvaľovaním nových zákonov na celospoločenskej úrovni, ktoré budú iným spôsobom upravovať právne vzťahy v oblasti sociálnych služieb.
5. **KOMPLEXNOSŤ A AUTONÓMNOSŤ** – poskytovanie sociálnych služieb zamerať na všetky sociálne kategórie klientov s poskytovaním všetkých druhov a foriem sociálnych služieb, ktoré budú reagovať na všetky sociálnej situácie, do ktorých sa klienti potenciálne dostávajú a pomáhať im pri ich riešení. Aspekt autonómie systému spočíva v druhej zastúpenosti všetkých typov sociálnych služieb v ich početnosti, rozsahu a dostupnosti tak, aby ich poskytovanie bolo zabezpečené a vsatované v rámci regiónu a aby obyvatelia neboli závislí na službách mimo regiónu.
6. **EFEKTÍVNOSŤ** – je charakterizovaná primeranou rovnováhou zdrojových vstupov a účelnosti ich využitia s výstupmi systému.
7. **INTEGRÁCIA** – Ide o proces vonkajšieho začlenenia systému poskytovania sociálnych služieb, jeho prvkov a vzťahov a ich kontinuálne a funkčné prepojenie so všetkými prirodzenými sociálnymi štruktúrami spoločnosti a ostatnými existujúcimi systémami v regióne i mimo neho, ide o tzv. vonkajšiu integráciu. Pod vnútornou integráciou systému treba chápať prebudovanie doterajšieho, azylovo-internátneho typu usporiadania vnútorných materiálnych prvkov poskytovania služieb a sociálnych vzťahov na komunitný systém, ktorého štrukturálnym a funkčným vzorom je rodina, ako najprirodzenejšia forma organizácie života jedinca a začlenenie čo najväčšieho množstva prvkov rodiny do štruktúry a organizácie poskytovaných služieb.
8. **TRANSPARENTNOSŤ A ROVNOPRÁVNOSŤ** – kedy hlavnou úlohou systému je budovať takú štruktúru, ktorá bude prehľadná, jednoduchá a bude kopírovať dostatočnosť a zrozumiteľnosť a dostupnosť informačných tokov dotýkajúc sa odbornej ale aj širokej laickej verejnosti o prvkoch systému, jeho vzťahoch a podmienkach fungovania a využívania produktov sociálnych služieb. Pod rovnoprávnosťou chápeme zabezpečovanie rovnocenného postavenia všetkých jeho subjektov, pričom primárnym záujmom pri splnení zákonných podmienok bude rovnaká možnosť k prístupu k zdrojom financovania pre poskytovateľov sociálnych služieb a ich využívaniu.

Výstupy z vykonanej analýzy – východisková časť

- ♦ Prepojenie sieť terénnych sociálnych služieb s ambulantnými a inštitucionálnymi službami a zachovať princíp, aby občan čo najdlhšie zotrval vo svojom prirodzenom domacom prostredí. Terénne sociálne služby predstavujú základnú a nosnú formu poskytovania sociálnych služieb, nakoľko ide o služby, ktoré sa poskytujú v teréne, ktorým je prirodzené sociálne prostredie a prirodzené sociálne štruktúry rodiny a domácnosti klienta, ktoré sú poskytovaním týchto foriem týchto služieb zachovávané. Z hľadiska svojho rozsahu a pôsobnosti ide o komunálne sociálne služby, nakoľko sú občanom najbližšie a originálna kompetencia ich zabezpečovania a poskytovania je legislatívne zakotvená na obciach a mestách. Okrem obcí poskytujú terénne sociálne služby aj neverejní poskytovatelia sociálnych služieb. Aj v mikroregióne Horehron takýto servis absentuje. Poskytovanie sociálnych služieb je veľakrát chápané ako opatrovateľská služba, ktorej hierarchia poskytovania je limitovaná časom, ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a ošetrovateľských činností. Z tohto pohľadu je časovo nedostatočný vzhľadom k širším, ale hlavne sociálnym potrebám opatrovaných. Celodenný rozsah poskytovania sociálnej služby sa v mikroregióne zatiaľ nezabezpečuje. Napriek tomu, že vzrastá počet občanov, ktorí by potrebovali opatrovateľské služby, ale v inom, širšom rozsahu zahŕňajúcom zdravotno-ošetrovateľské služby, sociálne kontakty a možnosť poberať opatrovateľskú službu v priebehu celého dňa vrátane víkendov a sviatkov. Obce by mali byť dominantným poskytovateľom terénnych sociálnych služieb. Táto absencia s prihliadnutím na súčasný sortiment a kvalita terénnych sociálnych služieb spôsobuje jav, že občania v sociálnej núdzi, ktorá by sa dala dostatočne riešiť poskytnutím

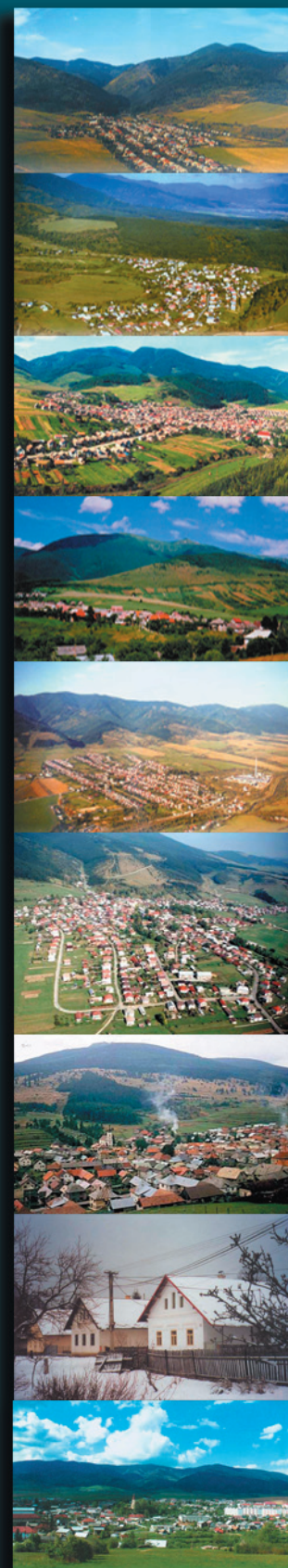
kvalitnej a adekvátnej opatrovateľskej služby, resp. poskytnutím ďalších druhov terénnych sociálnych služieb, sú nútení o takýto servis požiadať inštitucionálne formy v zariadeniach sociálnych služieb. Pri poskytovaní a rozvoji systému treba mať na zreteli dôvody, a to: sociálne, ekonomické, demografické.

- ♦ Podpora výstavby nového domova dôchodcov a domova sociálnych služieb v mikroregióne s kapacitou do 30 miest pre cieľovú skupinu seniorov s mentálnym, psychickým zmyslovým a kombinovaným postihnutím.
- ♦ Podpora poradenstva a prevencie vo vzťahu ku všetkým cieľovým skupinám v zmysle platných právnych noriem.
- ♦ Vytvorenie strediska krízovej intervencie v mikroregióne, kde by išlo zachytnú sieť, v rámci ktorej bude vyčlenené krízové miesto pre občanov bez prístrešia, pre osamelé matky s maloletým dieťaťom a pod.

Jednou z rozhodujúcich podmienok úspešnosti realizácie cieľov pri rozvoji systému sociálnych služieb je vybudovanie takého systému sociálnych služieb, kedy je dostatočne zdrojové krytie realizačných nástrojov a ich efektívne využívanie. Preto ako objektívna ekonomická nevyhnutnosť naliehavo vystupuje požiadavka na efektívne a dostatočné pokrytie zdrojov súčasného fungovania a ďalšieho rozvoja sociálnych služieb. V oblasti financovania je okrem rozvojových projektov nevyhnutné zabezpečovať a vytvárať zdroje v prvom rade na krytie prevádzkových nákladov existujúcej siete sociálnych služieb z dôvodov ich potreby a udržania. Medzi hlavné zdroje a tvorby zdrojov patria obligatórne (rozpočet miest a obcí, úhrada od klientov a rodinných príslušníkov, preplácanie služieb zdravotnými poisťovňami), fakultatívne zdroje (sponzorské dary a príspevky), podiely výnosov hier a lotérií, vecné a finančné dary klientov a ich rodinných príslušníkov, vlastná doplnková ekonomická činnosť, štrukturálne fondy EÚ a iné zdroje finančnej pomoci EÚ, Rozvojová banka Rady Európy a iné zdroje.

Zdravotnícka starostlivosť je v mikroregióne Horehron zabezpečená ambulantne. Ambulancie detských lekárov sú v Helpe, Polomke a Pohorelej, stomatologické služby sú zabezpečené v ambulanciách v Helpe, Polomke, Závadke nad Hronom a Pohorelej, praktickí lekári sú k dispozícii v Helpe, Polomke, Závadke nad Hronom, Šumiaci, Telgárte a v Pohorelej.

Na Helpe je k dispozícii rehabilitácia a v Polomke svoje služby ponúka gynekológ a chirurg. Relatívne dostupné sú služby Nemocnice s poliklinikou v Brezne a najväčšej nemocnice na Slovensku – Rooseveltovej nemocnice v Banskej Bystrici. Stanica rýchlej zdravotnej pomoci je v Závadke nad Hronom.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

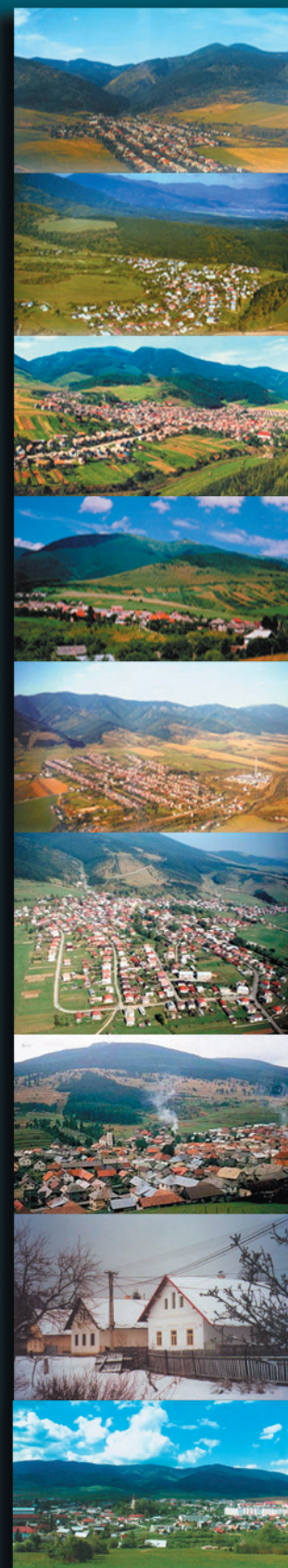

AKČNÝ PLÁN A FINANČNÉ TABUĽKY

PROJEKT	REALIZÁTOR	ROK	NÁKLADY	KRYTIE		
				VLASTNÉ	SÚKROMNÉ	GRANTY
Koncepcia rozvoja turistického ruchu mikroregiónu Horehron	mikroregión		500 000	50 000	50 000	400 000
Komplexný program nakladania s odpadmi	mikroregión		200 000	200 000		
Vybudovanie miestneho orientačného a informačného systému	mikroregión		1 000 000	100 000	50 000	850 000
Založenie Združenia cestovného ruchu mikroregiónu Horehron	mikroregión, podnikatelia, tretí sektor			ročné členské podľa dohody		
Výstavba ČOV a kanalizácie	Bacúch	2008	50 000 000	2 000 000		48 000 000
Rekonštrukcia stávajúcej vodovodnej siete	Bacúch	2008	18 000 000			
Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Bacúch	2011	22 000 000	2 000 000		20 000 000
Dostavba prístavby základnej školy pre ubytovacie kapacity	Bacúch	2010	8 000 000	300 000		7 700 000
Revitalizácia centra obce	Bacúch	2012	5 000 000	200 000		
Rekonštrukcia futbalového ihriska	Bacúch	2014	2 800 000	200 000		2 600 000
Vybudovanie rybníka	Bacúch	2014	12 000 000	1 000 000		11 000 000
Vybudovanie telocvične a tenisových kurtov	Bacúch	2014	35 000 000			
Dostavba kanalizácie a ČOV	Braväcovo		40 000 000			
Rekonštrukcia ZŠ (byty alt. .telocvičňa)	Braväcovo		15 000 000			
Rekonštrukcia vodovodnej siete - 6 km	Braväcovo		10 000 000			
Rekonštrukcia bývalej materskej školy (ubytovňa al. penzión)	Braväcovo		20 000 000			
Modernizácia turistickej ubytovne Kečka	Braväcovo		10 000 000			
Výstavba obecného úradu	Braväcovo		10 000 000			
Oprava miestnych komunikácií v dĺžke 5,5 km	Braväcovo		20 000 000			
Územný plán obce	Braväcovo		500 000			

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

PROJEKT	REALIZÁTOR	ROK	NÁKLADY	KRYTIE		
				VLASTNÉ	SÚKROMNÉ	GRANTY
Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych komunikácií a chodníkov, lávok a mostov, verejných priestranstiev	Heľpa	2007	30 000 000	5 000 000		25 000 000
Vzdelávanie pracovníkov verejnej správy	Heľpa	2007 2013	5 000 000	500 000		4 500 000
Skvalitnenie poľnohospodárskej výroby	Heľpa	2007	40 000 000	16 000 000		24 000 000
Vybudovanie strediska letných športov	Heľpa	2009	80 000 000	8 000 000		72 000 000
Dokončenie kanalizácie a ČOV	Heľpa	2006 2007	20 000 000	2 000 000		18 000 000
Rekonštrukcia Základnej školy	Heľpa	2007	10 255 000	513 000		9 742 000
Rekonštrukcia vodovodu	Heľpa	2007	24 000 000		24 000 000	
Dobudovanie infraštruktúry pre cestovný ruch	Heľpa	2008	10 000 000	1 000 000		9 000 000
Rekonštrukcia letiska	Heľpa	2014	10 000 000	2 000 000		8 000 000
Vybudovanie priemyselného parku	Heľpa	2012	50 000 000	5 000 000		45 000 000
Vybudovanie inžinierskych sietí pre bytovú výstavbu	Heľpa	2009	4 000 000	1 000 000		3 000 000
Výstavba rybníka	Heľpa					2 000 000
Vybudovanie strediska zimných športov	Heľpa	2008	80 000 000	8 000 000		72 000 000
Vybudovanie kultúrno-spoločenského centra	Heľpa	2011	20 000 000	3 000 000		17 000 000
Modernizácia amfiteátra a vybudovanie skanzenu	Heľpa	2010	30 000 000	3 000 000		27 000 000
Rekonštrukcia miestnych komunikácií, verejných priestranstiev	Pohorelá	2007 2009	6 000 000	3 000 000		3 000 000
Dokončenie kanalizácie	Pohorelá	2008 2011	25 000 000	3 000 000		22 000 000
Rekonštrukcia vodnej siete	Pohorelá	2008 2011	20 000 000	2 000 000		18 000 000
Rekonštrukcia základnej školy	Pohorelá	2009	10 000 000	500 000		9 500 000
Dobudovanie amfiteatra	Pohorelá	2007	500 000	100 000		400 000
Rekonštrukcia časti bývalej MŠ na obecný úrad	Pohorelá	2008	1 500 000	500 000		1 000 000
Dobudovanie domu smútku	Pohorelá	2008	1 500 000	500 000		1 000 000

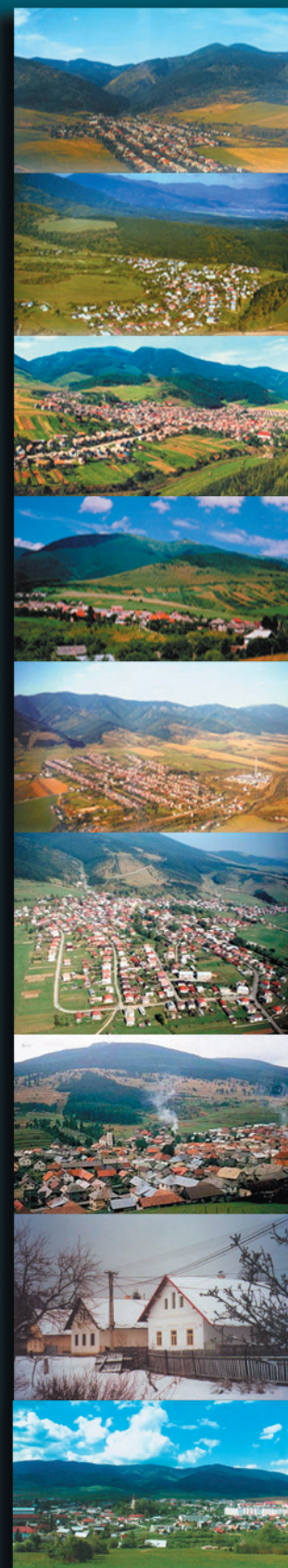

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

PROJEKT	REALIZÁTOR	ROK	NÁKLADY	KRYTIE		
				VLASTNÉ	SÚKROMNÉ	GRANTY
Rozšírenie lyžiarskeho strediska	Pohorelá	2010	10 000 000		10 000 000	
Rekonštrukcia Základnej školy	Polomka	2007	22 000 000	1 300 000		20 700 000
Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych komunikácií a chodníkov, lávok a mostov, verejných priestranstiev	Polomka	2008	30 000 000	1 800 000		28 000 000
Dobudovanie infraštruktúry pre cestovný ruch	Polomka	2009	10 000 000	600 000		9 400 000
Vybudovanie strediska letnej a zimnej turistiky - Kejda	Polomka	2013	20 000 000		20 000 000	
Vybudovanie penziónu pri rybníku, Hámor	Polomka	2011	15 000 000		15 000 000	
Dobudovanie kanalizácie na uliciach Zápotockého, Jegorovova, Dimitrovova, Hronská, Železničná, Nová, Hámor, Záhradná, Kaštieľna, Nálepková, Mlynská, S. Chalupku, Kukučínova, Osloboditeľov a rekonštrukcia na ulici Komenského.	Polomka	2009	50 000 000	3 000 000		47 000 000
Priemyselný park Hámor – priemyselná výroba nezaťažujúca životné prostredie	Polomka	2010	50 000 000	3 000 000		47 000 000
Vybudovanie Priemyselného parku v bývalej píle	Polomka	2009	7 000 000	7 000 000		
Dobudovanie lyžiarskeho strediska Bučník	Polomka	2012	100 000 000	6 000 000		94 000 000
Dobudovanie športového areálu	Polomka	2008	5 000 000	300 000		4 700 000
Dobudovanie Domova dôchodcov	Polomka	2009	13 000 000	1 000 000		12 000 000
Dostavba Obecného domu na viacúčelovú stavbu, podnikateľský inkubátor	Polomka	2009	20 000 000	1 200 000		18 800 000
Dokončenie požiarnej nádrže	Polomka	2007	200 000	200 000		
Rekonštrukcia a modernizácia ZŠ a MŠ	Polomka	2007	6 000 000	360 000		5 640 000
Rekonštrukcia strechy Domu smútku	Polomka	2007	1 000 000	1 000 000		

PROJEKT	REALIZÁTOR	ROK	NÁKLADY	KRYTIE		
				VLASTNÉ	SÚKROMNÉ	GRANTY
Rekonštrukcia podkrovia Rozličného tovaru a knižnice na ubytovacie zariadenia	Polomka	2008	2 020 000	2 020 000		
Vybudovanie verejných WC v obci	Polomka	2011	1 000 000	50 000		950 000
Vybudovanie tržnice	Polomka	2008	1 000 000	1 000 000		
Rekonštrukcia budovy obecného úradu	Polomka	2007	1 000 000	1 000 000		
Vybudovanie malej vodnej elektrárne Bučník	Polomka	2009	6 000 000	360 000		5 640 000
Bioplynová stanica (elektrárň)	Polomka	2008	80 000 000	4 800 000		75 200 000
Bývanie v Polomke v minulosti	Polomka	2010	1 000 000	50 000		950 000
Komunitné centrum	Polomka	2009	1 000 000	50 000		950 000
Dobudovanie kanalizácie	Šumiac		24 000 000			
Vybudovanie reštauračného zariadenia s ubytovňou	Šumiac		5 000 000			
Vybudovanie športového areálu	Šumiac		20 000 000			
Vybudovanie lyžiarskeho vleku	Šumiac		3 000 000			
Výstavba telocvične	Šumiac		15 000 000			
Vybudovanie amfiteátra	Šumiac		1 600 000			
Vybudovanie náučného chodníka	Šumiac		500 000			
Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Šumiac		8 000 000			
Rekonštrukcia vodovodu	Šumiac		12 000 000			
Dobudovanie vodojemu	Šumiac		5 000 000			
Rekonštrukcia futbalového ihriska	Šumiac		1 000 000			
Vybudovanie ihriska v Rómskej osade	Šumiac		2 000 000			
Vybudovanie menších penziónov	Šumiac		8 000 000			
Vybudovanie lyžiarskeho vleku	Šumiac		3 000 000			
Zateplenie ZŠ	Šumiac		6 000 000			
Rekonštrukcia miestneho rozhlasu	Šumiac		1 500 000			

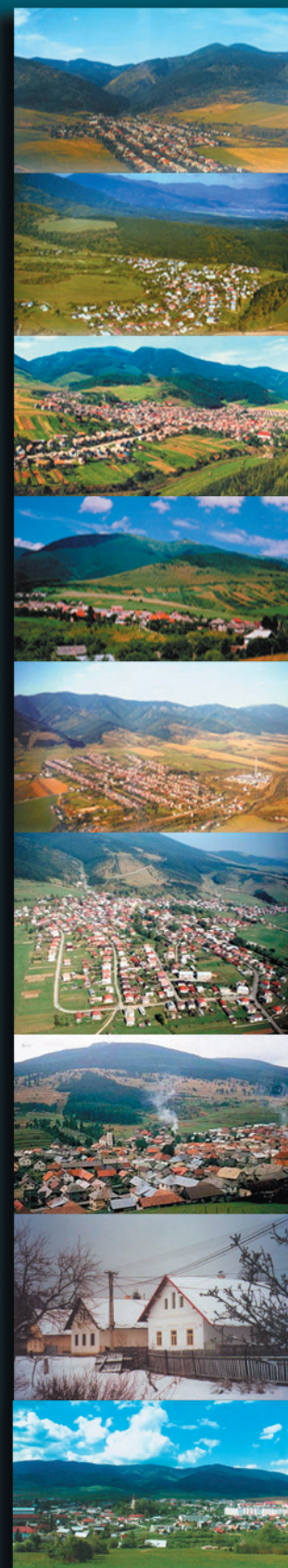
**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

PROJEKT	REALIZÁTOR	ROK	NÁKLADY	KRYTIE		
				VLASTNÉ	SÚKROMNÉ	GRANTY
Rekonštrukcia verejného osvetlenia	Šumiac		5 000 000			
Vypracovanie NÚP	Šumiac		1 000 000			
Výbudovanie strediska zimných športov	Telgárt	2007 2013	120 000 000	6 000 000	14 000 000	100 000 000
Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Telgárt	2007 2010	11 000 000	550 000		10 45 000
Odstránenie ekologických záťaží	Telgárt	2007 2013	5 000 000	250 000		4 750 000
Výbudovanie kanalizácie a čističky odpadových vôd	Telgárt	2007 2010	30 000 000	1 500 000		28 500 000
Zabezpečenie obce pitnou vodou, rekonštrukcia vodovodného systému	Telgárt	2007 2012	10 000 000	500 000		9 500 000
Rekonštrukcia ZŠ, vybudovanie ateliérov pre regionálnu výchovu	Telgárt	2007 2010	11 930 000	597 000		11 333 000
Výbudovanie komunitného centra Rómov	Telgárt	2007 2013	9 400 000	500 000		8 900 000

Rekonštrukcia zariadení pre kultúru a šport	Telgárt	2007 2012	17 500 000	1 750 000		15 750 000
Výstavba priemyselného parku	Telgárt					
Výbudovanie Domova dôchodcov	Telgárt	2007 2009	1 500 000	150 000		1 350 000
Rekonštrukcia vodovodu v Rómskej osade	Valkovňa	2007	12 000 000	600 000		11 400 000
Vokajšia a vnútorná omietka evanjelického domu	Valkovňa	2006	800 000	50 000		750 000
Rekonštrukcia ZŠ na Domov dôchodcov	Valkovňa	2008	15 000 000			15 000 000
Rekonštrukcia miestnych komunikácií, mostov a verejných priestranstiev	Valkovňa	2010	2 000 000			2 000 000
Rekonštrukcia prístavby kultúrneho domu na reštauračné zariadenie s ubytovňou	Valkovňa	2013	20 000 000			20 000 000
Výbudovanie ČOV a kanalizácie	Závadka nad Hronom	2007	120 000 000	6 000 000		114 000 000
Spracovanie Doplnku k územnému plánu obce	Závadka nad Hronom	2006	60 000	60 000		
Zmena vykurovania krytého bazéna	Závadka nad Hronom	2007	2 000 000	100 000		1 900 000

PROJEKT	REALIZÁTOR	ROK	NÁKLADY	KRYTIE		
				VLASTNÉ	SÚKROMNÉ	GRANTY
Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Závadka nad Hronom	2007	6 000 000	300 000		5 700 000
Vybudovanie umelého zasnežovania	Závadka nad Hronom	2009	6 500 000	325 000		6 125 000
Plynifikácia klubu dôchodcov	Závadka nad Hronom	2008	1 000 000	50 000		950 000
Oprava domu smútku	Závadka nad Hronom	2008	900 000	45 000		8 550 000
Rekonštrukcia Základnej školy	Závadka nad Hronom	2008	13 500 000	675 000		12 825 000
Rekonštrukcia Materskej školy	Závadka nad Hronom	2008	800 000	40 000		760 000
Plynifikácia zariadenia školského stravovania	Závadka nad Hronom	2007	500 000	25 000		475 000
Rekonštrukcia spoločenského domu	Závadka nad Hronom	2009	3 500 000	175 000		3 325 000
Výstavba sociálnych budov pri futbalovom ihrisku	Závadka nad Hronom	2010	2 500 000	125 000		2 275 000
Rekonštrukcia strelnice pod Kochlovcom	Závadka nad Hronom	2009	300 000	15 000		485 000
Rekonštrukcia kotolne na Paseke pre OH	Závadka nad Hronom	2007	4 000 000	200 000		3 800 000
Výstavba parkoviska pri krytej plavárni	Závadka nad Hronom	2008	700 000	35 000		665 000
Realizácia zberného dvora separovaného odpadu	Závadka nad Hronom	2008	3 000 000	150 000		2 850 000
Dokončenie priestorov živého múzea – drevenice a okolia	Závadka nad Hronom	2010	2 000 000	100 000		1 900 000
Výstavba chodníkov, miestnych komunikácií, zakrytie miestneho potoka, úprava obecných zelených plôch, rekonštrukcia mostov na Hrone, rekonštrukcia mostov na miestnom potoku	Závadka nad Hronom	2010	25 000 000	1 250 000		23 750 000
Vybudovanie sociálneho zariadenia a miestnosti pre hokejový oddiel pod Bučníkom	Závadka nad Hronom	2007	200 000	10 000		190 000
Výstavba sociálnych bytov pre rodiny a starších ľudí	Závadka nad Hronom	2010	10 000 000	500 000		9 500 000

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Výkup pozemkov pod lyžiarskym vlekom a futbalovým ihriskom	Závadka nad Hro- nom	2008	1 200 000	60 000	1 140 000
Rekonštrukcia autobusových zástaviek	Závadka nad Hro- nom	2008	400 000	20 000	380 000
Vybudovanie chodníkov k stanici prvej pomoci a k priemyselnej zóne	Závadka nad Hro- nom	2009	6 000 000	300 000	5 700 000
Vybudovanie vodovodu na ulici Osloboditeľov	Závadka nad Hro- nom	2010			
Vybudovanie garáže pre obecné vozidlo	Závadka nad Hro- nom	2010			
Rekonštrukcia autobusových zástavok	Závadka nad Hro- nom	2010			

KOMENTÁR K AKČNÉMU PLÁNU

Najdôležitejším faktorom akčného plánu je realita plnenia a jeho pravidelná kontrola a vyhodnocovanie, tak jednotlivými obcami, ako aj orgánmi mikroregiónu Horehron. Najzávažnejším problémom sa pritom javí doterajší systém „nespolupráce“ medzi jednotlivými členskými obcami mikroregiónu Horehron. V tejto fáze naďalej prevláda uprednostňovanie obecných záujmov nad záujmami vyššieho, aj keď dobrovoľného celku, akým je v tomto prípade mikroregionálne združenie. Ďalší rozvoj územia však závisí práve na prehĺbení spolupráce medzi jednotlivými obcami, využitie územia tvoreného extravilánmi obcí ako celku a komplexnou ponukou služieb hlavne na rozvoj cestovného ruchu, nakladania s odpadmi, či spoločného vytvorenia jednotného vizuálu mikroregiónu, vrátane projektu na úpravu obecných priestranstiev, autobusových zastávok a informačného systému.

Ak vychádzame zo zámerov vlády Slovenskej republiky, v rámci decentralizácie dôjde skôr, či neskôr k zlučovaniu obcí do väčších celkov, tak aby sa vytvorili územné (obecné) celky s počtom obyvateľov okolo 20 000. Na túto možnosť je potrebné, aby sa obce pripravili, pretože do značnej miery to rešpektuje stav v štátoch Európskej únie. V dôsledku toho je potrebné, aj keď s tým zúčastnené obce zatiaľ nepočítajú, aj so zlučovaním niektorých zariadení a vytváraním spoločných úradov v rámci mikroregiónu.

Rozvoj mikroregiónu nie je možný bez vyriešenia jeho základných problémov, ktoré vzhľadom na to, že ide o mikroregión v blízkosti národných parkov a chránených územných celkov, sú hlavne v oblasti životného prostredia. Vzhľadom na to je potrebné zvážiť, či je potrebné budovať priemyselné parky. Ak áno, je potrebné záujemcov o investovanie orientovať na výroby ekologicky neškodné a zamerané najmä na spracovanie surovín nachádzajúcich sa v mikroregióne – ide hlavne o drevnú surovinu. Všetky obce sa chcú zamerať na výstavbu kanalizačných systémov a čistiarní odpadových vôd, ako aj na plynulé zabezpečenie zásobovania vodou.

Veľmi závažným problémom sa v súvislosti s narastajúcou cenou energií stáva vykurovanie rodinných domov, ale aj verejných budov, súkromných výrobných a ubytovacích zariadení. V súčasnej dobe je badateľný prechod na vykurovanie tuhými palivami, čo však má negatívny vplyv na kvalitu ovzdušia a ide o dlhodobu neudržateľný stav. Politika Stredoslovenských ener-

getických závodov v poslednom období smeruje k znižovaniu cien elektrickej energie slúžiacej na akumulačné vykurovanie, čo by mohlo byť jedným z riešení, pravdaže, ak pôjde o dlhodobý trend. Taktiež je potrebné sústrediť sa na odstránenie dlhodobých ekologických záťaží – skládok odpadu, nelegálnych skládok odpadu a pod. Problém nakladania s odpadmi je preto potrebné riešiť komplexne, vrátane návrhu na vybudovanie modernej spaľovne odpadov.

Základným cieľom by mala byť premena mikroregiónu na priestor zdravého životného prostredia s ekologickým poľnohospodárstvom a s ponukou tradičných potravinárskych produktov. Týmto spôsobom bude možné vytvoriť podmienky na rozvoj cestovného ruchu zameraného na vidiecky turizmus, agroturistiku, zimné športy a rozšírenie ponuky pre letnú rekreáciu s dôrazom hlavne na aktívny oddych – rybolov, poľovníctvo, splavovanie Hrona, pešiu turistiku, cykloturistiku a hypoturistiku. Týmto smerom by malo byť zamerané aj ďalšie vzdelávanie obyvateľov mikroregiónu:

- ♦ Skvalitnenie služieb v oblasti cestovného ruchu,
- ♦ Prechod od intenzívneho k extenzívnemu poľnohospodárstvu,
- ♦ Obnovenie tradičných výrobných techník a postupov.

V týchto vzdelávacích aktivitách by sa mali ešte viac angažovať organizácie tretieho sektora, ale aj podnikateľské organizácie. Vytvorenie partnerstva samospráva – podnikatelia – tretí sektor je pre ďalší rozvoj mikroregiónu absolútnou nevyhnutnosťou.

Z tohto dôvodu je potrebné v najbližšej dobe sa zamyslieť na inštitucionálnou podobou takejto spolupráce. V oblasti cestovného ruchu, ktorá bude v budúcnosti kľúčovou by to malo byť Združenie cestovného ruchu mikroregiónu Horehron. Skúsenosti z činnosti takýchto združení na území Slovenska sú pozitívne a stačí aplikovať ich skúsenosti do praxe.

Poznámky:

¹ Milénium – Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15-20 rokov (december 2002), Stratégia podpory rastu zamestnanosti na základe reformy sociálneho systému a trhu práce; Konceptia agrárnej a potravinovej politiky do roku 2005 (2000), Konceptia lesníckej politiky do roku 2005 (2000), Konceptia vodohospodárskej politiky do roku 2005 (2000), Konceptia rozvoja vidieka v Slovenskej republike (1998), Konceptia usporiadania pozemkového vlastníctva v Slovenskej republike (1993), Národný program rozvoja cestovného ruchu v SR, Analýza vývoja malého a stredného podnikania a návrh na zmeny v systéme podpory malého a stredného podnikania, Konceptia tvorby regionálnej dopravnej politiky na úrovni krajov, so zvýraznením podpory rozvoja integrovaných dopravných systémov, Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (2001), Plán rozvoja vidieka (2004).

² Národný rozvojový plán, Operačný program Základná infraštruktúra a Programový doplnok k OP ZI, Sektorový operačný program Ľudské zdroje a Programový doplnok k SOP ĽZ, Sektorový operačný program Priemysel a služby a Programový doplnok k SOP PaS, Sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka a Programový doplnok k SOP PaRV, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja.

³ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja.

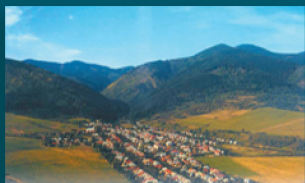
⁴ Správa o priebehu a výsledkoch spracovania dokumentu Regionalizácia cestovného ruchu v SR

⁵ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja BBSK

⁶ Návrh na pristúpenie SR k Dohovoru o ochrane nehmotného kultúrneho dedičstva, www.mksr.sk

⁷ Opatrenia na realizáciu ochrany kultúrneho dedičstva Slovenskej republiky. www.mksr.sk

⁸ Stratégia štátnej kultúrnej politiky, www.mksr.sk

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

BACÚCH

NA ROKY 2007-2013

S VÝHLADOM DO ROKU 2015

ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

- SCHVÁLENÁ UZNESENÍM – Č. 87/2006 OBECNÝM ZASTUPITELSTVOM 28.11.06

Rozvojová stratégia bola spracovaná v návaznosti na výsledky komplexných analýz v rámci sociálnych a ekonomických východísk a na SWOT analýzu hlavných záujmových oblastí so zameraním na zmiernenie dopadu identifikovaných disparít prostredníctvom určených faktorov rozvoja s cieľom dosiahnuť vyváženú programovú štruktúru pre jej realizáciu.

Ciele a priority

Globálny cieľ, špecifické ciele, priority, hlavné oblasti smerovania podpory

Globálny cieľ:

Zabezpečiť ďalší rozvoj obce v rámci mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a zvýšenie ich prosperity prostredníctvom stratégie rozvoja obsiahnutej v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

Všeobecný cieľ č.1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradíciách a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu.

Špecifický cieľ č. 1/1

Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Odôvodnenie – Dôležitým predpokladom ďalšieho rozvoja obce v rámci mikroregiónu Horehron je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti v dosahu obce. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie mikroregiónu v porovnaní s inými oblasťami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj mikroregiónu v rámci určených priorít k stabilizácii pracovných síl a živnostníkov v produktívnom veku.

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Skvalitnenie životného prostredia
5. Zvýšenie dostupnosti vlastnej produkcie na medzinárodné trhy
6. Zvýšenie kúpyschopnosti obyvateľstva

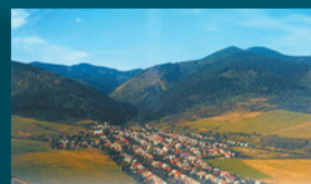
Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcích miestnych obyvateľov
- c) Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií
- d) Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely
- e) Podpora rodinného a individuálneho podnikania
- f) Realizácia opatrení na zabezpečenie alternatívneho zamestnania na vidieku

Špecifický cieľ č. 1/2

Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby v obci

Odôvodnenie – Súčasná konkurencieschopnosť poľnohospodárskych subjektov je na veľmi nízkej úrovni a v území pôsobí menšie množstvo podnikateľských subjektov v oblasti poľnohospodárstva. Obhospodarovanie pôdy zabezpečujú aj samostatne hospodáriaci roľníci. Poľnohospodárstvo pred transformáciou ekonomiky patrilo medzi nosné odvetvia v obciach mikroregiónu Horehron, preto i v súčasnosti môže byť využité pri revitalizácii a rozvoji obce.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Potrebné je podporovať diverzifikáciu, zameranú na poznávací turizmus a agroturistiku v obci, obzvlášť ak sú na ich rozvoj predpoklady. V náväznosti na ochranu životného prostredia, chránený národný park v území je nevyhnutné podporovať a rozvíjať ekologizáciu produkcie a zavádzanie moderných technológií v obci

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Diverzifikácia poľnohospodárskej výroby a podpora nepoľnohospodárskych činností
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Využitie vysokého podielu kvalifikovaných pracovných síl
5. Rozvoj ekopoľnohospodárstva a ochrana životného prostredia
6. Zníženie negatívnych ekologických dopadov poľnohospodárskej výroby

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania v oblasti poľnohospodárstva
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje s vlastnými kapacitami alebo nehnuteľnosťami pre poľnohospodársku výrobu
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia pri poľnohospodárskej produkcii
- d) Zvýšenie tempa modernizácie poľnohospodárstva skvalitnením jeho financovania

Špecifický cieľ č. 1/3

Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Odôvodnenie – Súčasná zložitá situácia predovšetkým v hospodárskej a sociálnej oblasti si vyžaduje efektívnejšie využívať ľudské, materiálne a technické zdroje na zlepšenie situácie v oblasti služieb s priamym dopadom na zvyšovanie zamestnanosti. Zároveň je potrebné zlepšiť postupy pri spracovaní a využití dreva a zefektívnenie činnosti v lesnom hospodárstve.

Vplyv na disparity

1. zníženie nezamestnanosti
2. rozvoj cestovného ruchu
3. zlepšenie kvality životného prostredia
4. zachovanie remeselných tradícií
5. zníženie vplyvu pôdnej a vodnej erózie

Opatrenia

- a) Podpora remeselnej výroby s využitím miestnych zdrojov materiálov a surovín (drevo, stavebné suroviny)
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov pri zavádzaní nových technológií a inovácií na zvyšovanie pridanej hodnoty a diverzifikácie v lesnom hospodárstve
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovaní dreva a biomasy

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.1 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Bude kvalitnejšie zabezpečená ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Všeobecný cieľ č. 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2/1

Rozvoj občianskej vybavenosti obce, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Odôvodnenie – V záujme skvalitnenia cestovného ruchu v mikroregióne je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúrno-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia

Vplyv na disparity

1. Ďalší rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie ochrany životného prostredia
3. Zlepšenie stavu historických hodnôt a obnova historických tradícií
4. Zvýšenie dostupnosti zariadení pre cestovný ruch
5. Budovanie infraštruktúry pre cestovný ruch

Opatrenia

- a) Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov
- b) Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch

Špecifický cieľ č. 2/2

Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Odôvodnenie – Harmonizácia chránených území je nevyhnutnosťou z hľadiska rozvoja obce a celého mikroregiónu. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia

Vplyv na disparity

1. Starostlivosť o Národnú prírodnú rezerváciu Fabova hoľa a maloplošné chránené oblasti
2. Vypracovanie akčného plánu rozvoja cestovného ruchu v regióne
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu
- b) Podpora vyrábaných produktov v mikroregióne
- c) Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb

Špecifický cieľ č. 2/3

Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu obce na rozvoji cestovného ruchu

Odôvodnenie – V mikroregióne sa nachádza viacero chránených území. vyznačuje sa rozsiahlym kultúrno-historickým bohatstvom. Zvýšenie atraktívnosti územia sa dá dosiahnuť hlavne komplexným rozvojom služieb pre zvýšenie návštevnosti obce.

Vplyv na disparity

1. Rozvoj kultúrneho cestovného ruchu
2. Zlepšenie prezentácie a propagácie ponúkaných služieb
3. Zvýšenie kvality poskytovaných služieb s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia
4. Zníženie nezamestnanosti
5. Skvalitnenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na uchovanie vzácných druhov fauny a flóry v katastri obce
- b) Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky
- c) Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 2 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Špecifický cieľ č. 3/1

Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľstvo a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia i zdravia občanov a a využívania obnoviteľných zdrojov energie

Odôvodnenie – Stávajúca technická vybavenosť v obci a mikroregiónne predovšetkým v oblasti zásobovania nezávadnou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami a mikroregiónmi. V rámci obce je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia - najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné vybudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru obce

Vplyv na disparity

1. Rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie úrovne bývania
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Skvalitnenie odpadového hospodárstva
5. Zlepšenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v mikroregiónne
- b) Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd
- c) Podpora zavádzania nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a separovaného zberu odpadu.

Doplniť bod d) s textom podpora zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie (slnko, voda, vietor, biomasa).

Špecifický cieľ č. 3/2

Podpora obnovy a rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít v obci

Odôvodnenie – Z dôvodu postupného zvyšovania kvality života pre obyvateľov je nutné systematicky udržiavať a zveľaďovať centrum obce a významné lokality v jej okolí. Pre zlepšenie využitia voľného času obyvateľov s hlavným zreteľom na výchovu mládeže je potrebné vytvoriť a obnoviť kultúrne centrá najmä budovy a priestory využívané na kultúrne a športové účely.

Vplyv na disparity

1. Zlepšenie využitia voľného času
2. Rozvoj centier kultúry a športu
3. Zvýšenie kvality života občanov
4. Podpora cestovného ruchu
5. Skvalitnenie a ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Realizácia zámerov obnovy centra obce a rozvoj iných dôležitých častí obce
- b) Modernizácia škôl a zdravotníckych zariadení, budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
- c) Podpora budovania verejných priestranstiev, obecných parkov a detských ihrísk

Špecifický cieľ č. 3/3

Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Odôvodnenie – Komunikačné väzby vytvárajú v súčasnosti jeden z hlavných predpokladov rozvoja. Komunikačná dostupnosť obce zlepšuje podmienky pre vytváranie nových pracovných príležitostí. V najväčšej miere si v súčasnosti vyžadujú obnovu z pohľadu obcí a mikroregiónu miestne komunikácie

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Skvalitnenie života obyvateľov
3. Zvýšenie bezpečnosti na komunikáciách

Opatrenia

- a) Podiel obce na budovaní a skvalitnení regionálnych a nadregionálnych komunikačných sietí
- b) Podpora budovania a skvalitnenia miestnych komunikácií
- c) Podpora skvalitnenia a modernizácie autobusových a železničných zastávok

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 3 prostredníctvom špecifických cieľov

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry v obci
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Všeobecný cieľ č. 4

Ďalší rozvoj mikroregiónu prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4/1

Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Odôvodnenie – Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zvýšenie životnej úrovne
4. Skvalitnenie života občanov

Špecifický cieľ č. 4/2

Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky v regióne

Odôvodnenie – Nedostatočné využívanie informačných technológií v podnikateľskej sfére a u obyvateľstva

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zlepšenie prístupu k informáciám a skvalitnenie komunikácie
4. Zavádzanie nových progresívnych technológií

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.4 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Realizáciou uvedených cieľov dôjde k zlepšeniu podmienok pre život obyvateľov v obci. Zlepší sa sociálna situácia mladých rodín a problémových skupín obyvateľstva. Dôjde k zvýšeniu životnej úrovne u aktívneho obyvateľstva. Zvýši sa príťažlivosť obce pre rozvoj cestovného ruchu.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPATRENIA A AKTIVITY

Opatrenia (súhrn aktivít), aktivity (napomáhanie realizácií priorít)

Všeobecný cieľ 1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu

Priorita 1 Zníženie nezamestnanosti a zvyšovanie kvalifikácie pracovnej sily

Základným predpokladom ďalšieho rozvoja obce je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie v porovnaní s inými obcami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj danej oblasti.

Základné opatrenia

Opatrenie 1.1 Podpora aktivizácie nezamestnaných

Kľúčový cieľ Realizovať opatrenia proti zvyšovaniu počtu dlhodobo nezamestnaných, Podpora podnikateľov vytvárajúcich nové pracovné miesta

Opatrenie 1.2 Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek obce a regiónu

Kľúčový cieľ Rekvalifikačné kurzy realizovať v súčinnosti s potrebami trhu

Opatrenie 1.3 Rozvoj ekopoľnohospodárstva k zníženiu záťaže životného prostredia

Kľúčový cieľ Podpora biodiverzifikácie na v rámci obce

Ostatné opatrenia

Opatrenie 1.4 Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce

Kľúčový cieľ Pôsobiť na rozšírenie ponuky práce vrátane zahraničia

Opatrenie 1.5 Podpora stabilizácie pracovnej sily

Kľúčový cieľ Znižovanie počtu sezónnych pracovníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území obce
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Zabezpečí sa ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Aktivity	<p>Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb.</p> <p>Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcich miestnych obyvateľov.</p> <p>Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií.</p> <p>Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely</p> <p>Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovávaní dreva</p>
-----------------	---

Všeobecný cieľ 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre zvýšenie rozvoja cestovného ruchu

Priorita 2 Ochrana historických a prírodných hodnôt, aktivizácia potenciálu cestovného ruchu

V záujme skvalitnenia cestovného ruchu je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúro-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia domácim aj zahraničným návštevníkom.

V obci sa nachádzajú chránené územia, prírodné rezervácie, ktoré sú vzácnym prírodným a kultúrnym dedičstvom. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia.

Základné opatrenia

- Opatrenie 2.1 Ochrana a starostlivosť o kultúrne, historické, prírodné a technické pamiatky a využitie pamiatok v cestovnom ruchu pri zachovaní ich hodnoty
 Kľúčový cieľ Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt
- Opatrenie 2.2 Podpora partnerstiev v oblasti cestovného ruchu na území obce, v širšom regióne a na medzinárodnej úrovni
 Kľúčový cieľ Pokračovať v rozvíjaní spolupráce medzi obcami a cezhraničnej spolupráce
- Opatrenie 2.3 Podpora vytvorenia komplexnej ponuky produktov a služieb v cestovnom ruchu pre rôzne cieľové skupiny, vrátane ponuky služieb vyššieho štandardu
 Kľúčový cieľ Trvale skvalitňovať ponuku služieb

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 2.4 Rozvoj aktívneho cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť v obci
- Opatrenie 2.5 Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zlepšiť spoluprácu v obci k zvýšeniu podielu cestovného ruchu na budúcom rozvoji
- Opatrenie 2.6 Propagácia obce - cielená a intenzívna
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť zvlášť významných prírodných hodnôt, kultúrnych a historických pamiatok
- Opatrenie 2.7 Podpora vybudovania nových a dobudovania existujúcich športovo rekreačných zariadení a stredísk cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na budovanie všesportového areálu v obci
- Opatrenie 2.8 Prispôsobenie siete služieb reálnym potrebám občanov
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na služby sociálne, zdravotné, vzdelávacie, kultúrne, športové a turistické

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu a cezhraničnej spolupráce

Aktivity	Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu Podpora vyrábaných produktov v obci Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb Podpora aktivít na uchovanie vzácných druhov fauny a flóry v území Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov
-----------------	---

Všeobecný cieľ 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Priorita 3 Rozvoj občianskej, dopravnej a enviromentálnej infraštruktúry

Súčasná technická vybavenosť obce predovšetkým v oblasti zásobovania preverenou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami. V obci je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia-najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné dobudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru v obci

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Základné opatrenia

- Opatrenie 3.1 Rozvoj občianskej vybavenosti
Kľúčový cieľ Zamerať sa na dostatok a rovnomerné rozmiestnenie služieb
- Opatrenie 3.2 Rozvoj bytovej výstavby
Kľúčový cieľ Podporovať výstavbu a modernizáciu bytov, výstavbu sociálnych bytov, znižovanie energetickej náročnosti budov a bytov
- Opatrenie 3.3 Rozvoj technickej infraštruktúry
Kľúčový cieľ Vybudovanie kanalizácie a ČOV. Rozšíriť, modernizovať a rekonštruovať inžinierske siete

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 3.4 Rozvoj školskej infraštruktúry
Kľúčový cieľ Modernizovať školské budovy a technické vybavenie
- Opatrenie 3.5 Rozvoj sociálnej infraštruktúry
Kľúčový cieľ Zamerať sa na poradenstvo a krízové centrum pre ľudí v sociálnej a hmotnej núdzi, materské centrá, penzióny pre dôchodcov
- Opatrenie 3.6 Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít
Kľúčový cieľ Podporovať kultúrne a športové organizácie, centrá voľného času, zvyšovať kultúrne povedomie a športovej aktivity občanov, obnovovať športoviská a ihriská
- Opatrenie 3.7 Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí
Kľúčový cieľ Dosiahnuť systematické skvalitňovanie komunikácií a inžinierskych sietí
- Opatrenie 3.8 Optimálne využívanie prírodných zdrojov na princípoch trvalo udržateľného rozvoja
Kľúčový cieľ Zabezpečiť rozvoj predovšetkým z domácich prírodných zdrojov
- Opatrenie 3.9 Rozšírenie využívania obnoviteľných prírodných zdrojov
Kľúčový cieľ Dôraz na využitie biodiverzifikácie poľnohospodárstva
- Opatrenie 3.10 Podpora efektívneho separovaného zberu odpadu
Kľúčový cieľ Znížiť množstvo produkovaného odpadu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorit a opatrení

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry obcí
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Zvýšenie kvality dopravnej infraštruktúry a zabezpečenie jej údržby
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Aktivity	<p>Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v obci a mikroregióne.</p> <p>Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd.</p> <p>Podpora zavádzania separovaného odpadu, nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a využívanie obnoviteľných zdrojov energie.</p> <p>Podpora obnovy centra obce a rozvoj jej ďalších dôležitých častí</p> <p>Modernizácia škôl a budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely</p>
-----------------	---

Všeobecný cieľ 4

Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania spôsobuje nedostatočné využívanie vnútorného potenciálu pre rozvoj obce

Priorita 4 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov zameranej na dosiahnutie konkurencieschopnosti a flexibility na trhu práce

Základné opatrenia

- Opatrenie 4.1 Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb
Kľúčový cieľ Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Opatrenie 4.2 Podpora informatizácie domácností

Kľúčový cieľ Zvýšiť dostupnosť informácií pre občanov a zjednodušiť komunikáciu s úradmi

Opatrenie 4.3 Zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo

Kľúčový cieľ Zvýšenie vdelanostnej úrovne občanov zameranej na potreby trhu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

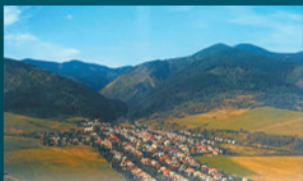
- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Aktivita

Rozširovanie možností vzdelávania pre potreby trhu
Prísun nových technológií pre rozvoj obcí v daných podmienkach
Systematická podpora informatizácie domácností a podnikateľských subjektov
Podpora zvyšovania konkurencieschopnosti domácich podnikateľov a živnostníkov

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPIS ROZVOJOVEJ STRATÉGIE

Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Cieľom rozvojovej stratégie realizovanej predstaviteľmi obce je zabezpečiť ďalší jej rozvoj užšou spoluprácou 9 partnerských obcí združených do mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a ich prosperity prostredníctvom aktivít obsiahnutých v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce v rámci mikroregiónu identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Všeobecný cieľ 1 – Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľov obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 1.1 – Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Opatrenia	Plánované aktivity	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora aktivizácie nezamestnaných.	Rozvoj aktivačných prác, príprava stimulačných opatrení					

Špecifický cieľ č. 1.2 – Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby

Rozvoj ekologizácie poľnohospodárstva k zlepšeniu kvality ŽP	Podpora poľnohospodárskych činností nezaťažujúcich životné prostredie					
--	---	--	--	--	--	--

Špecifický cieľ č. 1.3 – Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Vytváranie pracovných miest v lesnom hospodárstve	Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek zamestnávateľov					
---	---	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ č. 2 – Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2.1 – Rozvoj občianskej vybavenosti v obci, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Starostlivosť o kultúrne, historické a prírodné pamiatky	Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt Spracovanie plánu údržby pamiatok					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

Špecifický cieľ č. 2.2 – Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Starostlivosť o chránené krajinné oblasti	Zosúladienie ochrany prírodných rezervácií s rozvojom cestovného ruchu					
Podpora záujmu o turistické podujatia	Rozširovanie počtu turistických trás a naučných chodníkov					
Rozširovanie ponuky služieb vyššieho štandardu	Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu.					

Špecifický cieľ č. 2.3 – Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu mikroregiónu na rozvoji cestovného ruchu

Zvýšenie atraktívnosti územia	Propagácia obce k zvýšeniu CR					
Rozvoj aktívneho zahraničného CR	Zvýšenie návštevnosti obce rozširovaním služieb pre cestovný ruch a turizmus					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3 – Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obcí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 3.1 – Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľov obce a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia a zdravia občanov

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Rozvoj občianskej vybavenosti	Podpora rozvoja služieb pre obyvateľstvo k skvalitňovaniu bývania					
Rozvoj technickej infraštruktúry	Budovanie inžinierskych sietí, Vodovodu a ČOV					

Špecifický cieľ č. 3.2 – Podpora obnovy rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít

Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít.	Podpora kultúrnych a športových aktivít a ich technického vybavenia					
Rozvoj bytovej výstavby	Podpora výstavby sociálnych bytov					

Špecifický cieľ č. 3.3 – Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Rozvoj technickej infraštruktúry	Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí, budovanie nových komunikácií a obnoviteľných zdrojov energie					
----------------------------------	---	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ 4 – Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

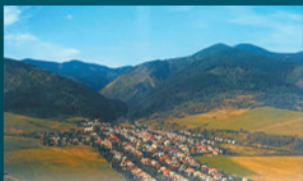
Špecifický cieľ č. 4.1 – Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb v obci prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Opatrenie		Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora celoživotného vzdelávania	Organizovanie rekvalifikačných kurzov, kurzov cudzích jazykov, práce s PC, podpor miestneho a regionálneho školstva					
Špecifický cieľ 4.2 – Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky						
Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce	Budovanie informačných centier v obci, zjednotenie komunikácie občanov s inštitúciami					

Špecifikácia finančnej náročnosti a merateľných ukazovateľov bude vyjadrená po pridelení finančných prostriedkov z jednotlivých fondov na konkrétne opatrenia a plánované aktivity.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

AKČNÝ PLÁN A FINANČNÉ TABUĽKY

PROJEKT	REALIZÁTOR	ROK	NÁKLADY	KRYTIE		
				VLASTNÉ	SÚKROMNÉ	GRANTY
Výstavba ČOV a kanalizácie	Bacúch	2008	50 000 000	2 000 000		48 000 000
Rekonštrukcia stávajúcej vodovodnej siete	Bacúch	2008	18 000 000			
Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Bacúch	2011	22 000 000	2 000 000		20 000 000
Dostavba prístavby základnej školy pre ubytovacie kapacity	Bacúch	2010	8 000 000	300 000		7 700 000
Revitalizácia centra obce	Bacúch	2012	5 000 000	200 000		
Rekonštrukcia futbalového ihriska	Bacúch	2014	2 800 000	200 000		2 600 000
Výbudovanie rybníka	Bacúch	2014	12 000 000	1 000 000		11 000 000
Výbudovanie telocvične a tenisových kurtov	Bacúch	2014	35 000 000			

MIKROREGIÓN
HOREHRON

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

BRAVÄCOVO

NA ROKY 2007-2013

S VÝHLADOM DO ROKU 2015

ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Rozvojová stratégia bola spracovaná v náväznosti na výsledky komplexných analýz v rámci sociálnych a ekonomických východísk a na SWOT analýzu hlavných záujmových oblastí so zameraním na zmiernenie dopadu identifikovaných disparít prostredníctvom určených faktorov rozvoja s cieľom dosiahnuť vyváženú programovú štruktúru pre jej realizáciu.

Ciele a priority

Globálny cieľ, špecifické ciele, priority, hlavné oblasti smerovania podpory

Globálny cieľ:

Zabezpečiť ďalší rozvoj obce v rámci mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a zvýšenie ich prosperity prostredníctvom stratégie rozvoja obsiahnutej v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

Všeobecný cieľ č.1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu.

Špecifický cieľ č. 1/1

Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Odôvodnenie – Dôležitým predpokladom ďalšieho rozvoja obce v rámci mikroregiónu Horehron je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti v dosahu obce. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie mikroregiónu v porovnaní s inými oblasťami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj mikroregiónu v rámci určených priorít k stabilizácii pracovných síl a živnostníkov v produktívnom veku.

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Skvalitnenie životného prostredia
5. Zvýšenie dostupnosti vlastnej produkcie na medzinárodné trhy
6. Zvýšenie kúpyschopnosti obyvateľstva

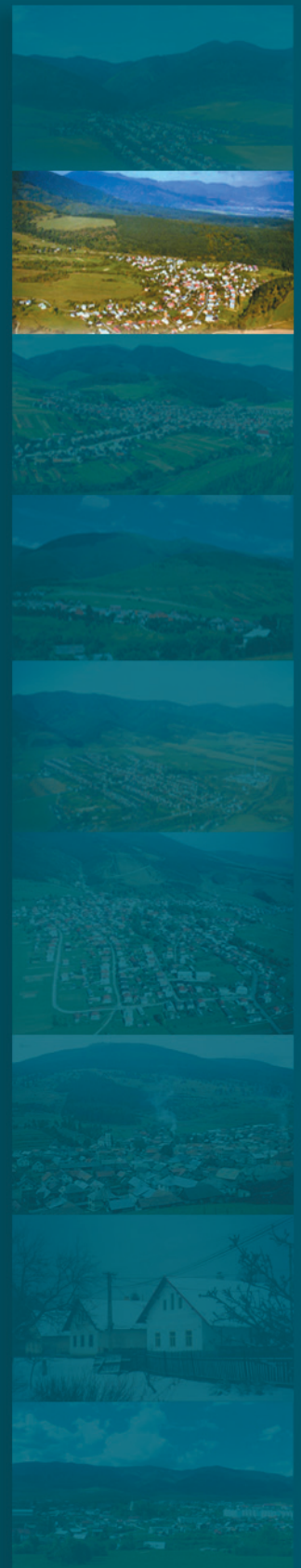
Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcích miestnych obyvateľov
- c) Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií
- d) Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely
- e) Podpora rodinného a individuálneho podnikania
- f) Realizácia opatrení na zabezpečenie alternatívneho zamestnania na vidieku

Špecifický cieľ č. 1/2

Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby v obci

Odôvodnenie – Súčasná konkurencieschopnosť poľnohospodárskych subjektov je na veľmi nízkej úrovni a v území pôsobí menšie množstvo podnikateľských subjektov v oblasti poľnohospodárstva. Obhospodarovanie pôdy zabezpečujú aj samostatne hospodáriaci roľníci. Poľnohospodárstvo pred transformáciou ekonomiky patrilo medzi nosné odvetvia v obciach mikroregiónu Horehron, preto i v súčasnosti môže byť využité pri revitalizácii a rozvoji obce. Potrebné je podporovať diverzifikáciu, zameranú na poznávací turizmus a agroturistiku v ob-

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

ci, obzvlášť ak sú na ich rozvoj predpoklady. V náväznosti na ochranu životného prostredia, chránený národný park v území je nevyhnutné podporovať a rozvíjať ekologizáciu produkcie a zavádzanie moderných technológií v obci

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Diverzifikácia poľnohospodárskej výroby a podpora nepoľnohospodárskych činností
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Využitie vysokého podielu kvalifikovaných pracovných síl
5. Rozvoj ekopoľnohospodárstva a ochrana životného prostredia
6. Zníženie negatívnych ekologických dopadov poľnohospodárskej výroby

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania v oblasti poľnohospodárstva
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje s vlastnými kapacitami alebo nehnuteľnosťami pre poľnohospodársku výrobu
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia pri poľnohospodárskej produkcii
- d) Zvýšenie tempa modernizácie poľnohospodárstva skvalitnením jeho financovania

Špecifický cieľ č. 1/3

Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Odôvodnenie – Súčasná zložitá situácia predovšetkým v hospodárskej a sociálnej oblasti si vyžaduje efektívnejšie využívať ľudské, materiálne a technické zdroje na zlepšenie situácie v oblasti služieb s priamym dopadom na zvyšovanie zamestnanosti. Zároveň je potrebné zlepšiť postupy pri spracovaní a využití dreva a zefektívnenie činnosti v lesnom hospodárstve.

Vplyv na disparity

1. zníženie nezamestnanosti
2. rozvoj cestovného ruchu
3. zlepšenie kvality životného prostredia
4. zachovanie remeselných tradícií
5. zníženie vplyvu pôdnej a vodnej erózie

Opatrenia

- a) Podpora remeselnej výroby s využitím miestnych zdrojov materiálov a surovín (drevo, stavebné suroviny)
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov pri zavádzaní nových technológií a inovácií na zvyšovanie pridanej hodnoty a diverzifikácie v lesnom hospodárstve
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovaní dreva a biomasy

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.1 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Bude kvalitnejšie zabezpečená ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Všeobecný cieľ č. 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2/1

Rozvoj občianskej vybavenosti obce, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Odôvodnenie – V záujme skvalitnenia cestovného ruchu v mikroregióne je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúrno-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia

Vplyv na disparity

1. Ďalší rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie ochrany životného prostredia
3. Zlepšenie stavu historických hodnôt a obnova historických tradícií
4. Zvýšenie dostupnosti zariadení pre cestovný ruch
5. Budovanie infraštruktúry pre cestovný ruch

Opatrenia

- a) Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov
- b) Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch

Špecifický cieľ č. 2/2

Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Odôvodnenie – Harmonizácia chránených území je nevyhnutnosťou z hľadiska rozvoja obce a celého mikroregiónu. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia

Vplyv na disparity

1. Starostlivosť o Národnú prírodnú rezerváciu Fabova hoľa a maloplošné chránené oblasti
2. Vypracovanie akčného plánu rozvoja cestovného ruchu v regióne
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu
- b) Podpora vyrábaných produktov v mikroregióne
- c) Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb

Špecifický cieľ č. 2/3

Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu obce na rozvoji cestovného ruchu

Odôvodnenie – V mikroregióne sa nachádza viacero chránených území. vyznačuje sa rozsiahlym kultúrno-historickým bohatstvom. Zvýšenie atraktívnosti územia sa dá dosiahnuť hlavne komplexným rozvojom služieb pre zvýšenie návštevnosti obce.

Vplyv na disparity

1. Rozvoj kultúrneho cestovného ruchu
2. Zlepšenie prezentácie a propagácie ponúkaných služieb
3. Zvýšenie kvality poskytovaných služieb s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia
4. Zníženie nezamestnanosti
5. Skvalitnenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na uchovanie vzácných druhov fauny a flóry v katastri obce
- b) Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky
- c) Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 2 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Špecifický cieľ č. 3/1

Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľstvo a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia i zdravia občanov a a využívania obnoviteľných zdrojov energie

Odôvodnenie – Stávajúca technická vybavenosť v obci a mikroregióne predovšetkým v oblasti zásobovania nezávadnou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami a mikroregiónmi. V rámci obce je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia - najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné vybudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru obce

Vplyv na disparity

1. Rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie úrovne bývania
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Skvalitnenie odpadového hospodárstva
5. Zlepšenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v mikroregióne
- b) Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd
- c) Podpora zavádzania nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a separovaného zberu odpadu.

Doplniť bod d) s textom podpora zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie (slnko, voda, vietor, biomasa).

Špecifický cieľ č. 3/2

Podpora obnovy a rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít v obci

Odôvodnenie – Z dôvodu postupného zvyšovania kvality života pre obyvateľov je nutné systematicky udržiavať a zveľaďovať centrum obce a významné lokality v jej okolí. Pre zlepšenie využitia voľného času obyvateľov s hlavným zreteľom na výchovu mládeže je potrebné vytvoriť a obnoviť kultúrne centrá najmä budovy a priestory využívané na kultúrne a športové účely.

Vplyv na disparity

1. Zlepšenie využitia voľného času
2. Rozvoj centier kultúry a športu
3. Zvýšenie kvality života občanov
4. Podpora cestovného ruchu
5. Skvalitnenie a ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Realizácia zámerov obnovy centra obce a rozvoj iných dôležitých častí obce
- b) Modernizácia škôl a zdravotníckych zariadení, budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
- c) Podpora budovania verejných priestranstiev, obecných parkov a detských ihrísk

Špecifický cieľ č. 3/3

Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Odôvodnenie – Komunikačné väzby vytvárajú v súčasnosti jeden z hlavných predpokladov rozvoja. Komunikačná dostupnosť obce zlepšuje podmienky pre vytváranie nových pracovných príležitostí. V najväčšej miere si v súčasnosti vyžadujú obnovu z pohľadu obcí a mikroregiónu miestne komunikácie

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Skvalitnenie života obyvateľov
3. Zvýšenie bezpečnosti na komunikáciách

Opatrenia

- a) Podiel obce na budovaní a skvalitnení regionálnych a nadregionálnych komunikačných sietí
- b) Podpora budovania a skvalitnenia miestnych komunikácií
- c) Podpora skvalitnenia a modernizácie autobusových a železničných zastávok

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 3 prostredníctvom špecifických cieľov

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry v obci
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Všeobecný cieľ č. 4

Ďalší rozvoj mikroregiónu prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4/1

Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Odôvodnenie – Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zvýšenie životnej úrovne
4. Skvalitnenie života občanov

Špecifický cieľ č. 4/2

Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky v regióne

Odôvodnenie – Nedostatočné využívanie informačných technológií v podnikateľskej sfére a u obyvateľstva

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zlepšenie prístupu k informáciám a skvalitnenie komunikácie
4. Zavádzanie nových progresívnych technológií

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.4 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Realizáciou uvedených cieľov dôjde k zlepšeniu podmienok pre život obyvateľov v obci. Zlepší sa sociálna situácia mladých rodín a problémových skupín obyvateľstva. Dôjde k zvýšeniu životnej úrovne u aktívneho obyvateľstva. Zvýši sa príťažlivosť obce pre rozvoj cestovného ruchu.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPATRENIA A AKTIVITY

Opatrenia (súhrn aktivít), aktivity (napomáhanie realizácií priorít)

Všeobecný cieľ 1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradíciách jednotlivých oblastí mikroregiónu

Priorita 1 Zníženie nezamestnanosti a zvyšovanie kvalifikácie pracovnej sily

Základným predpokladom ďalšieho rozvoja obce je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie v porovnaní s inými obcami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj danej oblasti.

Základné opatrenia

Opatrenie 1.1 Podpora aktivizácie nezamestnaných

Kľúčový cieľ Realizovať opatrenia proti zvyšovaniu počtu dlhodobo nezamestnaných, Podpora podnikateľov vytvárajúcich nové pracovné miesta

Opatrenie 1.2 Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek obce a regiónu

Kľúčový cieľ Rekvalifikačné kurzy realizovať v súčinnosti s potrebami trhu

Opatrenie 1.3 Rozvoj ekopoľnohospodárstva k zníženiu záťaže životného prostredia

Kľúčový cieľ Podpora biodiverzifikácie na v rámci obce

Ostatné opatrenia

Opatrenie 1.4 Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce

Kľúčový cieľ Pôsobiť na rozšírenie ponuky práce vrátane zahraničia

Opatrenie 1.5 Podpora stabilizácie pracovnej sily

Kľúčový cieľ Znižovanie počtu sezónnych pracovníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území obce
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Zabezpečí sa ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Aktivity	Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb. Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcich miestnych obyvateľov. Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií. Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovávaní dreva
-----------------	--

Všeobecný cieľ 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre zvýšenie rozvoja cestovného ruchu

Priorita 2 Ochrana historických a prírodných hodnôt, aktivizácia potenciálu cestovného ruchu

V záujme skvalitnenia cestovného ruchu je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúro-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia domácim aj zahraničným návštevníkom.

V obci sa nachádzajú chránené územia, prírodné rezervácie, ktoré sú vzácnym prírodným a kultúrnym dedičstvom. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia.

Základné opatrenia

- Opatrenie 2.1 Ochrana a starostlivosť o kultúrne, historické, prírodné a technické pamiatky a využitie pamiatok v cestovnom ruchu pri zachovaní ich hodnoty
 Kľúčový cieľ Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt
- Opatrenie 2.2 Podpora partnerstiev v oblasti cestovného ruchu na území obce, v širšom regióne a na medzinárodnej úrovni
 Kľúčový cieľ Pokračovať v rozvíjaní spolupráce medzi obcami a cezhraničnej spolupráce
- Opatrenie 2.3 Podpora vytvorenia komplexnej ponuky produktov a služieb v cestovnom ruchu pre rôzne cieľové skupiny, vrátane ponuky služieb vyššieho štandardu
 Kľúčový cieľ Trvale skvalitňovať ponuku služieb

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 2.4 Rozvoj aktívneho cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť v obci
- Opatrenie 2.5 Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zlepšiť spoluprácu v obci k zvýšeniu podielu cestovného ruchu na budúcom rozvoji
- Opatrenie 2.6 Propagácia obce - cielená a intenzívna
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť zvlášť významných prírodných hodnôt, kultúrnych a historických pamiatok
- Opatrenie 2.7 Podpora vybudovania nových a dobudovania existujúcich športovo rekreačných zariadení a stredísk cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na budovanie všesportového areálu v obci
- Opatrenie 2.8 Prispôsobenie siete služieb reálnym potrebám občanov
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na služby sociálne, zdravotné, vzdelávacie, kultúrne, športové a turistické

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu a cezhraničnej spolupráce

Aktivity	Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu Podpora vyrábaných produktov v obci Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb Podpora aktivít na uchovanie vzácných druhov fauny a flóry v území Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov
-----------------	---

Všeobecný cieľ 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Priorita 3 Rozvoj občianskej, dopravnej a enviromentálnej infraštruktúry

Súčasná technická vybavenosť obce predovšetkým v oblasti zásobovania preverenou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami. V obci je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia-najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné dobudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru v obci

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Základné opatrenia

- Opatrenie 3.1 Rozvoj občianskej vybavenosti
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na dostatok a rovnomerné rozmiestnenie služieb
- Opatrenie 3.2 Rozvoj bytovej výstavby
 Kľúčový cieľ Podporovať výstavbu a modernizáciu bytov, výstavbu sociálnych bytov, znižovanie energetickej náročnosti budov a bytov
- Opatrenie 3.3 Rozvoj technickej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Vybudovanie kanalizácie a ČOV. Rozšíriť, modernizovať a rekonštruovať inžinierske siete

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 3.4 Rozvoj školskej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Modernizovať školské budovy a technické vybavenie
- Opatrenie 3.5 Rozvoj sociálnej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na poradenstvo a krízové centrum pre ľudí v sociálnej a hmotnej núdzi, materské centrá, penzióny pre dôchodcov
- Opatrenie 3.6 Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít
 Kľúčový cieľ Podporovať kultúrne a športové organizácie, centrá voľného času, zvyšovať kultúrne povedomie a športovej aktivity občanov, obnovovať športoviská a ihriská
- Opatrenie 3.7 Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí
 Kľúčový cieľ Dosiahnuť systematické skvalitňovanie komunikácií a inžinierskych sietí
- Opatrenie 3.8 Optimálne využívanie prírodných zdrojov na princípoch trvalo udržateľného rozvoja
 Kľúčový cieľ Zabezpečiť rozvoj predovšetkým z domácich prírodných zdrojov
- Opatrenie 3.9 Rozšírenie využívania obnoviteľných prírodných zdrojov
 Kľúčový cieľ Dôraz na využitie biodiverzifikácie poľnohospodárstva
- Opatrenie 3.10 Podpora efektívneho separovaného zberu odpadu
 Kľúčový cieľ Znížiť množstvo produkovaného odpadu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorit a opatrení

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry obcí
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Zvýšenie kvality dopravnej infraštruktúry a zabezpečenie jej údržby
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Aktivity	Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v obci a mikroregióne. Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd. Podpora zavádzania separovaného odpadu, nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Podpora obnovy centra obce a rozvoj jej ďalších dôležitých častí Modernizácia škôl a budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
-----------------	--

Všeobecný cieľ 4

Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania spôsobuje nedostatočné využívanie vnútorného potenciálu pre rozvoj obce

Priorita 4 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov zameranej na dosiahnutie konkurencieschopnosti a flexibility na trhu práce

Základné opatrenia

- Opatrenie 4.1 Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb
 Kľúčový cieľ Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Opatrenie 4.2 Podpora informatizácie domácností

Kľúčový cieľ Zvýšiť dostupnosť informácií pre občanov a zjednodušiť komunikáciu s úradmi

Opatrenie 4.3 Zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo

Kľúčový cieľ Zvýšenie vdelanostnej úrovne občanov zameranej na potreby trhu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Aktivita

Rozširovanie možností vzdelávania pre potreby trhu
Prísun nových technológií pre rozvoj obcí v daných podmienkach
Systematická podpora informatizácie domácností a podnikateľských subjektov
Podpora zvyšovania konkurencieschopnosti domácich podnikateľov a živnostníkov

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPIS ROZVOJOVEJ STRATÉGIE

Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Cieľom rozvojovej stratégie realizovanej predstaviteľmi obce je zabezpečiť ďalší jej rozvoj užšou spoluprácou 9 partnerských obcí združených do mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a ich prosperity prostredníctvom aktivít obsiahnutých v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce v rámci mikroregiónu identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Všeobecný cieľ 1 – Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľov obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 1.1 – Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Opatrenia	Plánované aktivity	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora aktivizácie nezamestnaných.	Rozvoj aktivačných prác, príprava stimulačných opatrení					

Špecifický cieľ č. 1.2 – Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby

Rozvoj ekologizácie poľnohospodárstva k zlepšeniu kvality ŽP	Podpora poľnohospodárskych činností nezaťažujúcich životné prostredie					
--	---	--	--	--	--	--

Špecifický cieľ č. 1.3 – Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Vytváranie pracovných miest v lesnom hospodárstve	Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek zamestnávateľov					
---	---	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ č. 2 – Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2.1 – Rozvoj občianskej vybavenosti v obci, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Starostlivosť o kultúrne, historické a prírodné pamiatky	Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt Spracovanie plánu údržby pamiatok					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

Špecifický cieľ č. 2.2 – Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Starostlivosť o chránené krajinné oblasti	Zosúladienie ochrany prírodných rezervácií s rozvojom cestovného ruchu					
Podpora záujmu o turistické podujatia	Rozširovanie počtu turistických trás a naučných chodníkov					
Rozširovanie ponuky služieb vyššieho štandardu	Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu.					

Špecifický cieľ č. 2.3 – Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu mikroregiónu na rozvoji cestovného ruchu

Zvýšenie atraktívnosti územia	Propagácia obce k zvýšeniu CR					
Rozvoj aktívneho zahraničného CR	Zvýšenie návštevnosti obce rozširovaním služieb pre cestovný ruch a turizmus					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3 – Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obcí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 3.1 – Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľov obce a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia a zdravia občanov

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Rozvoj občianskej vybavenosti	Podpora rozvoja služieb pre obyvateľstvo k skvalitňovaniu bývania					
Rozvoj technickej infraštruktúry	Budovanie inžinierskych sietí, Vodovodu a ČOV					

Špecifický cieľ č. 3.2 – Podpora obnovy rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít

Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít.	Podpora kultúrnych a športových aktivít a ich technického vybavenia					
Rozvoj bytovej výstavby	Podpora výstavby sociálnych bytov					

Špecifický cieľ č. 3.3 – Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Rozvoj technickej infraštruktúry	Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí, budovanie nových komunikácií a obnoviteľných zdrojov energie					
----------------------------------	---	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ 4 – Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4.1 – Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb v obci prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Opatrenie		Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora celoživotného vzdelávania	Organizovanie rekvalifikačných kurzov, kurzov cudzích jazykov, práce s PC, podpor miestneho a regionálneho školstva					
Špecifický cieľ 4.2 – Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky						
Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce	Budovanie informačných centier v obci, zjednotenie komunikácie občanov s inštitúciami					

Špecifikácia finančnej náročnosti a merateľných ukazovateľov bude vyjadrená po pridelení finančných prostriedkov z jednotlivých fondov na konkrétne opatrenia a plánované aktivity.

AKČNÝ PLÁN A FINANČNÉ TABUĽKY

PROJEKT	REALIZÁTOR	ROK	NÁKLADY	KRYTIE		
				VLASTNÉ	SÚKROMNÉ	GRANTY
Dostavba kanalizácie a ČOV	Braväcovo		40 000 000			
Rekonštrukcia ZŠ (byty alt. telocvičňa)	Braväcovo		15 000 000			
Rekonštrukcia vodovodnej siete - 6 km	Braväcovo		10 000 000			
Rekonštrukcia bývalej materskej školy (ubytovňa al. penzión)	Braväcovo		20 000 000			
Modernizácia turistickej ubytovne	Braväcovo		10 000 000			
Výstavba obecného úradu	Braväcovo		10 000 000			
Oprava miestnych komunikácií v dĺžke 5,5 km	Braväcovo		20 000 000			
Územný plán obce	Braväcovo		500 000			

MIKROREGIÓN
HOREHRON

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

HEĽPA

NA ROKY 2007-2013

S VÝHLADOM DO ROKU 2015

ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

- SCHVÁLENÁ UZNESENÍM – Č. 25/2006 OBCNÝM ZASTUPITELSTVOM 19.9.06

Rozvojová stratégia bola spracovaná v náväznosti na výsledky komplexných analýz v rámci sociálnych a ekonomických východísk a na SWOT analýzu hlavných záujmových oblastí so zameraním na zmiernenie dopadu identifikovaných disparít prostredníctvom určených faktorov rozvoja s cieľom dosiahnuť vyváženú programovú štruktúru pre jej realizáciu.

Ciele a priority

Globálny cieľ, špecifické ciele, priority, hlavné oblasti smerovania podpory

Globálny cieľ:

Zabezpečiť ďalší rozvoj obce v rámci mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a zvýšenie ich prosperity prostredníctvom stratégie rozvoja obsiahnutej v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

Všeobecný cieľ č.1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradíciách jednotlivých oblastí mikroregiónu.

Špecifický cieľ č. 1/1

Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Odôvodnenie – Dôležitým predpokladom ďalšieho rozvoja obce v rámci mikroregiónu Horehron je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti v dosahu obce. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie mikroregiónu v porovnaní s inými oblasťami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj mikroregiónu v rámci určených priorít k stabilizácii pracovných síl a živnostníkov v produktívnom veku.

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Skvalitnenie životného prostredia
5. Zvýšenie dostupnosti vlastnej produkcie na medzinárodné trhy
6. Zvýšenie kúpyschopnosti obyvateľstva

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcích miestnych obyvateľov
- c) Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií
- d) Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely
- e) Podpora rodinného a individuálneho podnikania
- f) Realizácia opatrení na zabezpečenie alternatívneho zamestnania na vidieku

Špecifický cieľ č. 1/2

Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby v obci

Odôvodnenie – Súčasná konkurencieschopnosť poľnohospodárskych subjektov je na veľmi nízkej úrovni a v území pôsobí menšie množstvo podnikateľských subjektov v oblasti poľnohospodárstva. Obhospodarovanie pôdy zabezpečujú aj samostatne hospodáriaci roľníci. Poľnohospodárstvo pred transformáciou ekonomiky patrilo medzi nosné odvetvia v obciach mikroregiónu Horehron, preto i v súčasnosti môže byť využité pri revitalizácii a rozvoji obce.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Potrebné je podporovať diverzifikáciu, zameranú na poznávací turizmus a agroturistiku v obci, obzvlášť ak sú na ich rozvoj predpoklady. V náväznosti na ochranu životného prostredia, chránený národný park v území je nevyhnutné podporovať a rozvíjať ekologizáciu produkcie a zavádzanie moderných technológií v obci

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Diverzifikácia poľnohospodárskej výroby a podpora nepoľnohospodárskych činností
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Využitie vysokého podielu kvalifikovaných pracovných síl
5. Rozvoj ekopoľnohospodárstva a ochrana životného prostredia
6. Zníženie negatívnych ekologických dopadov poľnohospodárskej výroby

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania v oblasti poľnohospodárstva
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje s vlastnými kapacitami alebo nehnuteľnosťami pre poľnohospodársku výrobu
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia pri poľnohospodárskej produkcii
- d) Zvýšenie tempa modernizácie poľnohospodárstva skvalitnením jeho financovania

Špecifický cieľ č. 1/3

Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Odôvodnenie – Súčasná zložitá situácia predovšetkým v hospodárskej a sociálnej oblasti si vyžaduje efektívnejšie využívať ľudské, materiálne a technické zdroje na zlepšenie situácie v oblasti služieb s priamym dopadom na zvyšovanie zamestnanosti. Zároveň je potrebné zlepšiť postupy pri spracovaní a využití dreva a zefektívnenie činnosti v lesnom hospodárstve.

Vplyv na disparity

1. zníženie nezamestnanosti
2. rozvoj cestovného ruchu
3. zlepšenie kvality životného prostredia
4. zachovanie remeselných tradícií
5. zníženie vplyvu pôdnej a vodnej erózie

Opatrenia

- a) Podpora remeselnej výroby s využitím miestnych zdrojov materiálov a surovín (drevo, stavebné suroviny)
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov pri zavádzaní nových technológií a inovácií na zvyšovanie pridanej hodnoty a diverzifikácie v lesnom hospodárstve
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovaní dreva a biomasy

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.1 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Bude kvalitnejšie zabezpečená ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Všeobecný cieľ č. 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2/1

Rozvoj občianskej vybavenosti obce, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Odôvodnenie – V záujme skvalitnenia cestovného ruchu v mikroregióne je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúrno-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia

Vplyv na disparity

1. Ďalší rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie ochrany životného prostredia
3. Zlepšenie stavu historických hodnôt a obnova historických tradícií
4. Zvýšenie dostupnosti zariadení pre cestovný ruch
5. Budovanie infraštruktúry pre cestovný ruch

Opatrenia

- a) Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov
- b) Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch

Špecifický cieľ č. 2/2

Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Odôvodnenie – Harmonizácia chránených území je nevyhnutnosťou z hľadiska rozvoja obce a celého mikroregiónu. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia

Vplyv na disparity

1. Starostlivosť o Národnú prírodnú rezerváciu Fabova hoľa a maloplošné chránené oblasti
2. Vypracovanie akčného plánu rozvoja cestovného ruchu v regióne
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu
- b) Podpora vyrábaných produktov v mikroregióne
- c) Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb

Špecifický cieľ č. 2/3

Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu obce na rozvoji cestovného ruchu

Odôvodnenie – V mikroregióne sa nachádza viacero chránených území. vyznačuje sa rozsiahlym kultúrno-historickým bohatstvom. Zvýšenie atraktívnosti územia sa dá dosiahnuť hlavne komplexným rozvojom služieb pre zvýšenie návštevnosti obce.

Vplyv na disparity

1. Rozvoj kultúrneho cestovného ruchu
2. Zlepšenie prezentácie a propagácie ponúkaných služieb
3. Zvýšenie kvality poskytovaných služieb s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia
4. Zníženie nezamestnanosti
5. Skvalitnenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na uchovanie vzácnych druhov fauny a flóry v katastri obce
- b) Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky
- c) Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 2 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Špecifický cieľ č. 3/1

Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľstvo a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia i zdravia občanov a a využívania obnoviteľných zdrojov energie

Odôvodnenie – Stávajúca technická vybavenosť v obci a mikroregióne predovšetkým v oblasti zásobovania nezávadnou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami a mikroregiónmi. V rámci obce je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia - najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné vybudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru obce

Vplyv na disparity

1. Rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie úrovne bývania
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Skvalitnenie odpadového hospodárstva
5. Zlepšenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v mikroregióne
- b) Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd
- c) Podpora zavádzania nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a separovaného zberu odpadu.

Doplňte bod d) s textom podpora zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie (slnko, voda, vietor, biomasa).

Špecifický cieľ č. 3/2

Podpora obnovy a rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít v obci

Odôvodnenie – Z dôvodu postupného zvyšovania kvality života pre obyvateľov je nutné systematicky udržiavať a zveľaďovať centrum obce a významné lokality v jej okolí. Pre zlepšenie využitia voľného času obyvateľov s hlavným zreteľom na výchovu mládeže je potrebné vytvoriť a obnoviť kultúrne centrá najmä budovy a priestory využívané na kultúrne a športové účely.

Vplyv na disparity

1. Zlepšenie využitia voľného času
2. Rozvoj centier kultúry a športu
3. Zvýšenie kvality života občanov
4. Podpora cestovného ruchu
5. Skvalitnenie a ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Realizácia zámerov obnovy centra obce a rozvoj iných dôležitých častí obce
- b) Modernizácia škôl a zdravotníckych zariadení, budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
- c) Podpora budovania verejných priestranstiev, obecných parkov a detských ihrísk

Špecifický cieľ č. 3/3

Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Odôvodnenie – Komunikačné väzby vytvárajú v súčasnosti jeden z hlavných predpokladov rozvoja. Komunikačná dostupnosť obce zlepšuje podmienky pre vytváranie nových pracovných príležitostí. V najväčšej miere si v súčasnosti vyžadujú obnovu z pohľadu obcí a mikroregiónu miestne komunikácie

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Skvalitnenie života obyvateľov
3. Zvýšenie bezpečnosti na komunikáciách

Opatrenia

- a) Podiel obce na budovaní a skvalitnení regionálnych a nadregionálnych komunikačných sietí
- b) Podpora budovania a skvalitnenia miestnych komunikácií
- c) Podpora skvalitnenia a modernizácie autobusových a železničných zastávok

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 3 prostredníctvom špecifických cieľov

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry v obci
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Všeobecný cieľ č. 4

Ďalší rozvoj mikroregiónu prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4/1

Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Odôvodnenie – Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zvýšenie životnej úrovne
4. Skvalitnenie života občanov

Špecifický cieľ č. 4/2

Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky v regióne

Odôvodnenie – Nedostatočné využívanie informačných technológií v podnikateľskej sfére a u obyvateľstva

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zlepšenie prístupu k informáciám a skvalitnenie komunikácie
4. Zavádzanie nových progresívnych technológií

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.4 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Realizáciou uvedených cieľov dôjde k zlepšeniu podmienok pre život obyvateľov v obci. Zlepší sa sociálna situácia mladých rodín a problémových skupín obyvateľstva. Dôjde k zvýšeniu životnej úrovne u aktívneho obyvateľstva. Zvýši sa príťažlivosť obce pre rozvoj cestovného ruchu.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPATRENIA A AKTIVITY

Opatrenia (súhrn aktivít), aktivity (napomáhanie realizácií priorít)

Všeobecný cieľ 1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu

Priorita 1 Zníženie nezamestnanosti a zvyšovanie kvalifikácie pracovnej sily

Základným predpokladom ďalšieho rozvoja obce je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie v porovnaní s inými obcami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj danej oblasti.

Základné opatrenia

Opatrenie 1.1 Podpora aktivizácie nezamestnaných

Kľúčový cieľ Realizovať opatrenia proti zvyšovaniu počtu dlhodobo nezamestnaných, Podpora podnikateľov vytvárajúcich nové pracovné miesta

Opatrenie 1.2 Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek obce a regiónu

Kľúčový cieľ Rekvalifikačné kurzy realizovať v súčinnosti s potrebami trhu

Opatrenie 1.3 Rozvoj ekopoľnohospodárstva k zníženiu záťaže životného prostredia

Kľúčový cieľ Podpora biodiverzifikácie na v rámci obce

Ostatné opatrenia

Opatrenie 1.4 Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce

Kľúčový cieľ Pôsobiť na rozšírenie ponuky práce vrátane zahraničia

Opatrenie 1.5 Podpora stabilizácie pracovnej sily

Kľúčový cieľ Znižovanie počtu sezónnych pracovníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území obce
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Zabezpečí sa ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Aktivity	Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb. Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcich miestnych obyvateľov. Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií. Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovávaní dreva
-----------------	--

Všeobecný cieľ 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre zvýšenie rozvoja cestovného ruchu

Priorita 2 Ochrana historických a prírodných hodnôt, aktivizácia potenciálu cestovného ruchu

V záujme skvalitnenia cestovného ruchu je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúro-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia domácim aj zahraničným návštevníkom.

V obci sa nachádzajú chránené územia, prírodné rezervácie, ktoré sú vzácnym prírodným a kultúrnym dedičstvom. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia.

Základné opatrenia

- Opatrenie 2.1 Ochrana a starostlivosť o kultúrne, historické, prírodné a technické pamiatky a využitie pamiatok v cestovnom ruchu pri zachovaní ich hodnoty
 Kľúčový cieľ Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt
- Opatrenie 2.2 Podpora partnerstiev v oblasti cestovného ruchu na území obce, v širšom regióne a na medzinárodnej úrovni
 Kľúčový cieľ Pokračovať v rozvíjaní spolupráce medzi obcami a cezhraničnej spolupráce
- Opatrenie 2.3 Podpora vytvorenia komplexnej ponuky produktov a služieb v cestovnom ruchu pre rôzne cieľové skupiny, vrátane ponuky služieb vyššieho štandardu
 Kľúčový cieľ Trvale skvalitňovať ponuku služieb

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 2.4 Rozvoj aktívneho cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť v obci
- Opatrenie 2.5 Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zlepšiť spoluprácu v obci k zvýšeniu podielu cestovného ruchu na budúcom rozvoji
- Opatrenie 2.6 Propagácia obce - cielená a intenzívna
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť zvlášť významných prírodných hodnôt, kultúrnych a historických pamiatok
- Opatrenie 2.7 Podpora vybudovania nových a dobudovania existujúcich športovo rekreačných zariadení a stredísk cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na budovanie všesportového areálu v obci
- Opatrenie 2.8 Prispôsobenie siete služieb reálnym potrebám občanov
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na služby sociálne, zdravotné, vzdelávacie, kultúrne, športové a turistické

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu a cezhraničnej spolupráce

Aktivity	Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu Podpora vyrábaných produktov v obci Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb Podpora aktivít na uchovanie vzácných druhov fauny a flóry v území Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov
-----------------	---

Všeobecný cieľ 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Priorita 3 Rozvoj občianskej, dopravnej a enviromentálnej infraštruktúry

Súčasná technická vybavenosť obce predovšetkým v oblasti zásobovania preverenou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami. V obci je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia-najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné dobudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru v obci

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Základné opatrenia

- Opatrenie 3.1 Rozvoj občianskej vybavenosti
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na dostatok a rovnomerné rozmiestnenie služieb
- Opatrenie 3.2 Rozvoj bytovej výstavby
 Kľúčový cieľ Podporovať výstavbu a modernizáciu bytov, výstavbu sociálnych bytov, znižovanie energetickej náročnosti budov a bytov
- Opatrenie 3.3 Rozvoj technickej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Vybudovanie kanalizácie a ČOV. Rozšíriť, modernizovať a rekonštruovať inžinierske siete

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 3.4 Rozvoj školskej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Modernizovať školské budovy a technické vybavenie
- Opatrenie 3.5 Rozvoj sociálnej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na poradenstvo a krízové centrum pre ľudí v sociálnej a hmotnej núdzi, materské centrá, penzióny pre dôchodcov
- Opatrenie 3.6 Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít
 Kľúčový cieľ Podporovať kultúrne a športové organizácie, centrá voľného času, zvyšovať kultúrne povedomie a športovej aktivity občanov, obnovovať športoviská a ihriská
- Opatrenie 3.7 Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí
 Kľúčový cieľ Dosiahnuť systematické skvalitňovanie komunikácií a inžinierskych sietí
- Opatrenie 3.8 Optimálne využívanie prírodných zdrojov na princípoch trvalo udržateľného rozvoja
 Kľúčový cieľ Zabezpečiť rozvoj predovšetkým z domácich prírodných zdrojov
- Opatrenie 3.9 Rozšírenie využívania obnoviteľných prírodných zdrojov
 Kľúčový cieľ Dôraz na využitie biodiverzifikácie poľnohospodárstva
- Opatrenie 3.10 Podpora efektívneho separovaného zberu odpadu
 Kľúčový cieľ Znížiť množstvo produkovaného odpadu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorit a opatrení

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry obcí
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Zvýšenie kvality dopravnej infraštruktúry a zabezpečenie jej údržby
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Aktivity	Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v obci a mikroregióne. Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd. Podpora zavádzania separovaného odpadu, nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Podpora obnovy centra obce a rozvoj jej ďalších dôležitých častí Modernizácia škôl a budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
-----------------	--

Všeobecný cieľ 4

Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania spôsobuje nedostatočné využívanie vnútorného potenciálu pre rozvoj obce

Priorita 4 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov zameranej na dosiahnutie konkurencieschopnosti a flexibility na trhu práce

Základné opatrenia

- Opatrenie 4.1 Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb
 Kľúčový cieľ Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Opatrenie 4.2 Podpora informatizácie domácností

Kľúčový cieľ Zvýšiť dostupnosť informácií pre občanov a zjednodušiť komunikáciu s úradmi

Opatrenie 4.3 Zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo

Kľúčový cieľ Zvýšenie vdelanostnej úrovne občanov zameranej na potreby trhu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Aktivita

Rozširovanie možností vzdelávania pre potreby trhu
Prísun nových technológií pre rozvoj obcí v daných podmienkach
Systematická podpora informatizácie domácností a podnikateľských subjektov
Podpora zvyšovania konkurencieschopnosti domácich podnikateľov a živnostníkov

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPIS ROZVOJOVEJ STRATÉGIE

Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Cieľom rozvojovej stratégie realizovanej predstaviteľmi obce je zabezpečiť ďalší jej rozvoj užšou spoluprácou 9 partnerských obcí združených do mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a ich prosperity prostredníctvom aktivít obsiahnutých v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce v rámci mikroregiónu identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Všeobecný cieľ 1 – Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľov obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícii a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 1.1 – Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Opatrenia	Plánované aktivity	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora aktivizácie nezamestnaných.	Rozvoj aktivačných prác, príprava stimulačných opatrení					

Špecifický cieľ č. 1.2 – Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby

Rozvoj ekologizácie poľnohospodárstva k zlepšeniu kvality ŽP	Podpora poľnohospodárskych činností nezaťažujúcich životné prostredie					
--	---	--	--	--	--	--

Špecifický cieľ č. 1.3 – Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Vytváranie pracovných miest v lesnom hospodárstve	Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek zamestnávateľov					
---	---	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ č. 2 – Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2.1 – Rozvoj občianskej vybavenosti v obci, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Starostlivosť o kultúrne, historické a prírodné pamiatky	Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt Spracovanie plánu údržby pamiatok					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

Špecifický cieľ č. 2.2 – Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Starostlivosť o chránené krajinné oblasti	Zosúladienie ochrany prírodných rezervácií s rozvojom cestovného ruchu					
Podpora záujmu o turistické podujatia	Rozširovanie počtu turistických trás a naučných chodníkov					
Rozširovanie ponuky služieb vyššieho štandardu	Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu.					

Špecifický cieľ č. 2.3 – Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu mikroregiónu na rozvoji cestovného ruchu

Zvýšenie atraktívnosti územia	Propagácia obce k zvýšeniu CR					
Rozvoj aktívneho zahraničného CR	Zvýšenie návštevnosti obce rozširovaním služieb pre cestovný ruch a turizmus					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3 – Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obcí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 3.1 – Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľov obce a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia a zdravia občanov

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Rozvoj občianskej vybavenosti	Podpora rozvoja služieb pre obyvateľstvo k skvalitňovaniu bývania					
Rozvoj technickej infraštruktúry	Budovanie inžinierskych sietí, Vodovodu a ČOV					

Špecifický cieľ č. 3.2 – Podpora obnovy rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít

Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít.	Podpora kultúrnych a športových aktivít a ich technického vybavenia					
Rozvoj bytovej výstavby	Podpora výstavby sociálnych bytov					

Špecifický cieľ č. 3.3 – Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Rozvoj technickej infraštruktúry	Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí, budovanie nových komunikácií a obnoviteľných zdrojov energie					
----------------------------------	---	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ 4 – Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4.1 – Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb v obci prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Opatrenie		Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora celoživotného vzdelávania	Organizovanie rekvalifikačných kurzov, kurzov cudzích jazykov, práce s PC, podpor miestneho a regionálneho školstva					
Špecifický cieľ 4.2 – Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky						
Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce	Budovanie informačných centier v obci, zjednotenie komunikácie občanov s inštitúciami					

Špecifikácia finančnej náročnosti a merateľných ukazovateľov bude vyjadrená po pridelení finančných prostriedkov z jednotlivých fondov na konkrétne opatrenia a plánované aktivity.

AKČNÝ PLÁN A FINANČNÉ TABUĽKY

PROJEKT	REALIZÁTOR	ROK	NÁKLADY	KRYTIE		
				VLASTNÉ	SÚKROMNÉ	GRANTY
Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych komunikácií a chodníkov, lávok a mostov, verejných priestranstiev	Heľpa	2007	30 000 000	5 000 000		25 000 000
Vzdelávanie pracovníkov verejnej správy	Heľpa	2007 2013	5 000 000	500 000		4 500 000
Skvalitnenie poľnohospodárskej výroby	Heľpa	2007	40 000 000	16 000 000		24 000 000
Vybudovanie strediska letných športov	Heľpa	2009	80 000 000	8 000 000		72 000 000
Dokončenie kanalizácie a ČOV	Heľpa	2006 2007	20 000 000	2 000 000		18 000 000
Rekonštrukcia Základnej školy	Heľpa	2007	10 255 000	513 000		9 742 000
Rekonštrukcia vodovodu	Heľpa	2007	24 000 000		24 000 000	
Dobudovanie infraštruktúry pre cestovný ruch	Heľpa	2008	10 000 000	1 000 000		9 000 000
Rekonštrukcia letiska	Heľpa	2014	10 000 000	2 000 000		8 000 000
Vybudovanie priemyselného parku	Heľpa	2012	50 000 000	5 000 000		45 000 000
Vybudovanie inžinierskych sietí pre bytovú výstavbu	Heľpa	2009	4 000 000	1 000 000		3 000 000
Výstavba rybníka	Heľpa					2 000 000
Vybudovanie strediska zimných športov	Heľpa	2008	80 000 000	8 000 000		72 000 000
Vybudovanie kultúrno-spoločenského centra	Heľpa	2011	20 000 000	3 000 000		17 000 000
Modernizácia amfiteátra a vybudovanie skanzenu	Heľpa	2010	30 000 000	3 000 000		27 000 000

MIKROREGIÓN
HOREHRON

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

POHORELÁ

NA ROKY 2007-2013

S VÝHLADOM DO ROKU 2015

ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Rozvojová stratégia bola spracovaná v náväznosti na výsledky komplexných analýz v rámci sociálnych a ekonomických východísk a na SWOT analýzu hlavných záujmových oblastí so zameraním na zmiernenie dopadu identifikovaných disparít prostredníctvom určených faktorov rozvoja s cieľom dosiahnuť vyváženú programovú štruktúru pre jej realizáciu.

Ciele a priority

Globálny cieľ, špecifické ciele, priority, hlavné oblasti smerovania podpory

Globálny cieľ:

Zabezpečiť ďalší rozvoj obce v rámci mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a zvýšenie ich prosperity prostredníctvom stratégie rozvoja obsiahnutej v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

Všeobecný cieľ č.1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu.

Špecifický cieľ č. 1/1

Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Odôvodnenie – Dôležitým predpokladom ďalšieho rozvoja obce v rámci mikroregiónu Horehron je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti v dosahu obce. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie mikroregiónu v porovnaní s inými oblasťami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj mikroregiónu v rámci určených priorít k stabilizácii pracovných síl a živnostníkov v produktívnom veku.

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Skvalitnenie životného prostredia
5. Zvýšenie dostupnosti vlastnej produkcie na medzinárodné trhy
6. Zvýšenie kúpyschopnosti obyvateľstva

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcích miestnych obyvateľov
- c) Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií
- d) Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely
- e) Podpora rodinného a individuálneho podnikania
- f) Realizácia opatrení na zabezpečenie alternatívneho zamestnania na vidieku

Špecifický cieľ č. 1/2

Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby v obci

Odôvodnenie – Súčasná konkurencieschopnosť poľnohospodárskych subjektov je na veľmi nízkej úrovni a v území pôsobí menšie množstvo podnikateľských subjektov v oblasti poľnohospodárstva. Obhospodarovanie pôdy zabezpečujú aj samostatne hospodáriaci roľníci. Poľnohospodárstvo pred transformáciou ekonomiky patrilo medzi nosné odvetvia v obciach mikroregiónu Horehron, preto i v súčasnosti môže byť využité pri revitalizácii a rozvoji obce. Potrebné je podporovať diverzifikáciu, zameranú na poznávací turizmus a agroturistiku v ob-

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

ci, obzvlášť ak sú na ich rozvoj predpoklady. V náväznosti na ochranu životného prostredia, chránený národný park v území je nevyhnutné podporovať a rozvíjať ekologizáciu produkcie a zavádzanie moderných technológií v obci

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Diverzifikácia poľnohospodárskej výroby a podpora nepoľnohospodárskych činností
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Využitie vysokého podielu kvalifikovaných pracovných síl
5. Rozvoj ekopoľnohospodárstva a ochrana životného prostredia
6. Zníženie negatívnych ekologických dopadov poľnohospodárskej výroby

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania v oblasti poľnohospodárstva
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje s vlastnými kapacitami alebo nehnuteľnosťami pre poľnohospodársku výrobu
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia pri poľnohospodárskej produkcii
- d) Zvýšenie tempa modernizácie poľnohospodárstva skvalitnením jeho financovania

Špecifický cieľ č. 1/3

Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Odôvodnenie – Súčasná zložitá situácia predovšetkým v hospodárskej a sociálnej oblasti si vyžaduje efektívnejšie využívať ľudské, materiálne a technické zdroje na zlepšenie situácie v oblasti služieb s priamym dopadom na zvyšovanie zamestnanosti. Zároveň je potrebné zlepšiť postupy pri spracovaní a využití dreva a zefektívnenie činnosti v lesnom hospodárstve.

Vplyv na disparity

1. zníženie nezamestnanosti
2. rozvoj cestovného ruchu
3. zlepšenie kvality životného prostredia
4. zachovanie remeselných tradícií
5. zníženie vplyvu pôdnej a vodnej erózie

Opatrenia

- a) Podpora remeselnej výroby s využitím miestnych zdrojov materiálov a surovín (drevo, stavebné suroviny)
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov pri zavádzaní nových technológií a inovácií na zvyšovanie pridanej hodnoty a diverzifikácie v lesnom hospodárstve
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovaní dreva a biomasy

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.1 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Bude kvalitnejšie zabezpečená ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Všeobecný cieľ č. 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2/1

Rozvoj občianskej vybavenosti obce, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Odôvodnenie – V záujme skvalitnenia cestovného ruchu v mikroregióne je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúrno-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia

Vplyv na disparity

1. Ďalší rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie ochrany životného prostredia
3. Zlepšenie stavu historických hodnôt a obnova historických tradícií
4. Zvýšenie dostupnosti zariadení pre cestovný ruch
5. Budovanie infraštruktúry pre cestovný ruch

Opatrenia

- a) Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov
- b) Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch

Špecifický cieľ č. 2/2

Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Odôvodnenie – Harmonizácia chránených území je nevyhnutnosťou z hľadiska rozvoja obce a celého mikroregiónu. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia

Vplyv na disparity

1. Starostlivosť o Národnú prírodnú rezerváciu Fabova hoľa a maloplošné chránené oblasti
2. Vypracovanie akčného plánu rozvoja cestovného ruchu v regióne
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu
- b) Podpora vyrábaných produktov v mikroregióne
- c) Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb

Špecifický cieľ č. 2/3

Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu obce na rozvoji cestovného ruchu

Odôvodnenie – V mikroregióne sa nachádza viacero chránených území. vyznačuje sa rozsiahlym kultúrno-historickým bohatstvom. Zvýšenie atraktívnosti územia sa dá dosiahnuť hlavne komplexným rozvojom služieb pre zvýšenie návštevnosti obce.

Vplyv na disparity

1. Rozvoj kultúrneho cestovného ruchu
2. Zlepšenie prezentácie a propagácie ponúkaných služieb
3. Zvýšenie kvality poskytovaných služieb s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia
4. Zníženie nezamestnanosti
5. Skvalitnenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na uchovanie vzácnych druhov fauny a flóry v katastri obce
- b) Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky
- c) Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 2 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Špecifický cieľ č. 3/1

Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľstvo a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia i zdravia občanov a a využívania obnoviteľných zdrojov energie

Odôvodnenie – Stávajúca technická vybavenosť v obci a mikroregióne predovšetkým v oblasti zásobovania nezávadnou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami a mikroregiónmi. V rámci obce je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia - najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné vybudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru obce

Vplyv na disparity

1. Rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie úrovne bývania
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Skvalitnenie odpadového hospodárstva
5. Zlepšenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v mikroregióne
- b) Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd
- c) Podpora zavádzania nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a separovaného zberu odpadu.

Doplňte bod d) s textom podpora zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie (slnko, voda, vietor, biomasa).

Špecifický cieľ č. 3/2

Podpora obnovy a rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít v obci

Odôvodnenie – Z dôvodu postupného zvyšovania kvality života pre obyvateľov je nutné systematicky udržiavať a zveľaďovať centrum obce a významné lokality v jej okolí. Pre zlepšenie využitia voľného času obyvateľov s hlavným zreteľom na výchovu mládeže je potrebné vytvoriť a obnoviť kultúrne centrá najmä budovy a priestory využívané na kultúrne a športové účely.

Vplyv na disparity

1. Zlepšenie využitia voľného času
2. Rozvoj centier kultúry a športu
3. Zvýšenie kvality života občanov
4. Podpora cestovného ruchu
5. Skvalitnenie a ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Realizácia zámerov obnovy centra obce a rozvoj iných dôležitých častí obce
- b) Modernizácia škôl a zdravotníckych zariadení, budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
- c) Podpora budovania verejných priestranstiev, obecných parkov a detských ihrísk

Špecifický cieľ č. 3/3

Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Odôvodnenie – Komunikačné väzby vytvárajú v súčasnosti jeden z hlavných predpokladov rozvoja. Komunikačná dostupnosť obce zlepšuje podmienky pre vytváranie nových pracovných príležitostí. V najväčšej miere si v súčasnosti vyžadujú obnovu z pohľadu obcí a mikroregiónu miestne komunikácie

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Skvalitnenie života obyvateľov
3. Zvýšenie bezpečnosti na komunikáciách

Opatrenia

- a) Podiel obce na budovaní a skvalitnení regionálnych a nadregionálnych komunikačných sietí
- b) Podpora budovania a skvalitnenia miestnych komunikácií
- c) Podpora skvalitnenia a modernizácie autobusových a železničných zastávok

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 3 prostredníctvom špecifických cieľov

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry v obci
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Všeobecný cieľ č. 4

Ďalší rozvoj mikroregiónu prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4/1

Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Odôvodnenie – Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zvýšenie životnej úrovne
4. Skvalitnenie života občanov

Špecifický cieľ č. 4/2

Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky v regióne

Odôvodnenie – Nedostatočné využívanie informačných technológií v podnikateľskej sfére a u obyvateľstva

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zlepšenie prístupu k informáciám a skvalitnenie komunikácie
4. Zavádzanie nových progresívnych technológií

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.4 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Realizáciou uvedených cieľov dôjde k zlepšeniu podmienok pre život obyvateľov v obci. Zlepší sa sociálna situácia mladých rodín a problémových skupín obyvateľstva. Dôjde k zvýšeniu životnej úrovne u aktívneho obyvateľstva. Zvýši sa príťažlivosť obce pre rozvoj cestovného ruchu.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPATRENIA A AKTIVITY

Opatrenia (súhrn aktivít), aktivity (napomáhanie realizácií priorít)

Všeobecný cieľ 1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu

Priorita 1 Zníženie nezamestnanosti a zvyšovanie kvalifikácie pracovnej sily

Základným predpokladom ďalšieho rozvoja obce je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie v porovnaní s inými obcami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj danej oblasti.

Základné opatrenia

Opatrenie 1.1 Podpora aktivizácie nezamestnaných

Kľúčový cieľ Realizovať opatrenia proti zvyšovaniu počtu dlhodobo nezamestnaných, Podpora podnikateľov vytvárajúcich nové pracovné miesta

Opatrenie 1.2 Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek obce a regiónu

Kľúčový cieľ Rekvalifikačné kurzy realizovať v súčinnosti s potrebami trhu

Opatrenie 1.3 Rozvoj ekopoľnohospodárstva k zníženiu záťaže životného prostredia

Kľúčový cieľ Podpora biodiverzifikácie na v rámci obce

Ostatné opatrenia

Opatrenie 1.4 Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce

Kľúčový cieľ Pôsobiť na rozšírenie ponuky práce vrátane zahraničia

Opatrenie 1.5 Podpora stabilizácie pracovnej sily

Kľúčový cieľ Znižovanie počtu sezónnych pracovníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území obce
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Zabezpečí sa ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Aktivity	Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb. Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcich miestnych obyvateľov. Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií. Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovávaní dreva
-----------------	--

Všeobecný cieľ 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre zvýšenie rozvoja cestovného ruchu

Priorita 2 Ochrana historických a prírodných hodnôt, aktivizácia potenciálu cestovného ruchu

V záujme skvalitnenia cestovného ruchu je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúrno-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia domácim aj zahraničným návštevníkom.

V obci sa nachádzajú chránené územia, prírodné rezervácie, ktoré sú vzácnym prírodným a kultúrnym dedičstvom. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia.

Základné opatrenia

- Opatrenie 2.1 Ochrana a starostlivosť o kultúrne, historické, prírodné a technické pamiatky a využitie pamiatok v cestovnom ruchu pri zachovaní ich hodnoty
 Kľúčový cieľ Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt
- Opatrenie 2.2 Podpora partnerstiev v oblasti cestovného ruchu na území obce, v širšom regióne a na medzinárodnej úrovni
 Kľúčový cieľ Pokračovať v rozvíjaní spolupráce medzi obcami a cezhraničnej spolupráce
- Opatrenie 2.3 Podpora vytvorenia komplexnej ponuky produktov a služieb v cestovnom ruchu pre rôzne cieľové skupiny, vrátane ponuky služieb vyššieho štandardu
 Kľúčový cieľ Trvale skvalitňovať ponuku služieb

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 2.4 Rozvoj aktívneho cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť v obci
- Opatrenie 2.5 Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zlepšiť spoluprácu v obci k zvýšeniu podielu cestovného ruchu na budúcom rozvoji
- Opatrenie 2.6 Propagácia obce - cielená a intenzívna
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť zvlášť významných prírodných hodnôt, kultúrnych a historických pamiatok
- Opatrenie 2.7 Podpora vybudovania nových a dobudovania existujúcich športovo rekreačných zariadení a stredísk cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na budovanie všesportového areálu v obci
- Opatrenie 2.8 Prispôsobenie siete služieb reálnym potrebám občanov
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na služby sociálne, zdravotné, vzdelávacie, kultúrne, športové a turistické

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu a cezhraničnej spolupráce

Aktivity	Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu Podpora vyrábaných produktov v obci Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb Podpora aktivít na uchovanie vzácných druhov fauny a flóry v území Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov
-----------------	---

Všeobecný cieľ 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Priorita 3 Rozvoj občianskej, dopravnej a enviromentálnej infraštruktúry

Súčasná technická vybavenosť obce predovšetkým v oblasti zásobovania preverenou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami. V obci je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia-najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné dobudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru v obci

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Základné opatrenia

- Opatrenie 3.1 Rozvoj občianskej vybavenosti
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na dostatok a rovnomerné rozmiestnenie služieb
- Opatrenie 3.2 Rozvoj bytovej výstavby
 Kľúčový cieľ Podporovať výstavbu a modernizáciu bytov, výstavbu sociálnych bytov, znižovanie energetickej náročnosti budov a bytov
- Opatrenie 3.3 Rozvoj technickej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Vybudovanie kanalizácie a ČOV. Rozšíriť, modernizovať a rekonštruovať inžinierske siete

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 3.4 Rozvoj školskej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Modernizovať školské budovy a technické vybavenie
- Opatrenie 3.5 Rozvoj sociálnej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na poradenstvo a krízové centrum pre ľudí v sociálnej a hmotnej núdzi, materské centrá, penzióny pre dôchodcov
- Opatrenie 3.6 Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít
 Kľúčový cieľ Podporovať kultúrne a športové organizácie, centrá voľného času, zvyšovať kultúrne povedomie a športovej aktivity občanov, obnovovať športoviská a ihriská
- Opatrenie 3.7 Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí
 Kľúčový cieľ Dosiahnuť systematické skvalitňovanie komunikácií a inžinierskych sietí
- Opatrenie 3.8 Optimálne využívanie prírodných zdrojov na princípoch trvalo udržateľného rozvoja
 Kľúčový cieľ Zabezpečiť rozvoj predovšetkým z domácich prírodných zdrojov
- Opatrenie 3.9 Rozšírenie využívania obnoviteľných prírodných zdrojov
 Kľúčový cieľ Dôraz na využitie biodiverzifikácie poľnohospodárstva
- Opatrenie 3.10 Podpora efektívneho separovaného zberu odpadu
 Kľúčový cieľ Znížiť množstvo produkovaného odpadu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorit a opatrení

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry obcí
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Zvýšenie kvality dopravnej infraštruktúry a zabezpečenie jej údržby
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Aktivity	Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v obci a mikroregióne. Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd. Podpora zavádzania separovaného odpadu, nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Podpora obnovy centra obce a rozvoj jej ďalších dôležitých častí Modernizácia škôl a budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
-----------------	--

Všeobecný cieľ 4

Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania spôsobuje nedostatočné využívanie vnútorného potenciálu pre rozvoj obce

Priorita 4 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov zameranej na dosiahnutie konkurencieschopnosti a flexibility na trhu práce

Základné opatrenia

- Opatrenie 4.1 Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb
 Kľúčový cieľ Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Opatrenie 4.2 Podpora informatizácie domácností

Kľúčový cieľ Zvýšiť dostupnosť informácií pre občanov a zjednodušiť komunikáciu s úradmi

Opatrenie 4.3 Zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo

Kľúčový cieľ Zvýšenie vdelanostnej úrovne občanov zameranej na potreby trhu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Aktivita

Rozširovanie možností vzdelávania pre potreby trhu
Prísun nových technológií pre rozvoj obcí v daných podmienkach
Systematická podpora informatizácie domácností a podnikateľských subjektov
Podpora zvyšovania konkurencieschopnosti domácich podnikateľov a živnostníkov

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPIS ROZVOJOVEJ STRATÉGIE

Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Cieľom rozvojovej stratégie realizovanej predstaviteľmi obce je zabezpečiť ďalší jej rozvoj užšou spoluprácou 9 partnerských obcí združených do mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a ich prosperity prostredníctvom aktivít obsiahnutých v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce v rámci mikroregiónu identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Všeobecný cieľ 1 – Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľov obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícii a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 1.1 – Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Opatrenia	Plánované aktivity	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora aktivizácie nezamestnaných.	Rozvoj aktivačných prác, príprava stimulačných opatrení					

Špecifický cieľ č. 1.2 – Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby

Rozvoj ekologizácie poľnohospodárstva k zlepšeniu kvality ŽP	Podpora poľnohospodárskych činností nezaťažujúcich životné prostredie					
--	---	--	--	--	--	--

Špecifický cieľ č. 1.3 – Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Vytváranie pracovných miest v lesnom hospodárstve	Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek zamestnávateľov					
---	---	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ č. 2 – Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2.1 – Rozvoj občianskej vybavenosti v obci, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Starostlivosť o kultúrne, historické a prírodné pamiatky	Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt Spracovanie plánu údržby pamiatok					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

Špecifický cieľ č. 2.2 – Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Starostlivosť o chránené krajinné oblasti	Zosúladienie ochrany prírodných rezervácií s rozvojom cestovného ruchu					
Podpora záujmu o turistické podujatia	Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov					
Rozširovanie ponuky služieb vyššieho štandardu	Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu.					

Špecifický cieľ č. 2.3 – Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu mikroregiónu na rozvoji cestovného ruchu

Zvýšenie atraktívnosti územia	Propagácia obce k zvýšeniu CR					
Rozvoj aktívneho zahraničného CR	Zvýšenie návštevnosti obce rozširovaním služieb pre cestovný ruch a turizmus					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3 – Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obcí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 3.1 – Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľov obce a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia a zdravia občanov

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Rozvoj občianskej vybavenosti	Podpora rozvoja služieb pre obyvateľstvo k skvalitňovaniu bývania					
Rozvoj technickej infraštruktúry	Budovanie inžinierskych sietí, Vodovodu a ČOV					

Špecifický cieľ č. 3.2 – Podpora obnovy rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít

Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít.	Podpora kultúrnych a športových aktivít a ich technického vybavenia					
Rozvoj bytovej výstavby	Podpora výstavby sociálnych bytov					

Špecifický cieľ č. 3.3 – Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Rozvoj technickej infraštruktúry	Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí, budovanie nových komunikácií a obnoviteľných zdrojov energie					
----------------------------------	---	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ 4 – Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4.1 – Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb v obci prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Opatrenie		Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora celoživotného vzdelávania	Organizovanie rekvalifikačných kurzov, kurzov cudzích jazykov, práce s PC, podpor miestneho a regionálneho školstva					
Špecifický cieľ 4.2 – Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky						
Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce	Budovanie informačných centier v obci, zjednotenie komunikácie občanov s inštitúciami					

Špecifikácia finančnej náročnosti a merateľných ukazovateľov bude vyjadrená po pridelení finančných prostriedkov z jednotlivých fondov na konkrétne opatrenia a plánované aktivity.

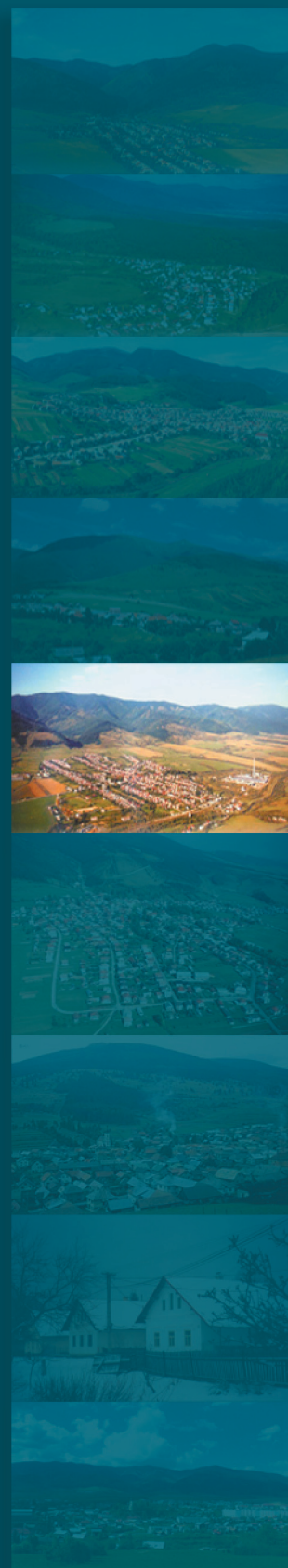

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

AKČNÝ PLÁN A FINANČNÉ TABUĽKY

PROJEKT	REALIZÁTOR	ROK	NÁKLADY	KRYTIE		
				VLASTNÉ	SÚKROMNÉ	GRANTY
Rekonštrukcia miestnych komunikácií, verejných priestranstiev	Pohorelá	2007 2009	6 000 000	3 000 000		3 000 000
Dokončenie kanalizácie	Pohorelá	2008 2011	25 000 000	3 000 000		22 000 000
Rekonštrukcia vodnej siete	Pohorelá	2008 2011	20 000 000	2 000 000		18 000 000
Rekonštrukcia základnej školy	Pohorelá	2009	10 000 000	500 000		9 500 000
Dobudovanie amfiteatra	Pohorelá	2007	500 000	100 000		400 000
Rekonštrukcia časti bývalej MŠ na obecný úrad	Pohorelá	2008	1 500 000	500 000		1 000 000
Dobudovanie domu smútku	Pohorelá	2008	1 500 000	500 000		1 000 000
Rozšírenie lyžiarskeho strediska	Pohorelá	2010	10 000 000		10 000 000	

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

POLOMKA

NA ROKY 2007-2013

S VÝHLADOM DO ROKU 2015

Rozvojová stratégia

Rozvojová stratégia bola spracovaná v náväznosti na výsledky komplexných analýz v rámci sociálnych a ekonomických východísk a na SWOT analýzu hlavných záujmových oblastí so zameraním na zmiernenie dopadu identifikovaných disparít prostredníctvom určených faktorov rozvoja s cieľom dosiahnuť vyváženú programovú štruktúru pre jej realizáciu.

Ciele a priority

Globálny cieľ, špecifické ciele, priority, hlavné oblasti smerovania podpory

Globálny cieľ:

Zabezpečiť ďalší rozvoj obce v rámci mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a zvýšenie ich prosperity prostredníctvom stratégie rozvoja obsiahnutej v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

Všeobecný cieľ č.1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu.

Špecifický cieľ č. 1/1

Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Odôvodnenie – Dôležitým predpokladom ďalšieho rozvoja obce v rámci mikroregiónu Horehron je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti v dosahu obce. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie mikroregiónu v porovnaní s inými oblasťami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj mikroregiónu v rámci určených priorít k stabilizácii pracovných síl a živnostníkov v produktívnom veku.

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Skvalitnenie životného prostredia
5. Zvýšenie dostupnosti vlastnej produkcie na medzinárodné trhy
6. Zvýšenie kúpyschopnosti obyvateľstva

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcich miestnych obyvateľov
- c) Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií
- d) Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely
- e) Podpora rodinného a individuálneho podnikania
- f) Realizácia opatrení na zabezpečenie alternatívneho zamestnania na vidieku

Špecifický cieľ č. 1/2

Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby v obci

Odôvodnenie – Súčasná konkurencieschopnosť poľnohospodárskych subjektov je na veľmi nízkej úrovni a v území pôsobí menšie množstvo podnikateľských subjektov v oblasti poľnohospodárstva. Obhospodarovanie pôdy zabezpečujú aj samostatne hospodáriaci roľníci. Poľnohospodárstvo pred transformáciou ekonomiky patrilo medzi nosné odvetvia v obciach mikroregiónu Horehron, preto i v súčasnosti môže byť využité pri revitalizácii a rozvoji obce. Potrebné je podporovať diverzifikáciu, zameranú na poznávací turizmus a agroturistiku v ob-

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

ci, obzvlášť ak sú na ich rozvoj predpoklady. V náväznosti na ochranu životného prostredia, chránený národný park v území je nevyhnutné podporovať a rozvíjať ekologizáciu produkcie a zavádzanie moderných technológií v obci

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Diverzifikácia poľnohospodárskej výroby a podpora nepoľnohospodárskych činností
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Využitie vysokého podielu kvalifikovaných pracovných síl
5. Rozvoj ekopoľnohospodárstva a ochrana životného prostredia
6. Zníženie negatívnych ekologických dopadov poľnohospodárskej výroby

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania v oblasti poľnohospodárstva
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje s vlastnými kapacitami alebo nehnuteľnosťami pre poľnohospodársku výrobu
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia pri poľnohospodárskej produkcii
- d) Zvýšenie tempa modernizácie poľnohospodárstva skvalitnením jeho financovania

Špecifický cieľ č. 1/3

Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Odôvodnenie – Súčasná zložitá situácia predovšetkým v hospodárskej a sociálnej oblasti si vyžaduje efektívnejšie využívať ľudské, materiálne a technické zdroje na zlepšenie situácie v oblasti služieb s priamym dopadom na zvyšovanie zamestnanosti. Zároveň je potrebné zlepšiť postupy pri spracovaní a využití dreva a zefektívnenie činnosti v lesnom hospodárstve.

Vplyv na disparity

1. zníženie nezamestnanosti
2. rozvoj cestovného ruchu
3. zlepšenie kvality životného prostredia
4. zachovanie remeselných tradícií
5. zníženie vplyvu pôdnej a vodnej erózie

Opatrenia

- a) Podpora remeselnej výroby s využitím miestnych zdrojov materiálov a surovín (drevo, stavebné suroviny)
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov pri zavádzaní nových technológií a inovácií na zvyšovanie pridanej hodnoty a diverzifikácie v lesnom hospodárstve
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovaní dreva a biomasy

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.1 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Bude kvalitnejšie zabezpečená ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Všeobecný cieľ č. 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2/1

Rozvoj občianskej vybavenosti obce, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Odôvodnenie – V záujme skvalitnenia cestovného ruchu v mikroregióne je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúrno-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia

Vplyv na disparity

1. Ďalší rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie ochrany životného prostredia
3. Zlepšenie stavu historických hodnôt a obnova historických tradícií
4. Zvýšenie dostupnosti zariadení pre cestovný ruch
5. Budovanie infraštruktúry pre cestovný ruch

Opatrenia

- a) Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov
- b) Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch

Špecifický cieľ č. 2/2

Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Odôvodnenie – Harmonizácia chránených území je nevyhnutnosťou z hľadiska rozvoja obce a celého mikroregiónu. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia

Vplyv na disparity

1. Starostlivosť o Národnú prírodnú rezerváciu Fabova hoľa a maloplošné chránené oblasti
2. Vypracovanie akčného plánu rozvoja cestovného ruchu v regióne
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu
- b) Podpora vyrábaných produktov v mikroregióne
- c) Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb

Špecifický cieľ č. 2/3

Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu obce na rozvoji cestovného ruchu

Odôvodnenie – V mikroregióne sa nachádza viacero chránených území. vyznačuje sa rozsiahlym kultúrno-historickým bohatstvom. Zvýšenie atraktívnosti územia sa dá dosiahnuť hlavne komplexným rozvojom služieb pre zvýšenie návštevnosti obce.

Vplyv na disparity

1. Rozvoj kultúrneho cestovného ruchu
2. Zlepšenie prezentácie a propagácie ponúkaných služieb
3. Zvýšenie kvality poskytovaných služieb s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia
4. Zníženie nezamestnanosti
5. Skvalitnenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na uchovanie vzácných druhov fauny a flóry v katastri obce
- b) Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky
- c) Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 2 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Špecifický cieľ č. 3/1

Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľstvo a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia i zdravia občanov a a využívania obnoviteľných zdrojov energie

Odôvodnenie – Stávajúca technická vybavenosť v obci a mikroregióne predovšetkým v oblasti zásobovania nezávadnou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami a mikroregiónmi. V rámci obce je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia - najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné vybudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru obce

Vplyv na disparity

1. Rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie úrovne bývania
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Skvalitnenie odpadového hospodárstva
5. Zlepšenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v mikroregióne
- b) Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd
- c) Podpora zavádzania nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a separovaného zberu odpadu.
- d) Podpora zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie (slnko, voda, vietor, biomasa).

Špecifický cieľ č. 3/2

Podpora obnovy a rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít v obci

Odôvodnenie – Z dôvodu postupného zvyšovania kvality života pre obyvateľov je nutné systematicky udržiavať a zveľaďovať centrum obce a významné lokality v jej okolí. Pre zlepšenie využitia voľného času obyvateľov s hlavným zreteľom na výchovu mládeže je potrebné vytvoriť a obnoviť kultúrne centrá najmä budovy a priestory využívané na kultúrne a športové účely.

Vplyv na disparity

1. Zlepšenie využitia voľného času
2. Rozvoj centier kultúry a športu
3. Zvýšenie kvality života občanov
4. Podpora cestovného ruchu
5. Skvalitnenie a ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Realizácia zámerov obnovy centra obce a rozvoj iných dôležitých častí obce
- b) Modernizácia škôl a zdravotníckych zariadení, budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
- c) Podpora budovania verejných priestranstiev, obecných parkov a detských ihrísk

Špecifický cieľ č. 3/3

Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Odôvodnenie – Komunikačné väzby vytvárajú v súčasnosti jeden z hlavných predpokladov rozvoja. Komunikačná dostupnosť obce zlepšuje podmienky pre vytváranie nových pracovných príležitostí. V najväčšej miere si v súčasnosti vyžadujú obnovu z pohľadu obcí a mikroregiónu miestne komunikácie

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Skvalitnenie života obyvateľov
3. Zvýšenie bezpečnosti na komunikáciách

Opatrenia

- a) Podiel obce na budovaní a skvalitnení regionálnych a nadregionálnych komunikačných sietí
- b) Podpora budovania a skvalitnenia miestnych komunikácií
- c) Podpora skvalitnenia a modernizácie autobusových a železničných zastávok

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 3 prostredníctvom špecifických cieľov

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry v obci
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Všeobecný cieľ č. 4

Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4/1

Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Odôvodnenie – Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zvýšenie životnej úrovne
4. Skvalitnenie života občanov

Špecifický cieľ č. 4/2

Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky v regióne

Odôvodnenie – Nedostatočné využívanie informačných technológií v podnikateľskej sfére a u obyvateľstva

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zlepšenie prístupu k informáciám a skvalitnenie komunikácie
4. Zavádzanie nových progresívnych technológií

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.4 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Realizáciou uvedených cieľov dôjde k zlepšeniu podmienok pre život obyvateľov v obci. Zlepší sa sociálna situácia mladých rodín a problémových skupín obyvateľstva. Dôjde k zvýšeniu životnej úrovne u aktívneho obyvateľstva. Zvýši sa príťažlivosť obce pre rozvoj cestovného ruchu.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPATRENIA A AKTIVITY

Opatrenia (súhrn aktivít), aktivity (napomáhanie realizácií priorít)

Všeobecný cieľ 1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu

Priorita 1 Zníženie nezamestnanosti a zvyšovanie kvalifikácie pracovnej sily

Základným predpokladom ďalšieho rozvoja obce je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie v porovnaní s inými obcami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj danej oblasti.

Základné opatrenia

Opatrenie 1.1 Podpora aktivizácie nezamestnaných

Kľúčový cieľ Realizovať opatrenia proti zvyšovaniu počtu dlhodobo nezamestnaných, Podpora podnikateľov vytvárajúcich nové pracovné miesta

Opatrenie 1.2 Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek obce a regiónu

Kľúčový cieľ Rekvalifikačné kurzy realizovať v súčinnosti s potrebami trhu

Opatrenie 1.3 Rozvoj ekopoľnohospodárstva k zníženiu záťaže životného prostredia

Kľúčový cieľ Podpora biodiverzifikácie na v rámci obce

Ostatné opatrenia

Opatrenie 1.4 Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce

Kľúčový cieľ Pôsobiť na rozšírenie ponuky práce vrátane zahraničia

Opatrenie 1.5 Podpora stabilizácie pracovnej sily

Kľúčový cieľ Znižovanie počtu sezónnych pracovníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území obce
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Zabezpečí sa ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Aktivity	Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb. Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcich miestnych obyvateľov. Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií. Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovávaní dreva
-----------------	--

Všeobecný cieľ 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre zvýšenie rozvoja cestovného ruchu

Priorita 2 Ochrana historických a prírodných hodnôt, aktivizácia potenciálu cestovného ruchu

V záujme skvalitnenia cestovného ruchu je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúro-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia domácim aj zahraničným návštevníkom.

V obci sa nachádzajú chránené územia, prírodné rezervácie, ktoré sú vzácnym prírodným a kultúrnym dedičstvom. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia.

Základné opatrenia

- Opatrenie 2.1 Ochrana a starostlivosť o kultúrne, historické, prírodné a technické pamiatky a využitie pamiatok v cestovnom ruchu pri zachovaní ich hodnoty
 Kľúčový cieľ Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt
- Opatrenie 2.2 Podpora partnerstiev v oblasti cestovného ruchu na území obce, v širšom regióne a na medzinárodnej úrovni
 Kľúčový cieľ Pokračovať v rozvíjaní spolupráce medzi obcami a cezhraničnej spolupráce
- Opatrenie 2.3 Podpora vytvorenia komplexnej ponuky produktov a služieb v cestovnom ruchu pre rôzne cieľové skupiny, vrátane ponuky služieb vyššieho štandardu
 Kľúčový cieľ Trvale skvalitňovať ponuku služieb

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 2.4 Rozvoj aktívneho cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť v obci
- Opatrenie 2.5 Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zlepšiť spoluprácu v obci k zvýšeniu podielu cestovného ruchu na budúcom rozvoji
- Opatrenie 2.6 Propagácia obce - cielená a intenzívna
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť zvlášť významných prírodných hodnôt, kultúrnych a historických pamiatok
- Opatrenie 2.7 Podpora vybudovania nových a dobudovania existujúcich športovo rekreačných zariadení a stredísk cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na budovanie všesportového areálu v obci
- Opatrenie 2.8 Prispôbenie siete služieb reálnym potrebám občanov
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na služby sociálne, zdravotné, vzdelávacie, kultúrne, športové a turistické

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu a cezhraničnej spolupráce

Aktivity	Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu Podpora vyrábaných produktov v obci Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb Podpora aktivít na uchovanie vzácných druhov fauny a flóry v území Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov
-----------------	---

Všeobecný cieľ 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Priorita 3 Rozvoj občianskej, dopravnej a enviromentálnej infraštruktúry

Súčasná technická vybavenosť obce predovšetkým v oblasti zásobovania preverenou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je vyvudovaná v najväčšom rozsahu v porovnaní s inými obcami. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia - najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné dobudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru v obci

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Základné opatrenia

- Opatrenie 3.1 Rozvoj občianskej vybavenosti
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na dostatok a rovnomerné rozmiestnenie služieb
- Opatrenie 3.2 Rozvoj bytovej výstavby
 Kľúčový cieľ Podporovať výstavbu a modernizáciu bytov, výstavbu sociálnych bytov, znižovanie energetickej náročnosti budov a bytov
- Opatrenie 3.3 Rozvoj technickej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Vybudovanie kanalizácie a ČOV. Rozšíriť, modernizovať a rekonštruovať inžinierske siete

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 3.4 Rozvoj školskej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Modernizovať školské budovy a technické vybavenie
- Opatrenie 3.5 Rozvoj sociálnej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na poradenstvo a krízové centrum pre ľudí v sociálnej a hmotnej núdzi, materské centrá, penzión pre dôchodcov
- Opatrenie 3.6 Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít
 Kľúčový cieľ Podporovať kultúrne a športové organizácie, centrá voľného času, zvyšovať kultúrne povedomie a športovej aktivity občanov, obnovovať športoviská a ihriská
- Opatrenie 3.7 Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí
 Kľúčový cieľ Dosiahnuť systematické skvalitňovanie komunikácií a inžinierskych sietí
- Opatrenie 3.8 Optimálne využívanie prírodných zdrojov na princípoch trvalo udržateľného rozvoja
 Kľúčový cieľ Zabezpečiť rozvoj predovšetkým z domácich prírodných zdrojov
- Opatrenie 3.9 Rozšírenie využívania obnoviteľných prírodných zdrojov
 Kľúčový cieľ Dôraz na využitie biodiverzifikácie poľnohospodárstva
- Opatrenie 3.10 Podpora efektívneho separovaného zberu odpadu
 Kľúčový cieľ Znížiť množstvo produkovaného odpadu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorit a opatrení

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry obcí
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Zvýšenie kvality dopravnej infraštruktúry a zabezpečenie jej údržby
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Aktivity	Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v obci a mikroregióne. Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd. Podpora zavádzania separovaného odpadu, nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Podpora obnovy centra obce a rozvoj jej ďalších dôležitých častí Modernizácia škôl a budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
-----------------	--

Všeobecný cieľ 4

Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania spôsobuje nedostatočné využívanie vnútorného potenciálu pre rozvoj obce

Priorita 4 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov zameranej na dosiahnutie konkurencieschopnosti a flexibility na trhu práce

Základné opatrenia

- Opatrenie 4.1 Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb
 Kľúčový cieľ Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Opatrenie 4.2 Podpora informatizácie domácností

Kľúčový cieľ Zvýšiť dostupnosť informácií pre občanov a zjednodušiť komunikáciu s úradmi

Opatrenie 4.3 Zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo

Kľúčový cieľ Zvýšenie vdelanostnej úrovne občanov zameranej na potreby trhu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Aktivita

Rozširovanie možností vzdelávania pre potreby trhu
Prísun nových technológií pre rozvoj obcí v daných podmienkach
Systematická podpora informatizácie domácností a podnikateľských subjektov
Podpora zvyšovania konkurencieschopnosti domácich podnikateľov a živnostníkov

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPIS ROZVOJOVEJ STRATÉGIE

Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Cieľom rozvojovej stratégie realizovanej predstaviteľmi obce je zabezpečiť ďalší jej rozvoj užšou spoluprácou 9 partnerských obcí združených do mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a ich prosperity prostredníctvom aktivít obsiahnutých v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce v rámci mikroregiónu identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Všeobecný cieľ 1 – Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľov obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícii a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 1.1 – Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Opatrenia	Plánované aktivity	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora aktivizácie nezamestnaných.	Rozvoj aktivačných prác, príprava stimulačných opatrení					

Špecifický cieľ č. 1.2 – Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby

Rozvoj ekologizácie poľnohospodárstva k zlepšeniu kvality ŽP	Podpora poľnohospodárskych činností nezaťažujúcich životné prostredie					
--	---	--	--	--	--	--

Špecifický cieľ č. 1.3 – Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Vytváranie pracovných miest v lesnom hospodárstve	Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek zamestnávateľov					
---	---	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ č. 2 – Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2.1 – Rozvoj občianskej vybavenosti v obci, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Starostlivosť o kultúrne, historické a prírodné pamiatky	Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt Spracovanie plánu údržby pamiatok					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

Špecifický cieľ č. 2.2 – Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Starostlivosť o chránené krajinné oblasti	Zosúladienie ochrany prírodných rezervácií s rozvojom cestovného ruchu					
Podpora záujmu o turistické podujatia	Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov					
Rozširovanie ponuky služieb vyššieho štandardu	Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu.					

Špecifický cieľ č. 2.3 – Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu mikroregiónu na rozvoji cestovného ruchu

Zvýšenie atraktívnosti územia	Propagácia obce k zvýšeniu CR					
Rozvoj aktívneho zahraničného CR	Zvýšenie návštevnosti obce rozširovaním služieb pre cestovný ruch a turizmus					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3 – Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obcí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 3.1 – Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľov obce a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia a zdravia občanov

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Rozvoj občianskej vybavenosti	Podpora rozvoja služieb pre obyvateľstvo k skvalitňovaniu bývania a školstva					
Rozvoj technickej infraštruktúry	Budovanie inžinierskych sietí, Vodovodu a ČOV					
Využívanie obnoviteľných zdrojov energie	Bioplynová stanica pre výrobu el. energie, elektrárň na drevnú štiepku					

Špecifický cieľ č. 3.2 – Podpora obnovy rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít

Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít.	Podpora kultúrnych a športových aktivít a ich technického vybavenia					
Rozvoj bytovej výstavby	Podpora výstavby sociálnych bytov					

Špecifický cieľ č. 3.3 – Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Rozvoj technickej infraštruktúry	Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí, budovanie nových komunikácií a obnoviteľných zdrojov energie					
----------------------------------	---	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ 4 – Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4.1 – Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb v obci prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Opatrenie		Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora celoživotného vzdelávania	Organizovanie rekvalifikačných kurzov, kurzov cudzích jazykov, práce s PC, podpor miestneho a regionálneho školstva					
Špecifický cieľ 4.2 – Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky						
Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce	Budovanie informačných centier v obci, zjednotenie komunikácie občanov s inštitúciami					

Špecifikácia finančnej náročnosti a merateľných ukazovateľov bude vyjadrená po pridelení finančných prostriedkov z jednotlivých fondov na konkrétne opatrenia a plánované aktivity.

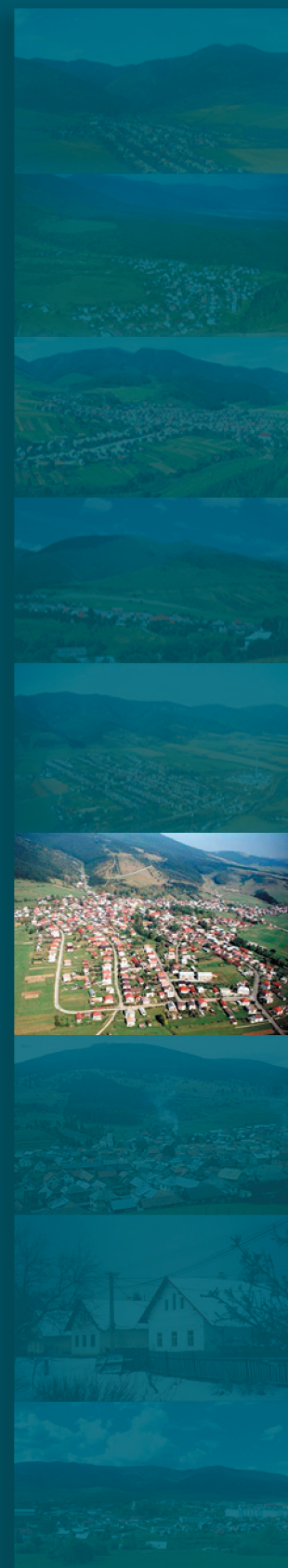
**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

AKČNÝ PLÁN A FINANČNÉ TABUĽKY

PROJEKT	REALIZÁTOR	ROK	NÁKLADY	KRYTIE		
				VLASTNÉ	SÚKROMNÉ	GRANTY
Rekonštrukcia Základnej školy	Polomka	2007	22 000 000	1 300 000		20 700 000
Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych komunikácií a chodníkov, lávok a mostov, verejných priestranstiev	Polomka	2008	30 000 000	1 800 000		28 000 000
Dobudovanie infraštruktúry pre cestovný ruch	Polomka	2009	10 000 000	600 000		9 400 000
Vybudovanie stredu letnej a zimnej turistiky - Kejda	Polomka	2013	20 000 000		20 000 000	
Vybudovanie penziónu pri rybníku, Hámor	Polomka	2011	15 000 000		15 000 000	
Dobudovanie kanalizácie na uliciach Zápotockého, Jegorova, Dimitrova, Hronská, Železničná, Nová, Hámor, Záhradná, Kaštieľna, Nálepková, Mlynská, S. Chalupku, Kukučínova, Osloboditeľov a rekonštrukcia na ulici Komenského.	Polomka	2009	50 000 000	3 000 000		47 000 000
Priemyselný park Hámor – priemyselná výroba nezaťažujúca životné prostredie	Polomka	2010	50 000 000	3 000 000		47 000 000
Vybudovanie Priemyselného parku v bývalej píle	Polomka	2009	7 000 000	7 000 000		
Dobudovanie lyžiarskeho strediska Bučník	Polomka	2012	100 000 000	6 000 000		94 000 000
Dobudovanie športového areálu	Polomka	2008	5 000 000	300 000		4 700 000
Dobudovanie Domova dôchodcov	Polomka	2009	13 000 000	1 000 000		12 000 000
Dostavba Obecného domu na viacúčelovú stavbu, podnikateľský inkubátor	Polomka	2009	20 000 000	1 200 000		18 800 000
Dokončenie požiarnej nádrže	Polomka	2007	200 000	200 000		
Rekonštrukcia a modernizácia ZŠ a MŠ	Polomka	2007	6 000 000	360 000		5 640 000

PROJEKT	REALIZÁTOR	ROK	NÁKLADY	KRYTIE		
				VLASTNÉ	SÚKROMNÉ	GRANTY
Rekonštrukcia strechy Domu smútku	Polomka	2007	1 000 000	1 000 000		
Rekonštrukcia podkrovia Rozličného tovaru a knižnice na ubytovacie zariadenia	Polomka	2008	2 020 000	2 020 000		
Vybudovanie verejných WC v obci	Polomka	2011	1 000 000	50 000		950 000
Vybudovanie tržnice	Polomka	2008	1 000 000	1 000 000		
Rekonštrukcia budovy obecného úradu	Polomka	2007	1 000 000	1 000 000		
Vybudovanie malej vodnej elektrárne Bučník	Polomka	2009	6 000 000	360 000		5 640 000
Bioplynová stanica (elektrárň)	Polomka	2008	80 000 000	4 800 000		75 200 000
Bývanie v Polomke v minulosti	Polomka	2010	1 000 000	50 000		950 000
Komunitné centrum	Polomka	2009	1 000 000	50 000		950 000

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

ŠUMIAC

NA ROKY 2007-2013

S VÝHLADOM DO ROKU 2015

Rozvojová stratégia

Rozvojová stratégia bola spracovaná v náväznosti na výsledky komplexných analýz v rámci sociálnych a ekonomických východísk a na SWOT analýzu hlavných záujmových oblastí so zameraním na zmiernenie dopadu identifikovaných disparít prostredníctvom určených faktorov rozvoja s cieľom dosiahnuť vyváženú programovú štruktúru pre jej realizáciu.

Ciele a priority

Globálny cieľ, špecifické ciele, priority, hlavné oblasti smerovania podpory

Globálny cieľ:

Zabezpečiť ďalší rozvoj obce v rámci mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a zvýšenie ich prosperity prostredníctvom stratégie rozvoja obsiahnutej v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

Všeobecný cieľ č.1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu.

Špecifický cieľ č. 1/1

Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Odôvodnenie – Dôležitým predpokladom ďalšieho rozvoja obce v rámci mikroregiónu Horehron je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti v dosahu obce. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie mikroregiónu v porovnaní s inými oblasťami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj mikroregiónu v rámci určených priorít k stabilizácii pracovných síl a živnostníkov v produktívnom veku.

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Skvalitnenie životného prostredia
5. Zvýšenie dostupnosti vlastnej produkcie na medzinárodné trhy
6. Zvýšenie kúpyschopnosti obyvateľstva

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcích miestnych obyvateľov
- c) Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií
- d) Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely
- e) Podpora rodinného a individuálneho podnikania
- f) Realizácia opatrení na zabezpečenie alternatívneho zamestnania na vidieku

Špecifický cieľ č. 1/2

Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby v obci

Odôvodnenie – Súčasná konkurencieschopnosť poľnohospodárskych subjektov je na veľmi nízkej úrovni a v území pôsobí menšie množstvo podnikateľských subjektov v oblasti poľnohospodárstva. Obhospodarovanie pôdy zabezpečujú aj samostatne hospodáriaci roľníci. Poľnohospodárstvo pred transformáciou ekonomiky patrilo medzi nosné odvetvia v obciach mikroregiónu Horehron, preto i v súčasnosti môže byť využité pri revitalizácii a rozvoji obce. Potrebné je podporovať diverzifikáciu, zameranú na poznávací turizmus a agroturistiku v ob-

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

ci, obzvlášť ak sú na ich rozvoj predpoklady. V náväznosti na ochranu životného prostredia, chránený národný park v území je nevyhnutné podporovať a rozvíjať ekologizáciu produkcie a zavádzanie moderných technológií v obci

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Diverzifikácia poľnohospodárskej výroby a podpora nepoľnohospodárskych činností
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Využitie vysokého podielu kvalifikovaných pracovných síl
5. Rozvoj ekopoľnohospodárstva a ochrana životného prostredia
6. Zníženie negatívnych ekologických dopadov poľnohospodárskej výroby

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania v oblasti poľnohospodárstva
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje s vlastnými kapacitami alebo nehnuteľnosťami pre poľnohospodársku výrobu
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia pri poľnohospodárskej produkcii
- d) Zvýšenie tempa modernizácie poľnohospodárstva skvalitnením jeho financovania

Špecifický cieľ č. 1/3

Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Odôvodnenie – Súčasná zložitá situácia predovšetkým v hospodárskej a sociálnej oblasti si vyžaduje efektívnejšie využívať ľudské, materiálne a technické zdroje na zlepšenie situácie v oblasti služieb s priamym dopadom na zvyšovanie zamestnanosti. Zároveň je potrebné zlepšiť postupy pri spracovaní a využití dreva a zefektívnenie činnosti v lesnom hospodárstve.

Vplyv na disparity

1. zníženie nezamestnanosti
2. rozvoj cestovného ruchu
3. zlepšenie kvality životného prostredia
4. zachovanie remeselných tradícií
5. zníženie vplyvu pôdnej a vodnej erózie

Opatrenia

- a) Podpora remeselnej výroby s využitím miestnych zdrojov materiálov a surovín (drevo, stavebné suroviny)
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov pri zavádzaní nových technológií a inovácií na zvyšovanie pridanej hodnoty a diverzifikácie v lesnom hospodárstve
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovaní dreva a biomasy

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.1 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Bude kvalitnejšie zabezpečená ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Všeobecný cieľ č. 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2/1

Rozvoj občianskej vybavenosti obce, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Odôvodnenie – V záujme skvalitnenia cestovného ruchu v mikroregióne je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúrno-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia

Vplyv na disparity

1. Ďalší rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie ochrany životného prostredia
3. Zlepšenie stavu historických hodnôt a obnova historických tradícií
4. Zvýšenie dostupnosti zariadení pre cestovný ruch
5. Budovanie infraštruktúry pre cestovný ruch

Opatrenia

- a) Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov
- b) Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch

Špecifický cieľ č. 2/2

Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Odôvodnenie – Harmonizácia chránených území je nevyhnutnosťou z hľadiska rozvoja obce a celého mikroregiónu. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia

Vplyv na disparity

1. Starostlivosť o Národnú prírodnú rezerváciu Fabova hoľa a maloplošné chránené oblasti
2. Vypracovanie akčného plánu rozvoja cestovného ruchu v regióne
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu
- b) Podpora vyrábaných produktov v mikroregióne
- c) Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb

Špecifický cieľ č. 2/3

Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu obce na rozvoji cestovného ruchu

Odôvodnenie – V mikroregióne sa nachádza viacero chránených území. vyznačuje sa rozsiahlym kultúrno-historickým bohatstvom. Zvýšenie atraktívnosti územia sa dá dosiahnuť hlavne komplexným rozvojom služieb pre zvýšenie návštevnosti obce.

Vplyv na disparity

1. Rozvoj kultúrneho cestovného ruchu
2. Zlepšenie prezentácie a propagácie ponúkaných služieb
3. Zvýšenie kvality poskytovaných služieb s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia
4. Zníženie nezamestnanosti
5. Skvalitnenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na uchovanie vzácných druhov fauny a flóry v katastri obce
- b) Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky
- c) Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 2 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Špecifický cieľ č. 3/1

Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľstvo a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia i zdravia občanov a a využívania obnoviteľných zdrojov energie

Odôvodnenie – Stávajúca technická vybavenosť v obci a mikroregióne predovšetkým v oblasti zásobovania nezávadnou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami a mikroregiónmi. V rámci obce je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia - najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné vybudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru obce

Vplyv na disparity

1. Rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie úrovne bývania
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Skvalitnenie odpadového hospodárstva
5. Zlepšenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v mikroregióne
- b) Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd
- c) Podpora zavádzania nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a separovaného zberu odpadu.

Doplňte bod d) s textom podpora zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie (slnko, voda, vietor, biomasa).

Špecifický cieľ č. 3/2

Podpora obnovy a rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít v obci

Odôvodnenie – Z dôvodu postupného zvyšovania kvality života pre obyvateľov je nutné systematicky udržiavať a zveľaďovať centrum obce a významné lokality v jej okolí. Pre zlepšenie využitia voľného času obyvateľov s hlavným zreteľom na výchovu mládeže je potrebné vytvoriť a obnoviť kultúrne centrá najmä budovy a priestory využívané na kultúrne a športové účely.

Vplyv na disparity

1. Zlepšenie využitia voľného času
2. Rozvoj centier kultúry a športu
3. Zvýšenie kvality života občanov
4. Podpora cestovného ruchu
5. Skvalitnenie a ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Realizácia zámerov obnovy centra obce a rozvoj iných dôležitých častí obce
- b) Modernizácia škôl a zdravotníckych zariadení, budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
- c) Podpora budovania verejných priestranstiev, obecných parkov a detských ihrísk

Špecifický cieľ č. 3/3

Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Odôvodnenie – Komunikačné väzby vytvárajú v súčasnosti jeden z hlavných predpokladov rozvoja. Komunikačná dostupnosť obce zlepšuje podmienky pre vytváranie nových pracovných príležitostí. V najväčšej miere si v súčasnosti vyžadujú obnovu z pohľadu obcí a mikroregiónu miestne komunikácie

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Skvalitnenie života obyvateľov
3. Zvýšenie bezpečnosti na komunikáciách

Opatrenia

- a) Podiel obce na budovaní a skvalitnení regionálnych a nadregionálnych komunikačných sietí
- b) Podpora budovania a skvalitnenia miestnych komunikácií
- c) Podpora skvalitnenia a modernizácie autobusových a železničných zastávok

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 3 prostredníctvom špecifických cieľov

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry v obci
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Všeobecný cieľ č. 4

Ďalší rozvoj mikroregiónu prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4/1

Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Odôvodnenie – Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zvýšenie životnej úrovne
4. Skvalitnenie života občanov

Špecifický cieľ č. 4/2

Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky v regióne

Odôvodnenie – Nedostatočné využívanie informačných technológií v podnikateľskej sfére a u obyvateľstva

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zlepšenie prístupu k informáciám a skvalitnenie komunikácie
4. Zavádzanie nových progresívnych technológií

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.4 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Realizáciou uvedených cieľov dôjde k zlepšeniu podmienok pre život obyvateľov v obci. Zlepší sa sociálna situácia mladých rodín a problémových skupín obyvateľstva. Dôjde k zvýšeniu životnej úrovne u aktívneho obyvateľstva. Zvýši sa príťažlivosť obce pre rozvoj cestovného ruchu.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPATRENIA A AKTIVITY

Opatrenia (súhrn aktivít), aktivity (napomáhanie realizácií priorít)

Všeobecný cieľ 1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu

Priorita 1 Zníženie nezamestnanosti a zvyšovanie kvalifikácie pracovnej sily

Základným predpokladom ďalšieho rozvoja obce je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie v porovnaní s inými obcami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj danej oblasti.

Základné opatrenia

Opatrenie 1.1 Podpora aktivizácie nezamestnaných

Kľúčový cieľ Realizovať opatrenia proti zvyšovaniu počtu dlhodobo nezamestnaných, Podpora podnikateľov vytvárajúcich nové pracovné miesta

Opatrenie 1.2 Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek obce a regiónu

Kľúčový cieľ Rekvalifikačné kurzy realizovať v súčinnosti s potrebami trhu

Opatrenie 1.3 Rozvoj ekopoľnohospodárstva k zníženiu záťaže životného prostredia

Kľúčový cieľ Podpora biodiverzifikácie na v rámci obce

Ostatné opatrenia

Opatrenie 1.4 Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce

Kľúčový cieľ Pôsobiť na rozšírenie ponuky práce vrátane zahraničia

Opatrenie 1.5 Podpora stabilizácie pracovnej sily

Kľúčový cieľ Znižovanie počtu sezónnych pracovníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území obce
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Zabezpečí sa ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Aktivity	<p>Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb.</p> <p>Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcich miestnych obyvateľov.</p> <p>Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií.</p> <p>Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely</p> <p>Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovávaní dreva</p>
-----------------	---

Všeobecný cieľ 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre zvýšenie rozvoja cestovného ruchu

Priorita 2 Ochrana historických a prírodných hodnôt, aktivizácia potenciálu cestovného ruchu

V záujme skvalitnenia cestovného ruchu je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúro-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia domácim aj zahraničným návštevníkom.

V obci sa nachádzajú chránené územia, prírodné rezervácie, ktoré sú vzácnym prírodným a kultúrnym dedičstvom. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia.

Základné opatrenia

- Opatrenie 2.1 Ochrana a starostlivosť o kultúrne, historické, prírodné a technické pamiatky a využitie pamiatok v cestovnom ruchu pri zachovaní ich hodnoty
 Kľúčový cieľ Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt
- Opatrenie 2.2 Podpora partnerstiev v oblasti cestovného ruchu na území obce, v širšom regióne a na medzinárodnej úrovni
 Kľúčový cieľ Pokračovať v rozvíjaní spolupráce medzi obcami a cezhraničnej spolupráce
- Opatrenie 2.3 Podpora vytvorenia komplexnej ponuky produktov a služieb v cestovnom ruchu pre rôzne cieľové skupiny, vrátane ponuky služieb vyššieho štandardu
 Kľúčový cieľ Trvale skvalitňovať ponuku služieb

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 2.4 Rozvoj aktívneho cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť v obci
- Opatrenie 2.5 Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zlepšiť spoluprácu v obci k zvýšeniu podielu cestovného ruchu na budúcom rozvoji
- Opatrenie 2.6 Propagácia obce - cielená a intenzívna
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť zvlášť významných prírodných hodnôt, kultúrnych a historických pamiatok
- Opatrenie 2.7 Podpora vybudovania nových a dobudovania existujúcich športovo rekreačných zariadení a stredísk cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na budovanie všesportového areálu v obci
- Opatrenie 2.8 Prispôsobenie siete služieb reálnym potrebám občanov
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na služby sociálne, zdravotné, vzdelávacie, kultúrne, športové a turistické

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu a cezhraničnej spolupráce

Aktivity	Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu Podpora vyrábaných produktov v obci Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb Podpora aktivít na uchovanie vzácných druhov fauny a flóry v území Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov
-----------------	---

Všeobecný cieľ 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Priorita 3 Rozvoj občianskej, dopravnej a enviromentálnej infraštruktúry

Súčasná technická vybavenosť obce predovšetkým v oblasti zásobovania preverenou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami. V obci je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia-najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné dobudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru v obci

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Základné opatrenia

- Opatrenie 3.1 Rozvoj občianskej vybavenosti
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na dostatok a rovnomerné rozmiestnenie služieb
- Opatrenie 3.2 Rozvoj bytovej výstavby
 Kľúčový cieľ Podporovať výstavbu a modernizáciu bytov, výstavbu sociálnych bytov, znižovanie energetickej náročnosti budov a bytov
- Opatrenie 3.3 Rozvoj technickej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Vybudovanie kanalizácie a ČOV. Rozšíriť, modernizovať a rekonštruovať inžinierske siete

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 3.4 Rozvoj školskej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Modernizovať školské budovy a technické vybavenie
- Opatrenie 3.5 Rozvoj sociálnej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na poradenstvo a krízové centrum pre ľudí v sociálnej a hmotnej núdzi, materské centrá, penzióny pre dôchodcov
- Opatrenie 3.6 Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít
 Kľúčový cieľ Podporovať kultúrne a športové organizácie, centrá voľného času, zvyšovať kultúrne povedomie a športovej aktivity občanov, obnovovať športoviská a ihriská
- Opatrenie 3.7 Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí
 Kľúčový cieľ Dosiahnuť systematické skvalitňovanie komunikácií a inžinierskych sietí
- Opatrenie 3.8 Optimálne využívanie prírodných zdrojov na princípoch trvalo udržateľného rozvoja
 Kľúčový cieľ Zabezpečiť rozvoj predovšetkým z domácich prírodných zdrojov
- Opatrenie 3.9 Rozšírenie využívania obnoviteľných prírodných zdrojov
 Kľúčový cieľ Dôraz na využitie biodiverzifikácie poľnohospodárstva
- Opatrenie 3.10 Podpora efektívneho separovaného zberu odpadu
 Kľúčový cieľ Znížiť množstvo produkovaného odpadu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorit a opatrení

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry obcí
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Zvýšenie kvality dopravnej infraštruktúry a zabezpečenie jej údržby
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Aktivity	Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v obci a mikroregióne. Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd. Podpora zavádzania separovaného odpadu, nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Podpora obnovy centra obce a rozvoj jej ďalších dôležitých častí Modernizácia škôl a budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
-----------------	--

Všeobecný cieľ 4

Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania spôsobuje nedostatočné využívanie vnútorného potenciálu pre rozvoj obce

Priorita 4 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov zameranej na dosiahnutie konkurencieschopnosti a flexibility na trhu práce

Základné opatrenia

- Opatrenie 4.1 Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb
 Kľúčový cieľ Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Opatrenie 4.2 Podpora informatizácie domácností

Kľúčový cieľ Zvýšiť dostupnosť informácií pre občanov a zjednodušiť komunikáciu s úradmi

Opatrenie 4.3 Zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo

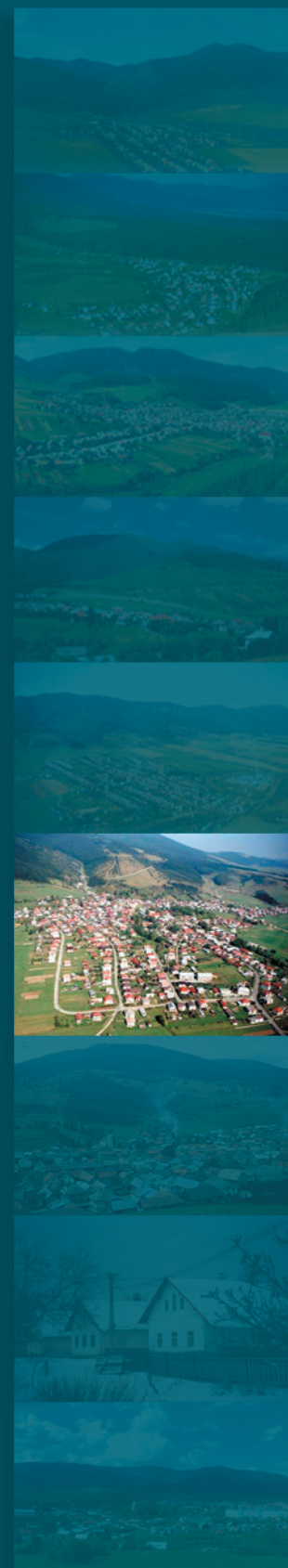
Kľúčový cieľ Zvýšenie vdelanostnej úrovne občanov zameranej na potreby trhu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Aktivita

Rozširovanie možností vzdelávania pre potreby trhu
Prísun nových technológií pre rozvoj obcí v daných podmienkach
Systematická podpora informatizácie domácností a podnikateľských subjektov
Podpora zvyšovania konkurencieschopnosti domácich podnikateľov a živnostníkov

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPIS ROZVOJOVEJ STRATÉGIE

Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Cieľom rozvojovej stratégie realizovanej predstaviteľmi obce je zabezpečiť ďalší jej rozvoj užšou spoluprácou 9 partnerských obcí združených do mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a ich prosperity prostredníctvom aktivít obsiahnutých v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce v rámci mikroregiónu identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Všeobecný cieľ 1 – Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľov obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 1.1 – Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Opatrenia	Plánované aktivity	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora aktivizácie nezamestnaných.	Rozvoj aktivačných prác, príprava stimulačných opatrení					

Špecifický cieľ č. 1.2 – Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby

Rozvoj ekologizácie poľnohospodárstva k zlepšeniu kvality ŽP	Podpora poľnohospodárskych činností nezaťažujúcich životné prostredie					
--	---	--	--	--	--	--

Špecifický cieľ č. 1.3 – Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Vytváranie pracovných miest v lesnom hospodárstve	Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek zamestnávateľov					
---	---	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ č. 2 – Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2.1 – Rozvoj občianskej vybavenosti v obci, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

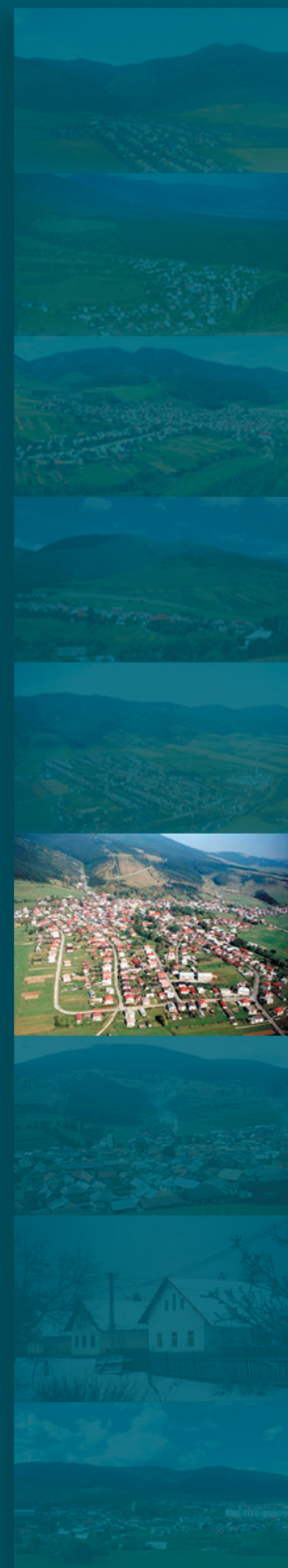
Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Starostlivosť o kultúrne, historické a prírodné pamiatky	Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt Spracovanie plánu údržby pamiatok					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

Špecifický cieľ č. 2.2 – Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Starostlivosť o chránené krajinné oblasti	Zosúladienie ochrany prírodných rezervácií s rozvojom cestovného ruchu					
Podpora záujmu o turistické podujatia	Rozširovanie počtu turistických trás a naučných chodníkov					
Rozširovanie ponuky služieb vyššieho štandardu	Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu.					

Špecifický cieľ č. 2.3 – Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu mikroregiónu na rozvoji cestovného ruchu

Zvýšenie atraktívnosti územia	Propagácia obce k zvýšeniu CR					
Rozvoj aktívneho zahraničného CR	Zvýšenie návštevnosti obce rozširovaním služieb pre cestovný ruch a turizmus					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3 – Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obcí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 3.1 – Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľov obce a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia a zdravia občanov

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Rozvoj občianskej vybavenosti	Podpora rozvoja služieb pre obyvateľstvo k skvalitňovaniu bývania					
Rozvoj technickej infraštruktúry	Budovanie inžinierskych sietí, Vodovodu a ČOV					

Špecifický cieľ č. 3.2 – Podpora obnovy rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít

Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít.	Podpora kultúrnych a športových aktivít a ich technického vybavenia					
Rozvoj bytovej výstavby	Podpora výstavby sociálnych bytov					

Špecifický cieľ č. 3.3 – Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Rozvoj technickej infraštruktúry	Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí, budovanie nových komunikácií a obnoviteľných zdrojov energie					
----------------------------------	---	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ 4 – Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4.1 – Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb v obci prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Opatrenie		Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora celoživotného vzdelávania	Organizovanie rekvalifikačných kurzov, kurzov cudzích jazykov, práce s PC, podpor miestneho a regionálneho školstva					
Špecifický cieľ 4.2 – Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky						
Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce	Budovanie informačných centier v obci, zjednotenie komunikácie občanov s inštitúciami					

Špecifikácia finančnej náročnosti a merateľných ukazovateľov bude vyjadrená po pridelení finančných prostriedkov z jednotlivých fondov na konkrétne opatrenia a plánované aktivity.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

AKČNÝ PLÁN A FINANČNÉ TABUĽKY

PROJEKT	REALIZÁTOR	ROK	NÁKLADY	KRYTIE		
				VLASTNÉ	SÚKROMNÉ	GRANTY
Dobudovanie kanalizácie	Šumiac		24 000 000			
Vybudovanie reštauračného zariadenia s ubytovňou	Šumiac		5 000 000			
Vybudovanie športového areálu	Šumiac		20 000 000			
Vybudovanie lyžiarskeho vleku	Šumiac		3 000 000			
Výstavba telocvične	Šumiac		15 000 000			
Vybudovanie amfiteátra	Šumiac		1 600 000			
Vybudovanie náučného chodníka	Šumiac		500 000			
Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Šumiac		8 000 000			
Rekonštrukcia vodovodu	Šumiac		12 000 000			
Dobudovanie vodojemu	Šumiac		5 000 000			
Rekonštrukcia futbalového ihriska	Šumiac		1 000 000			
Vybudovanie ihriska v Rómskej osade	Šumiac		2 000 000			
Vybudovanie menších penziónov	Šumiac		8 000 000			
Vybudovanie lyžiarskeho vleku	Šumiac		3 000 000			
Zateplenie ZŠ	Šumiac		6 000 000			
Rekonštrukcia miestneho rozhlasu	Šumiac		1 500 000			
Rekonštrukcia verejného osvetlenia	Šumiac		5 000 000			

MIKROREGIÓN
HOREHRON

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

TELGÁRT

NA ROKY 2007-2013

S VÝHLADOM DO ROKU 2015

Rozvojová stratégia bola spracovaná v návaznosti na výsledky komplexných analýz v rámci sociálnych a ekonomických východísk a na SWOT analýzu hlavných záujmových oblastí so zameraním na zmiernenie dopadu identifikovaných disparít prostredníctvom určených faktorov rozvoja s cieľom dosiahnuť vyváženú programovú štruktúru pre jej realizáciu.

Ciele a priority

Globálny cieľ, špecifické ciele, priority, hlavné oblasti smerovania podpory

Globálny cieľ:

Zabezpečiť ďalší rozvoj obce v rámci mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a zvýšenie ich prosperity prostredníctvom stratégie rozvoja obsiahnutej v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

Všeobecný cieľ č.1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu.

Špecifický cieľ č. 1/1

Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Odôvodnenie – Dôležitým predpokladom ďalšieho rozvoja obce v rámci mikroregiónu Horehron je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti v dosahu obce. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie mikroregiónu v porovnaní s inými oblasťami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj mikroregiónu v rámci určených priorít k stabilizácii pracovných síl a živnostníkov v produktívnom veku.

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Skvalitnenie životného prostredia
5. Zvýšenie dostupnosti vlastnej produkcie na medzinárodné trhy
6. Zvýšenie kúpyschopnosti obyvateľstva

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcích miestnych obyvateľov
- c) Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií
- d) Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely
- e) Podpora rodinného a individuálneho podnikania
- f) Realizácia opatrení na zabezpečenie alternatívneho zamestnania na vidieku

Špecifický cieľ č. 1/2

Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby v obci

Odôvodnenie – Súčasná konkurencieschopnosť poľnohospodárskych subjektov je na veľmi nízkej úrovni a v území pôsobí menšie množstvo podnikateľských subjektov v oblasti poľnohospodárstva. Obhospodarovanie pôdy zabezpečujú aj samostatne hospodáriaci roľníci. Poľnohospodárstvo pred transformáciou ekonomiky patrilo medzi nosné odvetvia v obciach mikroregiónu Horehron, preto i v súčasnosti môže byť využité pri revitalizácii a rozvoji obce.

Potrebné je podporovať diverzifikáciu, zameranú na poznávací turizmus a agroturistiku v obci, obzvlášť ak sú na ich rozvoj predpoklady. V náväznosti na ochranu životného prostredia, chránený národný park v území je nevyhnutné podporovať a rozvíjať ekologizáciu produkcie a zavádzanie moderných technológií v obci

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Diverzifikácia poľnohospodárskej výroby a podpora nepoľnohospodárskych činností
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Využitie vysokého podielu kvalifikovaných pracovných síl
5. Rozvoj ekopoľnohospodárstva a ochrana životného prostredia
6. Zníženie negatívnych ekologických dopadov poľnohospodárskej výroby

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania v oblasti poľnohospodárstva
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje s vlastnými kapacitami alebo nehnuteľnosťami pre poľnohospodársku výrobu
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia pri poľnohospodárskej produkcii
- d) Zvýšenie tempa modernizácie poľnohospodárstva skvalitnením jeho financovania

Špecifický cieľ č. 1/3

Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Odôvodnenie – Súčasná zložitá situácia predovšetkým v hospodárskej a sociálnej oblasti si vyžaduje efektívnejšie využívať ľudské, materiálne a technické zdroje na zlepšenie situácie v oblasti služieb s priamym dopadom na zvyšovanie zamestnanosti. Zároveň je potrebné zlepšiť postupy pri spracovaní a využití dreva a zefektívnenie činnosti v lesnom hospodárstve.

Vplyv na disparity

1. zníženie nezamestnanosti
2. rozvoj cestovného ruchu
3. zlepšenie kvality životného prostredia
4. zachovanie remeselných tradícií
5. zníženie vplyvu pôdnej a vodnej erózie

Opatrenia

- a) Podpora remeselnej výroby s využitím miestnych zdrojov materiálov a surovín (drevo, stavebné suroviny)
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov pri zavádzaní nových technológií a inovácií na zvyšovanie pridanej hodnoty a diverzifikácie v lesnom hospodárstve
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovaní dreva a biomasy

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.1 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Bude kvalitnejšie zabezpečená ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Všeobecný cieľ č. 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2/1

Rozvoj občianskej vybavenosti obce, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Odôvodnenie – V záujme skvalitnenia cestovného ruchu v mikroregióne je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúrno-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia

Vplyv na disparity

1. Ďalší rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie ochrany životného prostredia
3. Zlepšenie stavu historických hodnôt a obnova historických tradícií
4. Zvýšenie dostupnosti zariadení pre cestovný ruch
5. Budovanie infraštruktúry pre cestovný ruch

Opatrenia

- a) Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov
- b) Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch

Špecifický cieľ č. 2/2

Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Odôvodnenie – Harmonizácia chránených území je nevyhnutnosťou z hľadiska rozvoja obce a celého mikroregiónu. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia

Vplyv na disparity

1. Starostlivosť o Národnú prírodnú rezerváciu Fabova hoľa a maloplošné chránené oblasti
2. Vypracovanie akčného plánu rozvoja cestovného ruchu v regióne
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu
- b) Podpora vyrábaných produktov v mikroregióne
- c) Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb

Špecifický cieľ č. 2/3

Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu obce na rozvoji cestovného ruchu

Odôvodnenie – V mikroregióne sa nachádza viacero chránených území. vyznačuje sa rozsiahlym kultúrno-historickým bohatstvom. Zvýšenie atraktívnosti územia sa dá dosiahnuť hlavne komplexným rozvojom služieb pre zvýšenie návštevnosti obce.

Vplyv na disparity

1. Rozvoj kultúrneho cestovného ruchu
2. Zlepšenie prezentácie a propagácie ponúkaných služieb
3. Zvýšenie kvality poskytovaných služieb s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia
4. Zníženie nezamestnanosti
5. Skvalitnenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na uchovanie vzácných druhov fauny a flóry v katastri obce
- b) Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky
- c) Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 2 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Špecifický cieľ č. 3/1

Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľstvo a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia i zdravia občanov a a využívania obnoviteľných zdrojov energie

Odôvodnenie – Stávajúca technická vybavenosť v obci a mikroregióne predovšetkým v oblasti zásobovania nezávadnou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami a mikroregiónmi. V rámci obce je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia - najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné vybudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru obce

Vplyv na disparity

1. Rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie úrovne bývania
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Skvalitnenie odpadového hospodárstva
5. Zlepšenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v mikroregióne
- b) Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd
- c) Podpora zavádzania nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a separovaného zberu odpadu.

Doplňte bod d) s textom podpora zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie (slnko, voda, vietor, biomasa).

Špecifický cieľ č. 3/2

Podpora obnovy a rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít v obci

Odôvodnenie – Z dôvodu postupného zvyšovania kvality života pre obyvateľov je nutné systematicky udržiavať a zveľaďovať centrum obce a významné lokality v jej okolí. Pre zlepšenie využitia voľného času obyvateľov s hlavným zreteľom na výchovu mládeže je potrebné vytvoriť a obnoviť kultúrne centrá najmä budovy a priestory využívané na kultúrne a športové účely.

Vplyv na disparity

1. Zlepšenie využitia voľného času
2. Rozvoj centier kultúry a športu
3. Zvýšenie kvality života občanov
4. Podpora cestovného ruchu
5. Skvalitnenie a ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Realizácia zámerov obnovy centra obce a rozvoj iných dôležitých častí obce
- b) Modernizácia škôl a zdravotníckych zariadení, budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
- c) Podpora budovania verejných priestranstiev, obecných parkov a detských ihrísk

Špecifický cieľ č. 3/3

Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Odôvodnenie – Komunikačné väzby vytvárajú v súčasnosti jeden z hlavných predpokladov rozvoja. Komunikačná dostupnosť obce zlepšuje podmienky pre vytváranie nových pracovných príležitostí. V najväčšej miere si v súčasnosti vyžadujú obnovu z pohľadu obcí a mikroregiónu miestne komunikácie

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Skvalitnenie života obyvateľov
3. Zvýšenie bezpečnosti na komunikáciách

Opatrenia

- a) Podiel obce na budovaní a skvalitnení regionálnych a nadregionálnych komunikačných sietí
- b) Podpora budovania a skvalitnenia miestnych komunikácií
- c) Podpora skvalitnenia a modernizácie autobusových a železničných zastávok

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 3 prostredníctvom špecifických cieľov

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry v obci
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Všeobecný cieľ č. 4

Ďalší rozvoj mikroregiónu prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4/1

Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Odôvodnenie – Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zvýšenie životnej úrovne
4. Skvalitnenie života občanov

Špecifický cieľ č. 4/2

Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky v regióne

Odôvodnenie – Nedostatočné využívanie informačných technológií v podnikateľskej sfére a u obyvateľstva

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zlepšenie prístupu k informáciám a skvalitnenie komunikácie
4. Zavádzanie nových progresívnych technológií

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.4 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Realizáciou uvedených cieľov dôjde k zlepšeniu podmienok pre život obyvateľov v obci. Zlepší sa sociálna situácia mladých rodín a problémových skupín obyvateľstva. Dôjde k zvýšeniu životnej úrovne u aktívneho obyvateľstva. Zvýši sa príťažlivosť obce pre rozvoj cestovného ruchu.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPATRENIA A AKTIVITY

Opatrenia (súhrn aktivít), aktivity (napomáhanie realizácií priorít)

Všeobecný cieľ 1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu

Priorita 1 Zníženie nezamestnanosti a zvyšovanie kvalifikácie pracovnej sily

Základným predpokladom ďalšieho rozvoja obce je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie v porovnaní s inými obcami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj danej oblasti.

Základné opatrenia

Opatrenie 1.1 Podpora aktivizácie nezamestnaných

Kľúčový cieľ Realizovať opatrenia proti zvyšovaniu počtu dlhodobo nezamestnaných, Podpora podnikateľov vytvárajúcich nové pracovné miesta

Opatrenie 1.2 Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek obce a regiónu

Kľúčový cieľ Rekvalifikačné kurzy realizovať v súčinnosti s potrebami trhu

Opatrenie 1.3 Rozvoj ekopoľnohospodárstva k zníženiu záťaže životného prostredia

Kľúčový cieľ Podpora biodiverzifikácie na v rámci obce

Ostatné opatrenia

Opatrenie 1.4 Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce

Kľúčový cieľ Pôsobiť na rozšírenie ponuky práce vrátane zahraničia

Opatrenie 1.5 Podpora stabilizácie pracovnej sily

Kľúčový cieľ Znižovanie počtu sezónnych pracovníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území obce
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Zabezpečí sa ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Aktivity	<p>Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb.</p> <p>Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcich miestnych obyvateľov.</p> <p>Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií.</p> <p>Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely</p> <p>Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovávaní dreva</p>
-----------------	---

Všeobecný cieľ 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre zvýšenie rozvoja cestovného ruchu

Priorita 2 Ochrana historických a prírodných hodnôt, aktivizácia potenciálu cestovného ruchu

V záujme skvalitnenia cestovného ruchu je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúrno-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia domácim aj zahraničným návštevníkom.

V obci sa nachádzajú chránené územia, prírodné rezervácie, ktoré sú vzácnym prírodným a kultúrnym dedičstvom. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia.

Základné opatrenia

- Opatrenie 2.1 Ochrana a starostlivosť o kultúrne, historické, prírodné a technické pamiatky a využitie pamiatok v cestovnom ruchu pri zachovaní ich hodnoty
 Kľúčový cieľ Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt
- Opatrenie 2.2 Podpora partnerstiev v oblasti cestovného ruchu na území obce, v širšom regióne a na medzinárodnej úrovni
 Kľúčový cieľ Pokračovať v rozvíjaní spolupráce medzi obcami a cezhraničnej spolupráce
- Opatrenie 2.3 Podpora vytvorenia komplexnej ponuky produktov a služieb v cestovnom ruchu pre rôzne cieľové skupiny, vrátane ponuky služieb vyššieho štandardu
 Kľúčový cieľ Trvale skvalitňovať ponuku služieb

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 2.4 Rozvoj aktívneho cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť v obci
- Opatrenie 2.5 Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zlepšiť spoluprácu v obci k zvýšeniu podielu cestovného ruchu na budúcom rozvoji
- Opatrenie 2.6 Propagácia obce - cielená a intenzívna
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť zvlášť významných prírodných hodnôt, kultúrnych a historických pamiatok
- Opatrenie 2.7 Podpora vybudovania nových a dobudovania existujúcich športovo rekreačných zariadení a stredísk cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na budovanie všesportového areálu v obci
- Opatrenie 2.8 Prispôsobenie siete služieb reálnym potrebám občanov
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na služby sociálne, zdravotné, vzdelávacie, kultúrne, športové a turistické

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu a cezhraničnej spolupráce

Aktivity	Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu Podpora vyrábaných produktov v obci Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb Podpora aktivít na uchovanie vzácných druhov fauny a flóry v území Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov
-----------------	---

Všeobecný cieľ 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Priorita 3 Rozvoj občianskej, dopravnej a enviromentálnej infraštruktúry

Súčasná technická vybavenosť obce predovšetkým v oblasti zásobovania preverenou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami. V obci je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia-najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné dobudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru v obci

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Základné opatrenia

- Opatrenie 3.1 Rozvoj občianskej vybavenosti
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na dostatok a rovnomerné rozmiestnenie služieb
- Opatrenie 3.2 Rozvoj bytovej výstavby
 Kľúčový cieľ Podporovať výstavbu a modernizáciu bytov, výstavbu sociálnych bytov, znižovanie energetickej náročnosti budov a bytov
- Opatrenie 3.3 Rozvoj technickej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Vybudovanie kanalizácie a ČOV. Rozšíriť, modernizovať a rekonštruovať inžinierske siete

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 3.4 Rozvoj školskej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Modernizovať školské budovy a technické vybavenie
- Opatrenie 3.5 Rozvoj sociálnej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na poradenstvo a krízové centrum pre ľudí v sociálnej a hmotnej núdzi, materské centrá, penzióny pre dôchodcov
- Opatrenie 3.6 Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít
 Kľúčový cieľ Podporovať kultúrne a športové organizácie, centrá voľného času, zvyšovať kultúrne povedomie a športovej aktivity občanov, obnovovať športoviská a ihriská
- Opatrenie 3.7 Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí
 Kľúčový cieľ Dosiahnuť systematické skvalitňovanie komunikácií a inžinierskych sietí
- Opatrenie 3.8 Optimálne využívanie prírodných zdrojov na princípoch trvalo udržateľného rozvoja
 Kľúčový cieľ Zabezpečiť rozvoj predovšetkým z domácich prírodných zdrojov
- Opatrenie 3.9 Rozšírenie využívania obnoviteľných prírodných zdrojov
 Kľúčový cieľ Dôraz na využitie biodiverzifikácie poľnohospodárstva
- Opatrenie 3.10 Podpora efektívneho separovaného zberu odpadu
 Kľúčový cieľ Znížiť množstvo produkovaného odpadu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorit a opatrení

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry obcí
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Zvýšenie kvality dopravnej infraštruktúry a zabezpečenie jej údržby
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Aktivity	Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v obci a mikroregióne. Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd. Podpora zavádzania separovaného odpadu, nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Podpora obnovy centra obce a rozvoj jej ďalších dôležitých častí Modernizácia škôl a budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
-----------------	--

Všeobecný cieľ 4

Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania spôsobuje nedostatočné využívanie vnútorného potenciálu pre rozvoj obce

Priorita 4 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov zameranej na dosiahnutie konkurencieschopnosti a flexibility na trhu práce

Základné opatrenia

- Opatrenie 4.1 Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb
 Kľúčový cieľ Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Opatrenie 4.2 Podpora informatizácie domácností

Kľúčový cieľ Zvýšiť dostupnosť informácií pre občanov a zjednodušiť komunikáciu s úradmi

Opatrenie 4.3 Zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo

Kľúčový cieľ Zvýšenie vdelanostnej úrovne občanov zameranej na potreby trhu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Aktivita

Rozširovanie možností vzdelávania pre potreby trhu
Prísun nových technológií pre rozvoj obcí v daných podmienkach
Systematická podpora informatizácie domácností a podnikateľských subjektov
Podpora zvyšovania konkurencieschopnosti domácich podnikateľov a živnostníkov

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPIS ROZVOJOVEJ STRATÉGIE

Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Cieľom rozvojovej stratégie realizovanej predstaviteľmi obce je zabezpečiť ďalší jej rozvoj užšou spoluprácou 9 partnerských obcí združených do mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a ich prosperity prostredníctvom aktivít obsiahnutých v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce v rámci mikroregiónu identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Všeobecný cieľ 1 – Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľov obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícii a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 1.1 – Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Opatrenia	Plánované aktivity	Finančná náročnosť		Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora aktivizácie nezamestnaných.	Rozvoj aktivačných prác, príprava stimulačných opatrení	70 000	7 000		

Špecifický cieľ č. 1.2 – Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby

Rozvoj ekologizácie poľnohospodárstva k zlepšeniu kvality ŽP	Podpora poľnohospodárskych činností nezaťažujúcich životné prostredie		8 000	8 000	
--	---	--	-------	-------	--

Špecifický cieľ č. 1.3 – Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Vytváranie pracovných miest v lesnom hospodárstve	Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek zamestnávateľov	75 000	750 000	825 000	
---	---	--------	---------	---------	--

Všeobecný cieľ č. 2 – Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2.1 – Rozvoj občianskej vybavenosti v obci, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Starostlivosť o kultúrne, historické a prírodné pamiatky	Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt Spracovanie plánu údržby pamiatok	250 000	600 000	850 000		
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít	1 000 000	20 000 000	21 000 000		

Špecifický cieľ č. 2.2 – Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Starostlivosť o chránené krajinné oblasti	Zosúladienie ochrany prírodných rezervácií s rozvojom cestovného ruchu		2 420 000	2 420 000		
Podpora záujmu o turistické podujatia	Rozširovanie počtu turistických trás a naučných chodníkov	130 000	1 300 000	1 430 000		
Rozširovanie ponuky služieb vyššieho štandardu	Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu.	250 000	250 000	500 000		

Špecifický cieľ č. 2.3 – Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu mikroregiónu na rozvoji cestovného ruchu

Zvýšenie atraktívnosti územia	Propagácia obce k zvýšeniu CR	150 000	350 000	500 000		
Rozvoj aktívneho zahraničného CR	Zvýšenie návštevnosti obce rozširovaním služieb pre cestovný ruch a turizmus	210 000	2 000 000	2 210 000		
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít	1 000 000	20 000 000	21 000 000		

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3 – Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obcí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 3.1 – Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľov obce a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia a zdravia občanov

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Rozvoj občianskej vybavenosti	Podpora rozvoja služieb pre obyvateľstvo k skvalitňovaniu bývania	700 000	6 000 000	6 700 000		
Rozvoj technickej infraštruktúry	Budovanie inžinierskych sietí, Vodovodu a ČOV	2 000 000	40 000 000	42 000 000		

Špecifický cieľ č. 3.2 – Podpora obnovy rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít

Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít.	Podpora kultúrnych a športových aktivít a ich technického vybavenia	6 000 000	114 000 000	120 000 000		
Rozvoj bytovej výstavby	Podpora výstavby sociálnych bytov	300 000	14 000 000	14 300 000		

Špecifický cieľ č. 3.3 – Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Rozvoj technickej infraštruktúry	Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí, budovanie nových komunikácií a obnoviteľných zdrojov energie	550 000	10 450 000	11 000 000		
		500 000	5 000 000	5 500 000		

Všeobecný cieľ 4 – Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4.1 – Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb v obci prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Opatrenie		Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora celoživotného vzdelávania	Organizovanie rekvalifikačných kurzov, kurzov cudzích jazykov, práce s PC, podpor miestneho a regionálneho školstva	200 000	1 800 000	2 000 000		
Špecifický cieľ 4.2 – Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky						
Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce	Budovanie informačných centier v obci, zjednotenie komunikácie občanov s inštitúciami	105 000	650 000	755 000		

Špecifikácia finančnej náročnosti a merateľných ukazovateľov bude vyjadrená po pridelení finančných prostriedkov z jednotlivých fondov na konkrétne opatrenia a plánované aktivity.

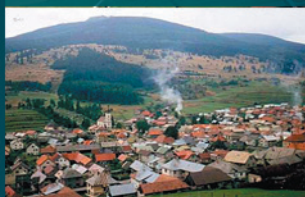

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

AKČNÝ PLÁN A FINANČNÉ TABUĽKY

PROJEKT	REALIZÁTOR	ROK	NÁKLADY	KRYTIE		
				VLASTNÉ	SÚKROMNÉ	GRANTY
Výbudovanie strediska zimných športov	Telgárt	2007 2013	120 000 000	6 000 000	14 000 000	100 000 000
Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Telgárt	2007 2010	11 000 000	550 000		10 45 000
Odstránenie ekologických záťaží	Telgárt	2007 2013	5 000 000	250 000		4 750 000
Výbudovanie kanalizácie a čističky odpadových vôd	Telgárt	2007 2010	30 000 000	1 500 000		28 500 000
Zabezpečenie obce pitnou vodou, rekonštrukcia vodovodného systému	Telgárt	2007 2012	10 000 000	500 000		9 500 000
Rekonštrukcia ZŠ, vybudovanie ateliérov pre regionálnu výchovu	Telgárt	2007 2010	11 930 000	597 000		11 333 000
Výbudovanie komunitného centra Rómov	Telgárt	2007 2013	9 400 000	500 000		8 900 000
Rekonštrukcia zariadení pre kultúru a šport	Telgárt	2007 2012	17 500 000	1 750 000		15 750 000
Výstavba priemyselného parku	Telgárt					
Výbudovanie Domova dôchodcov	Telgárt	2007 2009	1 500 000	150 000		1 350 000

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

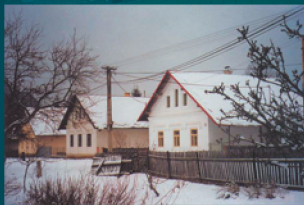

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

VALKOVŇA

NA ROKY 2007-2013

S VÝHLADOM DO ROKU 2015

ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Rozvojová stratégia bola spracovaná v náväznosti na výsledky komplexných analýz v rámci sociálnych a ekonomických východísk a na SWOT analýzu hlavných záujmových oblastí so zameraním na zmiernenie dopadu identifikovaných disparít prostredníctvom určených faktorov rozvoja s cieľom dosiahnuť vyváženú programovú štruktúru pre jej realizáciu.

Ciele a priority

Globálny cieľ, špecifické ciele, priority, hlavné oblasti smerovania podpory

Globálny cieľ:

Zabezpečiť ďalší rozvoj obce v rámci mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a zvýšenie ich prosperity prostredníctvom stratégie rozvoja obsiahnutej v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

Všeobecný cieľ č.1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu.

Špecifický cieľ č. 1/1

Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Odôvodnenie – Dôležitým predpokladom ďalšieho rozvoja obce v rámci mikroregiónu Horehron je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti v dosahu obce. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie mikroregiónu v porovnaní s inými oblasťami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj mikroregiónu v rámci určených priorít k stabilizácii pracovných síl a živnostníkov v produktívnom veku.

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Skvalitnenie životného prostredia
5. Zvýšenie dostupnosti vlastnej produkcie na medzinárodné trhy
6. Zvýšenie kúpyschopnosti obyvateľstva

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcích miestnych obyvateľov
- c) Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií
- d) Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely
- e) Podpora rodinného a individuálneho podnikania
- f) Realizácia opatrení na zabezpečenie alternatívneho zamestnania na vidieku

Špecifický cieľ č. 1/2

Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby v obci

Odôvodnenie – Súčasná konkurencieschopnosť poľnohospodárskych subjektov je na veľmi nízkej úrovni a v území pôsobí menšie množstvo podnikateľských subjektov v oblasti poľnohospodárstva. Obhospodarovanie pôdy zabezpečujú aj samostatne hospodáriaci roľníci. Poľnohospodárstvo pred transformáciou ekonomiky patrilo medzi nosné odvetvia v obciach mikroregiónu Horehron, preto i v súčasnosti môže byť využité pri revitalizácii a rozvoji obce.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Potrebné je podporovať diverzifikáciu, zameranú na poznávací turizmus a agroturistiku v obci, obzvlášť ak sú na ich rozvoj predpoklady. V náväznosti na ochranu životného prostredia, chránený národný park v území je nevyhnutné podporovať a rozvíjať ekologizáciu produkcie a zavádzanie moderných technológií v obci

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Diverzifikácia poľnohospodárskej výroby a podpora nepoľnohospodárskych činností
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Využitie vysokého podielu kvalifikovaných pracovných síl
5. Rozvoj ekopoľnohospodárstva a ochrana životného prostredia
6. Zníženie negatívnych ekologických dopadov poľnohospodárskej výroby

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania v oblasti poľnohospodárstva
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje s vlastnými kapacitami alebo nehnuteľnosťami pre poľnohospodársku výrobu
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia pri poľnohospodárskej produkcii
- d) Zvýšenie tempa modernizácie poľnohospodárstva skvalitnením jeho financovania

Špecifický cieľ č. 1/3

Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Odôvodnenie – Súčasná zložitá situácia predovšetkým v hospodárskej a sociálnej oblasti si vyžaduje efektívnejšie využívať ľudské, materiálne a technické zdroje na zlepšenie situácie v oblasti služieb s priamym dopadom na zvyšovanie zamestnanosti. Zároveň je potrebné zlepšiť postupy pri spracovaní a využití dreva a zefektívnenie činnosti v lesnom hospodárstve.

Vplyv na disparity

1. zníženie nezamestnanosti
2. rozvoj cestovného ruchu
3. zlepšenie kvality životného prostredia
4. zachovanie remeselných tradícií
5. zníženie vplyvu pôdnej a vodnej erózie

Opatrenia

- a) Podpora remeselnej výroby s využitím miestnych zdrojov materiálov a surovín (drevo, stavebné suroviny)
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov pri zavádzaní nových technológií a inovácií na zvyšovanie pridanej hodnoty a diverzifikácie v lesnom hospodárstve
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovaní dreva a biomasy

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.1 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Bude kvalitnejšie zabezpečená ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Všeobecný cieľ č. 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2/1

Rozvoj občianskej vybavenosti obce, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Odôvodnenie – V záujme skvalitnenia cestovného ruchu v mikroregióne je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúrno-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia

Vplyv na disparity

1. Ďalší rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie ochrany životného prostredia
3. Zlepšenie stavu historických hodnôt a obnova historických tradícií
4. Zvýšenie dostupnosti zariadení pre cestovný ruch
5. Budovanie infraštruktúry pre cestovný ruch

Opatrenia

- a) Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov
- b) Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch

Špecifický cieľ č. 2/2

Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Odôvodnenie – Harmonizácia chránených území je nevyhnutnosťou z hľadiska rozvoja obce a celého mikroregiónu. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia

Vplyv na disparity

1. Starostlivosť o Národnú prírodnú rezerváciu Fabova hoľa a maloplošné chránené oblasti
2. Vypracovanie akčného plánu rozvoja cestovného ruchu v regióne
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu
- b) Podpora vyrábaných produktov v mikroregióne
- c) Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb

Špecifický cieľ č. 2/3

Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu obce na rozvoji cestovného ruchu

Odôvodnenie – V mikroregióne sa nachádza viacero chránených území. vyznačuje sa rozsiahlym kultúrno-historickým bohatstvom. Zvýšenie atraktívnosti územia sa dá dosiahnuť hlavne komplexným rozvojom služieb pre zvýšenie návštevnosti obce.

Vplyv na disparity

1. Rozvoj kultúrneho cestovného ruchu
2. Zlepšenie prezentácie a propagácie ponúkaných služieb
3. Zvýšenie kvality poskytovaných služieb s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia
4. Zníženie nezamestnanosti
5. Skvalitnenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na uchovanie vzácných druhov fauny a flóry v katastri obce
- b) Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky
- c) Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 2 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu

Všeobecný cieľ č. 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Špecifický cieľ č. 3/1

Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľstvo a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia i zdravia občanov a a využívania obnoviteľných zdrojov energie

Odôvodnenie – Stávajúca technická vybavenosť v obci a mikroregiónne predovšetkým v oblasti zásobovania nezávadnou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami a mikroregiónmi. V rámci obce je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia - najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné vybudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru obce

Vplyv na disparity

1. Rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie úrovne bývania
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Skvalitnenie odpadového hospodárstva
5. Zlepšenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v mikroregiónne
- b) Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd
- c) Podpora zavádzania nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a separovaného zberu odpadu.

Doplňte bod d) s textom podpora zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie (slnko, voda, vietor, biomasa).

Špecifický cieľ č. 3/2

Podpora obnovy a rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít v obci

Odôvodnenie – Z dôvodu postupného zvyšovania kvality života pre obyvateľov je nutné systematicky udržiavať a zveľaďovať centrum obce a významné lokality v jej okolí. Pre zlepšenie využitia voľného času obyvateľov s hlavným zreteľom na výchovu mládeže je potrebné vytvoriť a obnoviť kultúrne centrá najmä budovy a priestory využívané na kultúrne a športové účely.

Vplyv na disparity

1. Zlepšenie využitia voľného času
2. Rozvoj centier kultúry a športu
3. Zvýšenie kvality života občanov
4. Podpora cestovného ruchu
5. Skvalitnenie a ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Realizácia zámerov obnovy centra obce a rozvoj iných dôležitých častí obce
- b) Modernizácia škôl a zdravotníckych zariadení, budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
- c) Podpora budovania verejných priestranstiev, obecných parkov a detských ihrísk

Špecifický cieľ č. 3/3

Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Odôvodnenie – Komunikačné väzby vytvárajú v súčasnosti jeden z hlavných predpokladov rozvoja. Komunikačná dostupnosť obce zlepšuje podmienky pre vytváranie nových pracovných príležitostí. V najväčšej miere si v súčasnosti vyžadujú obnovu z pohľadu obcí a

mikroregiónu miestne komunikácie

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Skvalitnenie života obyvateľov
3. Zvýšenie bezpečnosti na komunikáciách

Opatrenia

- a) Podiel obce na budovaní a skvalitnení regionálnych a nadregionálnych komunikačných sietí
- b) Podpora budovania a skvalitnenia miestnych komunikácií
- c) Podpora skvalitnenia a modernizácie autobusových a železničných zastávok

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 3 prostredníctvom špecifických cieľov

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry v obci
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Všeobecný cieľ č. 4

Ďalší rozvoj mikroregiónu prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4/1

Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Odôvodnenie – Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zvýšenie životnej úrovne
4. Skvalitnenie života občanov

Špecifický cieľ č. 4/2

Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky v regióne

Odôvodnenie – Nedostatočné využívanie informačných technológií v podnikateľskej sfére a u obyvateľstva

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zlepšenie prístupu k informáciám a skvalitnenie komunikácie
4. Zavádzanie nových progresívnych technológií

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.4 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Realizáciou uvedených cieľov dôjde k zlepšeniu podmienok pre život obyvateľov v obci. Zlepší sa sociálna situácia mladých rodín a problémových skupín obyvateľstva. Dôjde k zvýšeniu životnej úrovne u aktívneho obyvateľstva. Zvýši sa príťažlivosť obce pre rozvoj cestovného ruchu.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPATRENIA A AKTIVITY

Opatrenia (súhrn aktivít), aktivity (napomáhanie realizácií priorít)

Všeobecný cieľ 1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradíciách jednotlivých oblastí mikroregiónu

Priorita 1 Zníženie nezamestnanosti a zvyšovanie kvalifikácie pracovnej sily

Základným predpokladom ďalšieho rozvoja obce je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie v porovnaní s inými obcami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj danej oblasti.

Základné opatrenia

- Opatrenie 1.1 Podpora aktivizácie nezamestnaných
 Kľúčový cieľ Realizovať opatrenia proti zvyšovaniu počtu dlhodobo nezamestnaných, Podpora podnikateľov vytvárajúcich nové pracovné miesta
- Opatrenie 1.2 Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek obce a regiónu
 Kľúčový cieľ Rekvalifikačné kurzy realizovať v súčinnosti s potrebami trhu
- Opatrenie 1.3 Rozvoj ekopoľnohospodárstva k zníženiu záťaže životného prostredia
 Kľúčový cieľ Podpora biodiverzifikácie na v rámci obce

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 1.4 Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce
 Kľúčový cieľ Pôsobiť na rozšírenie ponuky práce vrátane zahraničia
- Opatrenie 1.5 Podpora stabilizácie pracovnej sily
 Kľúčový cieľ Znižovanie počtu sezónnych pracovníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území obce
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Zabezpečí sa ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Aktivity	Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb. Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcích miestnych obyvateľov. Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií. Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovávaní dreva
-----------------	--

Všeobecný cieľ 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre zvýšenie rozvoja cestovného ruchu

Priorita 2 Ochrana historických a prírodných hodnôt, aktivizácia potenciálu cestovného ruchu

V záujme skvalitnenia cestovného ruchu je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúrno-

-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia domácim aj zahraničným návštevníkom. V obci sa nachádzajú chránené územia, prírodné rezervácie, ktoré sú vzácnym prírodným a kultúrnym dedičstvom. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia.

Základné opatrenia

- Opatrenie 2.1 Ochrana a starostlivosť o kultúrne, historické, prírodné a technické pamiatky a využitie pamiatok v cestovnom ruchu pri zachovaní ich hodnoty
 Kľúčový cieľ Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt
- Opatrenie 2.2 Podpora partnerstiev v oblasti cestovného ruchu na území obce, v širšom regióne a na medzinárodnej úrovni
 Kľúčový cieľ Pokračovať v rozvíjaní spolupráce medzi obcami a cezhraničnej spolupráce
- Opatrenie 2.3 Podpora vytvorenia komplexnej ponuky produktov a služieb v cestovnom ruchu pre rôzne cieľové skupiny, vrátane ponuky služieb vyššieho štandardu
 Kľúčový cieľ Trvale skvalitňovať ponuku služieb

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 2.4 Rozvoj aktívneho cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť v obci
- Opatrenie 2.5 Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zlepšiť spoluprácu v obci k zvýšeniu podielu cestovného ruchu na budúcom rozvoji
- Opatrenie 2.6 Propagácia obce - cielená a intenzívna
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť zvlášť významných prírodných hodnôt, kultúrnych a historických pamiatok
- Opatrenie 2.7 Podpora vybudovania nových a dobudovania existujúcich športovo rekreačných zariadení a stredísk cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na budovanie všesportového areálu v obci
- Opatrenie 2.8 Prispôsobenie siete služieb reálnym potrebám občanov
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na služby sociálne, zdravotné, vzdelávacie, kultúrne, športové a turistické

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu a cezhraničnej spolupráce

Aktivity	Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu Podpora vyrábaných produktov v obci Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb Podpora aktivít na uchovanie vzácných druhov fauny a flóry v území Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov
-----------------	---

Všeobecný cieľ 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Priorita 3 Rozvoj občianskej, dopravnej a enviromentálnej infraštruktúry

Súčasná technická vybavenosť obce predovšetkým v oblasti zásobovania preverenou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami. V obci je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia-najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné dobudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru v obci

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Základné opatrenia

- Opatrenie 3.1 Rozvoj občianskej vybavenosti
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na dostatok a rovnomerné rozmiestnenie služieb
- Opatrenie 3.2 Rozvoj bytovej výstavby
 Kľúčový cieľ Podporovať výstavbu a modernizáciu bytov, výstavbu sociálnych bytov, znižovanie energetickej náročnosti budov a bytov
- Opatrenie 3.3 Rozvoj technickej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Vybudovanie kanalizácie a ČOV. Rozšíriť, modernizovať a rekonštruovať inžinierske siete

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 3.4 Rozvoj školskej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Modernizovať školské budovy a technické vybavenie
- Opatrenie 3.5 Rozvoj sociálnej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na poradenstvo a krízové centrum pre ľudí v sociálnej a hmotnej núdzi, materské centrá, penzióny pre dôchodcov
- Opatrenie 3.6 Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít
 Kľúčový cieľ Podporovať kultúrne a športové organizácie, centrá voľného času, zvyšovať kultúrne povedomie a športovej aktivity občanov, obnovovať športoviská a ihriská
- Opatrenie 3.7 Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí
 Kľúčový cieľ Dosiahnuť systematické skvalitňovanie komunikácií a inžinierskych sietí
- Opatrenie 3.8 Optimálne využívanie prírodných zdrojov na princípoch trvalo udržateľného rozvoja
 Kľúčový cieľ Zabezpečiť rozvoj predovšetkým z domácich prírodných zdrojov
- Opatrenie 3.9 Rozšírenie využívania obnoviteľných prírodných zdrojov
 Kľúčový cieľ Dôraz na využitie biodiverzifikácie poľnohospodárstva
- Opatrenie 3.10 Podpora efektívneho separovaného zberu odpadu
 Kľúčový cieľ Znížiť množstvo produkovaného odpadu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorit a opatrení

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry obcí
- Základné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Zvýšenie kvality dopravnej infraštruktúry a zabezpečenie jej údržby
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Aktivity	Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v obci a mikroregióne. Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd. Podpora zavádzania separovaného odpadu, nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Podpora obnovy centra obce a rozvoj jej ďalších dôležitých častí Modernizácia škôl a budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
-----------------	--

Všeobecný cieľ 4

Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania spôsobuje nedostatočné využívanie vnútorného potenciálu pre rozvoj obce

Priorita 4 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov zameranej na dosiahnutie konkurencieschopnosti a flexibility na trhu práce

Základné opatrenia

- Opatrenie 4.1 Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb

- Kľúčový cieľ Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
- Opatrenie 4.2 Podpora informatizácie domácností
- Kľúčový cieľ Zvýšiť dostupnosť informácií pre občanov a zjednodušiť komunikáciu s úradmi
- Opatrenie 4.3 Zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo
- Kľúčový cieľ Zvýšenie vdelanostnej úrovne občanov zameranej na potreby trhu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Aktivita

Rozširovanie možností vzdelávania pre potreby trhu
Prísun nových technológií pre rozvoj obcí v daných podmienkach
Systematická podpora informatizácie domácností a podnikateľských subjektov
Podpora zvyšovania konkurencieschopnosti domácich podnikateľov a živnostníkov

OPIS ROZVOJOVEJ STRATÉGIE

Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Cieľom rozvojovej stratégie realizovanej predstaviteľmi obce je zabezpečiť ďalší jej rozvoj užšou spoluprácou 9 partnerských obcí združených do mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a ich prosperity prostredníctvom aktivít obsiahnutých v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce v rámci mikroregiónu identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Všeobecný cieľ 1 – Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľov obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 1.1 – Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Opatrenia	Plánované aktivity	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora aktivizácie nezamestnaných.	Rozvoj aktivačných prác, príprava stimulačných opatrení					

Špecifický cieľ č. 1.2 – Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby

Rozvoj ekologizácie poľnohospodárstva k zlepšeniu kvality ŽP	Podpora poľnohospodárskych činností nezaťažujúcich životné prostredie					
--	---	--	--	--	--	--

Špecifický cieľ č. 1.3 – Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Vytváranie pracovných miest v lesnom hospodárstve	Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek zamestnávateľov					
---	---	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ č. 2 – Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2.1 – Rozvoj občianskej vybavenosti v obci, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Starostlivosť o kultúrne, historické a prírodné pamiatky	Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt Spracovanie plánu údržby pamiatok					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

Špecifický cieľ č. 2.2 – Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Starostlivosť o chránené krajinné oblasti	Zosúladienie ochrany prírodných rezervácií s rozvojom cestovného ruchu					
Podpora záujmu o turistické podujatia	Rozširovanie počtu turistických trás a naučných chodníkov					
Rozširovanie ponuky služieb vyššieho štandardu	Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu.					

Špecifický cieľ č. 2.3 – Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu mikroregiónu na rozvoji cestovného ruchu

Zvýšenie atraktívnosti územia	Propagácia obce k zvýšeniu CR					
Rozvoj aktívneho zahraničného CR	Zvýšenie návštevnosti obce rozširovaním služieb pre cestovný ruch a turizmus					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3 – Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obcí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 3.1 – Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľov obce a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia a zdravia občanov

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Rozvoj občianskej vybavenosti	Podpora rozvoja služieb pre obyvateľstvo k skvalitňovaniu bývania					
Rozvoj technickej infraštruktúry	Budovanie inžinierskych sietí, Vodovodu a ČOV					

Špecifický cieľ č. 3.2 – Podpora obnovy rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít

Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít.	Podpora kultúrnych a športových aktivít a ich technického vybavenia					
Rozvoj bytovej výstavby	Podpora výstavby sociálnych bytov					

Špecifický cieľ č. 3.3 – Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Rozvoj technickej infraštruktúry	Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí, budovanie nových komunikácií a obnoviteľných zdrojov energie					
----------------------------------	---	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ 4 – Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4.1 – Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb v obci prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Opatrenie		Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora celoživotného vzdelávania	Organizovanie rekvalifikačných kurzov, kurzov cudzích jazykov, práce s PC, podpor miestneho a regionálneho školstva					
Špecifický cieľ 4.2 – Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky						
Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce	Budovanie informačných centier v obci, zjednotenie komunikácie občanov s inštitúciami					

Špecifikácia finančnej náročnosti a merateľných ukazovateľov bude vyjadrená po pridelení finančných prostriedkov z jednotlivých fondov na konkrétne opatrenia a plánované aktivity.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

AKČNÝ PLÁN A FINANČNÉ TABUĽKY

PROJEKT	REALIZÁTOR	ROK	NÁKLADY	KRYTIE		
				VLASTNÉ	SÚKROMNÉ	GRANTY
Rekonštrukcia vodovodu v Rómskej osade	Valkovňa	2007	12 000 000	600 000		11 400 000
Vokajšia a vnútorná omietka evanjelického domu	Valkovňa	2006	800 000	50 000		750 000
Rekonštrukcia ZŠ na Domov dôchodcov	Valkovňa	2008	15 000 000			15 000 000
Rekonštrukcia miestnych komunikácií, mostov a verejných priestranstiev	Valkovňa	2010	2 000 000			2 000 000
Rekonštrukcia prístavby kultúrneho domu na reštauračné zariadenie s ubytovňou	Valkovňa	2013	20 000 000			20 000 000

MIKROREGIÓN HOREHRON

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

ZÁVADKA NAD HRONOM

NA ROKY 2007-2013

S VÝHLADOM DO ROKU 2015

ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

- SCHVÁLENÁ UZNESENÍM – Č. 09/2006 OBEČNÝM ZASTUPITELSTVOM 26.9.06

Rozvojová stratégia bola spracovaná v náväznosti na výsledky komplexných analýz v rámci sociálnych a ekonomických východísk a na SWOT analýzu hlavných záujmových oblastí so zameraním na zmiernenie dopadu identifikovaných disparít prostredníctvom určených faktorov rozvoja s cieľom dosiahnuť vyváženú programovú štruktúru pre jej realizáciu.

Ciele a priority

Globálny cieľ, špecifické ciele, priority, hlavné oblasti smerovania podpory

Globálny cieľ:

Zabezpečiť ďalší rozvoj obce v rámci mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a zvýšenie ich prosperity prostredníctvom stratégie rozvoja obsiahnutej v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

Všeobecný cieľ č.1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradíciách a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu.

Špecifický cieľ č. 1/1

Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Odôvodnenie – Dôležitým predpokladom ďalšieho rozvoja obce v rámci mikroregiónu Horehron je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti v dosahu obce. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie mikroregiónu v porovnaní s inými oblasťami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj mikroregiónu v rámci určených priorít k stabilizácii pracovných síl a živnostníkov v produktívnom veku.

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Skvalitnenie životného prostredia
5. Zvýšenie dostupnosti vlastnej produkcie na medzinárodné trhy
6. Zvýšenie kúpyschopnosti obyvateľstva

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcích miestnych obyvateľov
- c) Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií
- d) Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely
- e) Podpora rodinného a individuálneho podnikania
- f) Realizácia opatrení na zabezpečenie alternatívneho zamestnania na vidieku

Špecifický cieľ č. 1/2

Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby v obci

Odôvodnenie – Súčasná konkurencieschopnosť poľnohospodárskych subjektov je na veľmi nízkej úrovni a v území pôsobí menšie množstvo podnikateľských subjektov v oblasti poľnohospodárstva. Obhospodarovanie pôdy zabezpečujú aj samostatne hospodáriaci roľníci. Poľnohospodárstvo pred transformáciou ekonomiky patrilo medzi nosné odvetvia v obciach mikroregiónu Horehron, preto i v súčasnosti môže byť využité pri revitalizácii a rozvoji obce.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Potrebné je podporovať diverzifikáciu, zameranú na poznávací turizmus a agroturistiku v obci, obzvlášť ak sú na ich rozvoj predpoklady. V náväznosti na ochranu životného prostredia, chránený národný park v území je nevyhnutné podporovať a rozvíjať ekologizáciu produkcie a zavádzanie moderných technológií v obci

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Diverzifikácia poľnohospodárskej výroby a podpora nepoľnohospodárskych činností
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Využitie vysokého podielu kvalifikovaných pracovných síl
5. Rozvoj ekopoľnohospodárstva a ochrana životného prostredia
6. Zníženie negatívnych ekologických dopadov poľnohospodárskej výroby

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania v oblasti poľnohospodárstva
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje s vlastnými kapacitami alebo nehnuteľnosťami pre poľnohospodársku výrobu
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia pri poľnohospodárskej produkcii
- d) Zvýšenie tempa modernizácie poľnohospodárstva skvalitnením jeho financovania

Špecifický cieľ č. 1/3

Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Odôvodnenie – Súčasná zložitá situácia predovšetkým v hospodárskej a sociálnej oblasti si vyžaduje efektívnejšie využívať ľudské, materiálne a technické zdroje na zlepšenie situácie v oblasti služieb s priamym dopadom na zvyšovanie zamestnanosti. Zároveň je potrebné zlepšiť postupy pri spracovaní a využití dreva a zefektívnenie činnosti v lesnom hospodárstve.

Vplyv na disparity

1. zníženie nezamestnanosti
2. rozvoj cestovného ruchu
3. zlepšenie kvality životného prostredia
4. zachovanie remeselných tradícií
5. zníženie vplyvu pôdnej a vodnej erózie

Opatrenia

- a) Podpora remeselnej výroby s využitím miestnych zdrojov materiálov a surovín (drevo, stavebné suroviny)
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov pri zavádzaní nových technológií a inovácií na zvyšovanie pridanej hodnoty a diverzifikácie v lesnom hospodárstve
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovaní dreva a biomasy

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.1 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Bude kvalitnejšie zabezpečená ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Všeobecný cieľ č. 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2/1

Rozvoj občianskej vybavenosti obce, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Odôvodnenie – V záujme skvalitnenia cestovného ruchu v mikroregióne je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúrno-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia

Vplyv na disparity

1. Ďalší rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie ochrany životného prostredia
3. Zlepšenie stavu historických hodnôt a obnova historických tradícií
4. Zvýšenie dostupnosti zariadení pre cestovný ruch
5. Budovanie infraštruktúry pre cestovný ruch

Opatrenia

- a) Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov
- b) Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch

Špecifický cieľ č. 2/2

Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Odôvodnenie – Harmonizácia chránených území je nevyhnutnosťou z hľadiska rozvoja obce a celého mikroregiónu. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia

Vplyv na disparity

1. Starostlivosť o Národnú prírodnú rezerváciu Fabova hoľa a maloplošné chránené oblasti
2. Vypracovanie akčného plánu rozvoja cestovného ruchu v regióne
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu
- b) Podpora vyrábaných produktov v mikroregióne
- c) Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb

Špecifický cieľ č. 2/3

Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu obce na rozvoji cestovného ruchu

Odôvodnenie – V mikroregióne sa nachádza viacero chránených území. vyznačuje sa rozsiahlym kultúrno-historickým bohatstvom. Zvýšenie atraktívnosti územia sa dá dosiahnuť hlavne komplexným rozvojom služieb pre zvýšenie návštevnosti obce.

Vplyv na disparity

1. Rozvoj kultúrneho cestovného ruchu
2. Zlepšenie prezentácie a propagácie ponúkaných služieb
3. Zvýšenie kvality poskytovaných služieb s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia
4. Zníženie nezamestnanosti
5. Skvalitnenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na uchovanie vzácnych druhov fauny a flóry v katastri obce
- b) Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky
- c) Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 2 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Špecifický cieľ č. 3/1

Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľstvo a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia i zdravia občanov a a využívania obnoviteľných zdrojov energie

Odôvodnenie – Stávajúca technická vybavenosť v obci a mikroregióne predovšetkým v oblasti zásobovania nezávadnou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami a mikroregiónmi. V rámci obce je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia - najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné vybudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru obce

Vplyv na disparity

1. Rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie úrovne bývania
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Skvalitnenie odpadového hospodárstva
5. Zlepšenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v mikroregióne
- b) Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd
- c) Podpora zavádzania nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a separovaného zberu odpadu.

Doplňte bod d) s textom podpora zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie (slnko, voda, vietor, biomasa).

Špecifický cieľ č. 3/2

Podpora obnovy a rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít v obci

Odôvodnenie – Z dôvodu postupného zvyšovania kvality života pre obyvateľov je nutné systematicky udržiavať a zveľaďovať centrum obce a významné lokality v jej okolí. Pre zlepšenie využitia voľného času obyvateľov s hlavným zreteľom na výchovu mládeže je potrebné vytvoriť a obnoviť kultúrne centrá najmä budovy a priestory využívané na kultúrne a športové účely.

Vplyv na disparity

1. Zlepšenie využitia voľného času
2. Rozvoj centier kultúry a športu
3. Zvýšenie kvality života občanov
4. Podpora cestovného ruchu
5. Skvalitnenie a ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Realizácia zámerov obnovy centra obce a rozvoj iných dôležitých častí obce
- b) Modernizácia škôl a zdravotníckych zariadení, budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
- c) Podpora budovania verejných priestranstiev, obecných parkov a detských ihrísk

Špecifický cieľ č. 3/3

Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Odôvodnenie – Komunikačné väzby vytvárajú v súčasnosti jeden z hlavných predpokladov rozvoja. Komunikačná dostupnosť obce zlepšuje podmienky pre vytváranie nových pracovných príležitostí. V najväčšej miere si v súčasnosti vyžadujú obnovu z pohľadu obcí a mikroregiónu miestne komunikácie

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Skvalitnenie života obyvateľov
3. Zvýšenie bezpečnosti na komunikáciách

Opatrenia

- a) Podiel obce na budovaní a skvalitnení regionálnych a nadregionálnych komunikačných sietí
- b) Podpora budovania a skvalitnenia miestnych komunikácií
- c) Podpora skvalitnenia a modernizácie autobusových a železničných zastávok

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 3 prostredníctvom špecifických cieľov

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry v obci
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Všeobecný cieľ č. 4

Ďalší rozvoj mikroregiónu prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4/1

Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Odôvodnenie – Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zvýšenie životnej úrovne
4. Skvalitnenie života občanov

Špecifický cieľ č. 4/2

Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky v regióne

Odôvodnenie – Nedostatočné využívanie informačných technológií v podnikateľskej sfére a u obyvateľstva

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zlepšenie prístupu k informáciám a skvalitnenie komunikácie
4. Zavádzanie nových progresívnych technológií

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.4 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Realizáciou uvedených cieľov dôjde k zlepšeniu podmienok pre život obyvateľov v obci. Zlepší sa sociálna situácia mladých rodín a problémových skupín obyvateľstva. Dôjde k zvýšeniu životnej úrovne u aktívneho obyvateľstva. Zvýši sa príťažlivosť obce pre rozvoj cestovného ruchu.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPATRENIA A AKTIVITY

Opatrenia (súhrn aktivít), aktivity (napomáhanie realizácií priorít)

Všeobecný cieľ 1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu

Priorita 1 Zníženie nezamestnanosti a zvyšovanie kvalifikácie pracovnej sily

Základným predpokladom ďalšieho rozvoja obce je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie v porovnaní s inými obcami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj danej oblasti.

Základné opatrenia

Opatrenie 1.1 Podpora aktivizácie nezamestnaných

Kľúčový cieľ Realizovať opatrenia proti zvyšovaniu počtu dlhodobo nezamestnaných, Podpora podnikateľov vytvárajúcich nové pracovné miesta

Opatrenie 1.2 Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek obce a regiónu

Kľúčový cieľ Rekvalifikačné kurzy realizovať v súčinnosti s potrebami trhu

Opatrenie 1.3 Rozvoj ekopoľnohospodárstva k zníženiu záťaže životného prostredia

Kľúčový cieľ Podpora biodiverzifikácie na v rámci obce

Ostatné opatrenia

Opatrenie 1.4 Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce

Kľúčový cieľ Pôsobiť na rozšírenie ponuky práce vrátane zahraničia

Opatrenie 1.5 Podpora stabilizácie pracovnej sily

Kľúčový cieľ Znižovanie počtu sezónnych pracovníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území obce
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Zabezpečí sa ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Aktivity	<p>Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb.</p> <p>Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcich miestnych obyvateľov.</p> <p>Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií.</p> <p>Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely</p> <p>Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovávaní dreva</p>
-----------------	---

Všeobecný cieľ 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre zvýšenie rozvoja cestovného ruchu

Priorita 2 Ochrana historických a prírodných hodnôt, aktivizácia potenciálu cestovného ruchu

V záujme skvalitnenia cestovného ruchu je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúro-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia domácim aj zahraničným návštevníkom.

V obci sa nachádzajú chránené územia, prírodné rezervácie, ktoré sú vzácnym prírodným a kultúrnym dedičstvom. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia.

Základné opatrenia

- Opatrenie 2.1 Ochrana a starostlivosť o kultúrne, historické, prírodné a technické pamiatky a využitie pamiatok v cestovnom ruchu pri zachovaní ich hodnoty
 Kľúčový cieľ Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt
- Opatrenie 2.2 Podpora partnerstiev v oblasti cestovného ruchu na území obce, v širšom regióne a na medzinárodnej úrovni
 Kľúčový cieľ Pokračovať v rozvíjaní spolupráce medzi obcami a cezhraničnej spolupráce
- Opatrenie 2.3 Podpora vytvorenia komplexnej ponuky produktov a služieb v cestovnom ruchu pre rôzne cieľové skupiny, vrátane ponuky služieb vyššieho štandardu
 Kľúčový cieľ Trvale skvalitňovať ponuku služieb

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 2.4 Rozvoj aktívneho cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť v obci
- Opatrenie 2.5 Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zlepšiť spoluprácu v obci k zvýšeniu podielu cestovného ruchu na budúcom rozvoji
- Opatrenie 2.6 Propagácia obce - cielená a intenzívna
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť zvlášť významných prírodných hodnôt, kultúrnych a historických pamiatok
- Opatrenie 2.7 Podpora vybudovania nových a dobudovania existujúcich športovo rekreačných zariadení a stredísk cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na budovanie všesportového areálu v obci
- Opatrenie 2.8 Prispôsobenie siete služieb reálnym potrebám občanov
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na služby sociálne, zdravotné, vzdelávacie, kultúrne, športové a turistické

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu a cezhraničnej spolupráce

Aktivity	Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu Podpora vyrábaných produktov v obci Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb Podpora aktivít na uchovanie vzácných druhov fauny a flóry v území Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov
-----------------	---

Všeobecný cieľ 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obce

Priorita 3 Rozvoj občianskej, dopravnej a enviromentálnej infraštruktúry

Súčasná technická vybavenosť obce predovšetkým v oblasti zásobovania preverenou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami. V obci je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia-najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné dobudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru v obci

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Základné opatrenia

- Opatrenie 3.1 Rozvoj občianskej vybavenosti
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na dostatok a rovnomerné rozmiestnenie služieb
- Opatrenie 3.2 Rozvoj bytovej výstavby
 Kľúčový cieľ Podporovať výstavbu a modernizáciu bytov, výstavbu sociálnych bytov, znižovanie energetickej náročnosti budov a bytov
- Opatrenie 3.3 Rozvoj technickej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Vybudovanie kanalizácie a ČOV. Rozšíriť, modernizovať a rekonštruovať inžinierske siete

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 3.4 Rozvoj školskej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Modernizovať školské budovy a technické vybavenie
- Opatrenie 3.5 Rozvoj sociálnej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na poradenstvo a krízové centrum pre ľudí v sociálnej a hmotnej núdzi, materské centrá, penzióny pre dôchodcov
- Opatrenie 3.6 Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít
 Kľúčový cieľ Podporovať kultúrne a športové organizácie, centrá voľného času, zvyšovať kultúrne povedomie a športovej aktivity občanov, obnovovať športoviská a ihriská
- Opatrenie 3.7 Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí
 Kľúčový cieľ Dosiahnuť systematické skvalitňovanie komunikácií a inžinierskych sietí
- Opatrenie 3.8 Optimálne využívanie prírodných zdrojov na princípoch trvalo udržateľného rozvoja
 Kľúčový cieľ Zabezpečiť rozvoj predovšetkým z domácich prírodných zdrojov
- Opatrenie 3.9 Rozšírenie využívania obnoviteľných prírodných zdrojov
 Kľúčový cieľ Dôraz na využitie biodiverzifikácie poľnohospodárstva
- Opatrenie 3.10 Podpora efektívneho separovaného zberu odpadu
 Kľúčový cieľ Znížiť množstvo produkovaneho odpadu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorit a opatrení

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry obcí
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Zvýšenie kvality dopravnej infraštruktúry a zabezpečenie jej údržby
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Aktivity	Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v obci a mikroregióne. Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd. Podpora zavádzania separovaného odpadu, nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu a využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Podpora obnovy centra obce a rozvoj jej ďalších dôležitých častí Modernizácia škôl a budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
-----------------	--

Všeobecný cieľ 4

Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania spôsobuje nedostatočné využívanie vnútorného potenciálu pre rozvoj obce

Priorita 4 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov zameranej na dosiahnutie konkurencieschopnosti a flexibility na trhu práce

Základné opatrenia

- Opatrenie 4.1 Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb
 Kľúčový cieľ Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Opatrenie 4.2 Podpora informatizácie domácností

Kľúčový cieľ Zvýšiť dostupnosť informácií pre občanov a zjednodušiť komunikáciu s úradmi

Opatrenie 4.3 Zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo

Kľúčový cieľ Zvýšenie vdelanostnej úrovne občanov zameranej na potreby trhu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Aktivita

Rozširovanie možností vzdelávania pre potreby trhu
Prísun nových technológií pre rozvoj obcí v daných podmienkach
Systematická podpora informatizácie domácností a podnikateľských subjektov
Podpora zvyšovania konkurencieschopnosti domácich podnikateľov a živnostníkov

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPIS ROZVOJOVEJ STRATÉGIE

Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Cieľom rozvojovej stratégie realizovanej predstaviteľmi obce je zabezpečiť ďalší jej rozvoj užšou spoluprácou 9 partnerských obcí združených do mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a ich prosperity prostredníctvom aktivít obsiahnutých v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce v rámci mikroregiónu identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Všeobecný cieľ 1 – Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľov obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 1.1 – Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Opatrenia	Plánované aktivity	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora aktivizácie nezamestnaných.	Rozvoj aktivačných prác, príprava stimulačných opatrení					

Špecifický cieľ č. 1.2 – Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby

Rozvoj ekologizácie poľnohospodárstva k zlepšeniu kvality ŽP	Podpora poľnohospodárskych činností nezaťažujúcich životné prostredie					
--	---	--	--	--	--	--

Špecifický cieľ č. 1.3 – Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Vytváranie pracovných miest v lesnom hospodárstve	Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek zamestnávateľov					
---	---	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ č. 2 – Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2.1 – Rozvoj občianskej vybavenosti v obci, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Starostlivosť o kultúrne, historické a prírodné pamiatky	Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt Spracovanie plánu údržby pamiatok					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

Špecifický cieľ č. 2.2 – Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Starostlivosť o chránené krajinné oblasti	Zosúladienie ochrany prírodných rezervácií s rozvojom cestovného ruchu					
Podpora záujmu o turistické podujatia	Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov					
Rozširovanie ponuky služieb vyššieho štandardu	Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu.					

Špecifický cieľ č. 2.3 – Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu mikroregiónu na rozvoji cestovného ruchu

Zvýšenie atraktívnosti územia	Propagácia obce k zvýšeniu CR					
Rozvoj aktívneho zahraničného CR	Zvýšenie návštevnosti obce rozširovaním služieb pre cestovný ruch a turizmus					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3 – Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obcí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 3.1 – Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľov obce a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia a zdravia občanov

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Rozvoj občianskej vybavenosti	Podpora rozvoja služieb pre obyvateľstvo k skvalitňovaniu bývania					
Rozvoj technickej infraštruktúry	Budovanie inžinierskych sietí, Vodovodu a ČOV					

Špecifický cieľ č. 3.2 – Podpora obnovy rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít

Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít.	Podpora kultúrnych a športových aktivít a ich technického vybavenia					
Rozvoj bytovej výstavby	Podpora výstavby sociálnych bytov					

Špecifický cieľ č. 3.3 – Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Rozvoj technickej infraštruktúry	Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí, budovanie nových komunikácií a obnoviteľných zdrojov energie					
----------------------------------	---	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ 4 – Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4.1 – Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb v obci prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Opatrenie		Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora celoživotného vzdelávania	Organizovanie rekvalifikačných kurzov, kurzov cudzích jazykov, práce s PC, podpor miestneho a regionálneho školstva					
Špecifický cieľ 4.2 – Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky						
Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce	Budovanie informačných centier v obci, zjednotenie komunikácie občanov s inštitúciami					

Špecifikácia finančnej náročnosti a merateľných ukazovateľov bude vyjadrená po pridelení finančných prostriedkov z jednotlivých fondov na konkrétne opatrenia a plánované aktivity.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

AKČNÝ PLÁN A FINANČNÉ TABUĽKY

PROJEKT	REALIZÁTOR	ROK	NÁKLADY	KRYTIE		
				VLASTNÉ	SÚKROMNÉ	GRANTY
Vybudovanie ČOV a kanalizácie	Závadka nad Hro-nom	2007	120 000 000	6 000 000		114 000 000
Spracovanie Doplnku k územnému plánu obce	Závadka nad Hro-nom	2006	60 000	60 000		
Zmena vykurovania krytého bazéna	Závadka nad Hro-nom	2007	2 000 000	100 000		1 900 000
Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Závadka nad Hro-nom	2007	6 000 000	300 000		5 700 000
Vybudovanie umelého zasnežovania	Závadka nad Hro-nom	2009	6 500 000	325 000		6 125 000
Plynifikácia klubu dôchodcov	Závadka nad Hro-nom	2008	1 000 000	50 000		950 000
Oprava domu smútku	Závadka nad Hro-nom	2008	900 000	45 000		8 550 000
Rekonštrukcia Základnej školy	Závadka nad Hro-nom	2008	13 500 000	675 000		12 825 000
Rekonštrukcia Materskej školy	Závadka nad Hro-nom	2008	800 000	40 000		760 000
Plynifikácia zariadenia školského stravovania	Závadka nad Hro-nom	2007	500 000	25 000		475 000
Rekonštrukcia spoločenského domu	Závadka nad Hro-nom	2009	3 500 000	175 000		3 325 000
Výstavba sociálnych budov pri futbalovom ihrisku	Závadka nad Hro-nom	2010	2 500 000	125 000		2 275 000
Rekonštrukcia strelnice pod Kochlovcom	Závadka nad Hro-nom	2009	300 000	15 000		485 000
Rekonštrukcia kotolne na Paseke pre OH	Závadka nad Hro-nom	2007	4 000 000	200 000		3 800 000
Výstavba parkoviska pri krytej plavárni	Závadka nad Hro-nom	2008	700 000	35 000		665 000
Realizácia zberného dvora separovaného odpadu	Závadka nad Hro-nom	2008	3 000 000	150 000		2 850 000

Dokončenie priestorov živého múzea – drevenice a okolia	Závadka nad Hronom	2010	2 000 000	100 000		1 900 000
Výstavba chodníkov, miestnych komunikácií, zakrytie miestneho potoka, úprava obecných zelených plôch, rekonštrukcia mostov na Hrone, rekonštrukcia mostov na miestnom potoku	Závadka nad Hronom	2010	25 000 000	1 250 000		23 750 000
Vybudovanie sociálneho zariadenia a miestnosti pre hokejový oddiel pod Bučníkom	Závadka nad Hronom	2007	200 000	10 000		190 000
Výstavba sociálnych bytov pre rodiny a starších ľudí	Závadka nad Hronom	2010	10 000 000	500 000		9 500 000
Výkup pozemkov pod lyžiarskym vlekom a futbalovým ihriskom	Závadka nad Hronom	2008	1 200 000	60 000		1 140 000
Rekonštrukcia autobusových zástaviek	Závadka nad Hronom	2008	400 000	20 000		380 000
Vybudovanie chodníkov k stanici prvej pomoci a k priemyselnej zóne	Závadka nad Hronom	2009	6 000 000	300 000		5 700 000
Vybudovanie vodovodu na ulici Osloboditeľov	Závadka nad Hronom	2010				
Vybudovanie garáže pre obecné vozidlo	Závadka nad Hronom	2010				
Rekonštrukcia autobusových zástavok	Závadka nad Hronom	2010				

MIKROREGIÓN
HOREHRON

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

MIKROREGIÓNU HOREHRON

NA ROKY 2007-2013

S VÝHLADOM DO ROKU 2015

MIKROREGIÓN
HOREHRON

ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Rozvojová stratégia bola spracovaná v náväznosti na výsledky komplexných analýz v rámci sociálnych a ekonomických východísk a na SWOT analýzu hlavných záujmových oblastí so zameraním na zmiernenie dopadu identifikovaných disparít prostredníctvom určených faktorov rozvoja s cieľom dosiahnuť vyváženú programovú štruktúru pre jej realizáciu.

Ciele a priority

Globálny cieľ, špecifické ciele, priority, hlavné oblasti smerovania podpory

Globálny cieľ:

Zabezpečiť ďalší rozvoj obce v rámci mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a zvýšenie ich prosperity prostredníctvom stratégie rozvoja obsiahnutej v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

Všeobecný cieľ č.1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obcí mikroregionu prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícii a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu.

Špecifický cieľ č. 1/1

Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Odôvodnenie – Dôležitým predpokladom ďalšieho rozvoja obce v rámci mikroregiónu Horehron je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti v dosahu obce. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie mikroregiónu v porovnaní s inými oblasťami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj mikroregiónu v rámci určených priorít k stabilizácii pracovných síl a živnostníkov v produktívnom veku.

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Skvalitnenie životného prostredia
5. Zvýšenie dostupnosti vlastnej produkcie na medzinárodné trhy
6. Zvýšenie kúpyschopnosti obyvateľstva dotknutých obcí

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcich miestnych obyvateľov
- c) Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií
- d) Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely
- e) Podpora rodinného a individuálneho podnikania
- f) Realizácia opatrení na zabezpečenie alternatívneho zamestnania na vidieku

Špecifický cieľ č. 1/2

Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby v obciach mikroregiónu

Odôvodnenie – Súčasná konkurencieschopnosť poľnohospodárskych subjektov je na veľmi nízkej úrovni a v území pôsobí menšie množstvo podnikateľských subjektov v oblasti poľnohospodárstva. Obhospodarovanie pôdy zabezpečujú aj samostatne hospodáriaci roľníci. Poľnohospodárstvo pred transformáciou ekonomiky patrilo medzi nosné odvetvia v obciach mikroregiónu Horehron, preto i v súčasnosti môže byť využité pri revitalizácii a rozvoji obce.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Potrebné je podporovať diverzifikáciu, zameranú na poznávací turizmus a agroturistiku v obci, obzvlášť ak sú na ich rozvoj predpoklady. V náväznosti na ochranu životného prostredia, chránený národný park v území je nevyhnutné podporovať a rozvíjať ekologizáciu produkcie a zavádzanie moderných technológií v obci

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Diverzifikácia poľnohospodárskej výroby a podpora nepoľnohospodárskych činností
3. Rozvoj cestovného ruchu
4. Využitie vysokého podielu kvalifikovaných pracovných síl
5. Rozvoj ekopoľnohospodárstva a ochrana životného prostredia
6. Zníženie negatívnych ekologických dopadov poľnohospodárskej výroby

Opatrenia

- a) Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania v oblasti poľnohospodárstva
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje s vlastnými kapacitami alebo nehnuteľnosťami pre poľnohospodársku výrobu
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia pri poľnohospodárskej produkcii
- d) Zvýšenie tempa modernizácie poľnohospodárstva skvalitnením jeho financovania

Špecifický cieľ č. 1/3

Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Odôvodnenie – Súčasná zložitá situácia predovšetkým v hospodárskej a sociálnej oblasti si vyžaduje efektívnejšie využívať ľudské, materiálne a technické zdroje na zlepšenie situácie v oblasti služieb s priamym dopadom na zvyšovanie zamestnanosti. Zároveň je potrebné zlepšiť postupy pri spracovaní a využití dreva a zefektívnenie činnosti v lesnom hospodárstve.

Vplyv na disparity

1. zníženie nezamestnanosti
2. rozvoj cestovného ruchu
3. zlepšenie kvality životného prostredia
4. zachovanie remeselných tradícií
5. zníženie vplyvu pôdnej a vodnej erózie

Opatrenia

- a) Podpora remeselnej výroby s využitím miestnych zdrojov materiálov a surovín (drevo, stavebné suroviny)
- b) Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov pri zavádzaní nových technológií a inovácií na zvyšovanie pridanej hodnoty a diverzifikácie v lesnom hospodárstve
- c) Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovaní dreva a biomasy

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.1 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov obce
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Bude kvalitnejšie zabezpečená ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Všeobecný cieľ č. 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2/1

Rozvoj občianskej vybavenosti obcí mikroregiónu, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

Odôvodnenie – V záujme skvalitnenia cestovného ruchu v mikroregióne je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúrno-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia

Vplyv na disparity

1. Ďalší rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie ochrany životného prostredia
3. Zlepšenie stavu historických hodnôt a obnova historických tradícií
4. Zvýšenie dostupnosti zariadení pre cestovný ruch
5. Budovanie infraštruktúry pre cestovný ruch

Opatrenia

- a) Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov
- b) Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch

Špecifický cieľ č. 2/2

Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Odôvodnenie – Harmonizácia chránených území je nevyhnutnosťou z hľadiska rozvoja obce a celého mikroregiónu. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia

Vplyv na disparity

1. Starostlivosť o prírodné rezervácie
2. Vypracovanie akčného plánu rozvoja cestovného ruchu v regióne
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu
- b) Podpora vyrábaných produktov v mikroregióne
- c) Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb

Špecifický cieľ č. 2/3

Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu mikroregiónu na rozvoji cestovného ruchu

Odôvodnenie – V mikroregióne sa nachádza viacero chránených území. vyznačuje sa rozsiahlym kultúrno-historickým bohatstvom. Zvýšenie atraktívnosti územia sa dá dosiahnuť hlavne komplexným rozvojom služieb pre zvýšenie návštevnosti obce.

Vplyv na disparity

1. Rozvoj kultúrneho cestovného ruchu
2. Zlepšenie prezentácie a propagácie ponúkaných služieb
3. Zvýšenie kvality poskytovaných služieb s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia
4. Zníženie nezamestnanosti
5. Skvalitnenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora aktivít na uchovanie vzácných druhov fauny a flóry v katastri obce
- b) Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky
- c) Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 2 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obcí

Špecifický cieľ č. 3/1

Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľstvo a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia a zdravia občanov

Odôvodnenie – Stávajúca technická vybavenosť v obci a mikroregiónne predovšetkým v oblasti zásobovania nezávadnou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami a mikroregiónmi. V rámci obce je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia - najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné vybudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru obce

Vplyv na disparity

1. Rozvoj cestovného ruchu
2. Skvalitnenie úrovne bývania
3. Zníženie nezamestnanosti
4. Skvalitnenie odpadového hospodárstva
5. Zlepšenie životného prostredia

Opatrenia

- a) Podpora budovania spoločnej infraštruktúry - predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v mikroregiónne
- b) Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd
- c) Podpora zavádzania nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu
- d) Podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie

Špecifický cieľ č. 3/2

Podpora obnovy a rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít v obciach mikroregiónu.

Odôvodnenie – Z dôvodu postupného zvyšovania kvality života pre obyvateľov je nutné systematicky udržiavať a zveľaďovať centrum obce a významné lokality v jej okolí. Pre zlepšenie využitia voľného času obyvateľov s hlavným zreteľom na výchovu mládeže je potrebné vytvoriť a obnoviť kultúrne centrá najmä budovy a priestory využívané na kultúrne a športové účely.

Vplyv na disparity

1. Zlepšenie využitia voľného času
2. Rozvoj centier kultúry a športu
3. Zvýšenie kvality života občanov
4. Podpora cestovného ruchu
5. Skvalitnenie a ochrana životného prostredia

Opatrenia

- a) Realizácia zámerov obnovy centier obcí a rozvoj iných dôležitých častí obcí
- b) Modernizácia škôl a zdravotníckych zariadení, budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
- c) Podpora budovania verejných priestranstiev, obecných parkov a detských ihrísk

Špecifický cieľ č. 3/3

Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete a štátnu cestu I. triedy I/66 s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Odôvodnenie – Komunikačné väzby vytvárajú v súčasnosti jeden z hlavných predpokladov rozvoja. Komunikačná dostupnosť obce zlepšuje podmienky pre vytváranie nových pracovných príležitostí. V najväčšej miere si v súčasnosti vyžadujú obnovu z pohľadu obcí a mikroregiónu miestne komunikácie

Vplyv na disparity

1. Zníženie nezamestnanosti
2. Skvalitnenie života obyvateľov
3. Zvýšenie bezpečnosti na komunikáciách

Opatrenia

- a) Podiel obce na budovaní a skvalitnení regionálnych a nadregionálnych komunikačných sietí
- b) Podpora budovania a skvalitnenia miestnych komunikácií
- c) Podpora skvalitnenia a modernizácie autobusových a železničných zastávok

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č. 3 prostredníctvom špecifických cieľov

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry v mikroregióne
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Všeobecný cieľ č. 4

Ďalší rozvoj mikroregiónu prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4/1

Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Odôvodnenie – Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zvýšenie životnej úrovne
4. Skvalitnenie života občanov

Špecifický cieľ č. 4/2

Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky v regióne

Odôvodnenie – Nedostatočné využívanie informačných technológií v podnikateľskej sfére a u obyvateľstva

Vplyv na disparity

1. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce
2. Zníženie nezamestnanosti
3. Zlepšenie prístupu k informáciám a skvalitnenie komunikácie
4. Zavádzanie nových progresívnych technológií

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii Všeobecného cieľa č.4 prostredníctvom špecifických cieľov

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Realizáciou uvedených cieľov dôjde k zlepšeniu podmienok pre život obyvateľov v obci. Zlepší sa sociálna situácia mladých rodín a problémových skupín obyvateľstva. Dôjde k zvýšeniu životnej úrovne u aktívneho obyvateľstva. Zvýši sa príťažlivosť obce pre rozvoj cestovného ruchu.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPATRENIA A AKTIVITY

Opatrenia (súhrn aktivít), aktivity (napomáhanie realizácií priorít)

Všeobecný cieľ 1

Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva obcí mikroregiónu prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradíciách jednotlivých oblastí mikroregiónu

Priorita 1 Zníženie nezamestnanosti a zvyšovanie kvalifikácie pracovnej sily

Základným predpokladom ďalšieho rozvoja obce je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie v porovnaní s inými obcami. Z uvedených dôvodov je potrebné zamerať sa na podporu a rozvoj danej oblasti.

Základné opatrenia

Opatrenie 1.1 Podpora aktivizácie nezamestnaných

Kľúčový cieľ Realizovať opatrenia proti zvyšovaniu počtu dlhodobo nezamestnaných, Podpora podnikateľov vytvárajúcich nové pracovné miesta

Opatrenie 1.2 Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek obce a regiónu

Kľúčový cieľ Rekvalifikačné kurzy realizovať v súčinnosti s potrebami trhu

Opatrenie 1.3 Rozvoj ekopoľnohospodárstva k zníženiu záťaže životného prostredia

Kľúčový cieľ Podpora biodiverzifikácie na v rámci obce

Ostatné opatrenia

Opatrenie 1.4 Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce

Kľúčový cieľ Pôsobiť na rozšírenie ponuky práce vrátane zahraničia

Opatrenie 1.5 Podpora stabilizácie pracovnej sily

Kľúčový cieľ Znižovanie počtu sezónnych pracovníkov

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýši sa zamestnanosť a samozamestnanie
- Zväčší sa kúpna sila obyvateľov mikroregiónu
- Rozšíri sa počet podnikateľských subjektov v území
- Zvýšia sa investície do nových technológií a inovácií
- Rozšíria sa výrobné kapacity, sortiment výroby a služieb
- Dôjde k celkovému skvalitneniu života a bývania občanov
- Zabezpečí sa ochrana životného prostredia
- Nárast konkurencieschopnosti domácich podnikateľských subjektov
- Zvýši sa príťažlivosť územia pre turizmus

Aktivity	<p>Podpora začínajúcich podnikateľov a samozamestnania poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a služieb.</p> <p>Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov, využívajúcich miestne zdroje a zamestnávajúcích miestnych obyvateľov.</p> <p>Podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií.</p> <p>Podpora rekonštrukcie starých objektov na podnikateľské účely</p> <p>Podpora zvyšovania kvality a ochrany životného prostredia v lesnom hospodárstve a pri spracovávaní dreva</p>
-----------------	---

Všeobecný cieľ 2

Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie podmienok turistickej infraštruktúry pre zvýšenie rozvoja cestovného ruchu

Priorita 2 Ochrana historických a prírodných hodnôt, aktivizácia potenciálu cestovného ruchu

V záujme skvalitnenia cestovného ruchu je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť sprístupnenie kultúro-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia domácim aj zahraničným návštevníkom.

V obciach mikroregiónu sa nachádza viacero chránených lokalít, ktoré sú vzácnym prírodným a kultúrnym dedičstvom. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia.

Základné opatrenia

- Opatrenie 2.1 Ochrana a starostlivosť o kultúrne, historické, prírodné a technické pamiatky a využitie pamiatok v cestovnom ruchu pri zachovaní ich hodnoty
 Kľúčový cieľ Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt
- Opatrenie 2.2 Podpora partnerstiev v oblasti cestovného ruchu na území obce, v širšom regióne a na medzinárodnej úrovni
 Kľúčový cieľ Pokračovať v rozvíjaní spolupráce medzi obcami a cezhraničnej spolupráce
- Opatrenie 2.3 Podpora vytvorenia komplexnej ponuky produktov a služieb v cestovnom ruchu pre rôzne cieľové skupiny, vrátane ponuky služieb vyššieho štandardu
 Kľúčový cieľ Trvale skvalitňovať ponuku služieb

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 2.4 Rozvoj aktívneho cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť v obci
- Opatrenie 2.5 Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zlepšiť spoluprácu v obci k zvýšeniu podielu cestovného ruchu na budúcom rozvoji
- Opatrenie 2.6 Propagácia obcí - cielená a intenzívna
 Kľúčový cieľ Zvýšiť návštevnosť zvlášť významných prírodných hodnôt, kultúrnych a historických pamiatok
- Opatrenie 2.7 Podpora vybudovania nových a dobudovania existujúcich športovo rekreačných zariadení a stredísk cestovného ruchu
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na budovanie všesportového areálu v obci
- Opatrenie 2.8 Prispôbenie siete služieb reálnym potrebám občanov
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na služby sociálne, zdravotné, vzdelávacie, kultúrne, športové a turistické

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zlepšenie starostlivosti o chránené krajinné oblasti
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Zefektívnenie použitia finančných prostriedkov na obnovu a rozvoj
- Rozšírenie možností pre rozvoj turistického ruchu a cezhraničnej spolupráce

Aktivity	Pomoc pri rekonštrukcii historických budov a významných objektov Podpora budovania a skvalitňovanie úrovne drobných stavieb podporujúcich cestovný ruch Podpora aktivít na ochranu chránených území a životného prostredia s participáciou obyvateľov a cieľových skupín cestovného ruchu Podpora vyrábaných produktov v obci Podpora investícií do rozvoja ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb Podpora aktivít na uchovanie vzácných druhov fauny a flóry v území Podpora záujmu o kultúrno-historické pamiatky Rozširovanie počtu turistických trás a náučných chodníkov
-----------------	---

Všeobecný cieľ 3

Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obcí mikroregiónu

Priorita 3 Rozvoj občianskej, dopravnej a enviromentálnej infraštruktúry

Súčasná technická vybavenosť obce predovšetkým v oblasti zásobovania preverenou pitnou vodou, vybudovania kanalizačných sietí a ČOV je poddimenzovaná v porovnaní s inými obcami. V obci je potrebné dobudovať základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia-najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné vybudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru v obci

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Základné opatrenia

- Opatrenie 3.1 Rozvoj občianskej vybavenosti
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na dostatok a rovnomerné rozmiestnenie služieb
- Opatrenie 3.2 Rozvoj bytovej výstavby
 Kľúčový cieľ Podporovať výstavbu a modernizáciu bytov, výstavbu sociálnych bytov, znižovanie energetickej náročnosti budov a bytov
- Opatrenie 3.3 Rozvoj technickej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Vybudovanie kanalizácie a ČOV. Rozšíriť, modernizovať a rekonštruovať inžinierske siete

Ostatné opatrenia

- Opatrenie 3.4 Rozvoj školskej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Modernizovať školské budovy a technické vybavenie
- Opatrenie 3.5 Rozvoj sociálnej infraštruktúry
 Kľúčový cieľ Zamerať sa na poradenstvo a krízové centrum pre ľudí v sociálnej a hmotnej núdzi, materské centrá, penzióny pre dôchodcov
- Opatrenie 3.6 Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít
 Kľúčový cieľ Podporovať kultúrne a športové organizácie, centrá voľného času, zvyšovať kultúrne povedomie a športovej aktivity občanov, obnovovať športoviská a ihriská
- Opatrenie 3.7 Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí
 Kľúčový cieľ Dosiahnuť systematické skvalitňovanie komunikácií a inžinierskych sietí
- Opatrenie 3.8 Optimálne využívanie prírodných zdrojov na princípoch trvalo udržateľného rozvoja
 Kľúčový cieľ Zabezpečiť rozvoj predovšetkým z domácich prírodných zdrojov
- Opatrenie 3.9 Rozšírenie využívania obnoviteľných prírodných zdrojov a energií
 Kľúčový cieľ Dôraz na využitie biodiverzifikácie poľnohospodárstva
- Opatrenie 3.10 Podpora efektívneho separovaného zberu odpadu
 Kľúčový cieľ Znížiť množstvo produkovaného odpadu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorit a opatrení

- Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry obcí
- Zásadné rozšírenie napojenosti občanov na vodovodné a kanalizačné siete
- Zabezpečenie realizácie čistenia splaškových a odpadových vôd
- Zvýšenie kvality dopravnej infraštruktúry a zabezpečenie jej údržby
- Skvalitnenie ochrany životného prostredia
- Skvalitnenie občianskej vybavenosti
- Zlepšenie podmienok pre rozvoj turistiky

Aktivity	Podpora budovania spoločnej infraštruktúry- predovšetkým vodovodov, kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd v obci a mikroregióne. Zavádzanie nových technológií a systémov na ochranu zdrojov pitnej vody a povrchových vôd. Podpora zavádzania nových technológií pre likvidáciu komunálneho a nebezpečného odpadu Podpora obnovy centra obce a rozvoj jej ďalších dôležitých častí Modernizácia škôl a budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely
-----------------	---

Všeobecný cieľ 4

Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Nedostatočná flexibilita na trhu práce a nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov pre rozvoj podnikania spôsobuje nedostatočné využívanie vnútorného potenciálu pre rozvoj obce

Priorita 4 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov zameranej na dosiahnutie konkurencieschopnosti a flexibility na trhu práce

Základné opatrenia

- Opatrenie 4.1 Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb
 Kľúčový cieľ Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Opatrenie 4.2 Podpora informatizácie domácností

Kľúčový cieľ Zvýšiť dostupnosť informácií pre občanov a zjednodušiť komunikáciu s úradmi

Opatrenie 4.3 Zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo

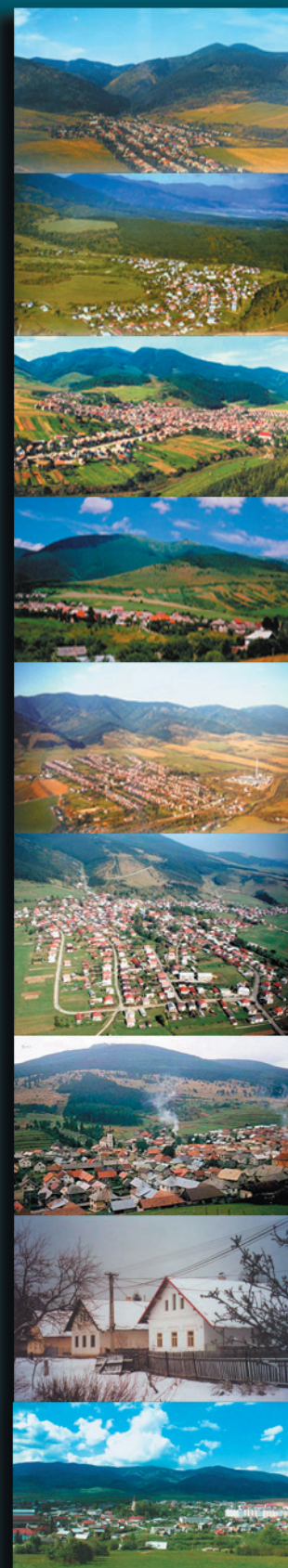
Kľúčový cieľ Zvýšenie vdelanostnej úrovne občanov zameranej na potreby trhu

Predpokladané kvantifikovateľné dopady po realizácii priorít a opatrení

- Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov
- Zníženie počtu nezamestnaných
- Zvýšenie kvality života občanov
- Lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce
- Rozšírenie informovanosti občanov
- Zjednodušenie komunikácie občanov, podnikateľov a úradov

Aktivita

Rozširovanie možností vzdelávania pre potreby trhu
Prísun nových technológií pre rozvoj obcí v daných podmienkach
Systematická podpora informatizácie domácností a podnikateľských subjektov
Podpora zvyšovania konkurencieschopnosti domácich podnikateľov a živnostníkov

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

OPIS ROZVOJOVEJ STRATÉGIE

Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Cieľom rozvojovej stratégie realizovanej predstaviteľmi obce je zabezpečiť ďalší jej rozvoj užšou spoluprácou 9 partnerských obcí združených do mikroregiónu Horehron prostredníctvom zvýšenia podpory podnikateľských aktivít, rozvoja cestovného ruchu a skvalitnením životného a kultúrneho prostredia dosiahnuť zlepšenie života obyvateľov obce a ich prosperity prostredníctvom aktivít obsiahnutých v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tým zvýšiť schopnosť obce v rámci mikroregiónu identifikovať príležitosti na realizáciu rozvojových projektov pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ.

ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Všeobecný cieľ 1 – Zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľov obce prostredníctvom podpory malého a stredného podnikania v súlade so zásadami trvale udržateľného rozvoja, podpora poľnohospodárskej produkcie založenej na tradícií a danostiach jednotlivých oblastí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 1.1 – Podpora malých a stredných podnikateľských subjektov a živnostenských podnikaní

Opatrenia	Plánované aktivity	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora aktivizácie nezamestnaných.	Rozvoj aktivačných prác, príprava stimulačných opatrení					

Špecifický cieľ č. 1.2 – Podporovať revitalizáciu poľnohospodárskych odvetví a ekologizáciu výroby

Rozvoj ekologizácie poľnohospodárstva k zlepšeniu kvality ŽP	Podpora poľnohospodárskych činností nezaťažujúcich životné prostredie					
--	---	--	--	--	--	--

Špecifický cieľ č. 1.3 – Oživiť a podporovať remeselnú výrobu a aktivity podporujúce lesné hospodárstvo

Vytváranie pracovných miest v lesnom hospodárstve	Rekvalifikácia pracovnej sily podľa požiadaviek zamestnávateľov					
---	---	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ č. 2 – Ochrana historických a prírodných hodnôt, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry pre dosiahnutie zvýšenia rozvoja cestovného ruchu

Špecifický cieľ č. 2.1 – Rozvoj občianskej vybavenosti v obci, udržiavanie historických pamiatok, budov a lokalít s cieľom ich sprístupnenia v záujme rozvoja cestovného ruchu

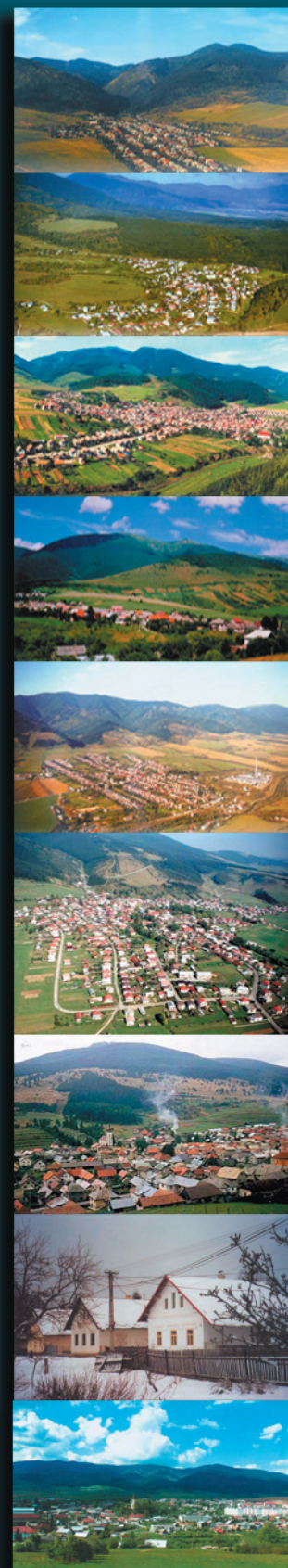
Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Starostlivosť o kultúrne, historické a prírodné pamiatky	Vytvárať zdroje na udržiavanie pamiatok a prírodných hodnôt Spracovanie plánu údržby pamiatok					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

Špecifický cieľ č. 2.2 – Podpora harmonizácie chránených území a turistických služieb, skvalitnenie komplexných marketingových aktivít pre rozvoj ekoturizmu

Starostlivosť o chránené krajinné oblasti	Zosúladienie ochrany CHKO s rozvojom cestovného ruchu					
Podpora záujmu o turistické podujatia	Rozširovanie počtu turistických trás a naučných chodníkov					
Rozširovanie ponuky služieb vyššieho štandardu	Vypracovanie a realizácia marketingovej stratégie obce pre rozvoj cestovného ruchu.					

Špecifický cieľ č. 2.3 – Podpora aktivít na zvyšovanie atraktívnosti územia, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb pre cestovný ruch s dôrazom na ubytovacie a stravovacie zariadenia v záujme zvýšenia podielu mikroregiónu na rozvoji cestovného ruchu

Zvýšenie atraktívnosti územia	Propagácia obce k zvýšeniu CR					
Rozvoj aktívneho zahraničného CR	Zvýšenie návštevnosti obce rozširovaním služieb pre cestovný ruch a turizmus					
Rekonštrukcia budov a historických objektov	Podporovať výstavbu bytov, rozširovanie ubytovacích kapacít					

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Všeobecný cieľ č. 3 – Rozvoj komunálnej, sociálnej a technickej infraštruktúry s dôrazom na potreby obcí mikroregiónu

Špecifický cieľ č. 3.1 – Podpora rozširovania vodovodných a kanalizačných sietí pre obyvateľov obce a budovania ekologických stavieb v záujme ochrany životného prostredia a zdravia občanov

Opatrenie	Plánovaná aktivita	Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Rozvoj občianskej vybavenosti	Podpora rozvoja služieb pre obyvateľstvo k skvalitňovaniu bývania					
Rozvoj technickej infraštruktúry	Budovanie inžinierskych sietí, Vodovodu a ČOV					

Špecifický cieľ č. 3.2 – Podpora obnovy rozvoja miestnych centier kultúry, športu a významných budov a lokalít

Rozvoj kultúrnej a športovej infraštruktúry a aktivít.	Podpora kultúrnych a športových aktivít a ich technického vybavenia					
Rozvoj bytovej výstavby	Podpora výstavby sociálnych bytov					

Špecifický cieľ č. 3.3 – Skvalitniť a rozširovať miestne komunikačné siete s možnosťou napojenia na nadregionálne siete

Rozvoj Technickej infraštruktúry	Zabezpečenie systematickej údržby a opráv miestnych komunikácií, v spojení s rekonštrukciou inžinierskych sietí a budovanie nových komunikácií					
----------------------------------	--	--	--	--	--	--

Všeobecný cieľ 4 – Ďalší rozvoj obce prostredníctvom aplikovania vzdelanostnej ekonomiky v záujme zvýšenia efektívnosti podnikania a konkurencieschopnosti na trhu práce

Špecifický cieľ č. 4.1 – Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby a služieb v obci prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Opatrenie		Finančná náročnosť			Merateľný ukazovateľ	
		Z rozpočtu obcí	Z iných zdrojov	SPO-LU	Pred realiz.	Po realiz.
Podpora celoživotného vzdelávania	Organizovanie rekvalifikačných kurzov, kurzov cudzích jazykov, práce s PC, podpor miestneho a regionálneho školstva					
Špecifický cieľ 4.2 – Podpora informatizácie domácností a zvyšovanie kvalifikácie občanov na zavádzanie inovácií a nových technológií vo výrobe a službách pre obyvateľstvo implementáciou výstupov z realizácie vzdelanostnej ekonomiky						
Zvyšovanie dostupnosti informácií o trhu práce	Budovanie informačných centier v obci, zjednotenie komunikácie občanov s inštitúciami					

Špecifikácia finančnej náročnosti a merateľných ukazovateľov bude vyjadrená po pridelení finančných prostriedkov z jednotlivých fondov na konkrétne opatrenia a plánované aktivity.

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

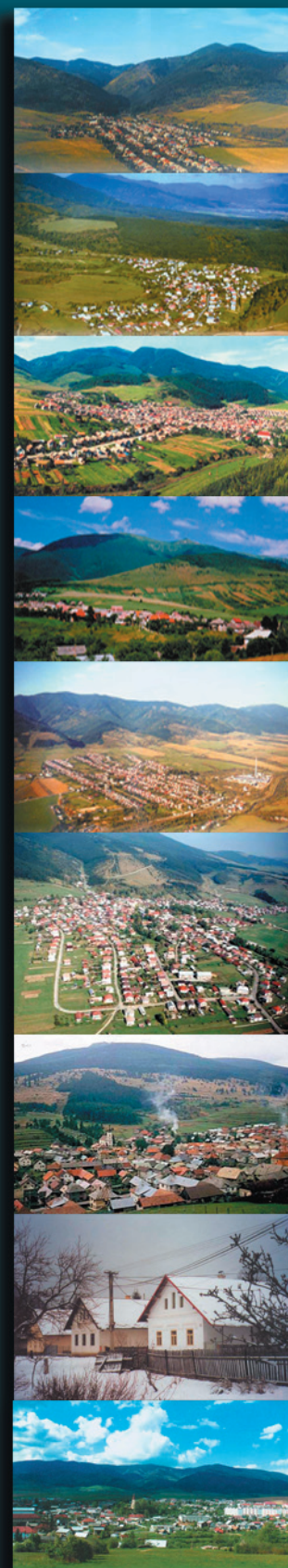

Príloha č. 1. – Priemysel

OBEČ	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HEĽPA	POLOMIKA	ZÁVADKA NAD HRONOM	VALKOVIČA	ŠUMIAC	TELGÁRT	POHORELÁ
Priemysel									
Názov prevádzky	Stolárstvo Tomáš Medved'		Majk	Rettenmeier Polomka Reality s.r.o., Stoltes	Polysan			Píla Telgárt	WLM
Právna forma	FO		s.r.o.	s.r.o.	a.s.				s.r.o.
Druh výroby	výroba nábytku		výroba plastov	drevovýroba	sanitárna technika			drevovýroba	spotrebný strojársky tovar
Počet zamestnancov	4		17	160	13			5	57
Názov prevádzky	Svet mont		Stolárstvo Oravkin	Stoltes Svetlák	Bohuš			Pekáreň Kolesová	
Právna forma	FO		FO	s.r.o.	s.r.o.				
Druh výroby	montáž okien		drevovýroba	drevovýroba	strojárstvo			výroba chleba a chleb. výrobkov	
Počet zamestnancov	8		6	29	150			7	

OBEC	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HEĽPA	POLOMKA	ZÁVADKA NAD HRONOM	VALKOVNÁ	ŠUMIAC	TELGÁRT	POHORELÁ
Názov prevádzky			O.B.K.		Velvana Slovakia				
Právna forma			s.r.o.		a.s.				
Druh výroby			stavebno-obchodná spoloč.		distribúcia autokozmetiky				
Počet zamestnancov			30		7				
Názov prevádzky	BMK stolárstvo		Ramex		Slovopump trade				
Právna forma	FO		s.r.o.		s.r.o.				
Druh výroby	výroba nábytku		papierová výroba		výroba čerpadiel				
Počet zamestnancov	3		38		80				

Zdroj: Údaje obcí

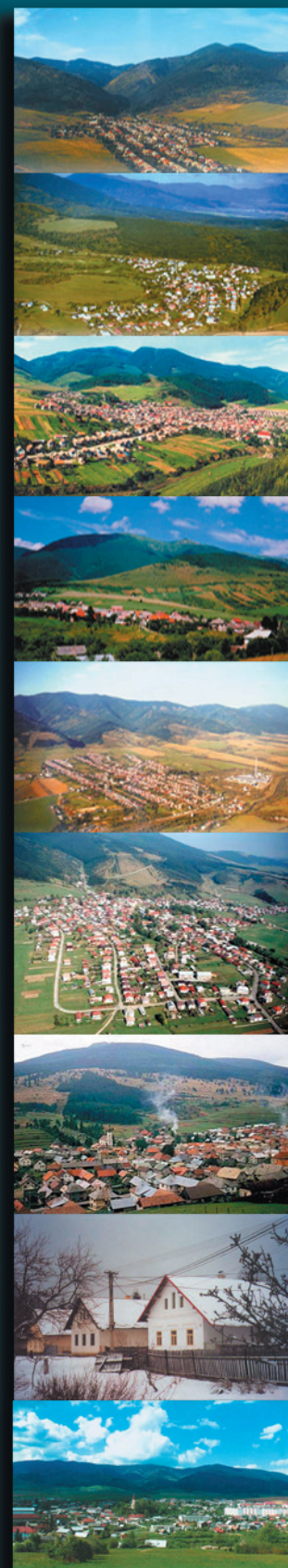
**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Príloha č. 2. – Služby

OBEC	BACÚCH	BRAVČOVO	HELPA	POLOMIKA	ZÁVADKA NAD HRONOM	VALKOVIŇA	ŠUMIAC	TELGÁRT	POHORELÁ
Služby (mimo ubytovacích kapacít)									
Názov prevádzky	Espresso Club	Potraviny mix	Autoservis	Kalendová	Reštaurácia SD		Kaderníctvo	Potraviny Rajdovian	Libuša Janošková
Právna forma	FO	družstvo	FO - P	FO	prísp.org.		prísp.org.	FO	FO
Druh služieb	espresso	potraviny	autoservis	kaderníctvo	pohostinstvo		kaderníctvo	potraviny	kaderníctvo
Počet zamestnancov	2	4	1	1	7		1	4	1
Názov prevádzky	pohostinstvo	Potraviny u Baliakov	Autotech	Miklošková	Katarína Huránová		pohrebničstvo	Potraviny Centrum	Simona Krnáčová
Právna forma	FO	FO	FO - P	FO	FO		prísp.org.	FO	FO
Druh služieb	pohostinstvo	potraviny	autosúčiastky	kaderníctvo	drogéria, papier, hračky, farby		predaj vencov	predaj potravín	kaderníctvo
Počet zamestnancov	2	2	1	1	1		1	5	1
Názov prevádzky	Drogéria	Hostinec	Kaderníctvo	Poltiaková	Urbárska krčma		Potraviny COOP Jednota	Market Besník	Milan Haluška
Právna forma	FO	FO	FO - P	FO	FO		SD	FO	FO
Druh služieb	drogéria	pohostinstvo	kaderníctvo	kaderníctvo	pohostinstvo		predaj potravín a drogérie	predaj potravín	pohrebničstvo
Počet zamestnancov	1	2	1	1	3		5	3	2

OBEČ	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HEĽPA	POLOMKA	ZÁVADKA NAD HRONOM	VALKOVNÁ	ŠUMIAC	TELGÁRT	POHORELÁ
Názov prevádzky	Optima	Pohostinstvo pohoda	Kadernický salón	Poltex	Čajovňa pod vlekcom		Potraviny Majiva, spol.	Potraviny Mix	Ondrej Siman
Právna forma	FO	FO	FO - P	s.r.o.	príspej.org.		s.r.o.	FO	FO
Druh služieb	bar	pohostinstvo	kaderníctvo	kúrenárstvo, elektro	pohostinstvo		predaj potravín a drogérie	predaj potravín	stolárstvo, sklenárstvo
Počet zamestnancov	1	2	1	5	1	-	2	2	1
Názov prevádzky	Oprava odevov		Floranka	Duce	HSD Brezno	-	Potraviny Čupka	Textil a galantéria	Espresso pod Orlovou
Právna forma	FO		FO - P	FO	družstvo	-	FO	FO	s.r.o.
Druh služieb	opravovňa		kvetinárstvo	kúrenárstvo, elektro	mäsopredajňa	-	predaj potravín a drogérie	predaj textilu	reštauračné služby
Počet zamestnancov	2		2	1	-	-	1	1	8
Názov prevádzky	Mäsiarstvo		Mafis	Pekáreň	Bábelová	-	Potraviny Gordanová	Šimon Kolos centrum	Bartrans
Právna forma	FO		FO - P	FO	FO	-	FO	FO	-
Druh služieb	-		kvetinárstvo	pekáreň	potraviny	-	predaj potravín a drogérie	pekárské výrobky	oprava aut. pneuservis
Počet zamestnancov	1		2	4	-	-	1	7	5

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

MIKROREGIÓN HOREHRON

OBEC	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMIKA	ZÁVADKA NAD HRONOM	VALKOVNÁ	ŠUMIAC	TELGÁRT	POHORELÁ
Názov prevádzky	kaderníctvo		Annapolis	Elektro	MZ konzum	-	Potraviny Tkáčiková	Drobné prevádzky - karne Telgárt	Ján Palús
Právna forma	FO		FO - P	FO	FO	-	FO	PO	FO
Druh služieb	-		reštaurácia	elektroservis	potraviny	-	predaj potravín a drogérie	sklenárstvo a autodoprava	stolárstvo
Počet zamestnancov	1		6	2	-	-	1	3	1
Názov prevádzky	Autodieliňa		Jonás	Koštíak	Riapoš Michal		Bufet Snežienka	Ľubica Birková	Anna Malecká
Právna forma	FO		FO - P	FO	FO		FO	FO	FO
Druh služieb	-		pohostinstvo	mäso, údeniny	-		predaj nápojov a potravín	krajčírstvo	pohostinstvo
Počet zamestnancov	1		2	2	-		1	1	2
Názov prevádzky	-		U Šmajtáka	Pohančaník	Ing. Kasák		Pohostinstvo Havajová	Ján Kuňak	Anna Adamová
Právna forma	-		FO - P	FO	FO		FO	FO	FO
Druh služieb	-		pohostinstvo	mäso, údeniny	liehoviny, pivo, víno		reštauračné služby	stolárstvo	pohostinstvo
Počet zamestnancov	-	-	2	1	-		3	1	1

OBEC	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMKA	ZÁVADKA NAD HRONOM	VALKOVŇA	ŠUMIAC	TELGÁRT	POHORELÁ
Názov prevádzky				Oprava motorových vozidiel - Dušan Muška	Anna Gašparovičová - Tomi		Pohostinstvo Ondrej Varša	Ľudmila Kalendová	Zikorn
Právna forma				FO	FO		FO	FO	s.r.o.
Druh služieb				moto služby	odevy		reštauračné služby	kaderníctvo	pohostinstvo
Počet zamestnancov				1	1		2	1	1
Názov prevádzky				Katka Kvetý	Juraj Zubák			Krčma pod víškom	
Právna forma				FO	FO			FO	
Druh služieb				kvetinárstvo	drogéria, hračky textil			reštauračné služby	
Počet zamestnancov				1	1			1	
Názov prevádzky				Poradenská a účtovná činnosť - Monika Molotová	Anna Babničová			Horehronská kúria	
Právna forma				FO	FO			FO	
Druh služieb				poradenstvo	obuv			reštauračné služby	
Počet zamestnancov				1	1			2	

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

MIKROREGIÓN HOREHRON

OBEČ	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMIKA	ZÁVADKA NAD HRONOM	VALKOVNÁ	ŠUMIAC	TELGÁRT	POHORELÁ
Názov prevádzky				Pohostinstvo Papuča - Daša Hojčušová	Tomčová Janka				
Právna forma				FO	FO				
Druh služieb				pohostinstvo	drogéria, hrač- ky, farby, textil				
Počet zamestnancov				1	1				
Názov prevádzky				Potraviny Elena Faťunová	Babeľa Milan - Bom				
Právna forma				FO	FO				
Druh služieb				potraviny	potraviny				
Počet zamestnancov									
Názov prevádzky	-			Potraviny Margi- ta Oravkinonová	Mgr. Vojtková Jana				
Právna forma	-			FO	FO				
Druh služieb	-			potraviny	lekáreň				
Počet zamestnancov	-	-			3				

OBEC	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMKA	ZÁVADKA NAD HRONOM	VALKOVŇA	ŠUMIAC	TELGÁRT	POHORELÁ
Názov prevádzky				Potraviny, ovocie a zelenina - Jana Varechová	Čopjanová Dana				
Právna forma				FO	FO				
Druh služieb				potraviny	kaderníctvo				
Počet zamestnancov					1				
Názov prevádzky				Potraviny Daša Hojčušová	Internet Caffé, Lukáčová Lenka				
Právna forma				FO	FO				
Druh služieb				potraviny	internetové služby				
Počet zamestnancov					1				
Názov prevádzky				Rozličný tovar - Juraj Zubák	Teledom Erika Kollárová				
Právna forma				FO	FO				
Druh služieb				potraviny	internet a kopírovanie				
Počet zamestnancov					1				

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

MIKROREGIÓN HOREHRON

OBEC	BACÚCH	BRAVĎOVO	HELPA	POLOMIKA	ZÁVADKA NAD HRONOM	VALKOVNÁ	ŠUMIAC	TELGÁRT	POHORELÁ
Názov prevádzky				Katarína Huránová					
Právna forma				FO					
Druh služieb				drogéria, hračky, kuchynka					
Počet zamestnancov									
Názov prevádzky				Oprava osobných motorových vozidiel - Ján Kaštan					
Právna forma				FO					
Druh služieb				moto služby					
Počet zamestnancov									
Názov prevádzky				Predaj krmovín, ovocia, zeleniny a sudového vína					
Právna forma				FO					
Druh služieb				potraviny					
Počet zamestnancov									

O B E C	B A C Ú C H	B R A V Á C O V O	H E L P A	P O L O M I K A	Z Á V A D K A N A D H R O N O M	V A L K O V Ň A	Š U M I A C	T E L G Á R T	P O H O R E L Á
Názov prevádzky				Pneuservis, Jaroslav Jagerčík					
Právna forma				FO					
Druh služieb				motoslužby					
Počet zamestnancov									
Názov prevádzky				Lucka Bar					
Právna forma				FO					
Druh služieb				pohostinstvo					
Počet zamestnancov									
Názov prevádzky				Zatepľovanie budov, plastové okná, žaluzie - Štefan Kohút					
Právna forma				FO					
Druh služieb				stavebné práce					
Počet zamestnancov									

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

MIKROREGIÓN HOREHRON

OBEČ	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMIKA	ZÁVADKA NAD HIRONOM	VALKOVŇA	ŠUMIAC	TELGÁRT	POHORELÁ
Názov prevádzky				B+D výroba nábytku - Dolinský, Bešina					
Právna forma				FO					
Druh služieb				drevovýroba					
Počet zamestnancov				2					
Názov prevádzky				Potravinový COOP					
Právna forma				PO					
Druh služieb				potraviny					
Počet zamestnancov									
Názov prevádzky				Autoopravovňa František Kohút					
Právna forma				FO					
Druh služieb				moto služby					
Počet zamestnancov									

OBEC	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMKA	ZÁVADKA NAD HRONOM	VALKOVŇA	ŠUMIAC	TELGÁRT	POHORELÁ
Názov prevádzky				Hostinec Bumbaras, Štefan Kohút					
Právna forma				FO					
Druh služieb				pohostinstvo					
Počet zamestnancov									
Názov prevádzky				Pohostinstvo u Buvaly					
Právna forma				FO					
Druh služieb				pohostinstvo					
Počet zamestnancov									
Názov prevádzky				Pohostinstvo Peklo					
Právna forma				FO					
Druh služieb				pohostinstvo					
Počet zamestnancov									

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

MIKROREGIÓN HOREHRON

OBEC	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMIKA	ZÁVADKA NAD HRONOM	VALKOVNÁ	ŠUMIAC	TELGÁRT	POHORELÁ
Názov prevádzky				Pohrebníctvo IRIS					
Právna forma				FO					
Druh služieb				pohrebníctvo					
Počet zamestnancov									
Názov prevádzky				Krajčírstvo Alena Baranová					
Právna forma				FO					
Druh služieb				krajčírstvo					
Počet zamestnancov									
Názov prevádzky				Kozmetické štúdio RELAX Dáša Hojčušová					
Právna forma				FO					
Druh služieb				kozmetika					
Počet zamestnancov									

Zdroj: Údaje obcí

OBEČ	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMIKA	ZÁVADKA NAD HIRONOM	VALKOVIČA	ŠUMIAC	TELGÁRT	POHORELÁ
Ubytovacie možnosti									
Názov zariadenia	-	Kečka	Majk, s.r.o.	Ďurčik	GoldenFish	Tereza	M. Fújková	Telgárt	Gindura
Druh	-	turistická ubytovňa	penzión		hotel	penzión	chata	hotel	Bungalovy
Počet zamestnancov	-	2	8		2	zatvorený	1	7	2
Ubytovacia kapacita	-	27	45	10	40	18	8-10	98	85
Priemerná cena za lôžko	-	200	200		600 Sk	150	-	-	300
Kategória	-	ubytovňa	hviezdička		0	-	-	-	-
Názov zariadenia	-	-	hotel Helpa	Koštiak	Vršky	-	S. Kostúr	Horský hotel	J. Matúš
Druh	-	-	hotel		horský hotel	-	chata	hotel	súkromie
Počet zamestnancov	-	-	2		0	-	1	5	
Ubytovacia kapacita	-	-	57	11	80	-	10	48	13
Priemerná cena za lôžko	-	-	250		300 Sk	-	-	-	200
Kategória	-	-	2 hviezdičky		0	-	-	-	-

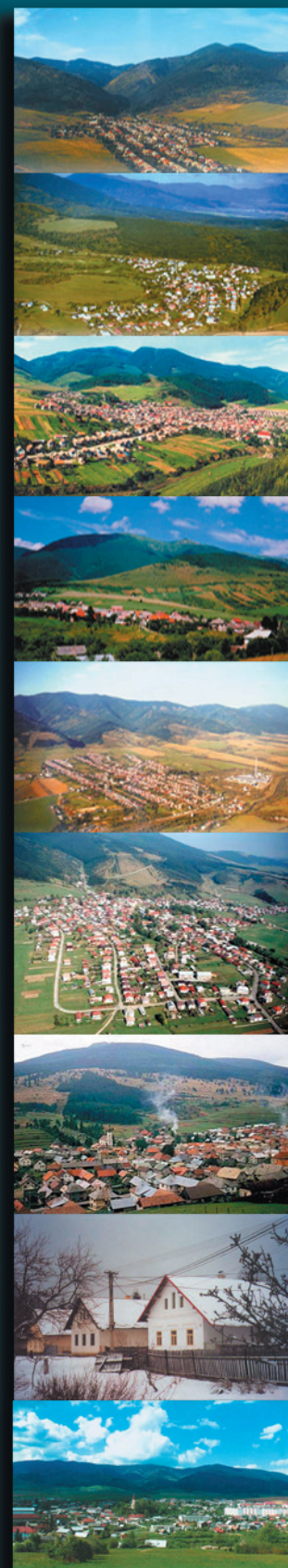

MIKROREGIÓN HOREHRON

OBEČ	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMIKA	ZÁVADKA NAD HRONOM	VALKOVNÁ	ŠUMIAC	TELGÁRT	POHORELÁ
Názov zariadenia				Gabužda	MUDr. Vladimír Ocel'		Ing. J. Gonzor	Štefan Dubašák	M.Kollárik
Druh					súkromná dre- venica		chata	rd	penzión
Počet zamestnancov							1	1	
Ubytovacia kapacita				10	18		6	12	15
Priemerná cena za lôžko									250
Katégoria									
Názov zariadenia				Obec - penzión	Anna Filová		J. Margeta	Anna Lysinová	Hron
Druh					súkromná dre- venica		rd	rd	penzión
Počet zamestnancov							1	1	
Ubytovacia kapacita				8	12		8	8	20
Priemerná cena za lôžko									350
Katégoria									

O B E C	B A C Ú Ĥ H	B R A V Á C O V O	H E Ľ P A	P O Ľ O M K A	Z Á V A D K A N A D H R O N O M	V A Ľ K O V Ň A	Š Ť U M I A C	T E Ľ G Á R T	P O H O R E Ľ Á
Názov zariadenia	-	-	Penzión Lucs		Európske vzdeláva- cie centrum	-	J. Meľo	U Hanky	
Druh	-	-	penzión	-	-	-	chata	penzión	
Počet zamestnancov	-	-	4	-	-	-	1	5	
Ubytovacia kapacita	-	-	40	-	36	-	8	58	
Priemerná cena za lôžko	-	-	400	-	-	-	-		
Kategória	-	-	2 hviezdičky	-	-	-	-		
Názov zariadenia	-	-	U Jána		Ing. Jozef Ku- banda	-	D. Pohorelec	Zubrovica	
Druh	-	-	súkromie	-	súkromná dre- venica	-	chata	penzión	
Počet zamestnancov	-	-	2	-	-	-	1	1	
Ubytovacia kapacita	-	-	20	-	12	-	8	10	
Priemerná cena za lôžko	-	-	200	-	-	-	-		
Kategória	-	-	-	-	-	-	-		

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

MIKROREGIÓN HOREHRON

OBEČ	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMIKA	ZÁVADKA NAD HRONOM	VALKOVNÁ	ŠUMIAC	TELGÁRT	POHORELÁ
Názov zariadenia					Lesy SR, š.p. Beňuš		J. Fujka	Mária Rejdovianová	
Druh					chaty		rd	rd	
Počet zamestnancov							1	1	
Ubytovacia kapacita					30		10-16	6	
Priemerná cena za lôžko									
Kategória									
Názov zariadenia							M. Kamzík	Michal Sýkorka	
Druh							rd	chata	
Počet zamestnancov							1	1	
Ubytovacia kapacita							4	5	
Priemerná cena za lôžko									
Kategória									

OBEC	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMKA	ZÁVADKA NAD HRONOM	VALKOVNÁ	ŠUMIAC	TELGÁRT	POHORELÁ
Názov zariadenia								Libuša Tuláková	
Druh								rd	
Počet zamestnancov								1	
Ubytovacia kapacita								10	
Priemerná cena za lôžko									
Kategória									
Názov zariadenia								Jozef Rejovian	
Druh								rd	
Počet zamestnancov								1	
Ubytovacia kapacita								12	
Priemerná cena za lôžko									
Kategória									

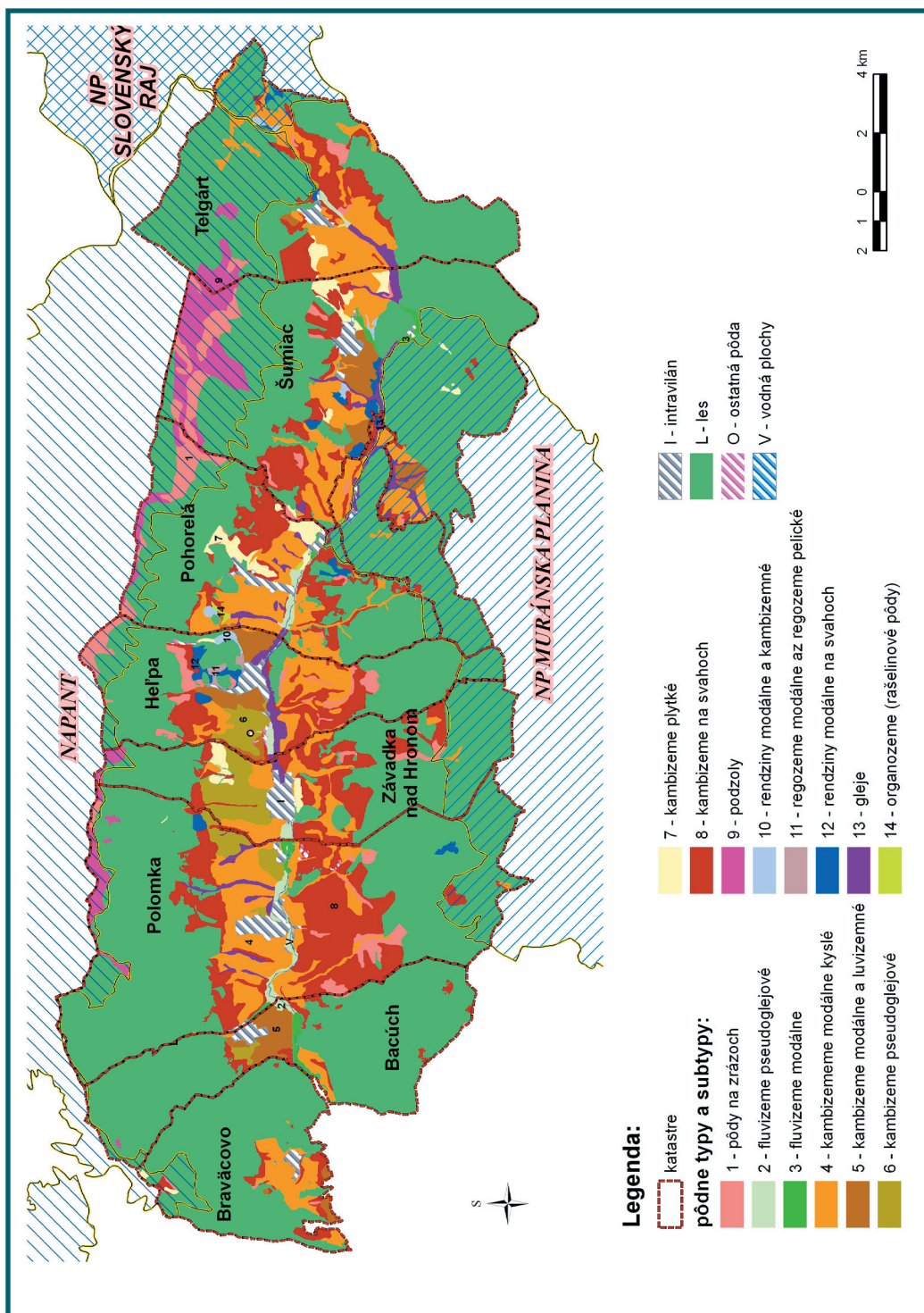
**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

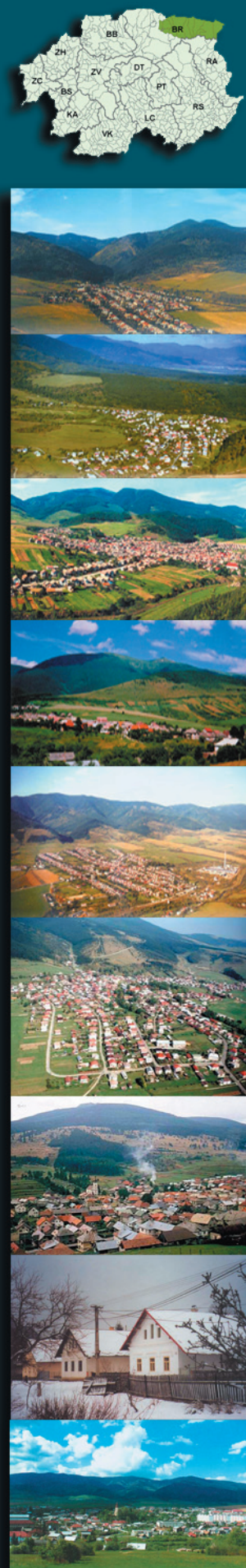
MIKROREGIÓN HOREHRON

OBEC	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMKA	ZÁVADKA NAD HRONOM	VALKOVŇA	ŠUMIAC	TELGÁRT	POHORELÁ
Názov zariadenia								Anna Černáková	
Druh								rd	
Počet zamestnancov								1	
Ubytovacia kapacita								10	
Priemerná cena za lôžko									
Katégoria									
Názov zariadenia								Anastázia Kováčová	
Druh								rd	
Počet zamestnancov								1	
Ubytovacia kapacita								9	
Priemerná cena za lôžko									
Katégoria									

Zdroj: Údaje obcí

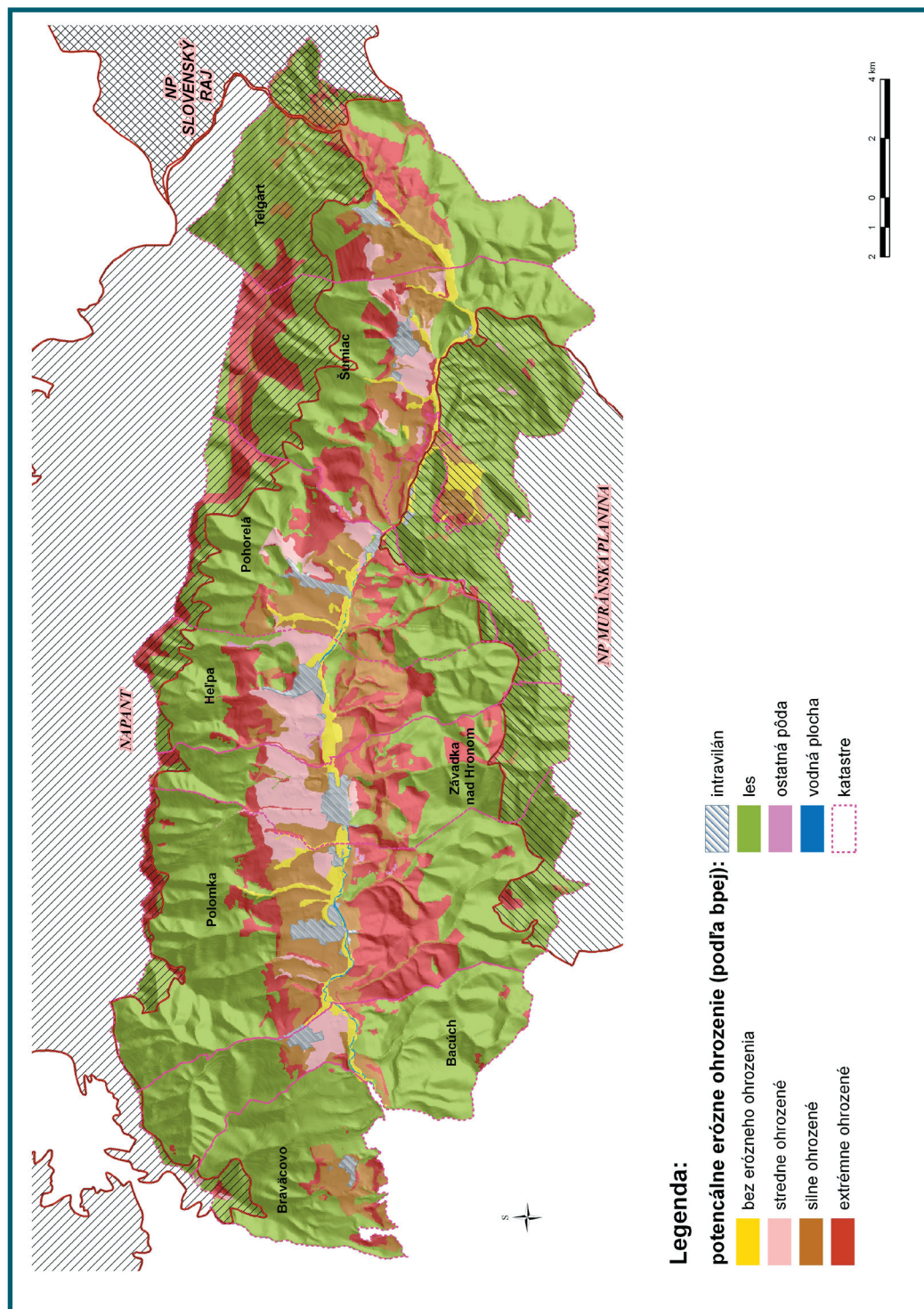
Príloha č. 4. – Pôdne typy v mikroregióně Horehron

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

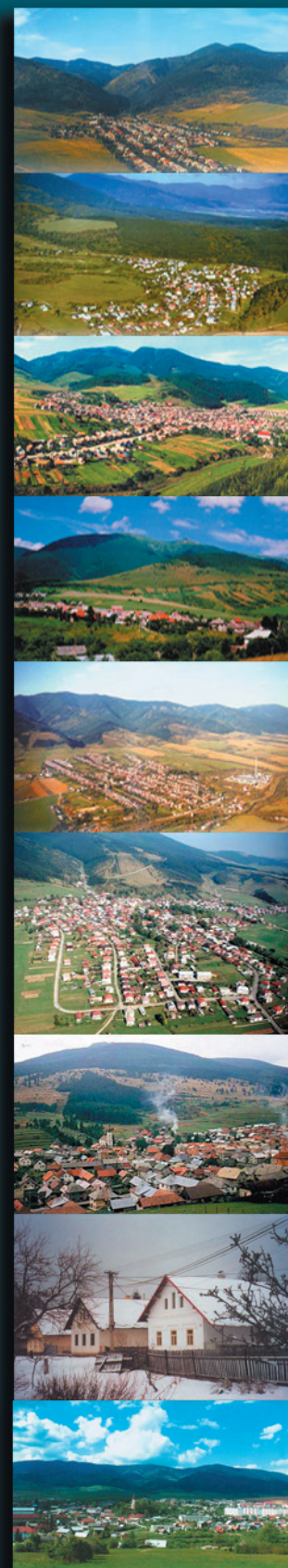
MIKROREGIÓN HOREHRON

Príloha č. 5. – Potenciálne erózne ohrozenie v mikroregióně Horehron

Príloha č. 6. – Poľnohospodárstvo

OBEC	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMKA	POHORELÁ	VALKOVNÁ	ŠUMIAC	TELGÁRT	ZÁVADKA NAD HIRONOM
Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo (aj súkromné hospodárstvo)									
Názov prevádzky	Agro Bacúch	PD Beňuš	Agrohelp	-Agrospoločnosť s.r.o. Polomka	Urbásko pozemkové spoločnosť		Poľnohospodárske družstvo	Ing. Pavol Černák	Poľnospol Plus
Právna forma	PO	družstvo	s.r.o.	družstvo	združenie FO		družstvo	shr	s.r.o.
Rozloha pôdy	300 ha	480 ha	780 ha	815 ha	74 ha		1100 ha	63	580 ha
Počet zamestnancov	15	20	35	25	2		20	2	8
Názov prevádzky	Poľno-Osadnícke družstvo	OLZ Beňuš	Pozemkové spoločnosť urb. PAS	Urbárske spoločnosť	Pasianko-vé spoločnosť		Katarína Zelenčíková	Ing. Štefan Luntner	Lesy SR
Právna forma	družstvo	Š.p.	združenie	pozemkové spoločnosť	združenie FO		shr	shr	š.p.
Rozloha pôdy	50 ha		260 ha	1186	332 ha		54,5 ha	188 ha	1370,08 ha
Počet zamestnancov	5	200	2	2	4		1	4	16

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

MIKROREGIÓN HOREHRON

OBEČ	BACÚCH	BRAVĀCOVO	HELPA	POLOMIKA	POHORELÁ	VALKOVNÁ	ŠUMIAC	TELGÁRT	ZÁVADKA NAD HIRONOM
Názov prevádzky		DVO Bravācovo	Súkromné ovčiarске družstvo	Spolok chovateľov oviec	Agrobacúch		Mária Kukuľová	Juraj Rejdovian	Pasienková spoločnosť
Právna forma		družstvo	družstvo	OZ	s.r.o.		shr	shr	pozemkové spoločstvo
Rozloha pôdy		5 ha	1 ha	180	300 ha		4,6 ha	54 ha	516
Počet zamestnancov		6	7	8	5		1	3	
Názov prevádzky		Juraj Póbiš		Družstvo vlastníkov oviec	Maja		Mikuláš Gigac	Žofia Luntnerová	Urbárska spoločnosť
Právna forma		SHR	-	-	s.r.o.		shr	shr	pozemkové spoločstvo
Rozloha pôdy		2 ha	-	-	140ha		50 ha	24 ha	240 ha
Počet zamestnancov	-	1		-	2		1	1	

OBEČ	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HEĽPA	POLOMKA	POHORELÁ	VALKOVŇA	ŠUMIAC	TEĽGÁRT	ZÁVADKA NAD HRONOM
Názov prevádzky	-	-	-	Pastierske družstvo	Lesy SR		Ing. Marián Ďurica	Poľnohospodárske družstvo	
Právna forma	-	-	-	-	š.p.		shr	družstvo	
Rozloha pôdy	-	-	-	-	5120,9989 ha		100 ha	830 ha	
Počet zamestnancov							2	25	
Názov prevádzky							Martina Pandulová	Pozemkové spoločenstvo	
Právna forma							shr	PO	
Rozloha pôdy							8,6 ha	584 ha	
Počet zamestnancov							1	5	

Zdroj: Údaje obcí

MIKROREGIÓN
HOREHRON

Príloha č. 7. – Školstvo, infraštruktúra

OBEČ	BA- CÚCH	BRAVĀ- COVO	HELPA	PO- LOMKA	POHO- RELĀ	VAL- KOVĀ	ŠU- MIAC	TEL- GĀRT	ZĀVAD- KA N/H
Školstvo									
Materská škôlka	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno
Počet zamestnancov	2	2	12	6	6	2	2	3	5
Z toho odbor. zamestnancov	2	2	6	4	5	2	2	2	4
Vlastná kuchyňa	áno	áno	áno	áno	nie	nie	nie	nie	áno
Počet tried	1	1	3	2	2	1	2	1	2
Počet detí:	21	24	65	44	46	18	0	24	64
Z iných obcí (ktoré)	-	-	-	0	-	-	-	-	-
Kapacita	-	-	65	50	-	-	-	24	45
Knižnica	nie	nie	áno	nie	nie	áno	nie	nie	nie
Počet titulov	-	-	0	-	-	60	-	-	-
Základná škola	áno	nie	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno
Počet zamestnancov	3	-	33	34	34	-	0	24	34
Z toho odbor. zamestnancov	2	-	26	0	0	12	17	16	28
Vlastná kuchyňa	nie	-	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno
Počet detí I. stupeň	32	-	145	108	108	68	88	74	117
Z iných obcí ktoré	nie	-	-	Ba- cúch	Ba- cúch	-	0	-	-
	-	-	-	Závad- ka n/H	Závad- ka n/H	-	-	-	-
Počet tried	2	-	7	5	5	4	6	5	15
Počet detí II. stupeň	-	-	189	236	236	77	101	94	183
Z iných obcí ktoré	-	-	Šu- miac	Ba- cúch	Ba- cúch	2	0	-	-
	-	-	TEL- gárt	Závad- ka n/H	Závad- ka n/H	Poho- relská	-	-	-
	-	-	Závad- ka	-	Hel'pa	Maša	-	-	-
Počet tried	-	-	10	10	10	5	5	6	0
Kapacita	-	-	18	540	540	-	189	168	0

O B E C	B A - C Ú C H	B R A V Ā - C O V O	H E L P A	P o - L O M K A	P O H O - R E L Ā	V A L - K O V Ņ A	Š ū - M I A C	T E L - G Ā R T	Z Ā V A D - K A N / H
Knižnica	nie	-	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno
Počet titulov	-	-	2000	3119	3119	6671	3582	2500	3545
Počet počítačov	5	-	20	13	13	9	6	14	2
Pripojenie na internet	áno	-	áno	áno	áno	nie	áno	áno	áno
Škola umenia	nie	nie	áno	áno	áno	nie	nie	nie	nie
Z toho odborných	-	-	10	7	7	-	-	-	-
Počet detí	-	-	150	156	156	-	-	-	-
Knižnica	nie	-	nie	-	nie	-	-	-	-
Špeciálna škola	-	-	-	áno	-	-	-	áno	-
Počet zamestnancov	-	-	-	10	-	-	-	20	-
Z toho odbor. zamestnancov	-	-	-	8	-	-	-	17	-
Počet žiakov	-	-	-	86	-	-	-	76	-

Zdroj: Údaje obcí

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Príloha č. 8. – Kultúra, infraštruktúra

OBEČ	BA- CÚCH	BRAVÄ- COVO	HELPA	PO- LOMKA	POHO- RELÁ	VAL- KOVŇA	ŠU- MIAC	TEL- GÁRT	ZÁVAD- KA N/H
Kultúra:									
Kultúrny dom:	áno	áno	nie	áno	nie	nie	nie	áno	áno
Z toho odborných:	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Počet sál:	1	1	-	1	-	-	-	1	2
Počet miest na sedenie:	230	150	-	398	-	-	-	300	300
Zriaďovateľ:	obec	obec	-	obec	-	-	-	obec	obec
Kino:	áno	nie	nie	áno	nie	nie	nie	áno	áno
Počet miest:	230	-	-	398	-	-	-	348	300
Obecná knižnica:	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno
Počet titulov:	4431	2000	10000	9307	8750	-	6972	8352	3500
Klub:	nie	nie	áno	nie	nie	nie	nie	nie	áno
Pripojenie na internet:	nie	áno	áno	nie	áno	nie	nie	nie	áno
Múzeum:	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	áno
Pamätná izba:	nie	nie	nie	áno	nie	nie	nie	áno	nie
Pamätný dom:	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
Počet objektov na kultúru:	1	1	1	2	-	1	-	2	3
Amfiteáter:	nie	áno	áno	nie	áno	nie	nie	nie	nie
Počet miest:	-	500	3000	-	250	-	-	-	-

Zdroj: Údaje obcí

Príloha č. 9. – Kultúrne podujatia

OBEC	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HEPĽA	POLOMKA	POHORELÁ	VALKOVIĽA	ŠUMIAC	TELGÁRT	ZÁVADKA NAD HRONOM
Kultúrne podujatia:									
Názov podujatia:	Slávik Slovenska – okresná súťaž	folklórny festival	Folklórny festival Kolovrátok	Detský FF	Svätojánska noc	Deň učiteľov	Deň matiek	Vätra zvrchovanosti	fašiangy
Termín konania:	apríl	júl	jún	máj	jún	marec	máj	júl	február
Periodicita:	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne
Organizátor:	obec + CVČ Brezno	BKZ Bukovinka	ZŠ	SOS	OZ Opora	obec	obec	obec	obec
Spolu-organizátor:		obec	obec	obec	obec	ZŠ	MŠ a ZŠ	0	FS Závadčan
Názov podujatia:	Okresná súťaž seniorov - súbory	divadelný festival	Horehronské dni spevu a tanca	Dni obce	Prehliadka folklórneho spevu	Majáles	Jarunkovej jar	Vianoce pod Kráľovou Holou	Pochovávanie basy
Termín konania:	máj, jún	december	jún	august	August	máj	apríl	december	február
Periodicita:	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne
Organizátor:	JDS Bacúch, Brezno	obec	SOS	obec	OZ Opora	ZŠ	ZŠ	obec	obec
Spolu-organizátor:	OOJDS Brezno	ochotnícky súbor	obec		obec	obec	obec	farský úrad	FS Závadčan

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

MIKROREGIÓN HOREHRON

OBEC	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMIKA	POHORELÁ	VALKOVNÁ	ŠUMIAC	TELGÁRT	ZÁVADKA NAD HRONOM
Názov podujatia:	Ples ĽS-HZDS	Divadlo	Matičné dni	Horehronie vo fotografii	Deň matiek	Deň matiek roz- hlasová relácia	Deň detí	Mesiace knihy	Stavanie mája
Termín konania:	január	apríl	január	november	máj	máj	jún	marec	máj
Periodicita:	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne
Organizátor:	ĽS-HZDS	M-Bravo	Farský úrad	obec	OZOpora	obec	MŠ a ZŠ	obec	obec
Spolu- organizátor:	obec	obec	obec		obec		obec	ZŠ	FS Závadčan
Názov podujatia:	Športový ples	Bukovinský ples	Slávnostný koncert - oslo- budenie obce	Traja králi		MDD	Rozlúčka s prázdninami	Deň učiteľov	Mikuláš a Vianoce
Termín konania:	február	február	január	január		jún	august	marec	december
Periodicita:	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne		1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne
Organizátor:	Klub priateľov športu	BKZ Bukovinka	ZUŠ	Farský úrad		ZŠ	FS Šumiančik	obec	obec
Spolu- organizátor:	obec	-	obec	obec			obec	MŠ, ZŠ	FS Závadčan

OBEC	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMKA	POHORELÁ	VALKOVNÁ	ŠUMIAC	TELGÁRT	ZÁVADKA NAD HRONOM
Názov podujatia:	Deň matiek		Slávnostný koncert - deň víťazstva	Horehronský bučník		Jánske ohne	Výročie SNP	Novoročný koncert	
Termín konania:	máj		máj	február		jún	august	január	
Periodicita:	1 x ročne		1 x ročne	1 x ročne		ročne	1 x ročne	1 x ročne	
Organizátor:	obec		ZUŠ	obec		obec	ZO SZPB	ZŠ	
Spolu-organizátor:			obec			ZŠ	obec	obec	
Názov podujatia:	Mesiac úcty k starším		Deň matiek	Krňáčkové preteky		Deň rodiny	Beh vďaky	Horehronská valaška	
Termín konania:	október		máj	marec		jún	september	marec	
Periodicita:	1 x ročne		1 x ročne	1 x ročne		1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	
Organizátor:	LS-HZDS		MŠ a ZŠ	obec		obec	AV Prešov	obec	
Spolu-organizátor:			obec			ZŠ, MKS	obec	SOS	

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

MIKROREGIÓN HOREHRON

OBEC	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMIKA	POHORELÁ	VALKOVNÁ	ŠUMIAC	TELGÁRT	ZÁVADKA NAD HIRONOM
Názov podujatia:			Uvítanie detí do života	Zjazd horských bicyklov		Mesiac úcty k starším	Krňáčkové preteky	Deň učiteľov	
Termín konania:			máj	máj		október	marec-apríl	marec	
Periodicita:			1 x ročne	1 x ročne		1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	
Organizátor:			obec	obec		obec	OZ Kráľova hoľa	obec	
Spolu-organizátor:							obec		
Názov podujatia:			Mesiac úcty k starším	MDD		Jedličková slávnosť	Futbalový turnaj	Deň matiek	
Termín konania:			október	jún		december	august	máj	
Periodicita:			1 x ročne	1 x ročne		1 x ročne	1 x ročne	1 x ročne	
Organizátor:			obec	obec		ZŠ	TJ Družstevník	ZŠ	
Spolu-organizátor:							obec	obec	

OBEC	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMKA	POHORELÁ	VALKOVŇA	ŠUMIAC	TELGÁRT	ZÁVADKA NAD HRONOM
Názov podujatia:			Vianočný koncert	Rodeo			Jedličková slávnosť	MDD	
Termín konania:			december	júl			december	jún	
Periodicita:			1 x ročne	1 x ročne			1 x očne	1 x ročne	
Organizátor:			ZUŠ a ZŠ	obec			MŠ a ZŠ	ZŠ	
Spolu-organizátor:			obec				obec	obec	
Názov podujatia:				Stretnutie Polomčanov				Deň rodiny	
Termín konania:				august				jún	
Periodicita:				1 x za 3 roky				1 x ročne	
Organizátor:				obec				ZŠ	
Spolu-organizátor:								obec	

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

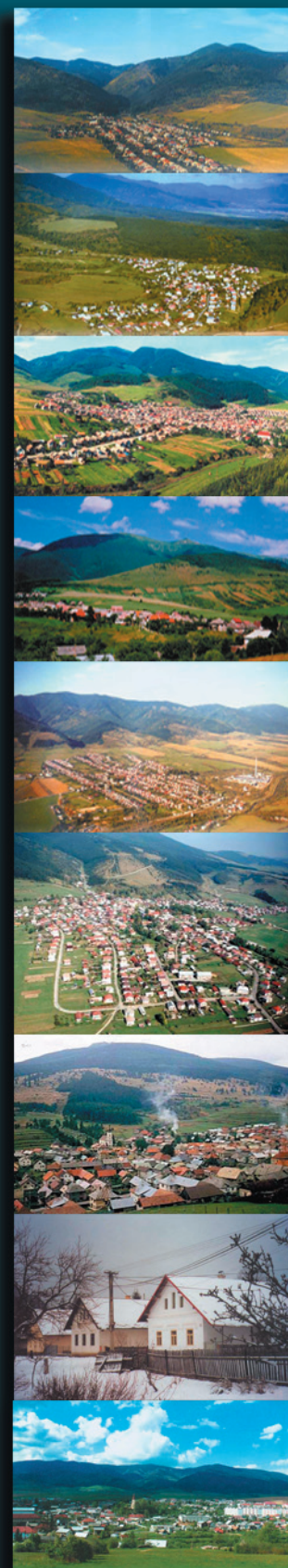

MIKROREGIÓN HOREHRON

OBEČ	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMIKA	POHORELÁ	VALKOVNÁ	ŠUMIAC	TELGÁRT	ZÁVADKA NAD HIRONOM
Názov podujatia:				Dožinky				Spomienková oslava - vypálenie obce	
Termín konania:				september				september	
Periodicita:				1 x ročne				1 x ročne	
Organizátor:				Farský úrad				obec	
Spolu- organizátor:				obec					
Názov podujatia:				Vianočná akadémia				Mesiace úcty k starším	
Termín konania:				december				október	
Periodicita:				1 x ročne				1 x ročne	
Organizátor:				Farský úrad				obec	
Spolu- organizátor:				obec					

OBEC	BACÚCH	BRAVÁCOVO	HELPA	POLOMKA	POHORELÁ	VALKOVŇA	ŠUMIAC	TELGÁRT	ZÁVADKA NAD HRONOM
Názov podujatia:				Súťaž ťažných koní				Ozveny staro-slovienčiny pod Kráľovou Hoľou	
Termín konania:				september				august	
Periodicita:				1 x				1 x ročne	
Organizátor:				AFuS				obec	
Spolu-organizátor:				obec				MO MS	

Zdroj: Údaje obcí

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Príloha č. 10. – Kultúrna činnosť

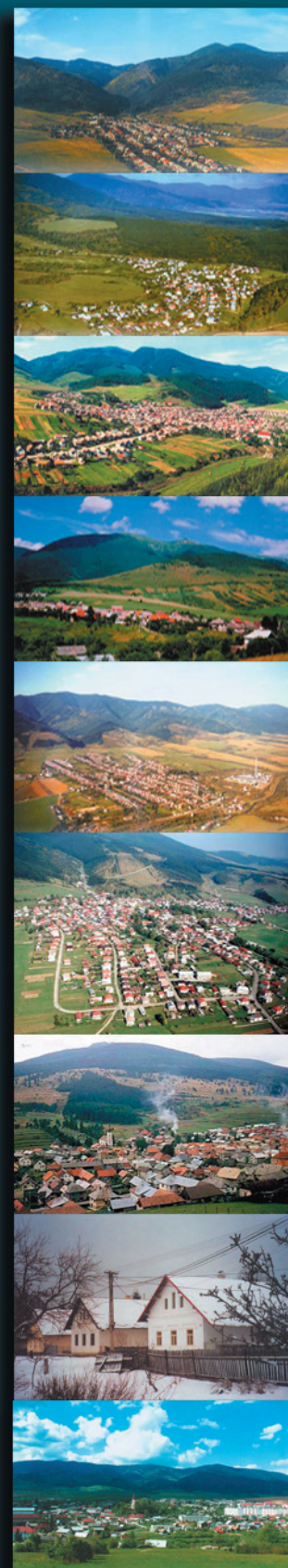
OBEČ	BA- CÚCH	BRAVĀ- COVO	HEĽPA	PO- LOMKA	POHO- RELÁ	VALKO- VĽA	ŠU- MIAC	TEL- GÁRT	ZÁVAD- KAN/H
Kultúrne organizovaná - záujmová umelecká činnosť:									
Názov kolektívu:	-	BHKZ Bukovinka	Heľpan	Brezinky	FS Kráľova Hoľa	-	DFS Šumiačaník	DFS Telgártčok	Závadčan
Druh činnosti:	-	folklór	FS	folklór	folklór	-	folklór	folklór	folklór
Počet členov:	-	30	30	70	30	-	50	40	15
Z toho do 18 rokov:	-	10	0	45	5	-	50	40	6
Názov kolektívu:	-	MSZ Domovina	Priehyba	Tuli-banda	DFS Mladosť	-	FS Šumiačan	FS Telgárt	spevácka skupina
Druh činnosti:	-	vážna hudba	FS	country	folklór	-	folklór	folklór	ľudový spev
Počet členov:	-	30	20	7	50	-	50	50	10
Z toho do 18 rokov:	-	-	5	-	50	-	-	15	9
Názov kolektívu:	-	M-Bravo	Heľpančok	-	-	-	-	Rómsky súbor	Smeriečok DFS
Druh činnosti:	-	divadlo	FS	-	-	-	-	spev a tanec	spev, tanec, folklór
Počet členov:	-	10	110	-	-	-	-	15	20
Z toho do 18 rokov:	-	2	110	-	-	-	-	12	18
Názov kolektívu:	-	Ochotnícky súbor	Jaštierka	-	-	-	-	Rómske tance	-
Druh činnosti:	-	divadlo	ľudová hudba	-	-	-	-	spev a tanec	-
Počet členov:	-	10	15	-	-	-	-	40	-
Z toho do 18 rokov:	-	0	15	-	-	-	-	40	-
Názov kolektívu:	-	-	Relax	-	-	-	-	Lit.-dram. krúžok	-
Druh činnosti:	-	-	hudobná skupina	-	-	-	-	scény a písma	-
Počet členov:	-	-	5	-	-	-	-	30	-
Z toho do 18 rokov:	-	-	0	-	-	-	-	30	-

Zdroj: Údaje obcí

Príloha č. 11. – Neumelecká činnosť

O B E C	B A - C Ů C H	B R A V Ā - C O V O	H E L P A	P o - L O M K A	P o H o - R E L Ā	V Ā L K O - V Ň A	Š U - M I A C	T E L - G Ā R T	Z Ā V A D - K A N / H
Aktivity neumeleckého zamerania:									
Názov kolektívu:	-	Ján Caban	rezbársky krúžok		Cyril Gandžala	-	-	rezbársky krúžok	modelársky krúžok
Druh činnosti:	-	umelecký rezbár	drevo-rezba		drevo-rezba	-	-	drevo-rezba	letecké modely
Počet členov:	-	1	10		1	-	-	15	15
Z toho do 18 rokov:	-	-	10			-	-	11	15
Názov kolektívu:	-	Jozef Šperka	Ján Pindiak		Milan Gandžala	-	-	Reg. výcho-va	-
Druh činnosti:	-	ľudové remeslo	drevo-rezba		drevo-rezba	-	-	ľudové remeslá	-
Počet členov:	-	1	1		1	-	-	20	-
Z toho do 18 rokov:	-	-			-	-	-	15	-
Názov kolektívu:	-	Vincent Bútora	Radoslav Melko		Ján Matúš	-	-	-	-
Druh činnosti:	-	ľudové remeslo	drevo-rezba		kováčovstvo	-	-	-	-
Počet členov:	-	1	1		1	-	-	-	-
Z toho do 18 rokov:	-	-			-	-	-	-	-
Názov kolektívu:			Pavel Siman						
Druh činnosti:			drevo-rezba						
Počet členov:			1						
Z toho do 18 rokov:									
Názov kolektívu:			Tomáš Oravkin						
Druh činnosti:			kováčstvo						
Počet členov:			1						
Z toho do 18 rokov:									
Názov kolektívu:			Bratia Rusnákovci						
Druh činnosti:			kováčstvo						
Počet členov:			2						
Z toho do 18 rokov:									

Zdroj: Údaje obcí

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Príloha č. 12. – Šport, infraštruktúra

OBEČ	BA- CÚCH	BRAVÄ- COVO	HELPA	PO- LOMKA	POHO- RELÁ	VALKO- VŇA	ŠU- MIAC	TEL- GÁRT	ZÁVAD- KA N/H
Športová vybavenosť:									
Futbalový štadión:	áno	áno	áno	áno	áno	nie	nie	áno	áno
Počet:	1	1	1	1	2	-	-	1	1
S tréningovou plochou:	nie	nie	áno	áno	nie	nie	-	-	nie
Počet:	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Ľadová plocha:	áno	áno	áno	áno	áno	nie	nie	áno	áno
Bežecké trate:	nie	áno 20 km	áno - 3	nie	nie	-	nie	nie	nie
Značené turistické chodníky:	áno	áno	áno	áno	áno	nie	áno	áno	áno
Počet:	-	-	1	2	3	-	-	-	2
Cyklotrasy:	nie	nie	áno	áno	áno	nie	nie	áno	áno
Počet:	-	-	1	1	1	-	-	-	2
Lyžiarske vleky:	nie	nie	áno	áno	áno	nie	nie	áno	áno
Počet:	-	-	1	2	2	-	-	4	1
Bazény:	nie	nie	áno	nie	nie	nie	nie	áno	áno
Počet:	-	-	1	-	-	-	-	1	1
Požičovňa lyží:	nie	nie	nie	áno	áno	nie	nie	áno	nie
Počet:	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Prístavisko lodí:	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
Možnosť rybolovu (rybník):	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	áno	áno
Možnosť rybolovu (rieka):	áno	áno	áno	áno	áno	nie	nie	nie	áno
Splavovanie rieky:	áno	áno	áno	áno	áno	nie	nie	nie	áno
Telocvičňa:	nie	nie	áno	áno	áno	nie	nie	nie	áno
Počet:	-	-	1	1	1	-	-	-	1
Iné športové zariadenie:	áno	áno	áno	áno	-	nie	nie	áno	áno
Uved'te aké:	volejbalové ihrisko	tenisový kurt, volejbalové ihrisko	tenisový kurt	fitness, areál športu	-	-	-	tenisový kurt	tenisové kurty

Zdroj: Údaje obcí

Príloha č. 13. – Športová činnosť

O B E C	B A - C Ú C H	B R A V Ā - C O V O	H E L P A	P o - L O M K A	P o H o - R E L Ā	V Ā L K O - V Ě Ā	Š U - M I A C	T E L - G Ā R T	Z Ā V A D - K A N / H
Šport:									
Názov kolektívu:		FK Sokol muži	futbalový oddiel	FO	TJ Mladosť		TJ Družstevník	TJ Sokol	strelecký oddiel, žiaci
Druh športu:		futbal	futbal	futbal	futbal		futbal	futbal, hokej	streľba
Počet aktívnych hráčov:		25	40	40	30		22	37	9
Z toho do 18 rokov:		2	20	20	10		4	4	9
Súťaž:		I. trieda	2. a 3. liga	okres	okres	-	0	futbal - okres	0
Názov kolektívu:		FK Sokol žiaci	Klub slov. turistov	HO	Gad Gindura	-	-	James	volejbalový oddiel, žiaci
Druh športu:		futbal	turistika	hokej	volejbal	-	-	skialpinizmus	volejbalový oddiel, žiaci
Počet aktívnych hráčov:		25	20	0	15	-	-	4	25
Z toho do 18 rokov:		25	0	0	neuvádza	-	-		25
Súťaž:		I. trieda	áno	0		-	-		okres
Názov kolektívu:		Volejbal Bravácovo	volejbalový oddiel	Kultúra a fitness	ŠO Gindura	-	-	Semfor	turistický oddiel, žiaci
Druh športu:		volejbal	volejbal	-	šach	-	-	cyklistika	turistika
Počet aktívnych hráčov:		6	6	-	15	-	-	30	17
Z toho do 18 rokov:			-	-	5	-	-	28	17
Súťaž:		horská liga	áno	-	3.liga	-	-	-	-

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

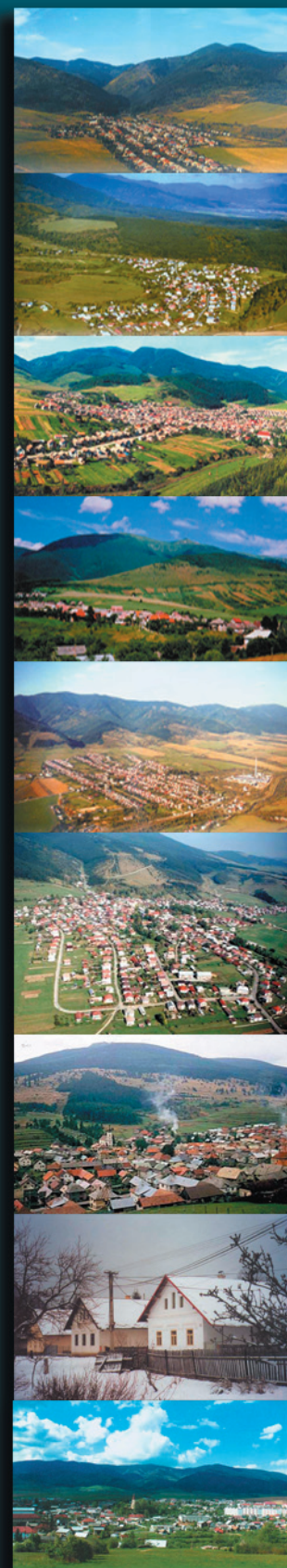
OBEČ	BA- CÚCH	BRAVĀ- COVO	HELPA	PO- LOMKA	POHO- RELĀ	VALKO- VŇA	ŠU- MIAC	TEL- GĀRT	ZĀVAD- KAN/H
Názov kolektívu:	-	-	fitness Barbar klub	Volej- bal	TJ Gin- durka	-	-	Stre- lecký krúžok	ša- chový oddiel, žiaci
Druh športu:	-	-	kultu- ristika	-	turisti- ka	-	-	strel'- ba	šach
Počet aktív- nych hráčov:	-	-	14	-	45	-	-	10	12
Z toho do 18 rokov:	-	-	-	-	30	-	-	9	12
Súťaž:	-	-	áno	-	-	-	-	-	Maj- strov- stvá SR, Veľká cena SR
Názov kolek- tívu:	-	-	-	-	futba- lový oddiel, žiaci	-	-	Mladý ochran- ca CO	-
Druh športu:	-	-	-	-	futbal	-	-	co	-
Počet aktív- nych hráčov:	-	-	-	-	20	-	-	10	-
Z toho do 18 rokov:	-	-	-	-	20	-	-	10	-
Súťaž:	-	-	-	-	-	-	-	celo- slo- ven- ská	-

Zdroj: Údaje obcí

Príloha č. 14. – Sociálne veci, infraštruktúra

O B E C	B A - C Ú C H	B R A V Ā - C O V O	H E L P A	P o - L O M K A	P O H O - R E L Ā	V Ā L K O - V Ň Ā	Š U - M I A C	T E L - G Ā R T	Z Ā V A D - K A N / H
Sociálne veci:									
Dom dôchodcov:	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
Počet zamestnancov	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Detský domov:	nie	nie	nie	áno 14 zam.	nie	nie	nie	nie	nie
Iný - uveďte aký:	-	-	opat- rova- teľská služba	opat- rova- teľská služba	opat- rova- teľská služba	-	opat- rova- teľská služba	opat- rova- teľská služba	opat- rova- teľská služba
Počet zamestnancov	-	-	18	12	50	-	25	25	7
Počet opatrovaných	-	-	-	19	-	-	26	27	-
Iný - uveďte aký:					dom sociál- nych slu- žieb pre zdra- votne po- stih- nutú mlá- dež				
Počet zamestnancov					60				

Zdroj: Údaje obcí

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**

Príloha č. 15. – Zdravotníctvo, infraštruktúra

OBEČ	BA- CÚCH	BRAVÄ- COVO	HELPA	PO- LOMKA	POHO- RELÁ	VALKO- VŇA	ŠU- MIAC	TEL- GÁRT	ZÁVAD- KAN/H
Zdravotníctvo:									
Detský lekár:	nie	nie	áno	áno	áno	nie	nie	nie	nie
Počet zamestnancov:	-	-	2	1	1	-	-	-	-
Obvodný lekár:	nie	nie	áno	áno	2x	nie	áno	áno	áno
Počet zamestnancov:	-	-	2	1	2	-	2	1	2
Zubný lekár:	nie	nie	áno	áno	áno	nie	áno	nie	áno
Počet zamestnancov:	-	-	2	1	1	-	2	-	1
Očný lekár:	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
Počet zamestnancov:	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Iný – uveďte aký:	-	-	rehabilitácia, kožný lekár	gynekológ, chirurg	-	-	-	-	-
Počet zamestnancov:	-	-	3	2	-	-	-	-	-
Zverolekár:	nie	áno	nie	áno	nie	nie	áno	nie	nie
Počet zamestnancov:	-	1	-	-	-	-	1	-	-

Zdroj: Údaje obcí

**MIKROREGIÓN
HOREHRON**